

urednica: Maja BEDNAŠ

SLOVENIJA: ANALIZA GOSPODARSKIH GIBANJ V LETU 2000
IN NAPOVED ZA ODBOBE 2001 DO 2003
POMLADANSKO POROČILO 2001

ISBN volume 961-6031-45-7

ISBN series 961-6031-09-0

Analize, raziskave in razvoj

SLOVENIJA: Analiza gospodarskih gibanj
v letu 2000 in napovedi za obdobje 2001 do 2003
POMLADANSKO POROČILO 2001

Urad za makroekonomske analize in razvoj
Janez ŠUŠTERŠIČ, direktor

urednica: Maja BEDNAŠ
prelom strani: Tina KOPITAR
tisk: JA Grafika

Ljubljana, Julij 2001

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

338(497.4)"2000"
330.3(497.4)"2000"
338.27(497.4)"2001/2003"

SLOVENIJA. Analiza gospodarskih gibanj v letu 2000 in napovedi za obdobje 2001 do 2003: (pomladansko poročilo 2001) / [urednica Maja Bednaš]. - Ljubljana : Urad za makroekonomske analize in razvoj, 2001. - (Analize, raziskave in razvoj)

ISBN 961-6031-45-7
ISBN 961-6031-09-0 (series)
1. Bednaš, Maja
113350400

**ANALIZA GOSPODARSKIH GIBANJ V LETU
2000 IN NAPOVEDI ZA OBDOBJE
2001 DO 2003**

(POMLADANSKO POROČILO 2001)

* V Pomladanskem poročilu 2001 so upoštevani podatki, ki so bili na razpolago do 31. maja 2001.

KAZALO

PREDGOVOR	11
1. UVOD	13
2. POVZETEK	15
2.1. GOSPODARSKA GIBANJA V LETU 2000 – Dejavniki mednarodnega okolja močno zaznamovali gospodarsko rast in cenovna gibanja	15
2.2. OCENE GOSPODARSKIH GIBANJ V LETU 2001 – Povečana negotovost v mednarodnem okolju in postopna krepitev domačega povpraševanja v drugi polovici leta	20
2.3. OBETI V LETU 2002 IN 2003 – Po rahlem cikličnem umirjanju v letu 2002 rast bruto domačega proizvoda leta 2003 ponovno nekoliko višja	25
3. MEDNARODNO OKOLJE – Umirjanje mednarodne konjunktore v letu 2001	29
4. ANALIZA TEKOČIH GOSPODARSKIH GIBANJ IN KRATKOROČNA PROJEKCIJA	38
4.1. BRUTO DOMAČI PROIZVOD	38
4.1.1. IZDATKOVNA STRUKTURA BRUTO DOMAČEGA PROIZVODA - Umirjanje izvoza in krepitev domačega povpraševanja v drugi polovici leta 2001	38
4.1.2. PROIZVODNA STRUKTURA BRUTO DOMAČEGA PROIZVODA – Letos umiritev rasti industrijskih področij, v prihodnjem letu krepitev rasti tako tako industrije kot storitvenih dejavnosti	41
4.1.3. STROŠKOVNA STRUKTURA BRUTO DOMAČEGA PROIZVODA – V prihodnjih dveh letih postopno upadanje deleža sredstev za zaposlene	43
4.2. PREGLED GOSPODARSKIH GIBANJ PO DEJAVNOSTIH IN REZULTATI POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB	46
4.2.1. PREGLED GOSPODARSKIH GIBANJ IN NAPOVEDI PO DEJAVNOSTIH	46
4.2.2. POSLOVANJE GOSPODARSKIH DRUŽB V LETU 2000 – Med odhodki so lani najhitreje naraščali odhodki financiranja	61
4.2.3. REZULTATI POSLOVANJA INFORMACIJSKO – KOMUNIKACIJSKIH DEJAVNOSTI – Dinamična rast telekomunikacij	64
4.3. ZASEBNA POTROŠNJA – Razmeroma umirjena rast tudi v letu 2001, v prihodnjih letih postopna krepitev	68

4.4. INVESTICIJE IN VARČEVANJE – Letos še skromna rast investicij v osnovna sredstva _____	72
4.5. EKONOMSKI ODNOSI S TUJINO _____	76
4.5.1. MEDNARODNA KONKURENČNOST – Cenovna konkurenčnost bo letos približno enaka kot lani, možno rahlo poslabšanje stroškovne konkurenčnosti _____	76
4.5.2. PLAČILNA BILANCA IN ZUNANJI DOLG _____	81
4.5.2.1. Izvozno – uvozni tokovi in plačilna bilanca – Učinek umiranja mednarodne konjunkturo bo izrazitejši v drugi polovici leta 2001 _____	81
4.5.2.2. Zunanji dolg – Zadolževanje v tujini v prvih letošnjih mesecih bolj umirjeno _____	87
4.5.3. NEPOSREDNE TUJE INVESTICIJE – Predlog programa Vlade za spodbujanje tujih neposrednih investicij 2001 – 2004 _____	90
4.6. INFLACIJA IN CENOVNA POLITIKA – Notranji dejavniki inflacije letos relativno močnejši kot lani _____	95
4.7. ZAPOSLENOST IN BREZPOSELNOST – Ugodna gibanja na področju zaposlovanja se nadaljujejo _____	102
4.8. GIBANJA NA FINANČNEM TRGU – Krepitev varčevanja prebivalstva in večji obseg v tujini najetih posojil v letu 2000 _____	107
4.8.1. VARČEVANJE IN KREDITIRANJE PREBIVALSTVA – Varčevanje prebivalstva se krepi, neto zadolženost pa postopno znižuje _____	107
4.8.2. ZADOLŽEVANJE GOSPODARSTVA DOMA IN V TUJINI – Podjetja pri domačih bankah najemajo večinoma kratkoročne kredite, pri dolgoročnih pa prevladuje zadolževanje v tujini _____	110
4.8.3. GIBANJE AKTIVNIH, PASIVNIH IN MEDBANČNIH OBRESTIH MER – Pasivne obrestne mere nad TOM v prvih štirih mesecih letos v povprečju višje _____	112
4.8.4. POSLOVANJE BANK IN HRANILNIC V LETU 2000 – Dobri poslovni rezultati bank leta 2000 v veliki meri posledica revalorizacijskih dobičkov _____	113
4.8.5. TRG VREDNOSTNIH PAPIRJEV – Odprava omejitev za tuje investitorje pomeni pozitiven premik _____	116
5. GLAVNE USMERITVE EKONOMSKE POLIITKE _____	121
5.1. DENARNA IN TEČAJNA POLITIKA – Potrebna je krepitev vloge instrumentov denarnega trga _____	121
5.2. POLITIKA JAVNIH FINANC _____	126
5.2.1. JAVNOFINANČNI PRIHODKI V LETIH 2000 DO 2003 – Skromni prilivi davka na dodano vrednost v prvih letošnjih mesecih _____	126

5.2.2. JAVNOFINANČNI ODHODKI V LETIH 2000 DO 2003 – Potrebno postopno zniževanje deleža javnofinančnih odhodkov v bruto domačem proizvodu _____	128
5.2.3. JAVNOFINANČNI PRIMANJKLJAJ V LETIH 2000 DO 2003 – Zmanjševanje javnofinančnega primanjkljaja možno doseči z novimi stabilnimi viri in omejevanjem ter prestrukturiranjem javnofinančnih odhodkov _____	132
5.2.4. DOLG OŽJE OPREDELJENE DRŽAVE – Konec leta 2000 je znašal 25.1% bruto domačega proizvoda _____	134
5.3. PLAČNA POLITIKA – Zaostajanje rasti plač za rastjo produktivnosti bo letos preseglo eno odstotno točko _____	140
5.4. POLITIKA TRGA DELOVNE SILE – Evropske usmeritve in problemi pri izvajanju _____	145
5.5. STRUKTURNE POLITIKE – Osrednja naloga je izboljšanje konkurenčne sposobnosti in inovativnosti _____	148
STATISTIČNA PRILOGA _____	157
UPORABLJENI VIRI IN LITERATURA _____	207

KAZALO TABEL

Tabela 2:	Nekateri makroekonomski kazalci v obdobju 2000 – 2003	27
Tabela 3.1:	Gospodarska rast, obseg svetovne trgovine ter gibanje cen nafte in surovin (realna rast v %)	31
Tabela 3.2:	Gospodarska rast, inflacija in realna rast uvoza blaga in storitev pri najpomembnejših slovenskih trgovinskih partnericah (v%)	33
Tabela 3.3:	Gospodarska rast, inflacija in zunanje neravnovesje v državah kandidatkah za vstop v EU – (v%)	35
Tabela 4.1.1.1:	Rast komponent povpraševanja	38
Tabela 4.1.1.2:	Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda	39
Tabela 4.1.1.3:	Oblikovanje in delitev bruto nacionalnega razpoložljivega dohodka	40
Tabela 4.1.3:	Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda	45
Tabela 4.2.1:	Rast in struktura dodane vrednosti po dejavnostih	46
Tabela 4.2.2:	Neto dobiček oziroma neto izguba gospodarskih družb	63
Tabela 4.2.3:	Nekateri kazalci poslovanja gospodarskih družb informacijsko – komunikacijskih dejavnosti	67
Tabela 4.5.2.2:	Pomembnejši kazalci o dolgu, struktura v %	89
Tabela 4.5.3.1:	NTI v najrazvitejših srednjevropskih državah v tranziciji	90
Tabela 4.5.3.2:	Tokovi, stanja in spremembe stanj NTI v Sloveniji v 1993 – 2000	91
Tabela 4.5.3.3:	Tokovi, stanja in spremembe NTI iz Slovenije v 1993 – 2000; mio USD	92
Tabela 4.7:	Struktura in gibanje števila delovno aktivnih po področjih dejavnosti	104
Tabela 4.8.1:	Razmerja med krediti in evidentiranimi mesečnimi prejemki prebivalstva v obdobju 1995 do marca 2001	109
Tabela 4.8.5.1:	Tržna kapitalizacija dolgoročnih vrednostnih papirjev na Ljubljanski borzi dne 31. 3. 2001 (v mio SIT)	116
Tabela 4.8.5.2:	Promet po posameznih skupinah vrednostnih papirjev na Ljubljanski borzi (v mio SIT)	117
Tabela 5.2.2:	Struktura in delež odhodkov državnega proračuna v bruto domačem proizvodu v %	129
Tabela 5.2.3:	Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS-IMF (deleži v primerjavi z bruto domačim proizvodom v %)	132
Tabela 5.2.4.1:	Stanje in spremembe dolga RS v letu 2000 (mrd SIT)	134
Tabela 5.2.4.2:	Obveznice RS, izdane na domačem trgu v letu 2000	135

Tabela 5.2.4.3:	Obveznice RS, izdane do konca meseca aprila 2001 _____	135
Tabela 5.2.4.4:	Dolg ožje opredeljene države v letih 2002 in 2003 (v mrd SIT) _____	137
Tabela 5.2.4.5:	Stabilizacijski in ocenjeni dejanski primarni primanjkljaj oziroma presežek proračuna kot % BDP v letih 2002 in 2003 _____	139

KAZALO OKVIRJEV

Okvir 1:	Analiza Euromoneyjeve ocene deželnega tveganja Slovenije (marec 2001) _____	36
Okvir 2:	Izvajanje kmetijske reforme v letu 2001 _____	48
Okvir 3:	Izobraževanje odraslih _____	58
Okvir 4:	Razpoložljivi dohodek gospodinjstev _____	70
Okvir 5:	Investicijsko-varčevalna vrzel _____	75
Okvir 6:	Slovenski tržni deleži v državah EU-15 po proizvodnih skupinah v letu 1999 _____	78
Okvir 7:	Zadolževanje v tujini in vrzel zunanje menjave _____	88
Okvir 8:	Vpliv različne dinamike rasti faktorske produktivnosti na rast cen (Balassa Samuelsonov efekt) _____	97
Okvir 9:	Potrebni ukrepi na področju politike nadzorovanih cen ____	99
Okvir 10:	Gibanje cen naftnih derivatov (brez davka) v Sloveniji glede na povprečje EU _____	101
Okvir 11:	Javnofinančni primanjkljaj po GFS in primanjkljaj države po ESA _____	133
Okvir 12:	Zakaj je tržna vrednost dolga pomembna? _____	139
Okvir 13:	Strateški cilji razvoja trga dela do leta 2006 _____	146
Okvir 14:	Vloga državnih pomoči _____	154

KAZALO SLIK

Slika 1:	Struktura sektorja informacijsko-komunikacijskih dejavnosti v letu 2000 (po dodani vrednosti) _____	65
Slika 2:	Dobičkonosnost slovenskih predelovalnih in nepredelovalnih dejavnosti _____	77
Slika 3:	Slovenski tržni deleži v EU-15 po proizvodnih skupinah v obdobju 1998-1999 _____	80
Slika 4:	Vrzel zunanje menjave v obdobju 1992-2000 (v mio USD) _	89
Slika 5:	Gibanje posameznih skupin cen od januarja 1998 do marca 2001 _____	95
Slika 6:	Ponderirane cene naftnih derivatov brez davka, glede na povprečje EU _____	101
Slika 7:	Stopnja brezposelnosti po regijah v letih 1999 in 2000 (na podlagi podatkov območnih služb Zavoda RS za zaposlovanje) _____	106
Slika 8:	Gibanje denarnih agregatov Banke Slovenije (medletna rast 3-mesečnih povprečij denarnih agregatov) _____	122
Slika 9:	Medletne spremembe tečaja evra, ameriškega dolarja in inflacije _____	124
Slika 10:	Odplačila glavnice dolga RS v obdobju 2001-2003 _____	138

PREDGOVOR

Pomladansko poročilo prinaša oceno in prikaz gospodarskih gibanj in dejavnikov rasti slovenskega gospodarstva v letu 2000 in napovedi v letih 2001, 2002 in 2003. Poročilo je vsebinsko sestavljeno iz petih sklopov. Uvodu in povzetku, ki podajata osnovno sporočilo dokumenta, sledi pregled gospodarskih gibanj v mednarodnem okolju. Četrto poglavje prinaša podrobnejši prikaz in analizo dogajanj v letu 2000 in prvih mesecih letos skupaj s projekcijo makroekonomskih agregatov do konca leta 2001 in v letih 2002 in 2003. Zadnje poglavje je posvečeno temeljnim usmeritvam in dilemam ekonomske politike v naslednjih dveh letih.

Pomladansko poročilo pripravlja in izdaja Urad RS za makroekonomske analize in razvoj (v nadaljevanju UMAR) kot samostojno publikacijo v slovenskem in angleškem jeziku (Spring Report). Vlada R Slovenije poročilo obravnava kot eno izmed najpomembnejših strokovnih podlag za pripravo proračuna in oblikovanje ukrepov ekonomske politike. Poročilo kot osnovo uporablja podatke informacijskih služb (predvsem Statističnega urada R Slovenije - SURS, Banke Slovenije - BS, Agencije za plačilni promet - APP) ter ekspertne ocene drugih (tujih in domačih) inštitutov in mednarodnih ustanov.

Pri pripravi Pomladanskega poročila 2001 so sodelovali: Maja Bednaš (urednica, vodja projekta, povzetek, mednarodno ekonomsko okolje), Branka Tavčar (nacionalni računi), Arjana Brezigar Masten (zadolževanje in varčevanje prebivalstva in podjetij, finančno posredništvo), Pavle Gmeiner (deželno tveganje), Slavica Jurančič (mednarodna konkurenčnost), Alenka Kajzer (politika trga dela), Rotija Kmet (proizvodna struktura BDP, informacijsko-komunikacijske dejavnosti), Jasna Kondža (politika javnih financ), Mateja Kovač (kmetijstvo), Gorazd Kovačič (predelovalne dejavnosti), Saša Kovačič (plačna politika), Tomaž Kraigher (zaposlenost in brezposelnost), Janez Kušar (gradbeništvo, gostinstvo in trgovina), Jože Markič (izvozno-uvozni tokovi in plačilna bilanca, zunanji dolg), Ana Murn (strukturne politike), Judita Novak (poslovanje gospodarskih družb), Jure Povšnar (oskrba z elektriko, plinom in vodo, rudarstvo, promet in zveze), Matija Rojec (neposredne tuje investicije), Janez Šušteršič (uvod), Ana Tršelič (zasebna potrošnja), Boštjan Vasle (inflacija in cenovna politika, denarna in tečajna politika), Ivanka Zakotnik (nacionalni računi, izdatkovna in stroškovna struktura BDP, investicije in varčevanje), Eva Zver (nepremičnine, najem in poslovne storitve, javna uprava, obramba in obvezno socialno zavarovanje, izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo, druge javne in osebne storitve). Tehnična podpora (grafi, statistična priloga, tabele, obdelava podatkov iz bilanc stanja in uspeha): Bibijana Cirman-Naglič, Marjeta Žigman, Vlado Mostnar, Dragica Kovač.

1. UVOD

Na začetku leta 2001 se nadaljujejo makroekonomska gibanja, ki so bila značilna že za leto 2000: visoka rast izvoza, umirjena domača poraba in nezmanjševanje inflacijske stopnje. S tem se potrjujejo napovedi iz Marčnega poročila UMAR¹, da bo letošnje umirjanje gospodarske aktivnosti v mednarodnem okolju na domače gospodarstvo vplivalo z zamikom ter da bo v okviru umirjene domače porabe najhitreje rasla državna potrošnja, h gospodarski rasti pa bo še vedno pomembno prispeval izvoz. Glede na takšna gibanja je tudi nova napoved realne **gospodarske rasti** v letošnjem letu (4.4%) le malenkost nižja od marčne napovedi (4.5%).

Napoved gospodarske rasti vsebuje predpostavko, da bo v drugi polovici leta prišlo do izrazitega umirjanja dinamike izvoza zaradi zmanjšanega tujega povpraševanja ter do vzporedne postopne krepitve domače, zlasti zasebne porabe. Časovna dinamika pričakovane krepitve osebne porabe bo odvisna od rasti dohodkov ter od tega, kdaj bo zniževanje razmerja med zadolženostjo in tekočimi dohodki prebivalstva doseglo raven, ki bo spodbudila ponovno večjo potrošnjo. Ker bodo vplivi manjšega tujega povpraševanja prisotni tudi še v prihodnjem letu, domače povpraševanje pa jih kljub pričakovani krepitvi ne bo moglo v celoti odtehtati, za leto 2002 napovedujemo nekoliko nižjo, 4.2-odstotno realno gospodarsko rast.

V preteklih dveh letih je visoko gospodarsko rast spremljal tudi sorazmerno visok **primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance** v višini 3.9% (leta 1999) oziroma 3.3% (2000) bruto domačega proizvoda. Po oceni naj bi bil letošnji primanjkljaj za približno polovico manjši (1.8% bruto domačega proizvoda), kar bo rezultat še vedno sorazmerno visoke rasti izvoza, nizke končne domače porabe in s tem sorazmerno nizke stopnje rasti uvoza, ter ohranjanja približno nespremenjenih pogojev menjave. Vzporedno s tem se letos krepijo prilivi kapitala iz tujine tako v obliki neposrednih tujih naložb kot naložb v vrednostne papirje, spodbujenih z napovedano odpravo skrbniških računov. Glede na njegovo višino in način financiranja lahko zato letošnji primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance ocenimo kot vzdržen, zato zunanje ravnovesje ne predstavlja pomembnega kratkoročnega problema. S stališča srednjeročne ekonomske politike pa je pozornosti potrebno zlasti dejstvo, da se je tudi lani nadaljevalo zmanjševanje slovenskih tržnih deležev na skoraj vseh

¹ Poročilo o makroekonomskih gibanjih in uresničevanju ekonomske in strukturne politike

najzahtevnejših izvoznih trgov. Ustrezno ukrepanje je zato dokončanje strukturnih reform, zlasti na področju fleksibilnosti trga dela ter administrativnih omejitev gospodarske dejavnosti, izvedba načrtovanih privatizacij zlasti v finančnem sektorju ter vpeljava horizontalnih programov za spodbujanje konkurenčnosti podjetniškega sektorja, zlasti z vlaganji v tehnološki razvoj in človeški dejavnik.

Letošnja gibanja na področju **inflacije** vsebujejo več razlogov za skrb ekonomske politike kot v preteklih letih. Čeprav je inflacija tudi letos v veliki meri rezultat gibanja cen nafte na svetovnih trgih in tečaja dolarja - zlasti v maju je bil tudi v večini evropskih držav opazen močan vpliv zunanjih dejavnikov, pa so poleg neposrednih vplivov iz tujine opazna tudi višja domača inflacijska pričakovanja ter močno preseganje splošne rasti cen pri določenih skupinah proizvodov, ki niso neposredno odvisne od zunanjih vplivov. Zaradi tega je vlada način nadzora oblikovanja cen nekaterih komunalnih storitev, ki so v občinski pristojnosti, že dopolnila tako, da je za povečanja, ki močno presegajo splošno inflacijo, potrebno njeno soglasje. Smiselno bi bilo tudi preveriti in optimizirati delovanje posrednega nadzora cen s pomočjo metodologij oziroma modelov za oblikovanje cen. Zaradi večje predvidljivosti inflacije in lažjega usklajevanja ekonomskih politik bi bilo tudi smiselno objaviti ciljno razmerje med inflacijo in povišanjem cen, ki so pod različnimi oblikami posrednega in neposrednega nadzora. V drugi polovici leta bi dodaten pritisk na inflacijo lahko pomenila tudi pričakovano visoka rast plač, ki pa bi jo vsaj do določene mere lahko nevtralizirali dodatni kratkoročni inštrumenti za spodbujanje domačega varčevanja. V prihodnjih letih lahko pričakujemo, da se bo razlika med rastjo plač in produktivnosti v zasebnem sektorju postopno zmanjševala. Do umiritve rasti plač pa bo moralo priti tudi v javnem sektorju, kjer plače prehitvajo rast produktivnosti javnega sektorja skoraj skozi celotna devetdeseta leta (izjemi sta le leti 1994 in 1998). Ureditev plačnega sistema v javnem sektorju je zato nujna tudi s stališča politike zmanjševanja inflacije. Upošteva že doseženo rast cen v letošnjem letu, pričakovano umirjanje cen naftnih derivatov in tečaja dolarja ter ustrezno ukrepanje ekonomske politike, je realistična napoved, da bo povprečna inflacija v letošnjem letu dosegla 8.5% (s tem bi za 0.7 odstotne točke preseгла marčno napoved).

2. POVZETEK

2.1. GOSPODARSKA GIBANJA V LETU 2000 – Dejavniki mednarodnega okolja močno zaznamovali gospodarsko rast in cenovna gibanja

Realna rast **bruto domačega proizvoda v letu 2000** je bila 4.6-odstotna. V primerjavi z letom 1999 se je rast bruto domačega proizvoda lani upočasnila za 0.6 odstotne točke, kljub temu pa je še vedno preseгла povprečje preteklega petletnega obdobja². Ob rahli upočasnitvi dinamike se je lani močno spremenila struktura gospodarske rasti. Za razliko od leta 1999, ko je spodbudo dinamični gospodarski rasti dajalo predvsem domače povpraševanje, rast izvoza pa je bila zaradi manj ugodnih gibanj v mednarodnem okolju skromna, je realna rast bruto domačega proizvoda leta 2000 temeljila na visoki izvozni aktivnosti, domače povpraševanje, zlasti zasebno in investicijsko pa je realno le malo preseгло visoko raven preteklega leta. Gospodarska rast v državah Evropske unije se je lani v povprečju okrepila za približno eno odstotno točko, pri tem je bilo oživljanje rasti v naših najpomembnejših trgovinskih partnericah (zlasti Nemčiji in Italiji) relativno še nekoliko močnejše. Ugodna gibanja v mednarodnem okolju ter krepitev sodelovanja z državami nekdanje Jugoslavije, s katerimi narašča tako obseg blagovne menjave kakor tudi razvitejše oblike mednarodnega sodelovanja, so vplivali **na ponovno krepitev prispevka tujega povpraševanja h gospodarski rasti**. To je tudi spodbudno vplivalo na rast proizvodnje, zlasti v menjalnih sektorjih gospodarstva.

Rast domačega povpraševanja, zlasti investicijskega in zasebnega, je bila lani **skromna**. Realna rast zasebne in investicijske potrošnje je bila 0.8 oziroma 0.2-odstotna, sorazmerno umirjena je bila tudi rast državne potrošnje (3.1%). Poleg cikličnega vpliva je na umirjanje zasebne potrošnje vplivala tudi sorazmerno nizka realna rast plač, zmanjšana kupna moč zaradi domačih in tujih cenovnih gibanj, visoka obremenjenost prejemkov z odplačili za kredite, najetimi leta 1999, kakor tudi večja nagnjenost k varčevanju, spodbujena z gibanji obrestnih mer in deviznih tečajev. Na skromno realno rast investicij v osnovna sredstva je na eni strani prav tako vplivala visoka raven preteklega leta, dodatno pa so na dinamiko investicijske dejavnosti vplivali tudi poslabšani pogoji menjave v preteklem letu in tudi omejevanje sredstev iz državnega proračuna ob koncu

² V obdobju 1993-1998 je povprečna letna realna rast bruto domačega proizvoda znašala 4.4%.

leta 2000. Pri skromni realni rasti investicij v letu 2000 je bil učinek cikličnega umiranja še posebej izrazit, saj je bila v preteklem petletnem obdobju dosežena visoka raven investicijske aktivnosti. Skromna rast investicij torej pomeni, da je obseg investicijskega povpraševanja lani ostal na visoki ravni preteklega leta, in to ob nižjem primanjkljaju tekočega računa plačilne bilance in poslabšanih pogojih menjave.

K skupni rasti dodane vrednosti (realno 5.1%) so lani ob ugodni mednarodni konjunkturi največ prispevale predelovalne dejavnosti, kjer se je dodana vrednost lani realno povečala za 8.6%. Sicer je bilo najvišje realno povečanje dodane vrednosti zabeleženo v dejavnosti gostinstva (realno 9.8%), v primerjavi z letom 1999 se je precej okrepila tudi rast dodane vrednosti finančnega posredništva (od 3.3% leta 1999 na 5.9% leta 2000), na kar so preko revalorizacijskih mehanizmov v veliki meri vplivale visoke obrestne marže v bankah. Najslabše rezultate so lani dosegli v dejavnosti kmetijstva in ribištva ter v rudarstvu, kjer se je dodana vrednost v primerjavi s preteklim letom realno zmanjšala. Po izrazito dinamični rasti leta 1999 se je lani precej upočasnila tudi rast dodane vrednosti v gradbeništvu, trgovini in popravilih motornih vozil, kar je povezano z nizko rastjo investicij oziroma zasebne potrošnje.

Skupni **poslovni rezultat slovenskih gospodarskih družb** je bil lani že tretje leto zapored **pozitiven**, vendar pa je bila razlika med skupnim čistim dobičkom in skupno čisto izgubo lani nekoliko nižja kot leta 1999. Na to je opozarjala že relativno nizka rast plač v zasebne sektorju ob koncu leta v primerjavi z enakimi obdobji preteklih let, ki jo v veliki meri poganjajo izplačila na podlagi poslovnih rezultatov. Na rahlo poslabšanje lanskih poslovnih rezultatov sta ob visokih prihodkih od poslovanja, v veliki meri ustvarjenih s prodajo na tujih trgih, močno vplivali visoka rast odhodkov od financiranja, predvsem kot posledica povečanega zadolževanja gospodarskih družb na domačem in tujem trgu, in relativno hitra rast stroškov za vmesno porabo zaradi neugodnih cenovnih gibanj doma ter visoke rasti uvoznih cen.

Izvoz blaga in storitev se je leta 2000 realno povečal za 12.7%, uvoz blaga in storitev pa za 6.1%. Zaradi pozitivnega vpliva močnega tujega povpraševanja se je blagovni primanjkljaj v letu 2000 zmanjšal, vendar izražen v USD le za 13%, saj je kljub bistveno hitrejši realni rasti izvoza blaga v primerjavi z uvozom v nasprotni smeri delovalo poslabšanje pogojev menjave (v letu 2000 so se poslabšali za 5 indeksnih točk). Ob nekoliko višjem storitvenem presežku ter rahlem povečanju izdatkov od kapitala je bil primanjkljaj **tekočega računa plačilne bilance** nižji kot v letu 1999 in je po predhodni oceni BS znašal 594 milijonov USD oziroma 3.3% bruto domačega proizvoda (3.9% leta 1999)³. Pri

tem končnih podatkov o reinvestiranih dobičkih tujih investitorjev v letu 2000 še ni na razpolago, zato so med izdatke od kapitala preliminarno zajeti le ocenjeni reinvestirani dobički v enakem obsegu kot v letu 1999 (97 milijonov USD).

Kljub pozitivnemu premiku tekočega računa plačilne bilance pri višini primanjkljaja pa je lani postalo bolj problematično njegovo financiranje, saj so prilivi neposrednih in portfolio tujih naložb ostali skromni. Priliv tujih neposrednih investicij je ostal na ravni iz leta 1999 (181 milijonov USD; od tega več kot polovico predstavljajo ocenjeni reinvestirani dobički obstoječih tujih investitorjev). Obseg zadolževanja v tujini se je zato močno povečal, dodatno sta ga spodbudili majhnost in nerazvitost domačega finančnega sektorja ter ohranjanje domačih obrestnih mer na relativno visoki ravni. Poleg redne izdaje državnih evroobveznic (400 milijonov evrov), so med **prilivi na kapitalnem in finančnem računu plačilne bilance** namreč prevladovala dolgoročna tuja posojila, ki so jih najemala predvsem podjetja in banke. Visok priliv tujih posojil in drugih finančnih sredstev na kapitalno finančnem računu plačilne bilance je ob obstoječem primanjkljaju tekočega računa plačilne bilance preprečil zniževanje skupnih deviznih rezerv, hkrati pa se je opazno povečala zunanja zadolženost Slovenije. Zunanji dolg je konec leta 2000 presegel 6 milijard USD in je znašal 34.3% bruto domačega proizvoda, kar je Slovenijo po metodologiji Svetovne banke že uvrstilo med srednje zadolžene države. Nadaljevalo se je tudi zmanjševanje pokritosti zunanjega dolga z deviznimi rezervami (4,370 milijonov USD ob koncu leta 2000), ki je še konec leta 1998 znašala 96.4%, leta 1999 se je spustila na 74.7%, leta 2000 pa je znašala 70.3%.

Povprečna letna **inflacija** v letu 2000 je znašala 8.9% in je bila za 2.8 odstotne točke višja kot v letu 1999. Ohranjanje inflacije na razmeroma visoki ravni v letu 2000 je bilo v veliki meri spodbujeno z zunanjimi dejavniki, predvsem z naraščajočimi cenami naftnih derivatov na svetovnem trgu in krepitvijo ameriškega dolarja (cene goriva in energije so se lani v povprečju povišale za 25.2% in so k inflaciji neposredno prispevale 32.4%) ter naraščajočo inflacijo v EU. Zunanji inflacijski pritiski so neposredno in posredno preko dražjega uvoza in postopnega prenosa na cene drugih proizvodov in storitev na eni strani ter povišanih inflacijskih pričakovanj na drugi pospešili rast domačih proizvodnih cen in cen življenjskih potrebščin, v določeni meri pa so na povišanje povprečne ravni cen, predvsem računsko, vplivale tudi posledice uvedbe davka na dodano vrednost v letu 1999.

Povpraševanje po devizah na deviznem trgu je v letu 2000 presegalo ponudbo.

³ Po plačilnobilančni statistiki

Rast povprečnega letnega tečaja nemške marke je bila 5.9-odstotna, precej višja pa je bila lani rast tečaja ameriškega dolarja (povprečna letna rast 22.5%). Gibanja deviznih tečajev, zlasti močna krepitev dolarja, so vplivala na izboljšanje cenovne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Tolar je na letni ravni realno depreciriral za 2.1% do košarice valut, merjeno z relativnimi cenami življenjskih potrebščin, pri tem se je realni efektivni tečaj tolarja v začetku leta 2000 zniževal, v drugi polovici leta pa se je trend obrnil. Poleg cenovne konkurenčnosti se je lani izboljšala tudi **stroškovna konkurenčnost predelovalnih dejavnosti** kot posledica visoke rasti produktivnosti in zmerne rasti plač v predelovalnih dejavnostih. Kljub izboljšanju cenovne in stroškovne konkurenčnosti pa je nadaljevanje rahlega upadanja slovenskega tržnega deleža v najpomembnejših trgovinskih partnericah v letu 2000 opozorilo na problem premajhne izvozne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, ki izvira iz prepočasnega prestrukturiranja gospodarstva, še nedokončanih strukturnih reform, zlasti na področju privatizacije in zagotavljanja fleksibilnejšega trga dela, zaostajanja v tehnološkem razvoju ter skromnega priliva neposrednih tujih naložb, ki poleg kapitala prinašajo tudi znanje in upravljalске veščine.

Upočasnjena rast zasebne potrošnje v letu 2000 se kaže tudi v **obsegu bančnih kreditov** prebivalstvu, ki so naraščali počasneje kot v letu 1999 (realno 3.6% leta 2000, 34% leta 1999), ko se je zadolženost prebivalstva pred uvedbo davka na dodano vrednost močno povečala. Predvsem manjši obseg kreditiranja prebivalstva je vplival na umirjanje skupne realne rasti kreditov v letu 2000, ki je znašala 6.6% (leta 1999 13.6%). Krediti državi so se realno povečali za 16.3%, krediti gospodarstvu pa realno za 6.6%, podjetja so pri domačih bankah najemala predvsem kratkoročne kredite. Pri dolgoročnem zadolževanju so se podjetja v še večji meri kot predlani usmerila v najemanje posojil v tujini. Obseg **skupnega varčevanja prebivalstva v bankah** se je lani realno povečal za 16.6%, kar je za 9.8 odstotne točke več kot leta 1999. V primerjavi z letom poprej se je lani spremenila tudi struktura rasti bančnih vlog prebivalstva. Obseg deviznega varčevanja, spodbujen z rastjo deviznih tečajev, se je realno povečal za 17.7%, med tolarškimi prihranki (14.7-odstotna realna rast) pa je relativno hitreje naraščal obseg kratkoročnih vlog, kot posledica visokega TOM-a in povečanih inflacijskih pričakovanj v letu 2000.

Ugodna gospodarska gibanja so lani vplivala na **nadaljevanje ugodnih gibanj na področju zaposlenosti**, ki so se začela leta 1999, ko je število delovno aktivnih začelo hitreje naraščati, aktivna politika zaposlovanja in čiščenje evidenc brezposelnih pa sta vplivali na postopno zniževanje stopnje registrirane brezposelnosti. Letna rast števila zaposlenih v letu 2000 je po mesečnih statističnih virih znašala 1.8%, število delovno aktivnih je leta 2000 naraščalo

tudi po podatkih anket o delovni sili, vendar počasneje kot po mesečni statistiki, kar pomeni, da se je krčenje obsega neformalnega zaposlovanja, ki se je začelo leta 1999, nadaljevalo. Podobno kot v preteklem letu se je tudi leta 2000 nadaljevalo prestrukturiranje zaposlenosti v korist storitvenih dejavnosti. Rast zaposlenosti v ekvivalentu polnega delovnega časa je leta 2000 znašala 1.1% in je zaradi rasti števila oseb, ki delajo s krajšim delovnim časom od polnega, nižja od rasti števila delovno aktivnih po mesečnih oziroma anketnih podatkih. Število registriranih brezposelnih se je lani v povprečju zmanjšalo za 10.4%. Povprečna stopnja registrirane brezposelnosti se je zmanjšala od 13.6% leta 1999 na 12.2% leta 2000, stopnja anketne brezposelnosti pa s 7.6% na 7%.

Realna rast bruto plače na zaposlenega v letu 2000 je v povprečju znašala 1.6%. V zasebnem sektorju se je bruto plača na zaposlenega lani gibala nekoliko drugače od vzorca, značilnega za pretekla leta. Glede na manjše število delovnih dni v letu 2000 v primerjavi s preteklimi leti, zlasti v decembru in predvsem zato, ker rast plač v zasebnem sektorju v zadnjih lanskih mesecih ni bila tako visoka, kot je bilo značilno za pretekla leta, je bila realna rast bruto plač na zaposlenega v zasebnem sektorju lani le 1.3-odstotna. Rast plač v javnem sektorju, na katero veliko bolj vplivajo medletne uskladitve izhodiščne plače z rastjo cen, napredovanja, ki izhajajo iz Zakona o razmerjih plač ter razni dodatki iz kolektivnih pogodb dejavnosti, je bila višja in je znašala 2.1%. Zaostajanje realne rasti plač za rastjo produktivnosti dela (3.5%) kot osnovni cilj plačne politike se je lani tako okrepilo in je znašalo skoraj dve odstotni točki.

Bilanca javnega financiranja kot konsolidiran račun javnofinančnih prihodkov in odhodkov je v letu 2000 izkazala javnofinančni primanjkljaj v višini 1.4% bruto domačega proizvoda. Gibanja nekaterih makroekonomskih kategorij, ki neposredno ali posredno determinirajo višino javnofinančnih prihodkov, so odstopala od predvidenih, prav tako niso bili v celoti realizirani vsi predvideni ukrepi za povečevanje javnofinančnih prihodkov. Vplačila davka na dodano vrednost so bila manjša od predvidenih v državnem proračunu, predvsem zaradi skromnejše rasti domačega trošenja in spremenjene strukture celotnega trošenja v korist izvoza. Nižje od predvidenih so bile tudi trošarine, ki zaradi visoke rasti cen niso bile povečane kot je bilo prvotno predvideno. Vplačila celotnih javnofinančnih prihodkov so se v letu 2000 zato realno zmanjšala za 0.3%, delež javnofinančnih prihodkov glede na bruto domači proizvod je dosegel 42.8%. Celotni javnofinančni odhodki v letu 2000 so po konsolidirani bilanci javnega financiranja znašali 1,781 milijard tolarjev, kar je realno za 1.5% več kot leta 1999; dosegli so 44.2% bruto domačega proizvoda. Odhodki državnega proračuna so znašali 1,029 milijard tolarjev, kar je realno za 2% manj kot leta 1999 in dobre 3% manj od odhodkov po sprejetem proračunu za leto 2000, saj

so bili zaradi manjših proračunskih prihodkov od načrtovanih in pritiska predčasne uskladitve plač in pokojnin z rastjo cen življenjskih potrebščin proračunski odhodki ob koncu leta omejeni s posebnimi ukrepi. Del sprejetih obveznosti v višini 22 milijard tolarjev pa je bil prenesen v proračun za leto 2001.

2.2. OCENE GOSPODARSKIH GIBANJ V LETU 2001 – Povečana negotovost v mednarodnem okolju in postopna krepitev domačega povpraševanja v drugi polovici leta

Gospodarska gibanja v letu 2001 bo v veliki meri zaznamovala **povečana negotovost v zunanjem okolju**, ki se zaradi odprtosti slovenskega gospodarstva razmeroma hitro prenaša tudi v domače okolje. Poleg tega so cenovna gibanja v prvih letošnjih mesecih okrepila inflacijska pričakovanja in povečala previdnost pri večjih nakupih in vlaganjih prebivalstva, ki se financirajo s posojili. Z rastjo nominalnih obrestnih mer kot posledico veljavnega indeksacijskega mehanizma je prebivalstvo bistveno bolj spodbujeno k varčevanju, kar prav tako vpliva na razmeroma skromno trošenje gospodinjestev. Glede na to, da bo tudi rast investicijske dejavnosti letos relativno umirjena, deloma zaradi visoke dosežene ravni v preteklih letih, deloma zaradi omejenih javnofinančnih virov in premajhnega obsega zasebnih virov predvsem za večje infrastrukturne projekte, bo poleg zasebne tudi rast investicijske potrošnje letos ponovno relativno skromna, kar se bo odrazilo tudi na realnem obsegu uvoznih tokov. Razmeroma močna **izvozna aktivnost** v prvih letošnjih mesecih, ki **se bo v drugi polovici leta po oceni sicer postopno začela umirjati** in zmanjševati relativni prispevek tujega povpraševanja h gospodarski rasti, ter **postopna ciklična krepitev domačega povpraševanja** bosta kljub povečani negotovosti in poslabšanju nekaterih kazalcev gospodarske klime prispevali k ohranjanju realne rasti bruto domačega proizvoda v letu 2001 na ravni okoli 4,4%.

Strukturo in dinamiko letošnje rasti bruto domačega proizvoda bodo na eni strani torej močno zaznamovale spremenjene razmere v mednarodnem okolju, ki bodo posledično vplivale na domačo proizvodno aktivnost. V primerjavi z letom 2000, ko je bila gospodarska rast izrazito spodbujena s tujim povpraševanjem, bo **rast bruto domačega proizvoda v letu 2001 bolj uravnotežena z vidika prispevka domačega in tujega povpraševanja**, vendar bo tuje povpraševanje predvsem zaradi zelo ugodnih gibanj v prvih letošnjih mesecih ohranilo vlogo glavnega dejavnika gospodarske rasti. Rast

tujega povpraševanja bo letos po oceni 7.5-odstotna (lani 12.7%), rast domačega povpraševanja pa 3.7-odstotna (lani 3.2%). Na umiritev rasti izvoza blaga in storitev bo vplivalo predvsem umirjanje rasti najpomembnejših izvoznih trgov, ki se je z usihanjem konjunktura v ZDA v prvih mesecih 2001 postopno začelo prenašati v zahodnoevropske države, kar bo z zamikom izraziteje vplivalo na upočasnitev rasti izvoznih tokov slovenskega gospodarstva predvidoma v drugi polovici letošnjega in prvi polovici prihodnjega leta. Po oceni Evropske komisije bo gospodarska rast v državah EU letos v povprečju za 0.6 odstotne točke nižja kot lani, med našimi najpomembnejšimi partnericami se bo izraziteje umirila predvsem v Nemčiji, kjer bo znašala okoli 2.2% (lani 3%). Ocene letošnje dinamike rasti bruto domačega proizvoda po četrtletjih v večini držav EU, med njimi tudi naših najpomembnejših partnericah, kažejo na upočasnjeno gospodarsko aktivnost predvsem v drugem in deloma tretjem četrtletju, nato pa bi se konjunktura v teh državah postopno začela krepiti oziroma prenehala poslabševati. V primerjavi s preteklim letom se bo letos precej umirila tudi gospodarska rast na Hrvaškem, vendar pa bo okrepljeno gospodarsko sodelovanje preko različnih oblik mednarodnega poslovanja, zlasti neposrednih slovenskih naložb, po oceni vplivalo na nadaljevanje živahne trgovinske menjave med državama. Krepitev naložbene dejavnosti slovenskih podjetij v tujini bo spodbudno vplivala tudi na rast izvoza v druge države nekdanje Jugoslavije (z izjemo Makedonije, kjer se zaradi zaostrovanja konfliktov povečuje rizičnost poslovanja) kakor tudi v večino tranzicijskih držav, kjer se bo letos v povprečju nadaljevala razmeroma dinamična gospodarska rast, spodbujena v večji meri z domačim povpraševanjem.

Poleg dejavnikov mednarodnega okolja bo dinamiko gospodarske rasti v letu 2001 v precejšnji meri določal tudi **ciklični vpliv dinamike in strukture rasti bruto domačega proizvoda v preteklih dveh letih**, predvsem kar zadeva realno rast investicijske in zasebne potrošnje, ki sta v letu 1999 dosegli visoko raven in sta se v letu 2000 pretežno ohranjali na realni ravni preteklega leta. Rast zasebne in investicijske potrošnje (realno 2.1 oziroma 2.6%) bo letos predvsem zaradi cikličnega vpliva nekoliko višja kot v preteklem letu, še vedno pa bo zaostajala za rastjo bruto domačega proizvoda. V okviru domačega povpraševanja bo letos hitreje naraščalo predvsem reprodukcijsko povpraševanje, povezano z ohranjanjem izvoza in proizvodne aktivnosti na relativno visoki ravni kljub predvideni umiritvi v drugi polovici leta, realna rast izdatkov za državno potrošnjo pa bo nekoliko zaostajala za rastjo bruto domačega proizvoda.

V skladu z ocenjenimi gibanji v mednarodnem in domačem okolju se bo **rast dodane vrednosti industrijskih področij**, zlasti predelovalnih dejavnosti, po izjemno visoki rasti leta 2000 letos upočasnila, vendar **še vedno ohranila**

na relativno visoki ravni (realna rast dodane vrednosti v industriji bo znašala okoli 5.1%, v predelovalnih dejavnostih 5.5%). Realna rast dodane vrednosti v storitvenih dejavnostih se bo nekoliko okrepila v primerjavi s preteklim letom in bo znašala okoli 4.5%. Po dveh letih upadanja se bo letos po oceni ponovno povečala tudi dodana vrednost v kmetijstvu (realno za 3%). Rast dodane vrednosti v gradbeništvu bo letos po oceni ponovno skromna (2.2%), predvsem zaradi predvidene umirjene rasti investicij v gospodarsko infrastrukturo. Med storitvenimi dejavnostmi bo letos do večje umiritve rasti dodane vrednosti po oceni prišlo le v gostinstvu, precej pa se bo okrepila realna rast dodane vrednosti na področju javne uprave, obrambe in socialnega zavarovanja. Liberalizacija finančnih in kapitalskih tokov, predvidena krepitev zavarovalništva ter revalorizacijski dobički bank, ki bodo predvidoma tudi letos ostali na relativno visoki ravni, bodo vplivali na nadaljevanje dinamične rasti finančnega posredništva.

Glede na predvideno dinamiko izvoznega povpraševanja v letu 2001 se bo realna rast izvoza blaga in storitev letos v primerjavi s preteklim letom predvidoma upočasnila, vendar bo še vedno ostala na razmeroma visoki ravni in bo po oceni znašala okoli 7.5% (izvoz blaga 8.2%, izvoz storitev 4.1%). Realna rast uvoza blaga in storitev bo ob razmeroma umirjeni rasti domače potrošnje nekoliko nižja kot lani in bo znašala okoli 4.5% (uvoz blaga 4.4%, uvoz storitev 4.8%). Višja rast izvoza od uvoza bo vplivala na znižanje blagovnega primanjkljaja na okoli 770 milijonov USD (lani 1,081 milijonov USD), pri tem bodo pogoji menjave s tujino v primerjavi s preteklim letom po oceni ostali nespremenjeni (pod predpostavko rahle krepitev evra do ameriškega dolarja do konca leta, umiritve rasti cen nafte in naftnih derivatov na svetovnem trgu in znižanja cen drugih primarnih surovin). Saldo storitvene bilance bo po oceni ostal na približno lanski ravni (okoli 430 milijonov USD), primanjkljaj v bilanci dohodkov od dela in kapitala pa se bo povečal na okoli 115 milijonov USD (lani 60 milijonov USD), predvsem zaradi pričakovanega naraščanja reinvestiranih dobičkov. Saldo tekočih transferov v višini okoli 125 milijonov USD bo letos nekoliko višji od lanskega, pri tem imajo pomemben vpliv predvsem prilivi iz naslova predpristopne pomoči EU Sloveniji. Upoštevajoč oceno letošnjih izvozno-uvoznih gibanj in gibanj v bilanci faktorskih dohodkov ter transferov s tujino bo **primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance letos precej nižji** od lanskega in bo znašal okoli 330 milijonov USD ali **1.8% bruto domačega proizvoda**. Tokovi na kapitalskem in finančnem računu se bodo v letu 2001 po oceni povečevali v obeh smereh. Na rast prilivov iz tujine bo poleg nadaljnega zadolževanja bank in podjetij v tujini, ki je letos sodeč po gibanjih v prvih treh mesecih nekoliko bolj umirjeno kot lani, vplivalo tudi pričakovano povečevanje lastniških naložb tujcev v Sloveniji v povezavi z liberalizacijo kapitalskih tokov ter nadaljnjo privatizacijo državnega premoženja, bank in telekomunikacij. S

krepitevijo slovenskih blagovno-storitvenih tokov v države na ozemlju bivše Jugoslavije in povečevanjem neposrednih investicij slovenskih podjetij v tujino pa se bo po oceni povečevalo tudi financiranje izvoza na to področje.

Rast cen življenjskih potrebščin, ki so jo v zadnjih dveh letih pospešili predvsem enkratni in zunanji vplivi (uvedba davka na dodano vrednost leta 1999, dražitev nafte in krepitev dolarja v drugi polovici leta 1999 in v letu 2000), se v letu 2001 ohranja na razmeroma visoki ravni. Neposredni vpliv zunanjih dejavnikov na rast cen je letos relativno manjši, izrazitejši pa je prenos višjih cen naftnih derivatov na ostale cene ter vpliv drugih dejavnikov, zlasti gibanja cen hrane in cen, ki so pod različnimi oblikami nadzora države. **Ohranjanje inflacije na relativno visoki ravni je letos v večji meri posledica notranjih vzrokov;** zaradi hitrejšega naraščanja cen, ki traja že od sredine leta 1999, so se letos izraziteje okrepila tudi inflacijska pričakovanja. Čeprav je rast cen življenjskih potrebščin maja na medletni ravni dosegla 9.7%, se bodo pod predpostavko manjših zunanjih pritiskov, predvidene počasnejše rasti cen hrane in izvajanja ukrepov na področju politike nadzorovanih cen v prihodnjih mesecih medletne stopnje rasti cen postopno začele umirjati, tako da bo povprečna letna inflacija letos po oceni 8.5-odstotna. Dinamika rasti cen do konca leta 2001 bo v veliki meri odvisna tudi od ukrepov na področju fiskalne, denarne, dohodkovne in cenovne politike ter njihove medsebojne usklajenosti in posledično sposobnosti zmanjševanja posrednih učinkov povišanih cen v preteklih mesecih. Med zunanjimi dejavniki bo na rast cen še naprej pomembno vplivalo gibanje uvoznih cen, zlasti motornih goriv, preučiti pa bo potrebno tudi ustreznost obstoječega načina oblikovanja cen naftnih derivatov.

Ob upoštevanju denarnega cilja in usmeritev BS ter predvidenega gibanja plačilnobilančnih tokov bo gibanje tečaja nemške marke oziroma evra v letu 2001 v veliki meri odvisno tudi od obsega in plasiranja finančnih prilivov iz tujine. Pričakovani prilivi od prodaje podjetij v telekomunikacijskem sektorju in morebitni prilivi iz tujine, povezani s prodajo pravic do uporabe tretje generacije mobilne telefonije in privatizacijo bank, bodo vplivali na večje pritiske na apreciacijo tolarja, saj bo po oceni vsaj del omenjenih sredstev konvertiran v domačo valuto. **Stopnja rasti tečaja nemške marke oziroma evra bo zato manjša od stopnje rasti cen,** gibanje tečaja dolarja pa bo odvisno od medvalutnih gibanj na svetovnih denarnih trgih, kjer se v prihodnjih mesecih pričakuje krepitev evra.

Kljub predvideni realni apreciaciji tolarja do evra v letu 2001 bo predvsem ocenjena krepitev dolarja v povprečju leta vplivala na **ohranjanje cenovne konkurenčnosti** v letu 2001 **približno na lanski ravni.** Nasprotno pa se bo

stroškovna konkurenčnost letos najverjetneje nekoliko poslabšala, predvsem zaradi vpliva nizke rasti produktivnosti. Rast realnih stroškov dela na zaposlenega bo po oceni okoli 2.4-odstotna, rast produktivnosti dela pa se bo do konca leta umirila na okoli 3%, predvsem zaradi upočasnitve rasti proizvodnje, nekoliko tudi zaradi rasti zaposlenosti. Ob predpostavljenem relativno stabilnem tolarju bi se relativni stroški dela na enoto proizvoda v košari valut letos tako povečali za okoli 1%.

Na podlagi ugodnih gospodarskih gibanj in ocenjenih potreb po zaposlovanju do konca leta se bodo **pozitivna gibanja na področju zaposlovanja nadaljevala tudi letos**, pri tem pa bo dinamika rasti zaposlenosti oziroma zniževanja brezposelnosti nekoliko počasnejša kot v preteklih letih. Število zaposlenih v ekvivalentu polnega delovnega časa se bo letos povečalo za okrog 0.7%, na podlagi napovedi podjetij in organizacij naj bi se tudi letos nadaljevalo prestrukturiranje zaposlenosti v korist storitvenih dejavnosti. Ob predvideni dinamiki gospodarskih gibanj, rasti zaposlenosti ter nadaljevanju čiščenja evidenc, ki je bila v zadnjih dveh letih osnovni razlog za hitro zniževanje brezposelnosti, se bosta še naprej postopno zniževali registrirana in anketna brezposelnost, ki bosta letos v povprečju znašali 11.7% oziroma 6.7% (lani 12.2% oziroma 7%). Problemi strukturne brezposelnosti kljub pozitivnim premikom na področju zaposlovanja ostajajo praktično nespremenjeni, kar opozarja na nujnost doslednega izvajanja programov politike zaposlovanja.

Zaostajanje rasti plač za rastjo produktivnosti dela se bo letos nadaljevalo. Na rast plač v javnem sektorju bodo letos poleg januarske in avgustovske uskladitve na podlagi sprejetega mehanizma iz dogovora za leto 2001, ki že pomeni prehod na usklajevanje plač z anticipirano rastjo cen življenjskih potrebščin, vplivali še dodatki iz sprejetih kolektivnih pogodb in vladne uredbe ter napredovanja. Pri gibanjih realnih plač v zasebnem sektorju v letu 2001 sta upoštevani januarska in avgustovska uskladitev (slednja na podlagi Aneksa k dogovoru o politiki plač za obdobje 1999-2001) ter običajna višja rast plač v zadnjem četrtletju na osnovi izplačil iz poslovnih rezultatov. Na osnovi predvidenih gibanj plač v zasebnem in javnem sektorju bo **realna rast bruto plač na zaposlenega v letu 2001 tako 2.3-odstotna**, pri tem bo rast plač v javnem sektorju (3.5%) hitrejša kot v zasebnem sektorju (1.4%).

Za leto 2001 je bilo v proračunskem memorandumu predvideno **zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja** na okoli 1% bruto domačega proizvoda. Dejanska gibanja, ki vplivajo na zmanjševanje javnofinančnih prihodkov na eni strani in na drugi strani na povečevanje javnofinančnih odhodkov v pokojninskem in zdravstvenem sistemu bodo do konca leta izkazala bolj neuravnotežen

javnofinančni račun, kot se je predvidevalo v začetku leta. Če se bodo neugodna gibanja na strani javnofinančnih virov iz začetka leta nadaljevala, zlasti pri davku na dodano vrednost, bo potrebno z omejevalnimi ukrepi poseči tudi v odhodke državnega proračuna. Omejevanje odhodkov lahko vpliva tudi na dinamiko gospodarske aktivnosti ob koncu leta, vendar je morebitni učinek na rast težko predvidljiv, saj je odvisen od strukture in načina omejevanja izdatkov in možnosti za likvidnostno prilagajanje gospodarstva, izhajajoč iz sedanjih pričakovanj pa bi lahko znašal okoli desetinko odstotne točke realne rasti.

2.3. OBETI V LETU 2002 IN 2003 – Po rahlem cikličnem umirjanju v letu 2002 rast bruto domačega proizvoda leta 2003 ponovno nekoliko višja

V začetku leta 2002 bo letošnje umirjanje gospodarske konjunktore v Evropski uniji, kljub pozitivnemu učinku diverzifikacije slovenske zunanje trgovine na trge nekdanje Jugoslavije in tranzicijskih držav, vplivalo na počasnejšo rast izvoza. Čeprav bo v drugi polovici leta 2002 že prišlo do ponovne krepitve izvozne dinamike, bo realna rast izvoza blaga in storitev v celotnem letu 2002 (5.9%) nekoliko nižja kot v letu 2001. Upočasnitev rasti tujega povpraševanja bo tudi osnovni razlog za **rahlo upočasnitev gospodarske rasti v letu 2002** na okoli 4.2%. Ciklična krepitev zasebne in investicijske potrošnje, ki se bo po oceni začela že v letu 2001, bo v letu 2002 še nekoliko izrazitejša. Poleg tega bo nekoliko hitrejši investicijski zagon omogočen na podlagi krepitve podjetniških investicij in sofinanciranja iz zasebnih in evropskih virov, na drugi strani pa bodo dinamika rasti plač v prihodnjem letu, nadaljnja rast zaposlenosti ter zmanjšanje obremenjenosti prejemkov prebivalstva z odplačevanjem posojil iz leta 1999 okrepili realno rast zasebne potrošnje. Ponovno krepitev realne rasti izvoza blaga in storitev je možno pričakovati leta 2003, ko bo poleg pričakovanih ugodnejših gibanj v mednarodnem okolju višjo izvozno aktivnost dodatno spodbujala tudi povečana izvozna konkurenčnost slovenskega gospodarstva na najzahtevnejših izvoznih trgih. Za to bo potrebno izpeljati oziroma dokončati vrsto strukturnih reform, zlasti gre za dokončanje prestrukturiranja podjetniškega sektorja in privatizacije ter oblikovanje fleksibilnejšega trga delovne sile, odpravljanje administrativnih ovir za domače in tuje naložbe ter spodbujanje tehnološkega razvoja in večjih vlaganj v človeške vire. V letu 2003 se bo predvidoma nadaljevala tudi krepitev rasti zasebne potrošnje, spodbujena z nadaljnjo rastjo zaposlenosti in postopno nekoliko višjo realno rastjo plač na zaposlenega v zasebnem sektorju, ki pa bo še vedno zaostajala za rastjo produktivnosti dela in tako ne bo zmanjševala konkurenčnosti. Na trošenje gospodinjestev bodo v veliki meri vplivali ukrepi socialne, davčne in plačne

politike. Obseg trošenja gospodinjstev bo povečeval postopni prenos nekaterih storitev, predvsem zdravstvenih in izobraževalnih od države na potrošnika, na drugi strani pa bo z vključevanjem v sheme dodatnega pokojninskega zavarovanja in krepitvijo drugih alternativnih oblik varčevanja dodatno spodbujeno varčevanje gospodinjstev. Tudi rast investicijske aktivnosti bo še naprej dinamična in bo presegala rast bruto domačega proizvoda. Po oceni bodo hitreje naraščale zlasti naložbe v tržne dejavnosti in gospodarsko infrastrukturo, ki povečujejo konkurenčno sposobnost gospodarstva. V financiranje navedenih naložb bodo predvidoma vključeni zasebni in EU viri. Na podlagi ocenjenih gibanj osnovnih agregatov potrošnje se bo **rast bruto domačega proizvoda leta 2003 ponovno začela krepiti** in bo znašala okoli 4.5%.

Po razmeroma nizkem ocenjenem primanjkljaju tekočega računa plačilne bilance v letu 2001 bosta predvidena upočasnitev realne rasti izvoza in z višjo domačo potrošnjo spodbujena bolj dinamična realna rast uvoza v letu 2002 vplivali na ponovno povečanje primanjkljaja tekočega računa plačilne bilance na okoli 2% bruto domačega proizvoda. Ob predvidenih gibanjih agregatov domačega in tujega povpraševanja in večjem prilivu tujega kapitala se bo tekoči račun plačilne bilance tudi v letu 2003 ohranjal na podobni ravni. **Vzdržnost primanjkljaja tekočega računa plačilne bilance** v prihodnjih letih bo **močno odvisna od strukture prilivov na kapitalskem in finančnem računu plačilne bilance**, kjer se bo po oceni v prihodnjih letih relativno krepil delež neposrednih tujih in portfolio naložb, povezan z dokončanjem strukturnih reform, procesom prestrukturiranja in privatizacije ter liberalizacijo kapitalskih tokov, s pričakovano krepitvijo domačega finančnega sistema in zmanjševanjem razlik med domačimi in tujimi obrestnimi merami pa bo med tujimi finančnimi prilivi upadal delež posojil.

Za postopno znižanje povprečne stopnje **inflacije** na okoli 5% leta 2003 bo **ključnega pomena predvsem usklajeno delovanje fiskalne, denarne, dohodkovne in cenovne politike**, pospešitev strukturnih reform v pristojnosti vlade ter reforma sistema nadzora cen, ki še ohranja nekatera nesorazmerja relativnih cen. Prehod na nižjo raven inflacije v prihodnjih letih pa bo odvisen tudi od zunanjih dejavnikov, to je gibanja uvoznih cen (predvsem ključnih strateških surovin, gibanja medvalutnih razmerij na svetovnih denarnih trgih ter gibanja tečaja tolarja).

Ugodna gibanja na področju zaposlenosti se bodo predvidoma nadaljevala tudi v prihodnjih letih. Rast števila zaposlenih v ekvivalentu polnega delovnega časa bo leta 2002 podobna letošnji (okoli 0.7%), leta 2003 pa se bo ob pričakovani ponovni krepitvi gospodarske rasti nekoliko okrepila (na 1%).

Tabela 2: Nekateri makroekonomski kazalci v obdobju 2000 - 2003

	2000	2001	2002	2003
		Ocena		
BRUTO DOMAČI PROIZVOD (BDP) - realna rast v %	4.6	4.4	4.2	4.5
BDP v mio SIT (tekoče cene)	4,035,518	4,571,200	5,068,000	5,566,000
INFLACIJA (povprečje leta)	8.9	8.5	6.4	5.1
TEČAJ USD - povprečje leta (BS)	222.7	243.1	247.8	249.1
TEČAJ EURO - povprečje leta (BS)	205.0	217.0	225.3	232.0
Razmerje EURO/USD	0.92	0.89	0.91	0.93
Efektivni tečaj tolarja - realno ¹ , v %	-2.1	-0.1	1.0	0.7
ZAPOSLENOST po metodologiji nacionalnih računov, rast v %	1.1	0.7	0.7	1.0
Stopnja registrirane brezposelnosti, v %	12.2	11.7	11.3	10.8
Stopnja brezposelnosti ILO, v %	7.0	6.7	6.5	6.2
PRODUKTIVNOST , rast v %	3.5	3.7	3.5	3.5
BRUTO PLAČA NA ZAPOSLENI. , realna rast v %	1.6	2.3	2.7	3.0
IZVOZ PROIZ. IN STORITEV - realna rast v %	12.7	7.5	5.9	6.3
- Izvoz blaga - realna rast v %	12.8	8.2	6.1	6.5
- Izvoz storitev - realna rast v %	11.8	4.1	5.1	5.3
UVOZ PROIZ. IN STORITEV - realna rast v %	6.1	4.5	6.2	6.4
- Uvoz blaga - realna rast v %	6.1	4.4	6.3	6.5
- Uvoz storitev - realna rast v %	6.0	4.8	5.4	5.9
SALDO tekoč. računa plač. bilance , v mio USD	-594	-330	-407	-448
- Delež v BDP, v %	-3.3	-1.8	-2.0	-2.0
INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA - realna rast v %	0.2	2.6	6.6	6.6
- Delež v BDP v %	26.7	26.2	26.8	27.2
ZASEBNA POTROŠNJA - realna rast v %	0.8	2.1	3.2	4.0
- Delež v BDP v %	54.9	53.7	53.2	53.0
DRŽAVNA POTROŠNJA -realna rast v %	3.1	4.2	4.2	4.2
- Delež v BDP v %	20.8	20.8	20.8	20.7

Vir podatkov: SURS, ocene UMAR.

Opomba:¹ Rast vrednosti pomeni rast vrednosti tolarja in obratno; merjeno z relativnimi cenami življenjskih stroškov.

Ob predvideni rasti zaposlenosti se bosta še naprej postopno zniževali registrirana in anketna brezposelnost, ki se bosta leta 2003 gibali okoli 11% oziroma malo nad 6%. Manjšanje razlike med stopnjama bo v veliki meri tudi posledica postopnega odliva sedanjih starejših brezposelnih, ki ne iščejo več zaposlitve ali so na kakšen način neformalno aktivni (trenutno jih je skoraj 50%).

Leta 2002 bo letna **realna rast bruto plače na zaposlenega predvidoma nekoliko višja** kot letos (2.7%). Rast plač v zasebnem sektorju bo ob predvideni dinamiki gospodarske aktivnosti ter številu delovnih dni okoli 2.5-odstotna, rast realne bruto plače na zaposlenega v javnem sektorju v letu 2002 pa bo približno 3.1-odstotna, ob predpostavki da bo v prihodnjem letu veljal enak usklajevalni mehanizem kot letos (posledice morebitne uvedbe novega plačnega sistema v javnem sektorju niso upoštevane). **Zaostajanje rasti plač za rastjo produktivnosti dela se bo v prihodnjih dveh letih nadaljevalo**, pri tem se bo zaostanek v primerjavi s preteklimi leti postopno nekoliko zmanjšal, vendar ne pod pol odstotne točke. Ukrepi plačne politike bodo ob usklajenih drugih politikah v prihodnjih letih ključni za uresničevanje cilja stabilne gospodarske rasti, enakomerne plačne distribucije, zniževanja inflacije, rasti zaposlovanja ter izboljšanja konkurenčnosti.

3. MEDNARODNO OKOLJE – Umirjanje mednarodne konjunkturo v letu 2001

Leta 2000 so bila **svetovna gospodarska gibanja zelo ugodna**, krepitev svetovne gospodarske aktivnosti je bila še nekoliko izrazitejša, kot so mednarodne institucije napovedovale lani jeseni. Realna rast svetovnega bruto domačega proizvoda je leta 2000 znašala 4.8%, kar je za 1.3 odstotne točke več kot leta 1999. K visoki globalni gospodarski rasti so največ prispevali visoka gospodarska rast v ZDA, okrevanje jugovzhodnih azijskih in latinskoameriških gospodarstev po finančnih krizah v letu 1998 in začetku leta 1999, nadaljevanje visoke gospodarske rasti v Indiji in na Kitajskem; dinamična gospodarska aktivnost v EU ter okrepljena gospodarska rast v državah izvoznih nafte. Pri tem je bil zlasti močan vpliv visoke gospodarske rasti v ZDA, ki se je šele v zadnjem lanskem četrtletju začela opazneje umirjati, in vpliv visokih cen nafte, ki so spodbudile rast v izvoznih nafte. Rast bruto domačega proizvoda se je lani v primerjavi z letom poprej okrepila v vseh svetovnih regijah oziroma skupinah držav, še najbolj izrazito v srednje- in vzhodnoevropskih tranzicijskih državah (v povprečju z 2.6% v letu 1999 na 5.8% v letu 2000; IMF 2001) in državah proizvajalkah nafte (v arabskih državah Bližnjega vzhoda v povprečju za okoli 3 odstotne točke, v Rusiji za 4.3 odstotne točke; IMF 2001).

Visoka povprečna svetovna gospodarska rast leta 2000 je bila dosežena ob vedno večjih globalnih neravnotežjih, ki so se odražala predvsem v naraščajočih plačilnobilancnih neravnotežjih med gospodarsko najmočnejšimi svetovnimi regijami (rekordni primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance v ZDA, nastanek primanjkljaja v večini držav EU, presežki na Japonskem in v državah izvoznih nafte) ter tečajnih razmerjih najpomembnejših svetovnih valut, ki niso vedno sledila realnim gospodarskim in finančnim gibanjem. Na rast primanjkljajev tekočih računov plačilnih bilanc je zlasti močno pritiskala rast svetovnih cen nafte, ki je slabšala pogoje menjave v državah uvoznih nafte in ustvarjala vse večje inflacijske pritiske. Pospešena rast cen je denarne oblasti, zlasti v ZDA in EU, v prvi polovici leta 2000 spodbujala k restriktivnim ukrepom denarne politike, visoke uvozne cene pa so v večini razvitih držav začele spodjedati kupno moč domačih dohodkov. Upoštevajoč še rahlo pregreto ameriško gospodarstvo s prenapihnjemi borznimi indeksi je bilo realno pričakovati, da se bo ameriška in z njo tudi svetovna gospodarska rast začela upočasnjevati. Takšen razvoj dogodkov je bil tudi že dalj časa pričakovan v napovedih gospodarskih gibanj vseh mednarodnih institucij, vendar pa sta bila čas in intenzivnost upočasnitve negotova.

Na dinamiko in višino **svetovne gospodarske rasti v letu 2001** bodo izraziteje vplivali predvsem naslednji dejavniki: ohlajanje ameriškega gospodarstva, njegov vpliv na gospodarska gibanja zlasti v EU in Aziji, nadaljnje spremembe cen nafte in bencinov na svetovnih trgih, gospodarska gibanja na Japonskem ter hitrost prestrukturiranja v nekaterih državah, ki jih je v letu 1998 prizadela finančna kriza. Po oceni IMF-a (IMF 2001) in Evropske komisije (EC 2001a) ter tudi nekaterih drugih ustanov bo rast svetovnega bruto domačega proizvoda v letu 2001 3.2- do 3.3-odstotna. Po takšnem scenariju bo letošnja upočasnitev globalne rasti v primerjavi z letom 2000 predvsem posledica počasnejše rasti bruto domačega proizvoda v ZDA (upočasnitev s 5% lani na 1.5 do 1.7% letos; IMF 2001, EC 2001a, LINK 2001) in Rusiji (s 7.5% lani na 4% letos). V primerjavi z letom 2000 bo gospodarska rast letos nižja tudi v »azijskih tigrisih«⁴ (8.2% lani, 3.8% letos), državah EU (3.4%, 2.8%), Mehiki (6.9%, 3.5%), na Kitajskem (8%, 7%), v Indiji (6.4%, 5.6%), državah ASEAN-4⁵ (5%, 3.4%) ter na Japonskem (1.7%, 0.6%). Nekoliko pa se bo oceni okrepila v Afriki (3%, 4.2%), tranzicijskih državah (brez Rusije; s 3.8 na 3.9%) in Južni Ameriki (3.2%, 3.7%). Po ocenah mednarodnih inštitucij bo svetovna gospodarska rast **v letu 2002** ponovno višja (3.9%, IMF 2001), razmeroma dinamična naj bi ostala tudi **v letu 2003** pod predpostavko ponovnega oživljanja ameriške gospodarske rasti, krepitve evra in znižanja cen nafte pod 25 USD za sodček. Poleg omenjenih dejavnikov pa bo na dinamiko rasti svetovnega gospodarstva v prihodnjih letih močno vplival tudi nadaljnji razvoj informacijske tehnologije ter obseg in cikličnost gibanja investicij v »novo ekonomijo«, ne le v ZDA, temveč po vsem svetu.

Visoke cene nafte in naftnih derivatov so leta 2000 v državah uvoznicah nafte **močno okrepile inflacijske pritiske**, tako da so bile stopnje rasti cen življenjskih potrebščin v razvitih državah v povprečju za 0.9 odstotne točke višje kot leta 1999: v EU za 0.9, v ZDA za 1.2, nasprotno pa se je na Japonskem zaradi izrazito restriktivnih ukrepov denarne politike lani še nekoliko okrepila deflacija (lani 0.6-, predlani 0.3-odstotna). V drugi polovici leta je postal izrazitejši prenos dražje energije na druge cene, kar se je odrazilo v rasti osnovne inflacije, ki je pred tem v večini držav vztrajala na relativno nizki ravni. Cenovna gibanja v prvih letošnjih mesecih, zlasti izrazitejša povišanja cen v večini EU držav v maju, kažejo na ohranjanje letošnje inflacije nad 2% (2.1%; EC 2001a; ocena inflacije za evro območje v letu 2001, ki jo je junija objavila Evropska centralna banka, znaša 2.3%), na kar vplivajo še vedno razmeroma visoke cene nafte, šibak evro in nekoliko manj restriktivna denarna politika osrednje banke. Inflacija v ZDA bo letos po oceni 2.6-odstotna (IMF 2001), na Japonskem pa pričakujejo

⁴ Hong Kong, Južna Koreja, Singapur, Tajvan

⁵ Indonezija, Malezija, Filipini, Tajska

okoli 0.7-odstotno deflacijo. Večkratno zaporedno znižanje ključnih ameriških obrestnih mer, usmerjeno v oživljanje upočasnjene gospodarske aktivnosti v ZDA, naj po sedanjih ocenah letos ne bi ustvarjalo prevelikih inflacijskih pritiskov. V letu 2002 se bo inflacija v razvitih državah pod predpostavko ustalitve povprečne cene nafte med 22 in 25 USD za sodček in rahle krepitve evra še nekoliko znižala, tako da se bo postopno ponovno ustalila pri stopnjah pred letom 2000.

Tabela 3.1: Gospodarska rast, obseg svetovne trgovine ter gibanje cen nafte in surovin (realna rast v %)

	1999	2000	2001	2002
Gospodarska rast - svet	3.5	4.8	3.2	3.9
Obseg svetovne trgovine	5.3	12.4	6.7	6.5
Svetovna cena nafte	37.5	56.9	-5.0	-4.0
Svetovne cene surovin ¹	-7.1	1.8	0.5	4.5

Vir podatkov: IMF, maj 2001, LINK, april 2001.

Opomba:¹ Tehtano povprečje glede na deleže v svetovnem izvozu.

Leto 2000 je zaznamoval zelo močan dolar oz. šibak evro, kar je bila na eni strani posledica visoke ameriške gospodarske rasti, na drugi strani pa, upoštevajoč visok ameriški zunanjetrgovinski primanjkljaj, ki bi moral delovati v nasprotni smeri, odraža tudi premajhno zaupanje v evropsko valuto. Slednje se potrjuje tudi v gibanjih tečajev v letu 2001, saj umirjanje ameriške gospodarske rasti in relativno stabilna gospodarska rast v EU še nista bistveno okrepili vrednosti evra. Glede na napovedi gospodarskih gibanj v letu 2001 bi se evro do konca leta 2001 lahko rahlo okrepil, vendar bi bil v povprečju leta pod ravniyo preteklega leta, ki je znašala 0.92 evra za 1 USD. Glede na letošnje **zniževanje ključnih obrestnih mer v večini razvitih državah**, najizrazitejše v ZDA, in posledično trend gibanja nekaterih mednarodnih referenčnih obrestnih mer (LIBOR, EURIBOR), se bo povprečna raven letošnjih obrestnih mer po oceni znižala. Nadaljnje znižanje, čeprav nekoliko manj izrazito, je po oceni IMF-a verjetno tudi v letu 2002.

Ameriška gospodarska rast je bila lani 5-odstotna. Upočasnitev rasti ameriškega bruto domačega proizvoda v zadnjem četrtletju 2000 (3.5% na letni ravni, v preteklih četrtletjih med 5 in 6%), ki se je pokazala za nekoliko izrazitejšo, kot so predvidevali scenariji t.i. mehkega pristanka ameriškega gospodarstva⁶, je

⁶ IMF-ov scenarij mehkega pristanka je predvideval 3.2 do 3.7-odstotno ameriško gospodarsko rast leta 2001, kar je predpostavljalo manj izrazit trend upočasnjevanja v zadnjem lanskem četrtletju od dejansko realiziranega.

povečala negotovost napovedi prihodnjih gospodarskih gibanj v mednarodnem okolju, tako da so v prvih mesecih leta 2001 mednarodne inštitucije precej popravile navzdol napovedi letošnje gospodarske rasti v ZDA in ostalih razvitih državah. Upadanje investicijske, pa tudi državne in zasebne domače potrošnje v ZDA v zadnjem četrtletju, kakor tudi opazno zmanjšanje vrednosti kazalcev poslovnega in potrošniškega zaupanja, trendna upočasnitev proizvodnje ter padec tečajev delnic na ameriških borzah so sprožili reakcijo ameriških denarnih oblasti, ki so večkrat zaporedoma znižale ključne obrestne mere (nazadnje sredi maja letos), da bi preprečile prehitro ohlajanje ameriškega gospodarstva (Bovha, Padilla, 2001). Negativnim signalom gospodarskih kazalcev decembra lani, ki jih je spremljala tudi negotovost glede volilnega izida ameriških predsedniških volitev, je sicer sledil padec vrednosti ameriškega dolarja do evra v decembru, ki pa se je že v februarju 2001 ponovno dvignila na povprečno raven leta 2000 in se v naslednjih mesecih še naprej krepila. Hiter odziv ameriških denarnih oblasti z zniževanjem ključnih obrestnih mer, kakor tudi njihova podpora vladnemu načrtu o znižanju davkov sta vplivala na ohranjanje zmernega optimizma med potrošniki in poslovneži v ZDA, tako da prodaja na drobno in stanovanjska gradnja nista bistveno upadli, umirila so se tudi negativna gibanja na borzi ter nekoliko izboljšali kazalci zaupanja. Slednje se je kljub negativnim signalom zaradi upadanja vrednosti delnic, navzdol popravljenih dobičkov in množičnih odpuščanj delavcev v nekaterih vodilnih podjetjih nove ekonomije odrazilo tudi v rasti ameriškega bruto domačega proizvoda v prvem četrtletju letos. Rast ameriškega bruto domačega proizvoda je bila 2.7-odstotna v primerjavi z enakim obdobjem lani, v primerjavi z zadnjim lanskim četrtletjem pa je bila na letni ravni približno 2-odstotna. Slednja primerjava kaže celo na rahlo okrevanje gospodarske dejavnosti v primerjavi z rastjo v zadnjem lanskem četrtletju, ko je bila rast na letni ravni enoodstotna. Čeprav je lahko višji letošnji podatek nekoliko zavajajoč zaradi sezonskih vplivov, pa bi o recesiji vendarle težko govorili, saj ta po teoriji nastopi takrat, ko je rast bruto domačega proizvoda v dveh zaporednih četrtletjih negativna. Po najnovejših napovedih evropskih in mednarodnih institucij si ZDA lahko po skromni rasti v drugem in tretjem četrtletju že v zadnjih letošnjih mesecih obetajo postopno okrevanje, spodbujeno z ukrepi denarne in fiskalne politike. Letošnja gospodarska rast v ZDA bo po oceni 1.5-odstotna, leta 2002 pa okoli 3-odstotna.

Gospodarska rast v državah EU je lani znašala 3.4%, v primerjavi z letom 1999 se je relativno najbolj okrepila v Nemčiji in Italiji. Glede na delež, ki ga imajo ZDA v trgovini EU s svetom, naj bi upočasnitev ameriške gospodarske rasti na države petnajsterice vplivala v omejenem obsegu. Takšne umiritve, kakršno sta povzročili azijska in ruska finančna kriza pred približno tremi leti, naj letošnje ohlajanje ameriškega gospodarstva ne bi prineslo. V primerjavi z leti

1998 in 1999 so namreč razmere v večini evropskih gospodarstev bolj stabilne, tako da obstaja več notranjih »blažilcev« negativnih zunanjih dejavnikov, ki bodo evropskim gospodarstvom omogočila nadaljevanje obdobja razmeroma stabilne gospodarske rasti. Izvoz iz EU se bo letos tako upočasnil, kar je tudi pglavitni razlog za popravke ocen letošnje gospodarske rasti v EU navzdol v primerjavi z jesenskimi napovedmi (v povprečju za okoli 0.3 odstotne točke), domače povpraševanje pa bo ohranilo dinamično rast, celo nekoliko višjo od jeseni ocenjene. Slednje bodo omogočili predvsem bolj ekspanzivna fiskalna politika, nadaljnja rast zaposlenosti in pričakovana rast kupne moči rezidentov, povezana z letošnjim pričakovanim upadanjem oziroma umirjanjem cen nafte na svetovnem trgu. Po oceni Evropske komisije bo povprečna rast bruto domačega proizvoda v EU letos 2.8-odstotna, v letih 2002 pa 2.9-odstotna.

Napovedi gospodarskih gibanj na najpomembnejših slovenskih izvoznih trgih znotraj EU, v **Nemčiji, Italiji, Avstriji in Franciji**, kažejo na nekoliko izrazitejšo upočasnitev glede na povprečje EU, predvsem zaradi večje izpostavljenosti Nemčije gibanjem v ZDA. Ocene letošnje nemške gospodarske rasti so se zato v povprečju znižale za okoli 0.6 odstotne točke glede na jesenske napovedi, avstrijske za 0.4 odstotne točke, rast v Italiji in Franciji pa naj bi bila letos za dve do tri desetinke odstotne točke pod jesenskimi ocenami. K popravkom navzdol so tudi v teh državah največ botrovale ocene manj ugodnega mednarodnega okolja, saj so napovedi gibanja domačega povpraševanja ostale ugodne. Predvsem zaradi pričakovanega ponovnega oživljanja ameriške gospodarske rasti v letu 2002 pa Evropska komisija Nemčiji in Italiji napoveduje tudi relativno hitrejše

Tabela 3.2: Gospodarska rast, inflacija in realna rast uvoza blaga in storitev pri najpomembnejših slovenskih trgovinskih partnericah (v %)

	Delež v izvozu, v %	Realna rast bruto domačega proizvoda			Inflacija (povprečje leta)			Realna rast uvoza blaga in storitev		
	2000	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
EU	63.9	3.4	2.8	2.9	2.1	2.1	1.8	10.3	8.8	8.1
Nemčija	27.2	3.0	2.2	2.6	2.1	2.0	1.5	10.2	11.1	9.3
Italija	13.6	2.9	2.5	2.7	2.6	2.2	1.9	8.3	7.9	8.1
Hrvaška	7.9	3.7	2.5	2.5	6.2	5.5	5.0	3.0	2.6	-
Avstrija	7.5	3.2	2.5	2.6	2.0	1.6	1.4	7.4	5.4	5.4
Francija	7.1	3.2	2.9	2.8	1.8	1.3	1.6	14.7	10.5	8.6
BIH ¹	4.3	8.0	6.0	6.0	0.6	1.0	1.0	n.p.	n.p.	n.p.
ZDA	3.1	5.0	1.5	2.5	3.4	2.6	2.2	13.6	3.7	3.7
Poljska	2.6	4.2	4.3	4.6	10.1	6.8	5.5	7.5	7.2	6.9

Vir podatkov: EC Supplementa A, marec/april 2001; EC Economic Reform Monitor Issue 2001/2, april 2001; IMF World Economic Outlook maj 2001; WIW februar 2001; LINK april 2001.

Opomba: ¹ Inflacija - Federacija BIH (povprečne stopnje rasti za Republiko Srpsko so 13% 2000, 5% 2001, 3% 2002; WIW); n.p. - ni podatka.

oživljanje gospodarske rasti v prihodnjem letu v primerjavi s povprečjem EU (glej tabelo 3.2).

Po recesiji leta 1999 je **hrvaško gospodarstvo** lani zabeležilo relativno visoko gospodarsko rast (3.7%), ki je tudi nekoliko preseгла jesenska pričakovanja (3.4%), spodbujena pa je bila predvsem z ugodnimi turističnimi rezultati in visokimi prilivi tujega kapitala. Rast dodane vrednosti v industriji je bila 2.9-odstotna, v trgovini 10.5-odstotna, v gostinstvu pa kar 16.2-odstotna (število turističnih nočitev na Hrvaškem se je lani povečalo za 45%). Predvsem zaradi uvedbe ukrepov omejevalne javnofinančne in dohodkovne politike letu 2001⁷, kakor tudi zaradi manj ugodnih vplivov mednarodnega okolja bo letošnja rast po oceni nižja od lanske in bo znašala okoli 2.6%. Vendar se bodo po oceni hkrati zmanjšala nekatera strukturna nesorazmerja, predvsem naj bi bila letos nekoliko višja realna rast investicij, na podlagi tekočih gibanj se izboljšuje tudi splošna likvidnost gospodarstva, zaradi pričakovanega visokega deviznega priliva od turizma in tudi manj dinamičnega končnega domačega trošenja ter izboljšanih pogojev menjave se bo znižal primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance (lani 2.8%, letos 2% bruto domačega proizvoda).

Gospodarska rast v tranzicijskih državah je lani v povprečju preseгла jesenska pričakovanja. V 13 državah kandidatkah za vstop v EU je bila rast bruto domačega proizvoda lani po oceni Evropske komisije 4.6-odstotna (EC 2001b), najvišja v Estoniji, Turčiji, Latviji, Bolgariji in na Madžarskem. Zaradi finančne krize se bo Turčija letos soočila z recesijo, kar močno vpliva na izračun povprečja gospodarske rasti v državah kandidatkah leta 2001 in lahko daje napačen signal o umirjanju gospodarske rasti, zato v nadaljevanju podrobneje predstavljamo ocene gospodarskih gibanj v državah CEFTA.

Gospodarska rast v državah **CEFTA (brez Slovenije)** v letu 2000 je v povprečju znašala 3.7%, kar je malo nad jesenskimi pričakovanji (3.6%⁸, WIIW 2000) in precej več kot v letu 1999 (2.2%). Ugodna konjunktura držav CEFTA v letu

⁷ Del ukrepov predvidenih v okviru stand-by sporazuma, ki sta ga marca 2001 sklenila Hrvaška in IMF

⁸ Pri tem se je na Poljskem v drugem četrtletju lani gospodarska rast začela opazno umirjati. Zaradi velikega vpliva Poljske pri izračunu tehtanega povprečja CEFTA je hitrejše umirjanje poljske gospodarske rasti od jeseni predvidenega tudi poglobitvi razlog za relativno nizek presežek prvih ocen gospodarske rasti držav CEFTA nad jesensko oceno. Pri drugih državah so namreč dosežene stopnje rasti močnejše presegle jesenska pričakovanja, izjema je še Slovaška, kjer so restriktivni ukrepi ekonomske politike zavirali hitrejšo rast domače potrošnje.

Tabela 3.3: Gospodarska rast, inflacija in zunanje neravnovesje v državah kandidatkah za vstop v EU - (v %)

	Realna rast bruto domačega proizvoda			Inflacija (povprečje leta)			Tekoči račun plačilne bilance, glede na BDP		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Bolgarija	5.4	5.2	4.9	10.1	8.5	6.0	-5.4	-3.9	-4.2
Češka	3.1	3.5	4.0	3.9	4.3	4.4	-4.3	-4.6	-4.2
Madžarska	5.3	4.6	5.0	9.8	9.0	6.8	-3.8	-4.2	-4.0
Poljska	4.2	4.3	4.6	10.1	6.8	5.5	-6.2	-5.9	-5.5
Romunija	1.6	1.8	2.3	49.0	36.7	23.7	-3.2	-3.6	-4.1
Slovaška	2.2	3.0	3.8	12.0	7.5	5.3	-3.7	-4.4	-4.2
Estonija	6.6	5.9	5.7	4.1	4.7	3.5	-5.2	-4.3	-3.1
Latvija	5.7	5.5	5.5	2.6	1.8	3.2	-7.6	-7.6	-7.6
Litva	2.9	3.5	4.0	1.0	1.5	2.5	-7.0	-5.0	-4.0
Ciper	4.8	3.4	4.7	4.3	4.5	2.2	-4.0	-3.1	-2.9
Malta	4.1	4.3	4.0	2.6	2.2	2.3	-6.7	-6.6	-5.9
Turčija	5.8	-2.0	3.3	54.9	58.0	29.0	-3.3	-2.7	-2.1

Vir podatkov: EC Economic Reform Monitor Issue 2001/2, april 2001.

2000 je v največji meri posledica vplivov ugodnejših dejavnikov mednarodnega okolja. Gre predvsem za ugodna gospodarska gibanja v EU (zlasti Nemčije, kamor je usmerjenega okoli 35% skupnega izvoza držav CEFTA), visoko gospodarsko rast v Rusiji in živahno gospodarsko dejavnost v jugovzhodni Evropi (zlasti naložbeno in trgovinsko), povezano z aktivnostmi v okviru Pakta stabilnosti. V primerjavi z letom 1999 se je realna rast bruto domačega proizvoda po oceni najbolj okrepila v Romuniji (za 5.2 odstotne točke) in na Češkem (3.5 odstotne točke), ki sta se tako uspeli izviti iz recesije. Precej (za 2.6 odstotne točke) se je okrepila tudi gospodarska rast v Bolgariji, nadaljevala so se tudi ugodna konjunktorna gibanja na Madžarskem in Poljskem. Napovedi gospodarske rasti v državah CEFTA za leto 2001 (3.9% v povprečju; EC 2001b) se kljub pričakovanim manj ugodnim dejavnikom mednarodnega okolja za zdaj gibljejo v približno enakih razponih kot v letu 2000, v večini držav naj bi se letos namreč okrepilo domače povpraševanje. Nekoliko izrazitejša bo letos upočasnitev gospodarske rasti le na Madžarskem, ki pa bo še vedno dosegala nadpovprečno rast v okviru držav CEFTA. Tudi napovedi za leto 2002 so ugodne, gospodarska rast v državah CEFTA naj bi se še okrepila (v vseh državah z izjemo Bolgarije) in bi v povprečju zanašala 4.3%.

Pod predpostavko relativno stabilnih političnih razmer v **Zvezni republiki Jugoslaviji** – ZRJ (brez Kosova) in v **Bosni in Hercegovini** – BIH bo njuna

**OKVIR 1: ANALIZA EUROMONEYJEVE OCENE DEŽELNEGA TVEGANJA SLOVENIJE
(MAREC 2001)**

Kot je Euromoney napovedal že lani v redni jesenski objavi ocen deželnega tveganja za 185 držav, je v letošnji marčni oceni zaradi gibanja cen energije in pomembnih surovin, procesov demokratizacije ter tudi volitev v ZDA⁹ prišlo do precejšnjih sprememb v razvrstitvi držav. Pri tem se ni spremenil samo rang držav z nestabilnimi gospodarskimi in političnimi razmerami, temveč tudi tistih, ki dosegajo dve tretjini možnih ocen tveganja in veljajo za dežele visokega do zmerno zanesljivega zaupanja pri dolgoročnih neposrednih investicijah. Takšnih je 40 držav, Slovenija je med njimi od jeseni leta 1996. Na letošnji marčni Euromoneyjevi lestvici deželnega tveganja je Slovenija ohranila 33. mesto, pri tem je število točk izboljšala za 4.2%. Natančnejša analiza po podskupinah, ki oblikujejo skupno oceno deželnega tveganja, kaže, da bi se Slovenija uvrstila na 30. mesto, če bi ohranila jesensko oceno v podskupini tveganja dostopa na kapitalske trge (le-ta se je v marčni oceni poslabšala). V pomladanski oceni je Slovenija tudi prvič zaostala za Madžarsko, ki že več let uspešno privablja tuji kapital, prvič pa je prehitela Malto.

Upoštevajoč Euromoneyjevo projekcijo makroekonomskih sprememb ima Slovenija v jeseni letos in v prihodnjem letu dobre možnosti za napredovanje na lestvici deželnega tveganja, saj je po oceni gospodarske rasti in prestrukturiranja uvrščena na 23. mesto, pred Grčijo (24) in pred vsemi državami, ki imajo možnosti razvrstitve okoli 30. mesta. Napovedano napredovanje pa bo v veliki meri povezano z odpravljanjem največjih slabosti na področju globalne konkurenčnosti, ki jih nakazujejo kazalniki globalne konkurenčne sposobnosti IMD (glej Jesensko poročilo 2000). Razvrstitev na lestvici deželnega tveganja 13 Sloveniji referenčnih držav¹⁰ se namreč dobro prekriva z lestvico razvrstitve po konkurenčni sposobnosti teh držav (Spearmanov koeficient ranga 0.929). Izboljšanje 20 kritičnih kazalcev bi po simulaciji IMD izboljšala globalno konkurenčno sposobnost Slovenije za tri mesta, hkrati pa bi nastopila velika verjetnost, da se Slovenija po deželnem tveganju prvič uvrsti v tretjo deseterico držav. Največje ovire pri izboljšanju razvrstitve predstavljajo nekateri kazalniki dostopa na kapitalske trge, in sicer dostop do tujih finančnih institucij na domači trg (kar se bo izboljšalo z odpravo skrbniških računov julija letos), nezadostna privlačnost investicijskih spodbud za tuje investitorje, dostop domačih podjetij na tuje trge kapitala ter nezadostna transparentnost vladnih namer.

⁹ ZDA so zaradi negotovosti, povezanih s predsedniškimi volitvami konec preteklega leta padle za dve mesti

¹⁰ Finska, Nizozemska, Irska, Danska, Avstrija, Španija, Madžarska, Portugalska, Grčija, Češka, Poljska, Belgija

gospodarska rast v letu 2001 5-ozroma 8-odstotna, slabši pa so spričo sedanjega zaostrovanja konfliktov obeti v Makedoniji in na območju Kosova. Glavni generator gospodarske rasti, še zlasti v ZRJ, bodo predvsem tuji finančni viri v okviru aktivnosti Pakta stabilnosti za Jugovzhodno Evropo in iz naslova posojil mednarodnih denarnih inštitucij. Velik je tudi interes tujih vlagateljev za naložbe v to območje (tudi slovenskih, glej poglavje 4.5.3), kar bo v prihodnjih letih vplivalo na krepitev vloge zasebnega tujega kapitala med investicijskimi viri.

4. ANALIZA TEKOČIH GOSPODARSKIH GIBANJ IN KRATKOROČNA PROJEKCIJA

4. 1. BRUTO DOMAČI PROIZVOD

4.1.1. IZDATKOVNA STRUKTURA BRUTO DOMAČEGA PROIZVODA – Umirjanje izvoza in krepitev domačega povpraševanja v drugi polovici leta 2001

Po prvi SURS-ovi oceni letnega bruto domačega proizvoda v letu 2000 (objavljeni maja 2001) je bil lanski bruto domači proizvod realno za 4.6% večji kot leta 1999. Realna gospodarska rast je lani pretežno temeljila na realnem povečanju izvoza in ne na rasti domačega trošenja. Izvoz proizvodov in storitev se je lani realno povečal za 12.7%, obseg skupnega domačega povpraševanja pa le za 3.2%, prispevek spremembe v saldu menjave proizvodov in storitev s tujino h gospodarski rasti je znašal 3.4 odstotne točke¹¹. Od temeljnih kategorij domačega trošenja sta lani nizko realno rast dosegli predvsem zasebna potrošnja (0.8%) in investicije v osnovna sredstva (0.2%).

Tabela 4.1.1.1: Rast komponent povpraševanja

	Realne stopnje rasti v %				
	1999	2000	2001	2002	2003
Skupno agregatno povpraševanje	5.6	5.2	4.5	4.7	5.1
v tem:					
Tuje povpraševanje (izvoz)	1.7	12.7	7.5	5.9	6.3
Domače povpraševanje	6.6	3.2	3.7	4.4	4.7
- Reprodukcijsko	4.6	5.1	4.6	4.4	4.7
- Izdatki za zasebno porabo	6.0	0.8	2.1	3.2	4.0
- Izdatki za dravno potrošnjo	4.6	3.1	4.2	4.2	4.2
- Investicijsko	19.1	0.2	2.6	6.6	6.6

Vir podatkov: SURS, Ocene nacionalnih računov UMAR.

¹¹ Prispevek salda menjave blaga in storitev k realni gospodarski rasti je bil v letih 1997-1999 negativen (-0.3, -2.3 in -4.2 odstotne točke), leta 1996 pa je znašal 0.8 odstotne točke.

BRUTO DOMAČI PROIZVOD

V letu 2001 bo gospodarska rast po oceni 4.4-odstotna. Na letošnje rahlo upočasnitev gospodarske aktivnosti v primerjavi s preteklima dvema letoma bo vplivalo pričakovano rahlo umirjanje konjunktura v EU ter predvideno nadaljevanje skromne rasti zasebne potrošnje in upočasnjenega investicijskega ciklusa. Zaradi časovnega zamika v učinkih umirjanja evropske konjunktura na upočasnitev domače proizvodne aktivnosti bo realna rast bruto domačega proizvoda leta 2002 po oceni še nižja (4.2-odstotna), leta 2003 pa se bo ponovno nekoliko okrepila.

Zaradi upočasnjene rasti uvoza blaga in storitev pri najpomembnejših slovenskih zunanjetrgovinskih partnericah (Nemčija, Italija, Avstrija) bo rast tujega povpraševanja letos (7.5%) nižja od dosežene v lanskem letu (12.7%), kar bo po oceni tudi največ prispevalo k nižji rasti skupnega povpraševanja letos (4.5%) v primerjavi s preteklim letom (5.2%). Kljub upočasnitvi rasti bo tuje povpraševanje letos realno raslo več kot dvakrat hitreje (7.5%) od domačega povpraševanja (3.7%) in tako ohranilo vlogo glavnega dejavnika gospodarske rasti. V okviru domačega povpraševanja bo letos nadpovprečno hitro raslo predvsem reprodukcijsko povpraševanje, vendar bo njegova rast zaradi rahle upočasnitve proizvodne aktivnosti letos nekoliko nižja od lanske. Rast izdatkov za državno potrošnjo bo letos okoli 4.2-odstotna. Investicijska in zasebna poraba se bosta po lanski skromni rasti letos tudi zaradi cikličnega vpliva nekoliko okrepili. V prihodnjih dveh letih se bo realna rast domačega povpraševanja po oceni nekoliko okrepila, spodbujena pa bo z nekoliko višjo zasebno porabo (glej poglavje 4.3) in predvsem s hitrejšo rastjo investicijske porabe (glej poglavje 4.4).

Tabela 4.1.1.2: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

	Struktura v %, tekoče cene				
	1999	2000	2001	2002	2003
			Ocena		
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Blagovni in storitveni saldo s tujino (izvoz-uvoz)	-4.4	-3.6	-1.8	-2.0	-2.0
Domača potrošnja skupaj	104.4	103.6	101.8	102.0	102.0
- Zasebna potrošnja	55.8	54.9	53.7	53.2	53.0
- Državna potrošnja	20.2	20.8	20.8	20.8	20.7
- Investicije v osnovna sredstva	27.4	26.7	26.2	6.8	27.2
- Spremembe zalog	1.0	1.1	1.1	1.1	1.1

Vir podatkov: SURS, ocena UMAR.

Tabela 4.1.1.3: Oblikovanje in delitev bruto nacionalnega razpoložljivega dohodka

	Struktura v %, tekoče cene				
	1999	2000	2001	2002	2003
			Ocena		
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Neto primarni dohodki s tujino	-0.2	-0.4	-0.6	-0.7	-0.7
BRUTO NACIONALNI DOHODEK	99.8	99.6	99.4	99.3	99.3
Neto tekoči transferji s tujino	0.6	0.7	0.7	0.7	0.7
BRUTO NACIONALNI RAZPOL. DOHODEK	100.5	100.3	100.1	100.0	100.0
Končna potrošnja	76.0	75.7	74.5	74.0	73.7
BRUTO VARČEVANJE	24.5	24.6	25.6	26.0	26.3
Saldo tekočih transakcij s tujino	-4.0	-3.2	-1.7	-2.0	-2.0
BRUTO INVESTICIJE	28.4	27.8	27.3	28.0	28.3
v tem: investicije v osnovna sredstva	27.4	26.7	26.2	26.8	27.2
NETO INVESTICIJE	11.1	10.3	9.9	10.4	s 10.6

Vir podatkov: SURS, ocena UMAR.

Ob bistveno poslabšanih pogojih menjave je bil lani saldo tekočih transakcij s tujino za 0.8 odstotne točke bruto domačega proizvoda nižji kot leta 1999. Skromnejše trošenje prebivalstva in upočasnjena rast investicijske porabe ter visoka rast izvoza sta že lani znižali neto zadolževanje v tujini (investicijsko-varčevalna vrzel) na 3.2% bruto domačega proizvoda. Letos in v naslednjem letu se bo delež zasebne porabe v bruto domačem proizvodu po oceni še znižal (letos za 1.2 odstotne točke, prihodnje leto za 0.5 odstotne točke) predvsem zaradi pričakovane rasti nagiba k varčevanju prebivalstva, poleg tega pa bo tudi razpoložljivi dohodek prebivalstva še vedno precej obremenjen z odplačili posojil, najetih predvsem leta 1999 (glej poglavje 4.3). Ob letošnji hitrejši rasti varčevanja in upočasnitvi investicijskega cikla se bo uvoz tujega varčevanja v letu 2001 znižal od lanskih 3.2% na 1.7% bruto domačega proizvoda. Bruto varčevanje se bo letos realno povečalo za 8.9 %, v letih leta 2002 in 2003 pa za 5.6% oziroma 6.2%, skladno s tem bo naraščal tudi delež bruto varčevanja v bruto domačem proizvodu. Letošnje zmanjšanje investicijsko-varčevalne vrzeli bo tako posledica višjega deleža bruto varčevanja (za 1 odstotno točko bruto domačega proizvoda), pa tudi zniževanja deleža bruto investicij v bruto domačem proizvodu (za 0.5 odstotne točke). V prihodnjih dveh letih se bo delež bruto investicij v osnovna sredstva ponovno okreplil ob rahlem povečanju uvoza tujega varčevanja.

Lani so se pogoji menjave s tujino zaradi visokih cen nafte in krepitve dolarja prvič po letu 1991 močno poslabšali (izvozne cene so se v povprečju povišale za 10.5%, uvozne pa za 14.8%), izgube v mednarodni menjavi iz tega razloga pa so znašale kar 2.3% bruto domačega proizvoda. Rasti izvoznih cen in uvoznih cen bosta letos po oceni bolj izenačeni. Gibanje realnega bruto domačega dohodka (s katerim poleg sprememb v obsegu bruto domačega proizvoda merimo tudi spremembe v kupni moči dohodkov kot posledico sprememb pogojev menjave) bo tako letos bolj usklajeno z gospodarsko rastjo, podobna gibanja naj bi se nadaljevala tudi v prihodnjih letih.

4.1.2. PROIZVODNA STRUKTURA BRUTO DOMAČEGA PROIZVODA – Letos umiritev rasti industrijskih področij, v prihodnjem letu krepitev rasti tako industrije kot storitvenih dejavnosti

Po prvi letni oceni SURS-a je bila realna rast dodane vrednosti **leta 2000** 5.1-odstotna. Ob relativno nizkem povečanju davkov na proizvode in storitve (realno za 2.2%) na eni strani in relativno visoki rasti subvencij (realno za 6.3%) na drugi strani je bila rast dodane vrednosti nekoliko višja od rasti bruto domačega proizvoda (4.6% realno). Nominalno se je dodana vrednost lani povečala za 12%, pri tem pa je rast vmesne porabe (nominalno 15.6%) prehitela rast domače proizvodnje (nominalno 14.1%), kar je posledica lanskih neugodnih cenovnih gibanj doma in poslabšanja pogojev menjave (glej poglavji 4.6 in 4.5.2.1).

Ob ugodni konjunkturi na tujih trgih je lani, za razliko od leta 1999, rast dodane vrednosti v industriji (realno 7.8%) prehitela rast v storitvenih dejavnostih (realno 4.2%). K rasti dodane vrednosti so največ prispevale predelovalne dejavnosti kot najbolj izvozno usmerjen del slovenskega gospodarstva, kjer se je dodana vrednost realno povečala za 8.6%. Najvišje realno povečanje dodane vrednosti pa je bilo lani zabeleženo v dejavnosti gostinstva. Izjemno visoka, 9.8-odstotna realna rast, ni bila samo posledica ugodnih rezultatov v turizmu, ampak tudi enkratnega vpliva davčne reforme v letu 1999 na zmanjšanje stroškov podjetij v primerjavi s predhodnim letom (glej poglavje 4.2.1). V primerjavi z letom 1999 se je precej okreplila tudi rast dodane vrednosti finančnega posredništva (od 3.3% leta 1999 na 5.9% leta 2000), na kar so preko revalorizacijskih mehanizmov v veliki meri vplivale visoke obrestne marže v bankah (glej poglavje 4.2.1). Najslabše rezultate so lani dosegli v dejavnosti kmetijstva in ribištva ter v rudarstvu, kjer se je dodana vrednost v primerjavi z letom prej realno zmanjšala.

Po izrazito dinamični rasti v letu 1999 se je lani precej upočasnila tudi realna rast dodane vrednosti v gradbeništvu ter trgovini in popravilih motornih vozil.

Letos se bo rast dodane vrednosti industrijskih področij, zlasti predelovalnih dejavnosti, po izjemno visoki rasti leta 2000 ter ob predvideni prehodni umiritvi tujega povpraševanja upočasnila, vendar še vedno ohranila na relativno visoki ravni (po oceni bo rast dodane vrednosti v industriji 5.1-odstotna, v predelovalnih dejavnostih 5.5-odstotna). Realna rast dodane vrednosti v storitvenih dejavnostih bo po oceni nekoliko preseгла stopnjo rasti iz predhodnega leta in bo znašala okoli 4.5%. Po dveh letih upadanja se bo letos po oceni ponovno povečala tudi dodana vrednost v kmetijstvu (realno za 3%). V skladu z upočasnjeno gradnjo infrastrukture (ceste, železnice) pa se bo še naprej umirjala rast v gradbeništvu (glej poglavje 4.4). V okviru storitev bo letos do večje umiritve rasti dodane vrednosti po oceni prišlo le v gostinstvu (glej poglavje 4.2.1), precej pa se bo okrepila rast na področju javne uprave, obrambe in socialnega zavarovanja, in sicer s 5.7% v letu 2000 na ocenjenih 7.5% (realno) v letu 2001. Ocena rasti temelji na planiranem povečanju števila zaposlenih v povezavi z aktivnostmi vključevanja Slovenije v EU in NATO ter varovanjem južne meje EU, kakor tudi zaradi nadaljnje reforme davčne službe in reforme kmetijske politike (glej poglavje 4.2.1). Liberalizacija finančnih in kapitalskih tokov, predvidena krepitev zavarovalništva, pa tudi revalorizacijski dobički bank, ki bodo predvidoma tudi letos ostali na relativno visoki ravni, bodo letos vplivali na nadaljevanje dinamične rasti finančnega posredništva (realno 6.3%).

Ob predvideni umiritvi rasti industrijskih področij ter rahlo izboljšani povprečni dinamiki rasti storitvenih dejavnosti bo realna rast bruto domačega proizvoda letos po oceni nekoliko nižja od lanske in bo znašala 4.4%. **V letu 2002** se bo umirjanje tuje konjunktore, ki vpliva na slovensko gospodarstvo z določenim zamikom, še naprej odražalo v umirjanju rasti industrijskih področij. Ob približnem ohranjanju povprečne rasti storitvenih dejavnosti na letošnji ravni se bo **realna rast bruto domačega proizvoda** po oceni **umirila na 4.2%**. Ponovno okrepitev rasti dodane vrednosti v industriji, ki jo bo spremljala tudi hitrejša rast storitvenih dejavnosti, pričakujemo že **v letu 2003**, ko se bo po oceni **bruto domači proizvod realno povečal za 4.5%**.

4.1.3. STROŠKOVNA STRUKTURA BRUTO DOMAČEGA PROIZVODA – V prihodnjih dveh letih postopno upadanje deleža sredstev za zaposlene

Pozitivni premiki v smeri zmanjševanja deleža skupnih stroškov dela v bruto domačem proizvodu, ki so bili značilni za celotno obdobje od leta 1994 do leta 1999, so bili lani prekinjeni. Realna rast sredstev za zaposlene (3.1%) je sicer tudi lani zaostajala za realno rastjo bruto domačega proizvoda (4.6%). Precejšnje zaostajanje implicitnega deflatorja bruto domačega proizvoda (5.7%) za splošnim indikatorjem domače inflacije (8.9%; razlog je v lanski višji rasti uvoznih od izvoznih cen) ter lani veljavni način usklajevanja plač (glej poglavje 5.3) pa sta lani povzročili povečanje deleža skupnih stroškov dela (sredstev za zaposlene) v bruto domačem proizvodu za 0.8 odstotne točke (od 51.8% v letu 1999 na 52.6% v letu 2000). V letu 2001 se bodo sredstva za zaposlene predvidoma realno povečala za 3.2% (leta 2002 za 3.9%, leta 2003 za 4.3%). Delež sredstev za zaposlene v bruto domačem proizvodu se bo letos po oceni znižal za 0.6 odstotne točke. S predvidenim nadaljnjim zaostajanjem nominalne rasti stroškov dela za rastjo bruto domačega proizvoda pa se bo delež teh stroškov v bruto domačem proizvodu leta 2002 ponovno vrnil na raven iz leta 1999 (51.8%).

Delež davka na dodano vrednost (DDV) v bruto domačem proizvodu je leta 2000 znašal 9.7%. Ob pričakovani letošnji počasnejši rasti uvoza in izvoza ter predvideni dinamiki rasti zasebne in državne potrošnje bo ta delež letos znašal okoli 9.6% bruto domačega proizvoda. Zaradi hitrejšega naraščanja prodaje proizvodov in storitev na tuje trge (upravičene do vračil DDV po obračunu) je v letih 2002 in 2003 ob nespremenjenih stopnjah DDV (19% oziroma 8%) predviden še nekoliko nižji delež DDV v bruto domačem proizvodu (9.5%). Trošarine so lani znašale 3.4% bruto domačega proizvoda. Na podlagi pričakovane dinamike zasebne porabe oziroma pričakovanega gibanja količinske porabe proizvodov, od katerih se obračunavajo trošarine (mineralna olja in plin, alkohol in alkoholne pijače, tobачni izdelki) bodo trošarine letos dosegle 3.5% bruto domačega proizvoda¹². Delež carin in drugih uvoznih dajatev se je v skladu z izvajanjem prostotrgovinskih sporazumov se je lani znižal za 0.3 odstotne točke na 0.9% bruto domačega proizvoda (leta 1995 3.5% bruto domačega proizvoda), letos in v prihodnjih dveh letih pa bo po oceni še nekoliko nižji in bo znašal

¹² Ocena letošnjih prihodkov iz tega naslova temelji na sedaj veljavnih zneskih trošarin za mineralna olja in plin. Pri oceni prihodkov iz trošarin za tobачne izdelke je upoštevana predvidena sprememba zakona o trošarinah, s katero se uvaja postopno, dvakrat letno povečanje stopnje trošarine na cigarete.

0.8% bruto domačega proizvoda (konec leta 2001 se zaključujejo prehodna obdobja odpiranja trgov pri vseh prostotrgovinskih sporazumih). Delež drugih davkov na proizvode in storitve¹³ naj bi se letos in v prihodnjih dveh letih ohranil na ravni leta 2000 (0.8% bruto domačega proizvoda). Drugi davki na proizvodnjo¹⁴ so leta 2000 znašali 2.4% bruto domačega proizvoda, kar je za 0.3 odstotne točke več kot leta 1999, pri tem je potrebno upoštevati medletne spremembe v razvrstitvi dajatev od posebnih iger na srečo¹⁵. Upoštevajoč v letošnjem proračunu predvidene koncesijske dajatve za novo generacijo mobilne telefonije, se bo delež drugih davkov na proizvodnjo letos povečal na 3.1% bruto domačega proizvoda.

V obdobju 2001-2003 bo Slovenija intenzivno izvajala programe prestrukturiranja. Delež subvencij v navedenem obdobju bo znašal 1.8% bruto domačega proizvoda (lani 1.9% bruto domačega proizvoda).

Glede na pričakovano počasnejšo rast svetovnih cen surovin bodo relativne podražitve proizvodov vmesne porabe (zlasti energentov) letos po oceni zaostajale za rastjo cen proizvodov in storitev domače proizvodnje; s postopno odpravo nesorazmerij, ki izhajajo iz lanskih poslabšanih pogojev menjave se bo delež bruto poslovnega presežka v bruto domačem proizvodu letos nekoliko povečal. Predvsem zaradi nadaljnjega padanja deleža kmetijstva v dodani vrednosti se bo relativni delež bruto raznovrstnega dohodka gospodinjstev¹⁶ v bruto domačem proizvodu letos še rahlo zmanjšal, skladno z reformo kmetijske politike in relativno večjo zaščito dohodkov pridelovalcev (glej tudi poglavje 4.6.) pa naj bi se leta 2003 ponovno povečal.

¹³ Drugi davki na proizvode in storitve vključujejo takse na obremenitev zraka, davek na promet motornih vozil, posebne takse na igralne avtomate, davek od prometa zavarovalnih poslov, davek na promet nepremičnin, turistično takso.

¹⁴ Drugi davki na proizvodnjo vključujejo pristojbine za registracijo motornih vozil od pravnih oseb, davek na izplačane plače, koncesijske dajatve na posebne igre na srečo, takse na obremenjevanje vode, vodna povračila, nadomestila za uporabo stavbnih zemljišč.

¹⁵ Posebni prometni davek od posebnih iger na srečo, ki je veljal do sredine leta 1999, je v nacionalnih računih vključen med davke na proizvode in storitve. Koncesijske dajatve za posebne igre na srečo, ki so s 1. julijem 1999 zamenjale posebni prometni davek, so v nacionalnih računih uvrščene med druge davke na proizvodnjo.

¹⁶ Bruto raznovrstni dohodek zajema med drugim tudi dohodke kmečkih gospodinjstev.

BRUTO DOMAČI PROIZVOD

Tabela 4.1.3: Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda

	Struktura v %, tekoče cene				
	1999	2000	2001	2002	2003
			Ocena		
1. SREDSTVA ZA ZAPOSLENE	51.8	52.6	52.0	51.8	51.7
2. DAVKI NA PROIZVODNJO IN UVOZ	18.3	17.3	17.7	17.7	17.1
- Davki na proizvode in storitve	16.2	14.9	14.6	14.5	14.3
- Drugi davki na proizvodnjo	2.1	2.4	3.1	3.2	2.8
3. SUBVENCije	2.2	1.9	1.8	1.8	1.8
4. BRUTO POSLOVNI PRESEŽEK IN RAZNOVRSTNI DOHODEK (4=5+6)	32.1	32.0	32.1	32.3	32.9
5. Bruto poslovni presežek	22.2	22.4	22.6	22.8	23.2
6. Bruto raznovrstni dohodek	9.8	9.6	9.5	9.5	9.8
7. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (7 = 1+2-3+4)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Vir podatkov: SURS, ocena UMAR.

4.2. PREGLED GOSPODARSKIH GIBANJ PO DEJAVNOSTIH IN REZULTATI POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB

4.2.1. PREGLED GOSPODARSKIH GIBANJ IN NAPOVEDI PO DEJAVNOSTIH

Po področjih dejavnosti je največji del bruto domačega proizvoda ustvarjen v storitvenih dejavnostih (v letu 2000 so 52.3% bruto domačega proizvoda ustvarili v dejavnostih od G do O), njihov delež pa se z leti še povečuje, tako na račun zmanjševanja deleža industrijskih področij v skupno ustvarjeni dodani vrednosti

Tabela 4.2.1: Rast in struktura dodane vrednosti po dejavnostih

	Realne stopnje rasti v %, stalne cene 1995				Struktura v %, tekoče cene			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
	Ocena				Ocena			
A Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	-1.0	3.0	2.0	2.0	2.9	2.8	2.8	2.7
B Ribištvo	-3.5	5.0	2.0	2.0	0.0	0.0	0.0	0.0
C Rudarstvo	-1.4	-0.5	-2.0	0.5	0.9	0.9	0.8	0.8
D Predelovalne dejavnosti	8.6	5.5	4.7	4.9	24.0	23.8	23.6	23.5
E Oskrba z elektr. energijo, plinom, vodo	2.9	3.5	1.5	1.5	2.8	2.7	2.6	2.5
F Gradbeništvo	2.8	2.2	3.5	4.0	5.3	5.1	5.0	4.9
G Trgovina, popravila motornih vozil	2.5	3.3	3.5	4.5	10.0	10.0	10.0	10.1
H Gostinstvo	9.8	4.5	5.0	5.0	2.8	2.8	2.9	2.9
I Promet, skladiščenje in zveze	4.7	5.0	5.0	5.0	7.0	7.1	7.3	7.3
J Finančno posredništvo	5.9	6.3	6.5	6.5	3.9	4.0	4.1	4.2
K Nepremičnine, najem in posl. storitve	3.0	3.0	4.0	4.5	10.5	10.5	10.5	10.6
L Javna uprava, obramba, soc. zavarov.	5.7	7.5	6.0	5.5	5.0	5.3	5.4	5.5
M Izobraževanje	3.7	4.0	4.0	5.0	5.1	5.1	5.2	5.2
N Zdravstvo in socialno varstvo	4.2	5.0	5.0	5.0	4.8	4.9	5.0	5.1
O Druge skupne in osebne storitve	4.5	3.8	4.8	5.5	3.3	3.3	3.4	3.4
Pripisane bančne storitve (PBS)	1.9	1.0	1.0	1.0	-1.9	-1.9	-1.8	-1.8
1. DODANA VREDNOST (A ... O + PBS) v osnovnih cenah	5.1	4.6	4.4	4.7	86.4	86.6	86.7	86.9
2. Neto korekcijske postavke (davki na proizvode in storitve - subvencije)	1.9	3.4	3.3	3.3	13.6	13.4	13.3	13.1
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3 =1+2)	4.6	4.4	4.2	4.5	100.0	100.0	100.0	100.0

Vir podatkov: SURS, ocena UMAR.

(od C do E) kot zaradi zmanjševanja gospodarskega pomena dejavnosti kmetijstva, gozdarstva in ribištva. V naslednjih letih naj bi se delež industrijskih področij v bruto domačem proizvodu po oceni zmanjšal od 27.7% v letu 2000 na 26.8% v letu 2003, delež storitvenih pa povečal od 52.3% na 54.2%. Še naprej se bo zmanjševal tudi gospodarski pomen kmetijstva, gozdarstva in ribištva, ki naj bi se do leta 2003 postopno približal 2.7% bruto domačega proizvoda. V nadaljevanju sledi podroben pregled gospodarskih gibanj po posameznih področjih dejavnosti v lanskem in v začetku letošnjega leta, ocena rasti dodane vrednosti v letošnjem ter napoved za prihodnji dve leti.

Realna rast dodane vrednosti v dejavnosti **kmetijstva, gozdarstva in lova (A)** je bila **lani** že drugič zapored negativna (-2.1% leta 1999, -1% lani), kar je predvsem posledica nižje **rastlinske pridelave**. V primerjavi z letom 1999 se je lani kar za četrtno zmanjšal pridelek industrijskih in krmnih rastlin, kar je posledica suše in tudi manj zasejanih površin. Nasprotno se je skupni pridelek žit povečal za 6%, zlasti se je močno povečal pridelek pšenice (za 39%). Zaradi razmeroma ugodnih neposrednih plačil je bilo s pšenico zasejanih za 22% več površin kot leta 1999, po slabem letu 1999 se je izboljšal tudi povprečni pridelek na enoto površine. Suša je razmeroma malo vplivala tudi na pridelek sadja in grozdja (pridelek sadja v intenzivnih sadovnjakih se je povečal za 40%, v ekstenzivnih se je skoraj podvojil, pridelek grozdja pa je bil v primerjavi s slabo letino 1999 večji za 32%). Na **živinorejo**, katere delež v skupni končni kmetijski pridelavi se krepi, je zlasti v drugi polovici preteklega leta vplival padec povpraševanja po govejem mesu zaradi pojava bolezni BSE v nekaterih evropskih državah. Skupna količina odkupljenega goveda se je lani zmanjšala, zakol domače živine pa se je ponovno normaliziral šele ob finančni pomoči države v začetku leta 2001. Zaradi večjega povpraševanja po svinjskem mesu se je lani povečalo skupno število prašičev (za 8%). Dohodkovna zanimivost prireje prašičev se nadaljuje tudi letos, saj so cene svinjskega mesa v prvih letošnjih mesecih še naraščale zaradi zaprtja meja za uvoz živih parkljarjev ter mesa in izdelkov (izbruh bolezni slinavke in parkljevke v nekaterih državah EU).

Dodana vrednost v kmetijstvu, lovu in gozdarstvu se bo **letos** po oceni ponovno povečala (za **okoli 3% realno**). Jeseni sejani njivski posevki so v blagi zimi dobro prezimili, pa tudi spomladanska setev je bila vremensko ugodna. Nasprotno pa po lanski dobri letini zaradi spomladanske pozebe slabo kaže sadjarstvu in vinogradništvu. V živinoreji se je ponovno povečal tako odkup kot zakol govedi v klavnica. Povečuje se tudi odkup mleka (količinsko za 5% v prvih dveh mesecih glede na enako lansko obdobje), saj pridelava mleka po uvedbi tržnega reda in za pridelovalce ugodno rešenih zahtevah po višji odkupni ceni ostaja med ekonomsko najzanimivejšimi kmetijskimi dejavnostmi. **V letih 2002 in**

OKVIR 2: IZVAJANJE KMETIJSKE REFORME V LETU 2001

Izvajanje reforme kmetijske politike, začete v letu 2000, se letos nadaljuje. Sprejeti so bili ključni dokumenti, ki določajo kmetijsko politiko v letu 2001. **Predpisi o ureditvi kmetijskih trgov** so uvedeni za vse ključne trge, to je za žita, goveje meso, ovčje in kozje meso, sladkor, semena kmetijskih rastlin, hmelj, vinsko grozdje, mošt in vino ter sveže sadje, zelenjavo in olivno olje, že lani pa je bila uvedena ureditev trga z mlekom in mlečnimi izdelki. S tem so dane možnosti za hitrejše uveljavljanje tržnih zakonitosti in postopno uvedbo tržnih mehanizmov, kot jih pozna skupna kmetijska politika EU.

Novost je tudi letošnje poskusno izvajanje **kmetijsko-okoljskega programa**, ki predstavlja drugi stebel kmetijske reforme. Njegov namen je vzdrževanje kmetovanja in popularizacija kmetijske pridelave, ki zagotavlja sonaravno rabo naravnih virov, ohranja biotsko pestrost rastlinskih in živalskih vrst ter varuje naravno in kmetijsko krajino ob sočasnem trajnostnem razvoju podeželja. Kmetijsko-okoljski program je za Slovenijo izjemno pomemben predvsem zaradi sorazmerno še vedno nizke intenzivnosti kmetijske pridelave, velike biološke raznovrstnosti in pestrosti dežele ter v velikem delu do okolja prijazne in za zdravje potrošnikov varne pridelave. Ravno v tem delu kmetijske reforme so skrite največje komparativne prednosti slovenskega kmetijstva, zato je smiselno izvajanje programa v prihodnje še okrepiti.

2003 se bo po oceni realna rast dodane vrednosti v kmetijstvu, lovu in gozdarstvu ustalila na **2% letno**.

V **rudarstvu (C)** se je dodana vrednost **leta 2000** realno znižala za 1.4%, zaposlenost (po statistiki nacionalnih računov) pa za 15.5%. Odkop rjavega premoga se je v letu 2000 znižal za 2.8% na 737 tisoč ton, odkop lignita pa za 1.6% na 3,743 tisoč ton. Večina domačega rjavega premoga in lignita ter uvoženega rjavega premoga (455 tisoč ton) je bila uporabljena za transformacijo v električno energijo in toploto. Končna raba rjavega premoga se je znižala za 9% (8 tisoč ton), končna raba lignita pa se je povečala za 21% (tudi 8 tisoč ton). Kljub slednjemu bi iz agregatnih podatkov o porabi premoga v Sloveniji težko sklepali, da je prišlo do pomembnejše substitucije lani dražjih naftnih derivatov s premogom. Gospodarske družbe v dejavnosti rudarstva so ustvarile 78.1% dodane vrednosti dejavnosti, njihova neto čista izguba (razlika med čistim dobičkom in čisto izgubo) se je glede na leto prej nominalno znižala za 33.2% na 3.1 milijarde tolarjev. Večino dodane vrednosti (84.5%) v gospodarskih družbah rudarstva so ustvarili v premogovništvu, to je pri proizvodnji rjavega premoga

in lignita.

V predlogu Energetske bilance RS je za **leto 2001** predvideno 7.7-odstotno znižanje odkopa rjavega premoga, odkop lignita naj bi bil za 3.3% večji od lanskega. Na podlagi tega se bo **dodana vrednost** dejavnosti rudarstva **letos** po oceni realno **zmanjšala za okoli 0.5%**. V **letu 2002** bo ocenjeni realni **padec** dodane vrednosti še nekoliko večji (**-2%**), kar bo posledica 11.8-odstotnega znižanja obsega proizvodnje rjavega premoga, predvidenega v Programu postopnega zapiranja Rudnika Trbovlje Hrastnik. **Leta 2003** se bo zmanjševanje obsega proizvodnje v premogovništvu predvidoma ustavilo, dodana vrednost v rudarstvu pa bi se ponovno rahlo povečala (**realno za 0.5%**).

Na **predelovalne dejavnosti (D)**, ki so najbolj izvozno usmerjeni del slovenskega gospodarstva¹⁷, je lani ugodno vplival konjunktorni impulz iz mednarodnega gospodarskega okolja. Celoletna raven obsega proizvodnje je v povprečju preseгла predlansko za 7.0%. Dodana vrednost se je lani v primerjavi s predhodnim letom realno povišala za 8.6%, zmanjševanje zaposlenosti pa se je skoraj ustavilo (0.3-odstotno zmanjšanje po statistiki nacionalnih računov). Vpliv ugodne konjunktore v EU na gospodarsko aktivnost potrjujejo podatki o rasti obsega proizvodnje pretežnih izvoznikov¹⁸, ki so kljub 3.7-odstotnemu poslabšanju pogojev menjave (za blago) ostali gonilna sila slovenske predelovalne industrije. Njihov obseg proizvodnje se je lani v povprečju povišal za 9.4% in tako za 2.4 odstotne točke presegel panožno povprečje. Med najbolj propulzivnimi podpodročji so bili proizvodnja električne opreme (14.7-odstotna rast obsega proizvodnje leta 2000), proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov (12.5%), proizvodnja vozil in plovil (11.0%) in proizvodnja kemičnih izdelkov (10.4%). Lanska ugodna gibanja v predelovalnih dejavnostih potrjujejo tudi podatki o rasti produktivnosti dela in obsegu zalog. Produktivnost, merjena z obsegom proizvodnje na zaposlenega, se je v primerjavi z letom 1999 v povprečju povišala za 9.1% in za razliko od preteklih let ni bila izključno posledica trendnega zmanjševanja zaposlenih. Obseg zalog pa je lani le za 1.2% presegel

¹⁷ Deset od štirinajstih podpodročij predelovalnih dejavnosti več kot polovico svojih poslovnih prihodkov ustvari s prodajo na tujih trgih, celotna panoga pa v povprečju z izvozom realizira 55.9% svojih poslovnih prihodkov.

¹⁸ Podpodročja predelovalnih dejavnosti, ki na podlagi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha s prodajo na tujih trgih v povprečju ustvarijo več kot 50% svojih poslovnih prihodkov (proizvodnja tekstilij, tekstilnih in krznenih izdelkov, proizvodnja usnja in usnjenih izdelkov, obdelava in pridelava lesa, proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov in umetnih vlaken, proizvodnja gume in plastičnih mas, proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov, proizvodnja strojev in naprav, proizvodnja električne in optične opreme, proizvodnja vozil in plovil ter proizvodnja pohištva).

predlanskega, kar ob 7-odstotnem povišanju proizvodne aktivnosti v enakem obdobju pomeni 5.4-odstotno znižanje zalog na enoto proizvodnje.

Po pričakovanjih so se rezultati poslovanja gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti lani izboljšali. Gospodarske družbe so poslovno leto 2000 zaključile uspešno, neto čisti dobiček poslovnega leta se je nominalno povečal za 19.9%, realno pa za 10.7%¹⁹, merjeno s cenami industrijskih proizvodov pri proizvajalcih v predelovalnih dejavnostih. Iz strukture neto poslovnega rezultata je razvidno, da so gospodarske družbe v letu 2000 zelo dobro poslovale predvsem v osnovni dejavnosti, saj je čisti dobiček iz poslovanja znašal 93.3 milijarde tolarjev. Zaradi zadolževanja v preteklih in tekočem letu pa so relativno visoki tekoči stroški financiranja znižali neto čisti dobiček iz rednega poslovanja na 48.6 milijarde tolarjev. V primerjavi z letom 1999 se je lani nekoliko izboljšala profitabilnost v predelovalnih dejavnostih, merjena z donosnostjo kapitala in sredstev.

Pozitiven vpliv tujega povpraševanja na aktivnost predelovalnih dejavnosti se je nadaljeval tudi v začetku letošnjega leta. Obseg proizvodnje je bil v prvih štirih mesecih za 6.3% višji kot v enakem lanskem obdobju. Iz mesečnih podatkov so razvidna izrazita nihanja medletnih stopenj rasti, ki so v veliki meri pojasnjena z variiranjem števila delovnih dni v posameznem mesecu: v januarju smo zabeležili 11.7-odstotni porast, v februarju in marcu 3.3 oz. 2.2-odstotni porast (oba meseca sta imela po en delovni dan manj kot lani), v aprilu, ki je bil za dva delovna dneva daljši kot lanski, pa se je obseg proizvodnje na medletni ravni okreplil za 8.8%. Ob tem je obseg industrijske proizvodnje v prvih štirih mesecih še trendno naraščal, vendar že nekoliko bolj umirjeno, kar je v veliki meri posledica izrazite krepitve proizvodne aktivnosti v enakem lanskem obdobju. Nekoliko slabša so pričakovanja za naprej. Po naraščanju v prvih dveh mesecih in stagnaciji v marcu se je namreč aprila in maja poslabšal gospodarski optimizem direktorjev v predelovalnih dejavnostih. Rezultati majske ankete SURS-a o poslovnih tendencah v predelovalni dejavnosti so pokazali v letošnjem letu najnižjo in prvič negativno vrednost skupnega kazalca zaupanja. Na njegov padec je najbolj vplivalo znižanje skupnih naročil (138-odstotni porast negativnih odgovorov), pričakovanja o proizvodni aktivnosti pa so ostala na aprilski ravni. Že tretji mesec zapored so se znižala tudi pričakovanja o rasti skupnega povpraševanja in izvoznih naročil v naslednjih treh mesecih.

Po lanski izjemno visoki dinamiki rasti dodane vrednosti se bo letos rast nekoliko upočasnila. Umirjanje rasti bo v precejšnji meri posledica lanske visoke osnove, na osnovi rezultatov ankete o poslovnih tendencah ter ob predpostavki

¹⁹ Gospodarske družbe so leta 2000 že četrto leto zapored zabeležile pozitiven neto poslovni rezultat (razlika med čistim dobičkom in čisto izgubo poslovnega leta).

postopnega umirjanja izvozne aktivnosti pa se bodo v drugi polovici leta po oceni začele umirjati tudi mesečne rasti obsega proizvodnje v predelovalnih dejavnostih. Realna rast dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih bo letos po oceni tako znašala 5.5%. V letu 2002 se bo umirjanje tuje konjunktore, ki vpliva na domačo gospodarsko aktivnost z določenim zamikom, še naprej odražalo v umirjanju realne rasti dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti, ki naj po oceni znašala 4.7%. Glede na pričakovano izboljšanje konjunktore v EU pa naj bi se trend umirjanja rasti obrnil navzgor že v letu 2003, ko se bo realna rast dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih ponovno približala 5%.

Realna rast dodane vrednosti dejavnosti **oskrbe z električno energijo, plinom in vodo (E)** je **leta 2000** znašala 2.9%, število zaposlenih po statistiki nacionalnih računov pa se je zmanjšalo za 1.7%. Obseg oskrbe z električno energijo, plinom in vodo (brez zbiranja, čiščenja in distribucije vode) se je povečal za 1.6%. Proizvodnja javnih elektrarn (po podatkih ELES-a) se je v letu 2000 zvišala za 2.8%, najbolj proizvodnja klasičnih termoelektarn, za 4.6%, proizvodnja hidroelektarn in nuklearke pa za 2.9% oziroma 1.2%. Poraba električne energije se je lani povečala nekoliko bolj kot proizvodnja, to je za 3.2%, neto izvoz pa je bil s 1,375 GWh le malenkost višji od lanskega. Po oceni realizacije v Energetski bilanci RS se je v letu 2000 raba zemeljskega plina v Sloveniji povečala za 1.6%, raba daljinske toplote pa je upadla za 10.2%. Neto čista izguba poslovnega leta gospodarskih družb (ustvarile so 84.3% dodane vrednosti celotne dejavnosti) se je nominalno povečala za 15.1% (na 14.3 milijarde tolarjev).

Iz Energetske bilance RS za **leto 2001** izhaja, da se bo skupna proizvodnja električne energije v Sloveniji letos povečala za 3.4%. Proizvodnja v letošnjih prvih štirih mesecih že za 5.2% presega predvideno v bilanci, zlasti zaradi nadpovprečno visoke proizvodnje hidroelektarn, zato utegne biti skupna letošnja rast proizvodnje elektrike še višja. Raba zemeljskega plina naj bi se letos znižala za 0.5%, močno pa naj bi se povišala raba daljinske toplote (za 13.2%). Na podlagi omenjenih gibanj in ob predpostavki nadaljevanja zmerne rasti v dejavnosti zbiranja, čiščenja in distribucije vode ocenjujemo, da se bo **dodana vrednost** oskrbe z električno energijo, plinom in vodo **letos realno povečala** nekoliko bolj kot lani, **za 3.5%**, v **letih 2002 in 2003** pa bi se rast umirila na okoli **1.5%** letno.

Realna rast dodane vrednosti v **gradbeništvu (F)** se je umirila s 15.8% leta 1999 na 2.8% leta 2000. Vrednost opravljenih gradbenih del v podjetjih in organizacijah, ki zaposlujejo deset ali več oseb, je **lani** ostala na realno približno enaki ravni kot leta 1999 (281.9 milijarde tolarjev), ko je bila dosežena 27.3-odstotna realna rast. Po vrsti gradbenih objektov se je vrednost opravljenih del

v visoki gradnji realno znižala za 6.7% (kljub realnemu povečanju stanovanjske gradnje za 20.5%). V nizki gradnji se je vrednost opravljenih del realno povečala za 7.1%. Število zaposlenih (po statistiki nacionalnih računov) v dejavnosti gradbeništva se je kljub upočasnitvi gradbene aktivnosti lani povečalo za 4.5% glede na leto 1999 (leta 1999 za 1.7%), kar je najverjetneje povezano tudi s sprejetjem Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (april 2000). Število učinkovitih ur delavcev v podjetjih in organizacijah, ki zaposlujejo najmanj 10 oseb, se je lani namreč znižalo za 1.2% glede na leto 1999 (leta 1999 se je število učinkovitih ur povečalo za 10.6%).

Močna upočasnitev rasti gradbene aktivnosti v lanskem letu se odraža tudi v poslovnih rezultatih gospodarskih družb za leto 2000 (ustvarile so 62.9% celotne dodane vrednosti v gradbeništvu). Neto čisti dobiček je bil lani nominalno za 8.9% nižji kot leto prej. Na znižanje neto poslovnega rezultata so vplivali zlasti višji stroški financiranja, ki so bili več let na približno enaki nominalni ravni, lani pa so se povečali za okoli 60%. Zaskrbljujoč je podatek o visokih kratkoročnih terjatvah iz poslovanja, katerih delež v celotnih sredstvih (37.8%) je bil lani najvišji v zadnjih letih. Vedno večje likvidnostne težave v gradbeništvu kaže tudi povprečno število dni, v katerih gradbena podjetja dobijo plačane svoje račune (lani 118 dni, leta 1999 100 dni; tudi ta kazalec je bil lani najvišji po letu 1995).

V prvih dveh mesecih **letos** se je vrednost opravljenih del v podjetjih in organizacijah, ki zaposlujejo 10 ali več oseb, po oceni realno povečala za 2.3% glede na enako obdobje lani. V visoki gradnji se je vrednost del realno povečala za 4.2% (od tega v stanovanjski gradnji za 10.7%), v nizki gradnji pa za 0.1%. Upošteva se omenjena gibanja ter planirano zmanjšanje vrednosti del na avtocestah v letu 2001 (po oceni nominalno za 22%) in ob predpostavki še vedno živahne rasti del v visokih gradnjah (predvsem stanovanjska gradnja) bo **realna rast dodane vrednosti** v gradbeništvu letos po oceni nižja od lanske in bo znašala **okoli 2.2%**. Ob predpostavki, da se bo v prihodnjem letu ob še vedno dinamični stanovanjski gradnji ponovno okrepila gradnja infrastrukture, bo realna rast dodane vrednosti ponovno višja (**leta 2002** po oceni realno **3.5-odstotna**, **leta 2003** pa **4-odstotna**).

Po letu 1999, ko se je dodana vrednost v dejavnosti **trgovine, popravil motornih vozil in izdelkov široke porabe (G)**, povečala realno za 6.3% (večje trošenje pred uvedbo davka na dodano vrednost), se je **leta 2000** rast dodane vrednosti po pričakovanjih umirila na 2.5%, rast zaposlenosti (1.6% po statistiki nacionalnih računov) pa se je ohranila na približno enaki ravni kot leta 1999. Prihodki v trgovini na drobno in prodaji motornih vozil so se lani realno

povečali za 7.4%, relativno visoka rast prihodkov glede na rast dodane vrednosti pa je v veliki meri tudi posledica spremembe metodologije, saj od 1. julija 1999 v prihodek, ki sicer ne vključuje davkov, spadajo tudi trošarine (na naftne derivate). Neto čisti dobiček gospodarskih družb v dejavnosti trgovine, popravi motornih vozil in izdelkov široke porabe (ustvarijo 85% dodane vrednosti področja) se je lani nominalno povečal za 11% na 41.1 milijarde tolarjev (v letu 1999 kar za 62%).

Podatki o rasti dodane vrednosti po četrtletjih v letu 2000 kažejo na umirjanje v dejavnosti trgovine proti koncu lanskega leta²⁰, ki se je po oceni nadaljevalo tudi v prvem letošnjem četrtletju. Prihodek v trgovini na drobno in prodaji motornih vozil je bil v prvih dveh mesecih letos realno za 3.6% višji kot v enakem lanskem obdobju, število delovno aktivnih pa se je v istem obdobju povečalo za 1.1%. Število prvič registriranih osebnih avtomobilov se je po podatkih Ministrstva za notranje zadeve v prvih štirih mesecih letos znižalo za 17.6% glede na enako obdobje lani. Na podlagi gibanj v letošnjem prvem trimesečju in predvsem upošteva predvideno umiritev zasebne porabe (glej poglavje 4.3) bo realna rast dodane vrednosti **v letu 2001** po oceni **3.3-odstotna**. S postopno krepitvijo rasti zasebne porabe v prihodnjih dveh letih pa se bo po oceni okrepila tudi dinamika rasti dodane vrednosti v trgovini (na **3.5% v letu 2002** in **4.5% v letu 2003**).

Dodana vrednost se je **v dejavnosti gostinstva (H) v letu 2000** realno povečala za 9.8% (3.1% leta 1999), število zaposlenih po statistiki nacionalnih računov pa za 2% (leta 1999 je ostalo število zaposlenih na ravni predhodnega leta). Lansko izboljšanje rezultatov je v precejšnji meri posledica večjega turističnega obiska. Število turističnih prenočitev se je lani povečalo za 10.9%, predvsem zaradi večjega števila nočitev tujih turistov (rast 24.2%), saj je število domačih nočitev ostalo približno na enaki ravni kot predlani. Na lansko rast dodane vrednosti je vplivalo tudi zaostajanje rasti vmesne porabe za rastjo prihodkov, kar lahko najverjetneje pripišemo tudi spremembi davčnega sistema sredi leta 1999 (glej Jesensko poročilo 2000).

V prvih dveh mesecih letos se je prihodek v gostinstvu glede na enako obdobje lani realno povečal za 1%. Med zvrstmi gostinske dejavnosti je bila realna rast prihodka zabeležena le v podjetjih, ki se v glavnem ukvarjajo z nastanitvami in z njimi povezanimi storitvami (za 9.4%), kar je nekoliko presenetljivo, saj se je

²⁰ Zaradi močnega vpliva davčne reforme na četrtletno dinamiko rasti dodane vrednosti v letu 1999 smo primerjali četrtletja leta 2000 z enakimi četrtletji leta 1998 in dobili naslednje realne stopnje rasti dodane vrednosti 10.6%, 13.4%, 7.8% in 5.3%.

v obravnavanem obdobju število turističnih prenočitev po predhodnih podatkih znižalo za 1.3% glede na enako obdobje lani (število domačih nočitev se je znižalo za 7.3%, tujih pa povečalo za 6.9%). Sicer so znotraj gostinstva glede na zvrst gostinske dejavnosti najpomembnejša podjetja, ki se ukvarjajo s pripravo in serviranjem jedi²¹; prihodki teh podjetij so se v obravnavanem obdobju realno znižali za 0.8%, še bolj so se znižali prihodki podjetij, ki se ukvarjajo s točenjem pijač (realno za 11.8%). V prvih dveh mesecih letos se je število delovno aktivnih v gostinstvu glede na enako obdobje lani povečalo le za 0.4%. Na osnovi letošnjih gibanj in upošteva je lansko izjemno visoko rast dodane vrednosti v gostinstvu ocenjujemo, da se bo **letos** rast dodane vrednosti več kot prepolovila, tako da bi znašala okoli **4.5%** (realno). Po letošnji upočasnitvi pričakujemo v letih 2002 in 2003 v gostinstvu bolj pozitivne trende. Število turističnih prenočitev naj bi se povečalo predvsem izven glavne turistične sezone, tem gibanjem naj bi deloma sledila tudi realna rast dodane vrednosti (**po oceni 5-odstotno realno letno povečanje v obeh letih**).

Dejavnost **prometa, skladiščenja in zvez (I)** je leta 2000 zabeležila 4.7-odstotno rast dodane vrednosti in 1.4-odstotno rast števila zaposlenih (po statistiki nacionalnih računov). V gospodarskih družbah, ki ustvarijo večino dodane vrednosti področja (73.8%), so se lani že drugo leto zapored poslabšali poslovni rezultati. Neto čisti dobiček poslovnega leta se je (po 14-odstotnem nominalnem znižanju leta 1999) lani nominalno znižal še za 28%. K poslabšanju je največ prispevalo zmanjšanje neto čistega dobička v dejavnosti pošte in telekomunikacij (več o poslovanju telekomunikacij glej poglavje 4.2.3.), izgubo je imel tudi kopenski promet zaradi neto čiste izgube na železnici. Po zadnjih podatkih SURS-a so se lani v okviru **potniškega prometa** najbolj okrepili prevozi potnikov po železnici (za 12.8%). Promet potnikov na letališčih se je povečal za 9.7%, zračni promet pa za 4.1%. Močno je upadel obseg prevozov potnikov v mestnem in medkrajevnem avtobusnem prometu (za 12.3% in 17%). V okviru **blagovnega prometa** se je lani najbolj okrepil cestni blagovni promet (za 12.5%²²), sledil mu je pristaniški (za 11.9%), obseg prekladalne dejavnosti v vseh vrstah prometa (vključno s prekladanjem v pristaniščih) pa se je povečal za 3.9%. Železniški blagovni promet se je povečal za 2.6%. znižal pa se je le obseg prevozov v pomorskem prometu. V poštni dejavnosti so lani prevzeli za 16.1% več poštnih pošiljk. Nadaljeval se je tudi razvoj telekomunikacijske dejavnosti. Število

²¹ Delež prihodkov podjetij, ki se ukvarjajo s pripravo in serviranjem jedi, je glede na celotno gostinstvo približno 50-odstoten, delež nastanitvev in z njimi povezanih storitev je 36-odstoten, najnižji pa je delež podjetij, ki se pretežno ukvarjajo s točenjem pijač.

²² Brez blagovnega prevoza samostojnih avtoprevoznikov in prevoza blaga za lastne potrebe organizacij, kar predstavlja več kot polovico celotnega cestnega blagovnega prometa.

telefonskih kanalov (main lines) v fiksni telefoniji se je po oceni povečalo za 11.6% (v obdobju 1996 – 1999 povprečno letno za 7.3%), na sto prebivalcev je bilo tako že 46 fiksni priključkov. Še vedno se povečuje tudi število mobilnih telefonov, čeprav počasneje kot predlani (232.3% leta 1999 in 75.1% leta 2000), saj je trg že precej zasičen (57 mobilnih priključkov na sto prebivalcev).

Letos se nadaljuje živahna rast v cestnem blagovnem prometu, povečuje se tudi obseg pomorskega blagovnega prometa, kazalci rasti količinskega obsega v ostalih prometnih dejavnostih pa so v prvih mesecih letos slabši kot lani. Ob predpostavki, da se bo glede na še vedno živahno domačo proizvodno in izvozno aktivnost rast blagovnega prometa nadaljevala ter da se bo poslabševanje poslovnih rezultatov v telekomunikacijski dejavnosti letos ustavilo, se bo dodana vrednost dejavnosti prometa skladiščenja in zvez letos po oceni povečala približno za toliko kot lani (za **okoli 5% realno**). V **letih 2002 in 2003** naj bi se dinamika rasti ohranila na relativno visoki ravni okoli 5% letno. K temu bo na eni strani ob postopni krepitvi blagovne menjave v prihodnjih letih prispeval transportni del dejavnosti, na drugi strani pa lahko pričakujemo tudi pozitivne učinke liberalizacije in privatizacije na krepitev dejavnosti telekomunikacij.

V **letu 2000** se je dodana vrednost v dejavnosti **finančnega posredništva (J)** realno povečala za 5.9%, kar je občutno izboljšanje v primerjavi z letom 1999 (3.3-odstotna realna rast). Skladno z rastjo dodane vrednosti se je povečevala tudi zaposlenost (3.1-odstotna rast števila zaposlenih po statistiki nacionalnih računov). K dodani vrednosti področja je največ prispeval bančni sektor, ki ima več kot dvotretjinski delež v finančnem posredništvu. Bilančna vsota vseh slovenskih bank se je po nerevidiranih podatkih lani realno povečala za 8.6%, dobiček po obdavčitvi pa je bil realno za 82.3% večji kot leta 1999. Pri tem se je saldo revalorizacijskega izida realno povečal za 41% (glej poglavje 4.8).

Pospešeno dinamiko rasti dodane vrednosti finančnega posredništva lahko pričakujemo tudi v prihodnje. Z liberalizacijo finančnih in kapitalskih tokov ter s tem povezano racionalizacijo bančnega poslovanja bo bilančna vsota bank po oceni še naprej naraščala. Zaradi pričakovane rasti življenjskih zavarovanj in prostovoljnega pokojninskega zavarovanja se pričakuje tudi rast obsega poslovanja pokojninskih skladov in zavarovalnic. Poleg tega lahko na podlagi sedanje višine TOM-a in same metode njegovega izračunavanja vsaj še letos pričakujemo ohranjanje revalorizacijskih dobičkov na relativno visoki ravni. Dodana vrednost dejavnosti finančnega posredništva bi se tako po oceni **letos realno** povečala za **6.3%**, v **letih 2002 in 2003** pa bi se rast okrepila na **6.5%**.

V dejavnosti **nepremičnine, najem in poslovne storitve (K)** se je realna

rast dodane vrednosti umirila s 4.7% v letu 1999 na 3% **v letu 2000**, rast števila zaposlenih po statistiki nacionalnih računov pa s 4.6% v letu 1999 na 2.6% v letu 2000. Rast stanovanjske dejavnosti (ocenjena bruto renta, ki pomeni 45.5% dodane vrednosti področja K) je ostala na ravni leta 1999 (1.5%), upočasnila pa se je rast drugih dejavnosti²³ (4.3%; v letu 1999 7.9%), kar lahko povežemo z lansko močno umiritvijo rasti gradbeništva. Število delovno aktivnih se je tako v celotni dejavnosti K povečalo za 3.1% (v letu 1999 za 6.3%), v drugih poslovnih dejavnostih pa le za 1.7% (5.1% leta 1999). Poslabšali so se tudi poslovni rezultati gospodarskih družb²⁴, ki so po izboljšanju v letu 1999 lani ponovno ustvarile neto čisto izgubo. Večino čiste izgube poslovnega leta (92%) so ustvarile gospodarske družbe oddelka drugih poslovnih dejavnosti²⁵. Pozitivno so poslovali le v nepremičninski dejavnosti in računalniških storitvah, vendar je njihov neto čisti dobiček lani prvič v zadnjih petih letih nominalno upadel.

V prvem četrtletju **letos** je bilo število delovno aktivnih v dejavnosti nepremičnin, najema in poslovnih storitev za 1.9% višje kot v enakem lanskem obdobju, po anketi LP-ZAP pa naj bi bila letošnja rast zaposlenosti (3.2%) približno enaka kot lani. Glede na to, da ne pričakujemo izboljšanja dinamike rasti v gradbeništvu in ob predpostavki upočasnjene rasti drugih poslovnih storitev ter nadaljnjega dinamičnega povečevanja dejavnosti računalniških storitev (glej poglavje 4.2.3) bo realna rast dodane vrednosti področja dejavnosti nepremičnin, najema in poslovnih storitev **letos** približno enaka kot lani (**3%**). Glede na potrebe po razvoju visoko specializiranih poslovnih storitev, po katerih v procesu zmanjševanja stroškov vse bolj povprašujejo podjetja in država, in ob predpostavki pospeševanja informatizacije (kar predvideva tudi letos sprejeta Strategija e-uprave), pa tudi povečevanja obsega storitev s področja nepremičnin (vpliv aktivnosti, povezanih z izvajanjem Nacionalnega stanovanjskega programa ter s projektom evidentiranja nepremičnin), lahko pričakujemo **v prihodnjih dveh letih** ponovno krepitev realne rasti dodane vrednosti področja na **4-4.5%** letno.

²³ Poslovanje z nepremičninami, najem, obdelava podatkov, raziskovanje in razvoj in druge poslovne dejavnosti (svetovalne storitve, inženiring in projektiranje)

²⁴ Gospodarske družbe področja dejavnosti K ustvarijo 77% dodane vrednosti celotnega področja dejavnosti nepremičnin, najema in poslovnih storitev, zmanjšane za ocenjeno bruto rento.

²⁵ Gospodarske družbe oddelka drugih poslovnih storitev ustvarijo 74% dodane vrednosti celotnega področja dejavnosti nepremičnin, najema in poslovnih storitev, zmanjšane za ocenjeno bruto rento.

Dodana vrednost v dejavnosti **javna uprava, obramba in obvezno socialno zavarovanje (L)** se je **v letu 2000** realno povečala za 5.7%. Hitro rast dejavnosti je spremljala 1.1-odstotna rast števila zaposlenih po statistiki nacionalnih računov in 3.2-odstotna rast števila delovno aktivnih (1,297 oseb). Rast povprečne bruto plače na zaposlenega je bila realno le 0.4-odstotna, kar pa je bilo v veliki meri odraz visoke rasti plač v tej dejavnosti že v letu 1999. Glede na ocenjene potrebe po novih zaposlitvah v letih 2001 in 2002 lahko pričakujemo, da se bo rast zaposlenosti v dejavnosti javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja še naprej krepila. Vlada je za leto 2001 sprejela sklep o zaposlitvi do 500 novih delavcev, vendar pa so potrebe ministrstev, vladnih služb in upravnih enot (Predlog načrtov delovnih mest) bistveno višje: okoli dva tisoč delovnih mest letos in okoli tisoč leta 2002. V letu 2001 naj bi približno tretjino potrebnih novih zaposlitev zahtevalo izvajanje nalog vključevanja Slovenije v EU oziroma izgradnja institucij, ki jih Slovenija potrebuje zaradi vzpostavitve sodobno delujoče države, okoli četrtno bi bilo potrebnih za varovanje južne meje EU, blizu 20% za krepitev Slovenske vojske zaradi vstopa v NATO ter okoli 15% za nadaljnjo reformo davčne službe ter reformo kmetijske politike. Tudi v pravosodnih organih, predvsem na sodiščih, letos načrtujejo nove zaposlitve (284 oseb), kar naj bi omogočilo hitrejše reševanje sodnih postopkov. V prvem četrtletju letos se je glede na enako obdobje lani število delovno aktivnih v tej dejavnosti povečalo za 4.3%, po anketi zavoda za zaposlovanje naj bi se do konca leta rast zaposlovanja še okrepila (letna rast 5.8%). Upošteva se predvideno rast zaposlenosti in ocenjeno 3.8-odstotno realno povečanje plač (glej poglavje 5.3) bo realna rast dodane vrednosti v dejavnosti javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja **letos okoli 7.5-odstotna**. Na relativno visoki ravni se bo po oceni gibala tudi **v letih 2002 in 2003 (6% in 5.5%)**.

Dodana vrednost **v dejavnosti izobraževanja (M)** se je **leta 2000** realno povečala za 3.7%²⁶. Število zaposlenih po statistiki nacionalnih računov je bilo višje za 1.1%, povprečna bruto plača na zaposlenega pa realno za 5.5%. V zadnjih letih najhitreje narašča dodana vrednost dejavnosti višjega in visokega šolstva (povprečna letna stopnja rasti v obdobju 1995 do 1999 je bila po oceni realno 12.3-odstotna²⁷), katerega delež v celotnem področju izobraževanja se

²⁶ V letu 1999 so 98% dodane vrednosti dejavnosti M ustvarili netržni proizvajalci.

²⁷ Dodana vrednost je izračunana iz računovodskih izkazov zavodov in drugih pravnih oseb, ki so sestavljale zaključne račune po starem Zakonu o računovodstvu ter statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za gospodarske družbe za leti 1995 in 1999. V letu 1999 so zavodi in druge pravne osebe ter gospodarske družbe skupaj ustvarili 94% dodane vrednosti dejavnosti izobraževanja.

je okreplil od 13.8% v letu 1995 na 19.4% v letu 1999 (deleži vseh drugih dejavnosti so se v enakem obdobju znižali). Podatki o številu vpisanih študentov tudi za leto 2000²⁸ kažejo, da se njihova skokovita rast, značilna za zadnja leta, nadaljuje. Če upoštevamo rast števila študentov, lahko v prihodnje pričakujemo nadaljevanje dinamične rasti dejavnosti višjega in visokega šolstva.

OKVIR 3: IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Delež izobraževanja odraslih in drugega izobraževanja (zunajšolskega ter neformalnega) v celotni dejavnosti izobraževanja je relativno majhen (po oceni 6.7% v letu 1999), vendar tu deluje večina tržno usmerjenih poslovnih subjektov dejavnosti izobraževanja. Dodana vrednost se je v obdobju 1995 do 1999 po oceni v povprečju realno povečevala po komaj 0.4% letno, vendar so v zadnjih dveh letih opazni pozitivni premiki v smeri krepitve področja (leta 1999 se je število zaposlenih povečalo za 6%, lani za 4.2%). Zaostanki v razvoju izobraževanja odraslih se po rezultatih nacionalne raziskave o pismenosti odraslih²⁹ kažejo v prenizki izobrazbeni strukturi odraslega prebivalstva ter slabih dosežkih v besedilni, računski in dokumentacijski pismenosti. Prenova in spodbujanje izobraževanja odraslih bo zato v naslednjih letih ena izmed prioritet slovenske razvojne politike. Temelj prenove, s katero naj bi zagotovili uresničevanje strategije vseživljenjskega učenja, bo Nacionalni program izobraževanja odraslih za obdobje do leta 2010, ki čaka na obravnavo v Državnem zboru. Program predvideva bistveno povečanje tako javnih kot zasebnih sredstev za izobraževanje odraslih: postopno naj bi letno za program izobraževanja odraslih namenili 9.5% vseh javnih sredstev za vzgojo in izobraževanje oziroma 0.8% bruto domačega proizvoda, kar je skoraj šestkrat več, kot je za izobraževanje odraslih iz javnih sredstev

²⁸ Na dodiplomski študij se je lani vpisalo 73,187 študentov ali za 6.6% več kot v preteklem študijskem letu, in sicer se je na visokošolskih zavodih vpis povečal za 3.4%, na 17 višjih strokovnih šol (v letu 1999 jih je bilo šele 9) pa se je vpisalo 4,760 študentov, ali za 94.5% več kot v preteklem letu.

²⁹ Andragoški center Slovenije je jeseni leta 1998 v sklopu mednarodne raziskave o pismenosti odraslih (International Adult Literacy Survey - IALS) za Slovenijo izpeljal nacionalno raziskavo "Pismenost in udeležba odraslih v izobraževanju", katere rezultati so bili objavljeni v letu 2000.

Letos se bodo ugodna gibanja na področju dejavnosti izobraževanja nadaljevala, kar deloma že potrjujejo podatki o 2.1-odstotni rasti števila delovno aktivnih v prvem letošnjem četrtletju v primerjavi z enakim lanskim obdobjem. Leta 2002, zlasti pa leta 2003, bo na krepitev rasti dejavnosti poleg predvidene nadaljnje hitre rasti višjega in visokega šolstva ter oživitve izobraževanja odraslih (glej okvir 3) vplivalo tudi uvajanje devetletne osnovne šole³⁰. Po oceni bo tako realna rast dodane vrednosti na področju izobraževanja **v letošnjem in prihodnjem letu okoli 4-odstotna, v letu 2003** pa se bo okrepila na **5%**.

V zdravstvu in socialnem varstvu (N), dejavnosti s pretežno javnimi oziroma netržnimi storitvami³¹, se je realna rast dodane vrednosti **lani** nekoliko upočasnila (4.2%, leta 1999 6.4%), rast realne bruto plače na zaposlenega je bila 1.6-odstotna (leta 1999 5%), število delovno aktivnih pa je bilo v povprečju višje za 3.1% oz. za 4.1% po statistiki nacionalnih računov (leta 1999 za 9.5% oz. 6.7% po statistiki nacionalnih računov). Podobno kot v letu 1999 se je število delovno aktivnih najbolj povečalo na področju socialnega varstva (8.2%; leta 1999 za 23.7%), predvsem zaradi visoke, 17.7-odstotne rasti v dejavnosti invalidskih podjetij³², kjer je zaposlenih skoraj polovica (46%) vseh delovno aktivnih na področju socialnega varstva. Na področju zdravstva je zaposlenih 60% delovno aktivnih celotne dejavnosti, njihovo število pa se je lani povečalo le za 0.6%. Po podatkih zdravniške zbornice je v letu 2000 v zasebni zdravstveni dejavnosti delalo 22.2% vseh aktivnih zdravnikov in zobozdravnikov³³ (960 od 4327), od teh večina s koncesijo (820). Predvidoma se bo mreža javne zdravstvene službe na temelju javno-zasebnega financiranja še naprej širila.

V prvem četrtletju letos se je število delovno aktivnih v zdravstvu in socialnem varstvu v primerjavi z enakim lanskim obdobjem povečalo za 3.2%, v celem letu naj bi bila po anketi Zavoda za zaposlovanje rast zaposlenosti 3.1-odstotna. Upošteva tudi predvideno višjo rast plač (glej poglavje 5.3) se bo dodana vrednost v dejavnosti zdravstva in socialnega varstva **v letu 2001** povečala

³⁰ Predlog spremembe Zakona o osnovni šoli predvideva zamik začetka izvajanja devetletne osnovne šole iz šolskega leta 2002/2003 na 2003/2004.

³¹ V letu 1999 so netržne dejavnosti ustvarile 79.5% dodane vrednosti.

³² Po statističnih podatkih iz bilance stanja in bilance uspeha gospodarskih družb za leto 2000, so invalidska podjetja k celotni dodani vrednosti sektorja zdravstvo in socialno varstvo prispevala 12%.

³³ V letu 2000 je v zasebni zdravstveni dejavnosti delalo 16% splošnih zdravnikov in pediatrov, 49% zobozdravnikov in zobozdravnikov-specialistov ter 11% specialistov v specialistični zdravstveni ambulantni dejavnosti.

realno **za 5%**. Predvidoma bodo že letos uvedene tudi novosti v financiranju javnih zdravstvenih zavodov. S spremembo sistema povračil stroškov v zdravstvu se bo izboljšala učinkovitost poslovanja izvajalcev javnih zdravstvenih storitev, s tem pa posredno tudi izraba virov. **V letih 2002 in 2003** naj bi se realna rast dodane vrednosti dejavnosti zdravstva in socialnega varstva še vedno ohranila na relativno visoki ravni, to je **okoli 5% letno**.

Dejavnost druge javne, skupne in osebne storitve (O) je leta 2000 zabeležila 4.5-odstotno realno povečanje dodane vrednosti. Umirjanje rasti v primerjavi z letom 1999 (5.6%) je spremljala tudi bistveno nižja, 2.5-odstotna rast zaposlenosti po statistiki nacionalnih računov (v letu 1999 je bila 5.9-odstotna). Znotraj sektorja, ki vključuje zelo raznolike dejavnosti (storitve javne higiene, dejavnosti združenj in organizacij, rekreacijske, športne in kulturne storitve ter druge osebne storitvene dejavnosti), v zadnjih letih hitro narašča število vseh tržno usmerjenih poslovnih subjektov³⁴, njihov delež v dodani vrednosti dejavnosti je bil leta 1999 že 66.8-odstoten. Gospodarske družbe dejavnosti O so lani ustvarile 35% celotne dodane vrednosti dejavnosti (več kot dve tretjini rekreacijske, športne in kulturne dejavnosti, petino pa storitve javne higiene). Podatki o poslovanju gospodarskih družb v razvedrilnih, športnih in kulturnih dejavnostih, ki je v zadnjih letih najbolj dinamično podpodročje celotne dejavnosti, potrjujejo umirjanje rasti, saj so lani poslovale najslabše v zadnjih petih letih. Najboljši poslovni rezultat je ponovno zabeležil oddelek dejavnosti za sprostitve (igre na srečo, igralnice), vendar pa je bil tudi njihov neto dobiček lani nižji kot prejšnja leta. Poslovni rezultat gospodarskih družb s področja storitev javne higiene je bil pozitiven, vendar prav tako slabši kot prejšnja leta.

Glede na skromno rast števila delovno aktivnih v prvem letošnjem četrtletju (1.8% glede na enako lansko obdobje) realna rast dodane vrednosti v dejavnosti druge javne, skupne in osebne storitve **letos** po oceni **ne bo presegla 4%**. Že leta 2002 pa se bo trend rasti predvidoma spet obrnil navzgor, saj so tako na področju storitev javne higiene kot tudi v razvedrilnih, športnih in kulturnih dejavnosti napovedi ugodne. Nadaljnjo hitro rast področja javne higiene bo še pospešil sprejeti operativni program čiščenja komunalnih odpadnih voda (izgradnja novih čistilnih naprave) ter predvidene večje investicije v komunalno infrastrukturo na področju odpadkov (gradnja novih odlagališč odpadkov in centrov za predelavo odsluženih avtomobilov). Ocena realne rasti dodane vrednosti v **letih 2002 in 2003** tako znaša **4.8 oziroma 5.5%**.

³⁴ Leta 2000 je bilo poleg 489 delujočih gospodarskih družb registriranih še 2,949 samostojnih podjetnikov, 13,386 družtev, 2227 fizičnih oseb, ki opravljajo poklicno dejavnost ter 155 zasebnih zavodov.

4.2.2. POSLOVANJE GOSPODARSKIH DRUŽB V LETU 2000 – Med odhodki so se lani najhitreje naraščali odhodki financiranja

Poleg gospodarskih družb³⁵, ki so letos že sedmič Agenciji RS za plačilni promet predložile statistične podatke iz bilance stanja in bilance uspeha za preteklo koledarsko leto, so letos to prvič storile tudi zadruge³⁶, ki so do 1. januarja 2000 vodile računovodske evidence v skladu s starim Zakonom o računovodstvu³⁷. Postavke, ki so jih izkazale v bilanci stanja na dan 31. decembra 1999 po starem zakonu, so zadruge morale v skladu z omenjenim členom novega zakona prevrednotiti v skladu z navodilom, ki ga je izdal Slovenski inštitut za revizijo³⁸, in pomenijo otvoritvene postavke s stanjem na dan 1. januarja 2000. Za leto 2000 je statistične podatke Agenciji predložilo 37.368 kapitalskih in osebnih družb in 327 zadrug, skupaj torej 37.695 gospodarskih subjektov, pri katerih je bilo zaposlenih 468.677 delavcev. Med temi podatki pa tako kot vedno doslej niso vključeni podatki o poslovanju bank in zavarovalnic, določenih skladov (Slovenski odškodninski sklad, Ekološko razvojni sklad RS, Sklad RS za razvoj malega gospodarstva, itd.), pooblaščenih investicijskih družb, kot tudi ne družb, ki so bile v stečajnem ali likvidacijskem postopku. V primerjavi z letom 1999 je bilo obravnavano število gospodarskih subjektov večje za 0.4%, število zaposlenih pa za 1.1%.

Glede na gibanje števila družb in števila zaposlenih v sedemletnem obdobju, se je povprečno število zaposlenih v posamezni družbi vse do leta 1999 zmanjševalo (od 15.3 v letu 1994 na 12.2 v letu 1998), leta 1999 in 2000 pa povečalo (na 12.3 oziroma 12.4), kar se odraža tudi v gibanju števila družb po velikosti. Vse do leta 1999 se je namreč število majhnih družb nenehno povečevalo, leta 1999 pa se je njihovo število prvič zmanjšalo (za 682), povečalo

³⁵ Gospodarske družbe morajo v skladu z Nacionalnim programom statističnih raziskovanj (Ur. l. RS, št.70/97) Agenciji RS za plačilni promet do 28. februarja tekočega leta predložiti statistične podatke iz bilance stanja in bilance uspeha za preteklo koledarsko leto.

³⁶ Po 59. členu novega Zakona o računovodstvu (Ur. l. RS št. 23/99) morajo zadruge od 1. januarja 2000 dalje voditi poslovne knjige in izdelati letna poročila v skladu z določbami Zakona o gospodarskih družbah in drugimi predpisi ter ob upoštevanju računovodskih standardov in načel ter splošnih računovodskih predpostavk, ki jih izdaja Slovenski inštitut za revizijo.

³⁷ Uradni list SFRJ, št. 13/89, 35/89, 42/90, 61/90 in Uradni list RS, št.42/90

³⁸ Uradni list RS št. 89/99

pa število srednjih (za 568) in velikih družb (za 82). Trend se je nadaljeval tudi v letu 2000, ko se je v primerjavi s predhodnim letom število majhnih družb še nekoliko zmanjšalo (za 189), povečalo pa število srednjih (za 137) in velikih družb (za 194). Prav velike družbe pa najbolj vplivajo na skupne rezultate poslovanja vseh družb (v letu 2000 so v povprečju zaposlovale 60.6% vseh delavcev, razpolagale z 71.3% vseh povprečnih sredstev in ustvarile 68.6% vseh prihodkov).

Poslovanje v letu 2000 so gospodarske družbe zaključile s pozitivnim poslovnim izidom, ki pa je bil nekoliko manjši kot v predhodnem letu.

Iz statističnih podatkov iz bilance uspeha je razvidno, na kateri stopnji oziroma iz katere vrste poslovanja so družbe ustvarile dobiček oziroma izgubo. Leta 2000 je bila razlika med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki za 36.4% večja kot v leta 1999 in družbe so na prvi stopnji izkazale neto dobiček iz poslovanja v znesku 133,305 milijonov tolarjev. Negativna razlika med prihodki od financiranja in finančnimi odhodki, ki je značilna za celotno obdobje, je bila z zneskom 103,956 milijonov tolarjev kar za 1.5-krat večja kot v letu 1999. Glede na to je na drugi stopnji ugotovljeni neto dobiček iz rednega delovanja znašal 29,349 milijonov tolarjev in bil za polovico manjši kot v predhodnem letu. Pozitivna razlika med izrednimi prihodki in izrednimi odhodki je bila z zneskom 127,046 milijonov tolarjev za 36.2% večja kot v letu 1999, tako da je povečala neto dobiček, ugotovljen na drugi stopnji. Tako je na tretji stopnji neto celotni dobiček znašal 156,395 milijonov tolarjev, kar je samo za 3.7% več kot v letu 1999. Ko od tega zneska odštejemo obračunani davek od dobička v znesku 38,875 milijonov tolarjev, pridemo do **neto čistega dobička v znesku 117,520 milijonov tolarjev, ki je za 1.7% manjši kot v letu 1999.**

Skupni prihodki družb v letu 2000 v znesku 9,093,265 milijonov tolarjev so bili v primerjavi z letom 1999 **večji za 15.9%**. Med poslovnimi prihodki so se najbolj povečali čisti prihodki iz prodaje proizvodov, storitev, blaga in materiala na tujem trgu, in sicer za 27.5% (to je predvsem odraz lanske visoke rasti izvoza in tudi relativno ugodnih tečajnih gibanj). Njihov delež v skupnih prihodkih (25.1%) se je tako povečal za 2.3 strukturne točke in je bil največji v vseh sedmih letih. Za 2.3 strukturne točke se je zmanjšal delež čistih prihodkov iz prodaje proizvodov, storitev, blaga in materiala na domačem trgu, ki so naraščali počasneje (12.1-odstotna rast) od prihodkov iz prodaje na tujem trgu in so lani predstavljali 67.5% vseh skupnih prihodkov. Lani so se močno povečali tudi prihodki od financiranja (za 24.6%), od tega prihodki na podlagi deležev iz dobička za 23.7% (15.9% vseh prihodkov od financiranja), prihodki od obresti in drugi prihodki od financiranja pa za 24.7% (84.1% vseh prihodkov od financiranja). Delež prihodkov od financiranja v skupnih prihodkih se je lani

tako povečal za 0.2 strukturne točke, vendar je ostal nizek (3.5%).

Skupni odhodki družb v letu 2000 v znesku 8,936,870 milijonov tolarjev so bili v primerjavi z letom 1999 **večji za 16.2%**, njihova rast je preseгла rast skupnih prihodkov za 0.3 odstotne točke. Med poslovnimi odhodki, ki predstavljajo kar 94% vseh odhodkov, so se najbolj povečali stroški blaga, materiala in storitev (za 17.3%), s tem pa tudi njihov delež v poslovnih odhodkih (od 75.7% na 76.9%). Znatno manj so se v tem času povečali stroški dela, in sicer za 12.3% (njihov delež v poslovnih odhodkih se je zmanjšal od 16.6% na 16.1%). Povprečna mesečna plača na zaposlenega je znašala 170.826 tolarjev in je bila v primerjavi z letom 1999 večja nominalno za 11.0%, realno pa za 1.9%. **Najbolj so se lani med vsemi odhodki povečali odhodki financiranja**, in sicer za 42.9%. Njihov delež v skupnih odhodkih pa je bil višji za 0.9 odstotne točke (od 3.8% na 4.7%). Kar 84.2% odhodkov financiranja predstavljajo stroški obresti in drugi odhodki financiranja, ki so bili v primerjavi s predhodnim letom večji za 39%, kar je posledica večjega zadolževanja in višjih posojilnih obrestnih mer.

Leta 2000 je 23,273 oziroma 61.7% vseh družb izkazalo **čisti dobiček** v skupnem znesku 303,288 milijonov tolarjev (17.2-odstotna rast), njegov delež glede na skupni prihodek pa je ostal nespremenjen (3.3%). Bolj kot čisti dobički pa so se lani povečale čiste izgube družb (33.4-odstotna rast), ki so v skupnem znesku znašale 185.768 milijonov tolarjev, njihov delež glede na skupne prihodke pa se je povečal od 1.8% na 2.0%. Čiste izgube je izkazalo 11,801 družb (31.3%).

Tabela 4.2.2: Neto dobiček oziroma izguba gospodarskih družb

	Zneski v mio SIT						
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
NETO DOBIČEK / IZGUBA							
- Iz poslovanja	-13,193	-15,673	-8,463	50,517	66,321	97,727	133,305
- Od financiranja	-54,568	-54,150	-81,676	-102,099	-79,456	-40,115	-103,956
- Od izrednih dogodkov	42,839	59,892	48,003	69,443	74,097	93,247	127,046
- Skupaj	-24,922	-9,931	-42,136	17,861	60,962	150,859	156,395
Davek od dobička	11,545	15,006	18,281	21,729	24,426	31,339	38,875
NETO ČISTI DOBIČEK/ ČISTA IZGUBA POSLOVNEGA LETA	-36,467	-24,937	-60,417	-3,868	36,536	119,520	117,520

Vir podatkov: Agencija RS za plačilni promet - Statistični podatki iz bilance uspeha gospodarskih družb za leto 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999 in 2000.

Razlika med čistimi dobički in čistimi izgubami je bila tako pozitivna (neto čisti dobiček) v znesku 117,520 milijonov tolarjev.

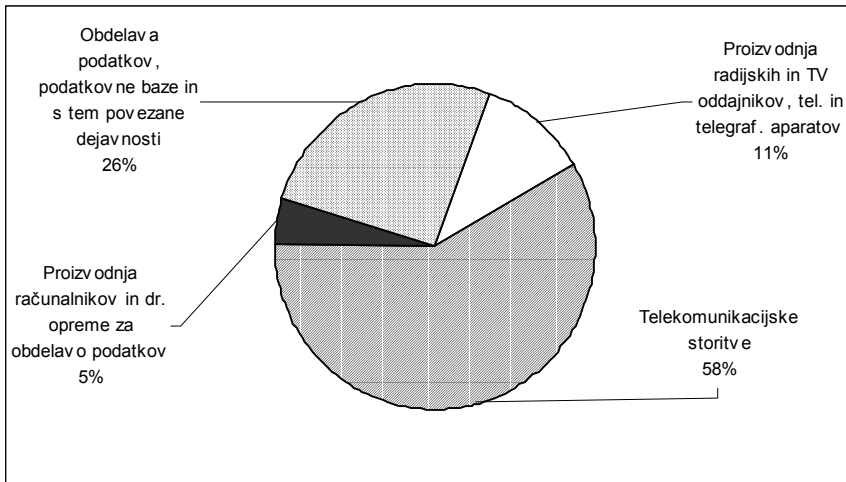
Konec leta 2000 so družbe izkazale za 10,839,969 milijonov tolarjev **sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev**, kar je **za 15.8% več kot konec leta 1999**. Struktura sredstev se lani ni bistveno spremenila. Delež stalnih sredstev se je zmanjšal za 0.4 strukturne točke od (64.3% na 63.9%, predvsem na račun zmanjšanja deleža nepremičnin), hkrati se je za toliko povečal delež gibljivih sredstev (od 35.7% na 36.1%, predvsem na račun povečanja deleža kratkoročnih terjatev iz poslovanja). Med obveznostmi do virov sredstev se je v tem času bolj kot vrednost kapitala (za 11.5%) povečala vrednost kratkoročnih obveznosti (za 18%) in še bolj dolgoročnih obveznosti (za 27.4%). Glede na to se je struktura obveznosti do virov lani spremenila: delež kapitala se je zmanjšal od 50.5% na 48.6%, povečala pa sta se delež dolgoročnih obveznosti od 16.5% na 18.2% in kratkoročnih obveznosti od 28.9% na 29.5%. Tako je konec leta 2000 delež tujih virov sredstev (dolgoročnih in kratkoročnih obveznosti) znašal že 47.7%, kar je največ v celotnem sedemletnem obdobju poslovanja družb in kaže na povečanje zadolženosti družb. Kazalniki finančne stabilnosti v letu 2000 kažejo, da se je pokritost sredstev z lastnimi viri (kapitalom in dolgoročnimi rezervacijami) zmanjšala od 53.2% na 51.0%, pokritost stalnih sredstev s kapitalom od 78.5% na 76.1% in pokritost dolgoročnih sredstev in zalog s kvalitetnimi viri sredstev (s kapitalom, dolgoročnimi rezervacijami in dolgoročnimi obveznostmi) od 93.7% na 93.5%.

4.2.3. REZULTATI POSLOVANJA INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKIH DEJAVNOSTI – Dinamična rast telekomunikacij

Informacijsko-komunikacijske dejavnosti sodijo med najbolj propulzivne dejavnosti razvitih gospodarstev. Poleg neposrednega vpliva, ki zadeva krepitev deleža dejavnosti z visoko dodano vrednostjo, je pomemben predvsem njihov posredni vpliv na gospodarsko rast preko povečevanja produktivnosti drugih sektorjev. V analizo tega področja v slovenskem gospodarstvu smo vključili **proizvodnjo opreme in storitve s področja telekomunikacij³⁹ ter računalništva⁴⁰**. Analiza temelji na statističnih podatkih iz bilance stanja in bilance uspeha za gospodarske družbe za obdobje 1995 - 2000.

³⁹ Po SKD klasifikaciji skupini 32.2 – proizvodnja radijskih in TV oddajnikov, tel. in telegrafskih aparatov in 64.2 – telekomunikacije.

Slika 1: Struktura sektorja informacijsko-komunikacijskih dejavnosti v letu 2000 (po dodani vrednosti)

Vir podatkov: Agencija RS za plačilni promet - Statistični podatki iz bilance uspeha gospodarskih družb za leto 2000.

Za tako definirano področje informacijsko-komunikacijskih dejavnosti je v zadnjih letih značilna zelo dinamična rast. Število gospodarskih družb se je od leta 1995 do leta 2000 povečalo za 79%, število zaposlenih pa za 35%. Lani je bilo v 1,025 gospodarskih družbah področja informacijsko-komunikacijskih dejavnosti skupaj 10,746 zaposlenih. Področje predstavlja le 2,3-odstotni delež v celotni zaposlenosti gospodarskih družb v Sloveniji, lani pa je ustvarilo 5% celotne dodane vrednosti vseh gospodarskih družb (za 1,3 strukturne točke več kot leta 1995). Dodana vrednost na zaposlenega v informacijsko-komunikacijskih dejavnostih (glej tabelo 4.2.3.1) je lani tako za 116% preseгла povprečje celotnega gospodarstva oz. za 123% povprečje predelovalnih dejavnosti.

Večji del rasti področja izhaja iz **storitvenega dela informacijsko-komunikacijskih dejavnosti** (telekomunikacijske storitve, računalniške storitve), ki predstavljajo tudi največji del področja tako po dodani vrednosti kot po številu zaposlenih. V obdobju zadnjih šestih let beležijo te storitve nadpovprečne rezultate poslovanja (glej Pomladansko poročilo UMAR 2000,

⁴⁰ Po SKD klasifikaciji podskupina 30.02 – proizvodnja računalnikov in druge opreme za obdelavo podatkov in oddelek 72 – obdelava podatkov, podatkovne baze in s tem povezane dejavnosti.

str. 67), ki se kažejo v relativno visokih stopnjah donosnosti in produktivnosti dela tako v primerjavi s povprečjem predelovalnih dejavnosti kot tudi v primerjavi s povprečjem širšega področja dejavnosti, v katerega se uvrščajo po Standardni klasifikaciji dejavnosti⁴¹.

Vendar pa podatki kažejo na poslabševanje poslovnih rezultatov proti koncu obravnavanega obdobja, zlasti v letu 2000. V okviru **računalniških storitev** se je lani neto dobiček prvič nominalno znižal, kar se je odrazilo v nižji donosnosti prodaje (glej tabelo), ki se je sicer povečevala vse od leta 1996. Poslabšanje pa je razumljivo in verjetno bolj prehodnega značaja, če upoštevamo obsežne nakupe računalniške opreme v letu 1999 (negotovost pred uvedbo DDV in zaradi milenijskega hrošča).

Bistveno bolj so se lani že drugo leto zapored poslabšali poslovni rezultati v **telekomunikacijah**⁴². Rast poslovnih prihodkov se je lani nekoliko upočasnila, verjetno zaradi postopnega upočasnjevanja rasti števila uporabnikov mobilnih telefonov. Relativno hitro rast obsega poslovanja v zadnjih letih pa spremlja še hitrejša rast stroškov, kar se odraža v nižjih dobičkih iz poslovanja in upočasnjevanju rasti dodane vrednosti. Na zmanjševanje celotnega dobička telekomunikacij so vplivali tudi višji odhodki od financiranja, zlasti stroški obresti (zaradi povečanega kratkoročnega zadolževanja⁴³). Čisti dobiček poslovnega leta se je tako znižal od 11,320 milijonov tolarjev v letu 1998 na 9,984 milijonov tolarjev v letu 1999 in 4,197 milijonov tolarjev v letu 2000, donosnost prodaje pa od 12.2% v letu 1998 na 7.5% v letu 1999 oziroma na 2.6% v letu 2000. Upočasnila se je tudi rast dodane vrednosti, tako da se je delež telekomunikacij v dodani vrednosti vseh gospodarskih družb lani znižal za 0.2 strukturne točke. Za nadaljnjo rast in razvoj sektorja je nujno potrebno dokončati deregulacijo telekomunikacijske panoge. Zakonsko podlago za popolno liberalizacijo telekomunikacij sicer predstavlja letos aprila sprejeti Zakon o telekomunikacijah, vendar je za njegovo izvajanje treba sprejeti še vrsto podzakonskih aktov. Poleg

⁴¹ Področje dejavnosti I – Promet skladiščenje in zveze, področje dejavnosti K – nepremičnine, najem in poslovne storitve.

⁴² Poslovni prihodki v telekomunikacijah so se v obdobju od 1997 do 1999 pospešeno povečevali (liberalizacija telekomunikacijskih storitev, pogojenih z uporabo radio-frekvenčnega spektra; Zakon o telekomunikacijah iz leta 1997).

⁴³ Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev je sicer relativno nizek (19.7% v letu 2000), vendar se je v obdobju zadnjih dveh let povečal za 6.6 strukturne točke (v obdobju od 1995 do 2000 za 6.4 strukturne točke). Delež celotnega dolga v virih sredstev pa je lani znašal 40.2%, kar je za 12.5 strukturne točke več kot leta 1995 oziroma za 8.8 strukturne točke več kot leta 1998.

REZULTATI POSLOVANJA INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKIH DEJAVNOSTI

liberalizacije je za učinkovito deregulacijo sektorja pomembna tudi čimprejšnja privatizacija prevladujočega operaterja na trgu.

Za **proizvodnjo informacijsko-komunikacijske opreme** je v obdobju od 1995 do 2000 po številu značilna manj dinamična rast kot za storitve. Delež v dodani vrednosti vseh gospodarskih družb se je povečal za 0.1 strukturne točke, število zaposlenih pa se je zmanjšalo za 12%. Proizvodnja informacijsko-komunikacijskih tehnologij zaostaja za storitvami s tega področja tudi po doseženih poslovnih rezultatih (glej tabelo 4.2.3.1). Nadpovprečno povečevanje dodane vrednosti ob hkratnem zmanjševanju zaposlenosti pa se je odrazilo v izrazitem povečanju produktivnosti dela, in sicer predvsem v **proizvodnji telekomunikacijske opreme** (32.2), kjer se je dodana vrednost na zaposlenega skoraj potrojila (od 2.4 milijona tolarjev na skoraj 7 milijonov tolarjev⁴⁴). V proizvodnji telekomunikacijske opreme dosegajo tudi nadpovprečno donosnost prodaje (lani 3.8%, v povprečju predelovalnih dejavnosti 2.2%), dobro polovico svojih prihodkov pa ustvarijo s prodajo na tujih trgih (predelovalne dejavnosti 55.9%). **Računalniška industrija** v Sloveniji ni močno zastopana. Gospodarske

Tabela 4.2.3: Nekateri kazalci poslovanja gospodarskih družb informacijsko - komunikacijskih dejavnosti

SKD		Neto čisti dobiček / izguba ¹ , v mio SIT			Donosnost prodaje, v %		
		1995	1999	2000	1995	1999	2000
30.02	Proiz. računalniške in druge opreme za obdelavo podatkov	104	502	493	0.7	1.5	1.6
32.2	Proizvodnja radijskih in TV oddajnikov, tel. in telegraf. aparatov	-1086	1274	1740	-4.8	3.2	3.8
64.2	Telekomunikacije	3200	9984	4197	7.2	7.5	2.6
72	Obdelava podatkov, podatkovne baze in s tem povezane dejavnosti	126	2975	2895	0.7	4.5	3.7
SKD		Dodana vrednost / zap., v 000 SIT			Izvozna usmerjenost ² , v %		
		1995	1999	2000	1995	1999	2000
30.02	Proiz. računalniške in druge opreme za obdelavo podatkov	2958	4479	4771	3.5	7.5	10.0
32.2	Proizvodnja radijskih in TV oddajnikov, tel. in telegraf. aparatov	2355	5720	6917	54.9	32.2	51.3
64.2	Telekomunikacije	8871	14370	14320	8.8	6.4	5.6
72	Obdelava podatkov, podatkovne baze in s tem povezane dejavnosti	2759	5813	6499	9.5	14.0	16.1

Vir podatkov: Agencija RS za plačilni promet - Statistični podatki iz bilance uspeha gospodarskih družb za leto 1995, 1999 in 2000.

Opombe: ¹razlika med čistim dobičkom in čisto izgubo poslovnega leta, ²delež prihodkov od prodaje, ustvarjenih na tujih trgih, v vseh prihodkih od prodaje.

⁴⁴ V predelovalnih dejavnostih se je dodana vrednost na zaposlenega lani povečala od 2 mio SIT na 4.2 mio SIT.

družbe, ki se ukvarjajo s proizvodnjo računalniške opreme, ustvarijo le 4.6% dodane vrednosti vseh informacijsko-komunikacijskih dejavnosti (0.2% v gospodarstvu), večinoma so to majhna podjetja (v povprečju v letu 2000 10 zaposlenih na podjetje), ki so 90-odstotno usmerjena na domači trg. Po dodani vrednosti na zaposlenega rahlo presegajo povprečje predelovalnih dejavnosti, po donosnosti prodaje pa za njim nekoliko zaostajajo (v letu 2000 1.6%).

4.3. ZASEBNA POTROŠNJA – Razmeroma umirjena rast tudi v letu 2001, v prihodnjih dveh letih postopna krepitev

Leta 2000 se je realna rast potrošnje gospodinjstev po pričakovanih zelo umirila. S 6.0%, kolikor je znašala leta 1999, je lani padla na samo 0.8%, kar je najnižja zabeležena rast v zadnjih osmih letih. K takšni umiritvi je nedvomno prispevalo izjemno visoko trošenje gospodinjstev leta 1999 ter posledično tudi večja obremenjenost njihovih prejemkov z odplačevanjem posojil (gl. poglavje 4.8.1), dodaten pritisk na kupno moč prebivalstva pa so lani povzročili tudi poslabšani pogoji menjave s tujino in višje cene na domačem trgu. Tudi relativno počasnejša rast plač (bruto plača na zaposlenega se je lani realno povečala za 1.6%, leta 1999 za 3.3%) in upočasnjeno gibanje zaposlenosti lani nista omogočala hitrejše rasti trošenja gospodinjstev. V okviru bruto razpoložljivega dohodka, ki se je lani realno povečal za 2.5% (glej okvir 4), pa se je zmanjšal še en pomemben vir prejemkov – bruto raznovrstni dohodek, ki zadeva predvsem kmečka gospodinjstva, samostojne podjetnike posameznike in samozaposlene.

Skladno z upočasnjeno dinamiko rasti potrošnje se je lani močno povečalo varčevanje gospodinjstev, realno kar za 20.1%. Nagib k varčevanju se je povečal, tako da se je delež varčevanja v bruto razpoložljivem dohodku povečal za 1.9 odstotne točke na 14.3%. Varčevanje v bankah (ki predstavlja skoraj dve tretjini bruto varčevanja) se je lani realno povečalo za 14.8% in je bilo spodbujeno predvsem z rastjo deviznih tečajev in višjimi pasivnimi obrestnimi merami. Pozitiven je bil tudi vpliv razpisov nacionalne stanovanjske varčevalne sheme. Te sheme so pomembne z vidika dolgoročnega varčevanja⁴⁵ in ponujajo več možnosti za naložbe v nepremičnine, ki so med najbolj varnimi naložbami (tudi po anketi o varčevalnih navadah slovenskih gospodinjstev iz leta 1999; Simoneti, 1999). Hkrati odraža večje varčevanje določen premik v miselnosti prebivalstva, saj postopno zmanjševanje socialne varnosti zahteva krepitev različnih oblik

⁴⁵ Le-to predstavlja okoli 10% vseh vlog prebivalstva, vendar se delež vztrajno povečuje; gl. poglavje 4.8.1.

varčevanja in 'dodatnih' zavarovanj.

Letošnja gibanja makroekonomskih agregatov, ki izkazujejo največjo korelacijo z gibanjem zasebne potrošnje, opozarjajo na relativno nizko rast trošenja gospodinjstev. Realna rast bruto plače na zaposlenega (2.3%) bo letos po oceni sicer večja kot lani, rast zaposlenosti pa se nekoliko umirja, kar pomeni, da bo neto učinek na rast mase bruto plač približno enak lanskem. Rast prihodka v trgovini na drobno je bila v prvih treh mesecih letos zmerna, naraščala je predvsem v kategoriji živil, upadala pa v skupini motornih vozil in goriv (glej poglavje 4.2.). Zaloge trajnih proizvodov za široko potrošnjo v industriji naraščajo že vse lansko leto, v prvih štirih mesecih letos še posebej izrazito⁴⁶. Tudi uvoz proizvodov za široko potrošnjo se je v prvem četrtletju letos realno zmanjšal. Oba podatka podajata sklep, da se je prodaja (predvsem trajnih dobrin) v precejšnji meri upočasnila.

Lanski trend rasti varčevanja se nadaljuje tudi letos, saj se je varčevanje v bankah v prvem četrtletju realno povečalo za 14.9% glede na enako obdobje lani. Marčna anketa o mnenju potrošnikov, kjer gospodinjstva ocenjujejo prihodnjih 12 mesecev kot primeren čas za varčevanje, v katerem pa ne nameravajo opraviti večjih nakupov, ta trend le še potrjuje. Podobno sliko kaže kazalec zaupanja potrošnikov (odraža mnenje potrošnikov o sedanjem in pričakovanem stanju v gospodinjstvih, gospodarstvu ter vsebuje tudi oceno primernosti trenutka za nakup večjih dobrin), ki je maja letos strmo padel.

Davek na dodano vrednost končnim potrošnikom (ki naj bi sčasoma postal eden od kazalnikov zasebne porabe) se je v prvih štirih mesecih letos v primerjavi z enakim obdobjem lani nominalno povečal za 4.6%, realno pa padel za 4%, kar kaže na izrazito umirjanje zasebne potrošnje.

V skladu z oceno rasti plač, zaposlenosti in bruto razpoložljivega dohodka, cenovnimi gibanji ter ob povečanem varčevanju in hkratnem odplačevanju posojil gospodinjstev **bo realna rast zasebne potrošnje letos po oceni 2.1-odstotna**. V strukturi potrošnje naj bi po oceni relativno najhitreje rasle storitve, sledijo jim netrajne dobrine (s približno enako dinamiko rasti, kot so jo beležile zadnja leta), potrošnja trajnih dobrin pa bo letos po oceni realno upadla. Po visokih nakupih leta 1999 je zasičenost gospodinjstev s trajnimi dobrinami relativno velika, zato letos poraba teh dobrin po oceni še ne bo naraščala (prodaja novih

⁴⁶ Na letni ravni so bile večje za 18.8%, v aprilu glede na povprečje lanskega leta celo za 21.8%. Nasprotno se zaloge netrajnih proizvodov za široko porabo letos zmanjšujejo (v prvih štirih mesecih so bile na letni ravni manjše za dobrnih 7%).

OKVIR 4: RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK GOSPODINJSTEV

se je v letu 2000 po oceni realno povečal za 2.5%, pri tem so imela gibanja največjih agregatov v strukturi prejemkov gospodinjestev (masa plač, bruto raznovrstni dohodek gospodinjestev in socialni transferi) različno dinamiko. Bruto plača na zaposlenega se je lani povečala za 1.6%, kar je skupaj z 1.8-odstotno rastjo števila oseb v delovnem razmerju povečalo sredstva za zaposlene za 3.1%. Ta ostajajo z 58-odstotnim deležem najpomembnejši vir prejemkov gospodinjestev (masa neto plač predstavlja 34% prejemkov ali 48% razpoložljivega dohodka). Bruto raznovrstni dohodek, kamor spadajo zaslužki podjetnikov posameznikov in kmetov, se je lani, prvič v zadnjih petih letih, realno zmanjšal - za 1.1%. Masa pokojnin je bila v letu 2000 realno večja za 2.2%, kar je posledica 1.2% večjega števila upokojencev in veljavnega mehanizma valorizacije pokojnin. Z novelo zakona o družinskih prejemkih (iz leta 1999), ki je na novo uredila sistem otroških dodatkov, prejemajo materialno ogrožene družine višje otroške dodatke. Družinski prejemki in starševska nadomestila so se tako lani skupaj povečali realno za 10.3%. Nadomestila za čas brezposelnosti so že tretje leto zapored upadala, kot posledica zniževanja števila upravičencev (ob zaostrenih pogojih za upravičenost in zmanjšanem obsegu trajanja prejetanja), v letu 2000 so bila realno manjša za 9.9%. Prilivi gospodinjestev iz naslova obresti so se lani povečali na račun večjega varčevanja (kar za 58%), prejete zavarovalnine iz neživljenjskih zavarovanj pa so bile večje za 6.9%. Na strani odlivov so se davki na dohodke (dohodnina) povečali realno za 3.1%, raznovrstni tekoči transferji za 26.3%, za obresti na posojila pa so morala gospodinjestva nameniti 47% več kot v letu prej, kar je bilo pričakovati ob povečani zadolženosti prebivalstva, ki izvira iz leta 1999.

Letos bo realna rast razpoložljivega dohodka gospodinjestev po oceni nekoliko višja od lanske in bo znašala **2.7%**, prav tako se bo po lanskem močnem izboljšanju po oceni še nekoliko povečal tudi nagib k varčevanju. Rast zaposlenosti bo letos nekoliko bolj umirjena, bruto plača pa naj bi rasla za dobre pol odstotne točke (0.7) hitreje kot v lanskem letu, kar pomeni, da bo masa bruto plač realno večja za približno enak odstotek kot lani (3.2%). S spremembo zakona o socialnem varstvu⁴⁷ se bodo povišale denarne socialne pomoči, in sicer na raven, ki bo krila minimalne življenjske stroške, torej ta oblika socialne pomoči ne bo več vezana na zajamčeno plačo. S tem bo zagotovljeno poenotenje z zakonodajo EU ter večja varnost socialno in materialno ogroženim. Transferi za socialno varnost iz proračunskih blagaj

⁴⁷ Spremembe dopolnitve Zakona o socialnem varstvu se pričenejo uporabljati 1.10.2001, s tem da se bo višina denarne socialne pomoči za samsko osebo postopoma (do 1.1.2003) izenačila z višino minimalnega dohodka, določenega s tem zakonom.

OKVIR 4: RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK GOSPODINJSTEV - nadaljevanje

bodo letos večji za realno 1.7%. Družinski prejemki in starševska nadomestila se bodo po oceni realno povečali za 2.7%, nadomestila za čas brezposelnosti pa bodo že četrto leto zapored nižja (po oceni za 8.6% realno) - kot posledica zniževanja števila upravičencev. Davki na dohodke naj bi v skladu z višjo rastjo bruto plače letos rasli nekoliko hitreje kot v lanskem letu. **Prihodnje leto** bo realna rast razpoložljivega dohodka okoli 3%, **leta 2003** pa naj bi se predvsem na račun hitrejše rasti plač in zaposlenosti ter z zmanjšanjem davkov na dohodke le-ta okrepila na **okoli 4%**.

osebni vozil se je v prvih štirih mesecih letos ustavila na 82% prodaje v enakem obdobju lani⁴⁸). **V prihodnjem letu** se bo realna rast zasebne porabe po oceni okrepila in bo znašala **okoli 3.2%**. Ocena temelji na predpostavki uresničevanja zastavljene plačne in socialne politike, pa tudi upoštevajoč ciklično gibanje nakupov trajnih dobrin in nadaljnjo rast varčevanja gospodinjestev ter delno razbremenjenost prejemkov prebivalstva s posojili, najetimi v letu 1999. Leta 2003 se bo ob predpostavki 3-odstotne realne rasti bruto plače na zaposlenega razpoložljivi dohodek gospodinjestev povečal za okoli 4%. Če bo v letu 2003 izvedena predvidena davčna reforma (sprememba zakona o dohodnini in davka na dodano vrednost), bi to ob zmanjšanju obremenjenosti plač z davki predvsem gospodinjestev v nižjih dohodninskih razredih (katerih nagib k potrošnji je večji kot v gospodinjestvih višjih dohodkovnih razredov), vplivalo na njihovo večje trošenje. **Realna rast zasebne porabe leta 2003** bi po oceni tako bila **okoli 4-odstotna**.

⁴⁸ Lanska prodaja v prvih štirih mesecih je zaostajala za primerljivo prodajo iz leta 1999 za 15%, kar pomeni 30-odstotni padec, če primerjamo prodajo letošnjih prvih štirih mesecev z enakim obdobjem rekordnega leta 1999.

4.4. INVESTICIJE IN VARČEVANJE – Letos še skromna rast investicij v osnovna sredstva

Več let trajajoča dinamična investicijska dejavnost se je lani umirila. Pri ocenjevanju skromnejše rasti investicij v letu 2000 pa ne gre prezreti visoke ravni investiranja v preteklih letih, zlasti v letu 1999, kar je vplivalo na izjemno visoko osnovno primerjave. Povprečna realna letna rast investicij v osnovna sredstva v letih 1995-1999 v višini 13.5% je namreč znatno presegala povprečno letno realno rast bruto domačega proizvoda v tem obdobju (4.2%). Rast bruto investicij v osnovna sredstva je bila izredno živahna zlasti v letu 1999, ko je znašala kar 19.1%, njihov strukturni delež v bruto domačem proizvodu pa je dosegel že 27.4 % oziroma 6 indeksnih točk več kot leta 1995. Zaradi poslabšanih pogojev menjave, ki so vplivali na padec kupne moči dohodkov, in zmanjšane obsega financiranja investicij iz javnofinančnih virov zaradi omejevanja sredstev iz državnega proračuna konec leta 2000 se je realna rast investicij lani ustavila (realna rast 0.2%). To je tudi posledica cikličnega umirjanja, saj je bil **obseg investicij lani praktično na visoki ravni preteklega leta**, in to ob nižjem primanjkljaju tekočega računa plačilne bilance (to je nižjemu tujemu varčevanju) in poslabšanih pogojih menjave.

Iz **tehnične strukture bruto investicij v osnovna sredstva (po nacionalnih računih)** je razvidno, da je bilo lani 96.1% sredstev investiranih v opredmetena, 3.6% v neopredmetena osnovna sredstva in 0.3% v povečanje vrednosti neproizvedenih nefinančnih sredstev. Kljub padcu (realno za 1.5% glede na preteklo leto), so bile med investicijami v osnovna sredstva tudi lani najpomembnejše zastopane investicije v gradbene objekte; njihov delež v skupnih investicijah v osnovna sredstva je znašal 48.5%. Sicer so lani realno naraščale le investicije v stroje in opremo. Tako so bile investicije v transportno opremo realno za 5.2% višje kot leta 1999, investicije v drugo opremo in stroje (ki predstavljajo dobro tretjino skupnih bruto investicij v osnovna sredstva) pa so se realno povečale za 3.1%. Investicije v neopredmetena osnovna sredstva⁴⁹ so se lani realno znižale za 8.1%, medtem ko je bilo v predhodnih letih zanje značilno izjemno strmo naraščanje (leta 1999 so bile kar za 155% višje kot v letu 1995).

Struktura investicij v osnovna sredstva po namenu leta 2000 kaže, da so

⁴⁹ Študije, projekti in raziskovalna dela, programska oprema, licence, patenti, blagovne znamke in izvirniki oziroma originali na področju filma, glasbe ipd.

bila lani najpomembnejša vlaganja v tržne dejavnosti (54.8% skupnih investicij), sledila so vlaganja v gospodarsko infrastrukturo z 20.8-odstotnim deležem. Delež stanovanjske izgradnje je bil 14.1-odstoten, delež vlaganj v državne storitve pa 10.3-odstoten.

Delež gospodarske infrastrukture v skupnih vlaganjih je bil v letu 2000 za 1.4 indeksne točke večji kot v letu 1995, strukturni delež se je najbolj okreplil leta 1996. V obdobju 1995-2000 so investicije v gospodarsko infrastrukturo znašale povprečno letno 5.2% bruto domačega proizvoda, kar je primerljivo z relativno ravnijo teh investicij v industrijsko razvitih državah. V strukturi investicij v gospodarsko infrastrukturo so prevladovala investicije v *sektor prometne infrastrukture*. Za izgradnjo prometne infrastrukture (vključno s komunikacijami) je bilo v letih 1995-2000 povprečno letno namenjenega 3.7% bruto domačega proizvoda oziroma 15.1% skupnih investicij v osnovna sredstva. Med investicijami v prometno infrastrukturo so bile v preteklem srednjeročnem obdobju najpomembnejše naložbe v avtocestno omrežje in telekomunikacijske storitve. Pri tem delež naložb v avtocestni program že od leta 1997 pada, relativni pomen investicij v telekomunikacije pa narašča. Leta 1996 je bil delež investicij v telekomunikacijsko infrastrukturo trikrat nižji od deleža investicij v avtocestni program, letos pa ga bo predvidoma že presegel. Rast investicij v telekomunikacijah, ki bodo pretežno financirane iz zasebnih virov, se bo po oceni nadaljevala tudi v prihodnjih letih. Drugi večji segment naložb v gospodarsko infrastrukturo predstavljajo *naložbe v oskrbo z elektriko, plinom, paro in toplo vodo*. Njihov delež v bruto domačem proizvodu je v preteklem srednjeročnem obdobju znašal 1.1%, kar predstavlja 4.5% vseh naložb. V nasprotju s sektorjema prometne infrastrukture in energetike so *investicije v infrastrukturo varstva okolja* v preteklem srednjeročnem obdobju stagnirale, kar kaže na to, da je bil ta sektor v preteklosti podinvestiran in mu bo zato v prihodnosti treba nameniti znatno večja sredstva. Zlasti v zvezi z doseganjem evropskih okoljskih standardov pričakujemo, da bodo investicije v infrastrukturo varstva okolja (v obdobju 2001-2006) rasle po povprečni letni stopnji, ki bo znatno presegala povprečno letno stopnjo rasti skupnih investicij. V financiranje omenjenih naložb bodo predvidoma v pomembnem deležu vključeni zasebni viri in viri EU.

Pri pripravi proračuna za leto 2001 je realni javnofinančni okvir zahteval krčenje proračunskih sredstev za nacionalne programe infrastrukture, tako glede na pretekla leta kot tudi glede na predvidena sredstva v nacionalnih programih. V skladu z nacionalnimi programi bi se javnofinančni viri za investicije letos morali realno povečati za 16.1% (glede na lansko skromno realizacijo), v sprejetem proračunu pa so glede na lansko realizacijo realno nižji za 3.6% (javnofinančni viri investicij v sprejetem proračunu za leto 2001 so za 36 milijard

nižji glede na predvidevanja po nacionalnih programih)⁵⁰. V kratkem roku in v okvirih obstoječe regulative je težko zagotoviti nadomestne vire iz zadolževanja oziroma iz zasebnih vlaganj na osnovi koncesij, to pa se bo letos odrazilo v padcu vlaganj v infrastrukturo (od 5.5% bruto domačega proizvoda v letu 2000 na 5% bruto domačega proizvoda v letu 2001). Izpad proračunskih sredstev v letu 2001 pomeni tudi ustrezno zmanjšanje uresničevanja nacionalnih programov na področju gospodarske infrastrukture, v naslednjih letih pa bi se obseg nadomestnih virov lahko postopno povečeval. Za to bo potrebno realizirati program privatizacije državnega premoženja, dodelati koncesijsko zakonodajo in pritegniti več tujih investorjev.

Napoved razpoložljivih javnofinančnih virov za investicije ob predpostavki postopnega uravnoteženja javnih financ kaže na postopno zmanjševanje razpoložljivih javnofinančnih virov za investicije. Delež javnofinančnih virov za investicije naj bi se v skladu s sprejetim proračunom že letos znižal na 3.9% bruto domačega proizvoda (od 4.3% bruto domačega proizvoda v letu 1999) in bil za 0.7% bruto domačega proizvoda nižji od deleža, predvidenega v nacionalnih programih. Glede na to, da nacionalni programi računajo na visoko rast javnofinančnih virov za investicije vse do leta 2003 (ko naj bi znašali že 5% bruto domačega proizvoda), se bo neskladje med planiranimi in razpoložljivimi javnofinančnimi viri za investicije v naslednjih letih še povečevalo.

Obstoječi mehanizmi sprejemanja nacionalnih programov ne zagotavljajo ex-ante uskladitve sprejetih obveznosti z agregatnimi možnostmi financiranja, zato bodo glede na razpoložljive finančne vire na podlagi proračunskih aktov za letošnje in prihodnje leto potrebne nadaljnje spremembe in dopolnitve nacionalnih programov. V skladu z možnostmi uravnoteženega javnega financiranja smo pri oceni realne rasti investicij v osnovna sredstva v prihodnjih letih predpostavili, da bo predviden obseg investicij po nacionalnih programih (enaka rast investicij, kot je predvidena v nacionalnih programih) dosežen tako,

⁵⁰ Osnovni vir za financiranje nacionalnega programa izgradnje avtocest so namenska sredstva (bencinski tolar). Nacionalni program izgradnje avtocest (NPIA) za leto 2001 predvideva iz tega naslova priliv v višini 59 milijard SIT. Proračun za leto 2001 je omejil priliv iz tega vira na 28.1 milijarde SIT. Zmanjšan priliv namenskih sredstev bo tako vplival na zmanjšan obseg graditve avtocest v primerjavi z letom 2000 in predvidenim obsegom del v NPIA. Vrednost del na avtocestah v višini 52.6 milijarde SIT, ki je planirana za letos, pomeni samo 78% obsega del, ki so bila dejansko izvedena leta 2000. V skladu s predlogom sprememb in dopolnitev Nacionalnega programa razvoja slovenske železniške infrastrukture (ki ga je vlada konec aprila 2001 poslala v tretjo obravnavo Državnemu zboru RS) so sredstva predvidena po nacionalnem programu, ki niso bila zajeta v predlogu proračuna za leto 2001, prerazporejena na leta od 2003 do 2005, za kar pa višji proračunski viri še niso zagotovljeni.

da bi izpad javnofinančnih virov nadomestili s hitrejšo rastjo neto kreditov (po nacionalnih programih je predvidena 5.5-odstotna rast, glede na razpoložljive vire bi bila potrebna 8.4-odstotna rast), rast drugih virov financiranja investicij v osnovna sredstva pa naj bi bila v prihodnjem letu podobna kot po nacionalnih programih.⁵¹ V letu 2003 pa naj bi izpad predvidenih javnofinančnih virov za investicije nadomestili tudi s hitrejšim povečevanjem sredstev podjetij (9.1%) od predvidenega po nacionalnih programih (4.6%).

Ob predvidenem gibanju javnofinančnih virov za investicije bo **letošnja realna rast bruto investicij v osnovna sredstva** po oceni znašala okoli **2.6%**, v

OKVIR 5: INVESTICIJSKO VARČEVALNA VRZEL

Bruto nacionalno varčevanje se je lani realno povečalo za 4.1%. Zaradi skromnejše potrošnje prebivalstva je delež bruto varčevanja glede na bruto domači proizvod, kljub neugodnim pogojem menjave, lani ostal skoraj nespremenjen (znašal je 24.6%, leta 1999 24.5%). Dosežena raven nacionalnega varčevanja tudi lani (podobno kot v predhodnih dveh letih) ni zadoščala za pokritje domačih bruto investicij. Delež skupnih bruto investicij v bruto domačem proizvodu se je lani z upočasnitvijo njihove rasti zmanjšal za 0.6 odstotne točke (na 27.8%). Upočasnjena rast investicij v osnovna sredstva v letu 2000 je skupaj s povečanjem varčevanja prebivalstva vplivala na zmanjšanje višine potrebnega tujega varčevanja glede na bruto domači proizvod za 0.8 odstotne točke (od 4.0% v letu 1999 na 3.2% bruto domačega proizvoda leta 2000). Ob predvidenem nadaljevanju upočasnjenega investicijskega ciklusa se bo letos delež bruto investicij nadalje znižal (za 0.5 odstotne točke bruto domačega proizvoda). S pričakovano nadaljnjo rastjo varčevanja prebivalstva se bo delež bruto nacionalnega varčevanja letos povečal na 25.6% bruto domačega proizvoda (8.9-odstotna realna rast). "Investicijsko-varčevalna vrzel", ki se financira s tujim varčevanjem, se bo letos tako znižala na 1.7% bruto domačega proizvoda (glej tudi poglavji 4.1.1 in 4.5.2.1). Ob nadaljnji rasti varčevanja v letu 2002 (za 5.6%) in 2003 (za 6.2%) se bo investicijska aktivnost v prihodnjih letih po oceni spet okrepila (realna rast 6.6 % v obeh letih; delež bruto investicij v bruto domačem proizvodu bi se postopno vrnil na višino iz leta 1999), investicijsko-varčevalna vrzel pa bi se gibala okoli 2% bruto domačega proizvoda

⁵¹ Možni dodatni finančni viri za financiranje investicij na podlagi vključevanja privatnega kapitala v koncesijski način financiranja po mnenju posebne ekspertne delovne skupine v letu 2002 verjetno še ne bodo mogli biti v večji meri angažirani.

naslednjih dveh letih pa naj bi se okrepila (okoli 6.6-odstotna realna rast v obeh letih). Pri tem bodo v prihodnjih dveh letih po oceni hitreje naraščale zlasti naložbe v tržne dejavnosti in gospodarsko infrastrukturo, ki povečujejo konkurenčno sposobnost gospodarstva, v financiranje navedenih naložb bodo predvidoma v pomembnem deležu vključeni zasebni in EU viri.

4.5. EKONOMSKI ODNOSI S TUJINO

4.5.1. MEDNARODNA KONKURENČNOST – Cenovna konkurenčnost bo letos približno enaka kot lani, možno rahlo poslabšanje stroškovne konkurenčnosti

V letu 2000 se je **cenovna in stroškovna konkurenčnost slovenskih predelovalnih dejavnosti izboljšala** pod vplivom **realne depreciacije tolarja do košarice valut in visoke rasti produktivnosti dela**, povezane z visoko dinamiko proizvodnje. Kljub dinamičnemu naraščanju proizvodnje, spodbujenemu z okrepljenim tujim povpraševanjem, in izboljšanju razmerij med cenami in stroški, ki so jih slovenske predelovalne dejavnosti v primerjavi s pomembnejšimi trgovinskimi partnericami dosegale v izvozu blaga, pa se je **upadanje slovenskega tržnega deleža** na mednarodnih trgih v letu 2000 upočasnjeno **nadaljevalo**.

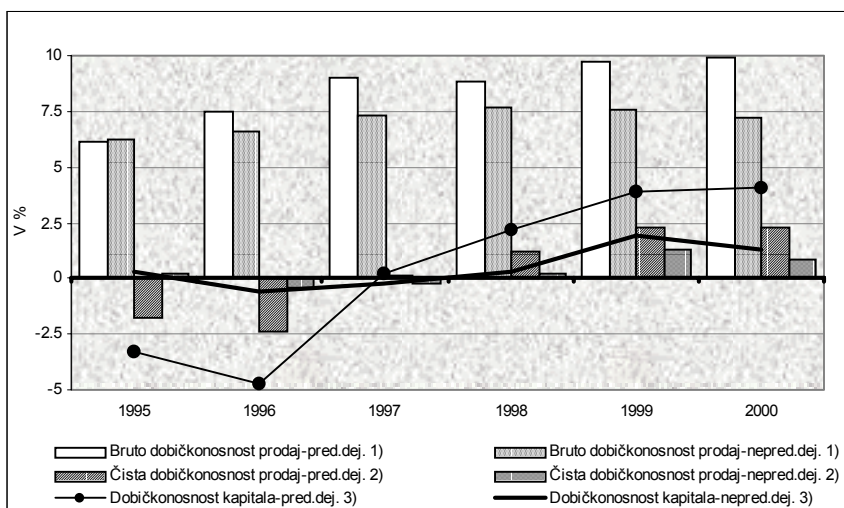
Tolar je do košarice sedmih OECD valut⁵² v povprečju leta 2000 nominalno depreciiral za 8.1%. Merjeno z relativnimi cenami življenjskih potrebščin je bila realna depreciacija tolarja 2.1-odstotna; če upoštevamo rast relativnih cen industrijskih izdelkov pri proizvajalcih pa 4.4-odstotna. Efektivni tečaj tolarja je realno izraziteje depreciiral v prvi polovici lanskega leta. Z dvomesečno intervencijo Banke Slovenije, začeto v juliju, je bila realna depreciacija tolarja do evra sicer prekinjena, vendar pa je efektivni tečaj tolarja pod vplivom močnejšega ameriškega dolarja v tretjem četrtletju še upočasnjeno depreciiral. Realna apreciacija efektivnega tečaja tolarja konec lanskega leta je bila posledica pospešene rasti relativnih cen oz. padca ameriškega dolarja. Padec relativnih stroškov dela na enoto proizvoda v košari valut je bil po oceni 3.2-odstoten. To je tudi posledica dejstva, da je bila rast realnih stroškov dela na zaposlenega

⁵² Nemške marke, avstrijskega šilinga, francoskega franka, italijanske lire, britanskega funta, ameriškega dolarja in švicarskega franka.

(2.4%) v primerjavi z rastjo produktivnosti dela (7.2%) relativno skromna. Umirjanje realne rasti stroškov dela na zaposlenega (od 2.9% v letu 1999) je bilo rezultat stagnacije drugih prejemkov iz dela, pa tudi upočasnjenega naraščanja čistih plač. Davčna obremenitev plač se je ob nespremenjenih prispevnih stopnjah in davčnih lestvicah povečala za 0.3% zaradi progresivnosti lestvic davka od plač (dohodnine) in davka na izplačane plače.

Izboljšanje cenovne konkurenčnosti v primerjavi z državami CEFTA-3⁵³ v letu 2000 je bilo **še izrazitejše**. Tolar je do češke krone, madžarskega forinta in poljskega zlota v povprečju depreciriral za 6.2%, merjeno z relativnimi cenami življenjskih potrebščin in za 7.7%, če upoštevamo rast relativnih cen industrijskih izdelkov pri proizvajalcih. Takorekoč izključno na račun šibkejšega tolarja se je v letu 2000 **izboljšala tudi stroškovna konkurenčnost** slovenskih

Slika 2: Dobičkonosnost slovenskih predelovalnih in nepredelovalnih dejavnosti⁵⁴

Vir podatkov: APP, preračuni UMAR.

Opombe: 1) Delež dodane vrednosti zmanjšane za stroške dela v čistih prodajah;
 2) Delež neto dobička v čistih prodajah;
 3) Neto dobiček na kapital.

⁵³ Češko, Madžarsko in Poljsko.

⁵⁴ Vse ostale gospodarske družbe, ki ne sodijo med gospodarske družbe v predelovalnih dejavnostih.

predelovalnih dejavnosti v primerjavi s CEFTA-3 (za 2.2%). Rast slovenskih realnih plač je bila namreč v primerjavi s povprečjem čeških, madžarskih in poljskih nižja za 0.5%, rast slovenske produktivnosti dela pa je bila nižja kar za 4.5%. Tudi **v primerjavi z državami EU-15 je bil triletni trend poslabševanja stroškovne konkurenčnosti slovenskih predelovalnih dejavnosti v letu 2000 prekinjen**. Relativni stroški dela na enoto proizvoda so, tako kot relativne cene življenjskih potrebščin, stagnirali na ravni leta 1999 (0.2-odstotni padec prvih in 0.2-odstotna rast drugih). Razmerja med cenami in stroški, ki so jih slovenske predelovalne dejavnosti v primerjavi z EU-15, pa tudi CEFTA-3 dosegale v izvozu blaga, so se lani izboljšala. Zaradi relativnega znižanja deleža stroškov dela v vrednosti izvoza blaga se je izboljšala profitabilnost slovenskega izvoza blaga v primerjavi s povprečjem EU-15 in CEFTA-3, po treh letih neprekinjenega poslabševanja.

OKVIR 6: SLOVENSKI TRŽNI DELEŽ V DRŽAVAH EU-15 PO PROIZVODNIH SKUPINAH⁵⁵ V LETU 1999

Po rekordnem letu 1998 je pričel slovenski tržni delež v EU padati. Podatki o gibanju slovenskega tržnega deleža na svetovnem blagovnem trgu kažejo, da zmanjšanje v EU-15 v letu 1999 ni bilo posledica preusmeritve slovenskega izvoza blaga na druge trge, ker je bil padec v svetovnem merilu še nekoliko izrazitejši. Med posameznimi proizvodnimi skupinami industrijskih proizvodov so edina izjema proizvodi iz železa in jekla, ki so svoj tržni delež na svetovnem trgu v letu 1999 povečali. V nasprotju s tem je bila rast tržnega deleža slovenskih kemičnih izdelkov in proizvodne skupine raznih končnih izdelkov⁵⁶ v državah EU posledica preusmeritve na evropske trge. **V letu 1999 se je na trgu EU izraziteje poslabšal položaj slovenskih izvoznikov v primerjavi z državami ne-članici EU**, še posebej tistih, ki izvažajo industrijske izdelke. V strukturi blagovnega uvoza držav EU je bila rast deleža držav nečlanic EU v okviru industrijskih izdelkov namreč najizrazitejša. Edina izjema so na ravni podskupin druga transportna vozila iz proizvodne skupine stroji in transportne naprave. Rast deleža slovenskega izvoza drugih transportnih vozil v uvozu EU iz držav nečlanic EU je bila izrazitejša kot v skupnem uvozu EU.

⁵⁵ Po metodologiji WTO; proizvodne skupine so definirane skladno s Standardno mednarodno klasifikacijo, 3. revizija.

⁵⁶ Montažnih stavb, sanitarnih, grelnih naprav, svetil (81); pohištva in njegovih delov (82); kovčkov, potovalk ipd. (83); znanstvenih, kontrolnih instrumentov (87); fotoaparatom, optičnih izdelkov in ur (88); raznih drugih izdelkov (89, razen 891).

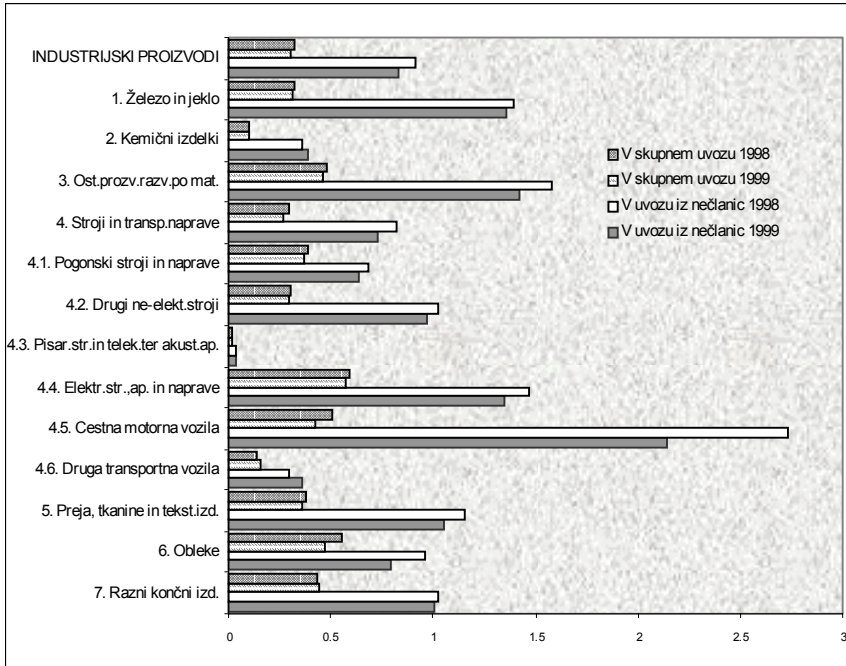
V primerjavi z letom 1999 se je upadanje agregatnega deleža slovenskega izvoza blaga v uvozu 15 najpomembnejših trgovinskih partneric⁵⁷ sicer upočasnilo, vendar pa nadaljnje zniževanje v letu 2000 (od 0.524% v povprečju leta 1999 na 0.492%) kaže, **da se mednarodni položaj slovenskih izvoznikov še naprej zaostreje**. Upadanje tržnih deležev leta 2000 je bilo, za razliko od leta 1999 (glej tudi okvir 6), izključno posledica padca tržnih deležev v razvitih državah OECD, še posebej v ZDA in v za Slovenijo najpomembnejši članici EU - Nemčiji, nekoliko manj Italiji. Slovenski tržni delež v srednje- in vzhodnoevropskih trgovinskih partnericah se je istočasno rahlo povečal, prvič po letu 1992. Na poslabšanje mednarodne konkurenčnosti slovenskih predelovalnih dejavnosti, merjene na ta način, je lahko vplivala tudi preusmeritev izvoza blaga v države nekdanje Jugoslavije (z izjemo Hrvaške, ki je zajeta v izračun agregatnega deleža). Čeprav so na visoke nominalne rasti uvoza trgovinskih partneric v letu 2000 poleg višje gospodarske rasti vplivale tudi visoke rasti cen nafte in drugih primarnih surovin, pa se je trend večletne hitre rasti tržnih deležev drugih razvitejših držav CEFTA v državah EU lani upočasnjeno nadaljeval.

Na začetku leta 2001 se je ob ponovni krepitvi ameriškega dolarja nominalna depreciacija tolarja do evra upočasnila pod vplivom presežne ponudbe deviz na deviznem trgu, ki je izhajala iz ugodne trgovinske bilance in iz prilivov na kapitalnem in finančnem računu plačilne bilance od neposrednih tujih naložb ter dodatne in nove izdaje evroobveznic (glej poglavje 4.5.2.1). Ob 1.9-odstotni nominalni depreciaciji je bil tolar do košarice valut aprila realno za 0.2% krepkejši kot decembra, če upoštevamo rast relativnih cen industrijskih izdelkov pri proizvajalcih pa za 0.8%. V prvih štirih mesecih skupaj je bil tolar do košarice valut nominalno za 7.2% nižji kot pred letom, realno pa za 1.6% oziroma 0.5%. Do valut EU-15 se je tolar v prvih dveh mesecih okrepil za 1.5%, merjeno z relativnimi cenami življenjskih potrebščin, do valut CEFTA-3 pa se je v prvih treh mesecih nadaljevala depreciacija tolarja (3.4%). Tako v primerjavi z EU-15 kot CEFTA-3 je bila cenovna konkurenčnost v prvih dveh oziroma treh mesecih letos boljša kot pred letom (za 0.4% oziroma 6.7%).

Izboljšanje stroškovne konkurenčnosti slovenskih predelovalnih dejavnosti v prvih treh mesecih leta 2001 je bilo posledica januarskega izrazitejšega padca stroškov dela v košari valut, ki so z enomesečno prekinitvijo trendno postopno naraščali od lanskega oktobra. Marca so bili zato stroški dela na enoto proizvoda

⁵⁷ Nemčije, Italije, Francije, Avstrije, Velike Britanije, Nizozemske, Belgije (EU-7), ZDA, Švice (OECD-9), Češke, Madžarske, Poljske, Slovaške (CEFTA-4), Hrvaške, Rusije; tehtano povprečje.

Slika 3: Slovenski tržni deleži v EU-15 po proizvodnih skupinah v obdobju 1998-1999

Vir podatkov: SURS, WTO, izračuni UMAR.

v košari valut po desezoniranih podatkih za 1.2% nižji kot decembra, v prvih treh mesecih skupaj pa za 0.2% višji kot pred letom. Realni stroški dela na zaposlenega so po pospešenem trendnem naraščanju v zadnjem lanskem četrtletju letos stagnerali na decembrski ravni, rast produktivnosti dela pa se je postopno umirjala pod vplivom upočasnjene rasti proizvodnje in tudi naraščanja zaposlenosti. Na medletni ravni je realna rast stroškov dela na zaposlenega v prvih treh mesecih leta 2001 (4%) le rahlo zaostajala za rastjo produktivnosti dela (4.2%), kar je posledica visoke realne rasti plač (4.5%) in rahlega povečanja davčne obremenitve plač. Drugi prejemki iz dela so bili v prvih treh mesecih leta 2001 realno nižji kot pred letom (za 0.6%).

Čeprav se bo medletna rast realnih stroškov dela na zaposlenega do konca leta 2001 po oceni postopno umirila na okoli 2.4%, se bo stroškovna konkurenčnost slovenskih predelovalnih dejavnosti v povprečju leta 2001 najverjetneje poslabšala. Ob predpostavljene relativno stabilnem tolarju (merjeno z relativno inflacijo naj bi se učinkoviti tečaj tolarja v povprečju leta 2001 gibal okoli lanske

ravni) se bo do konca leta umirila tudi rast produktivnosti dela (na okoli 3%), predvsem zaradi upočasnitve rasti proizvodnje, nekoliko pa bi se naj povečala tudi zaposlenost. Relativni stroški dela na enoto proizvoda v košari valut bi se s tem povečali za približno 1%.

4.5.2. PLAČILNA BILANCA IN ZUNANJI DOLG

4.5.2.1. Izvozno-uvozni tokovi in plačilna bilanca – *Učinek umirjanja mednarodne konjunktura bo izrazitejši v drugi polovici leta 2001*

Celotni obseg menjave blaga in storitev s tujino se je lani realno povečal za 9.4%. Saldo blagovno-storitvene menjave s tujino je k lanski 4.6-odstotni rasti bruto domačega proizvoda prispeval 3.4 odstotne točke (prispevek domače potrošnje je znašal 1.4 odstotne točke). Predvsem zaradi visokega izvoza se je lani močno povečala tudi **stopnja odprtosti gospodarstva** (skupna menjava blaga in storitev v primerjavi z bruto domačim proizvodom), ki je znašala 121.5%, kar je za 12.4 strukturne točke več kot leta 1999 in največ po letu 1992.

Visoko tuje povpraševanje kot posledica ugodnih razmer v mednarodnem okolju je lani močno spodbudilo slovenski izvoz blaga in storitev, ki se je realno povečal za 12.7%, kar močno presega povprečje preteklega petletnega obdobja (v povprečju okoli 5% letno, visoka realna stopnja rasti izvoza je bila tudi leta 1997, ko je znašala 11.6%). Izvoz blaga je lani naraščal še nekoliko bolj dinamično (12.8-odstotna realna rast), v primerjavi s preteklimi leti pa je bila precej visoka tudi realna rast izvoza storitev (11.8%⁵⁸). Močan vpliv gibanj v mednarodnem okolju na rast izvoza kaže dohodkovna elastičnost izvoza, saj se izvoz pri 1-odstotni spremembi uvoznega povpraševanja tujine (realna rast uvoza blaga najpomembnejših slovenskih zunanjetrgovinskih partneric, ponderirana z regionalno strukturo slovenskega izvoza blaga) odzove približno proporcionalno (0.97%). Visoka gospodarska rast v najpomembnejših trgovinskih partnericah v letu 2000 (glej poglavje 3) je lani tako ugodno vplivala na rast realnih izvoznih dohodkov oziroma kupne moči izvoza. V strukturi proizvodov po namenu je lani najbolj dinamično naraščal izvoz investicijskih dobrin (strukturni delež 12.8%; realna rast 18.2%) in izvoz repromateriala (delež 48.9%, realna rast 12.5%); realna rast izvoza potrošnih dobrin pa je bila 6.9-odstotna (strukturni delež 38.2%).

⁵⁸ V letih 1998 in 1999 je izvoz storitev realno celo upadel (za 3.6 oziroma 2.7%), leta 1997 je se je realno povečal za 4.9%, leta 1995 pa za 8.7%.

Dinamika uvoza blaga in storitev se je po visoki rasti leta 1999 (realno 8.2%) lani nekoliko umirila (6.1-odstotna realna rast; za okoli 3 odstotne točke pod povprečjem preteklih pet let), kar je predvsem posledica cikličnega umirjanja končne domače potrošnje in tudi visoke primerjalne osnove iz leta 1999. Realna rast uvoza blaga je bila 6.1-odstotna, storitev pa 6-odstotna. Zaradi spremenjene strukture domačega trošenja se je lani spremenila tudi struktura uvoza po ekonomskem namenu. Uvoz proizvodov za široko porabo se je realno zmanjšal za 5.3%, v tekočih USD za 3.4 strukturne točke (na 22.3% uvoza blaga). Predvsem zaradi dinamične proizvodnje predelovalnih dejavnosti se je realno močno (za 7.6%) povečal uvoz proizvodov za vmesno porabo, v tekočih USD za 4.7 strukturne točke (na 59.6% uvoza). Strukturni delež uvoza investicijskih dobrin v skupnem uvozu v tekočih USD je bil lani za 1.2 odstotne točke nižji kot leta 1999.

Zaradi pozitivnega vpliva dohodkovnega učinka (merjenega z rastjo izvoznih trgov) se je blagovni primanjkljaj v letu 2000 zmanjšal, vendar le za 164 milijonov USD (s 1,245 milijonov USD leta 1999 na 1,081 milijonov USD leta 2000), saj je kljub bistveno hitrejši realni rasti izvoza blaga v primerjavi z uvozom v nasprotni smeri deloval zunanjetrgovinski cenovni učinek (merjen s pogoji menjave). V letu 2000 so izvozne cene v dolarjih namreč upadale bistveno hitreje od uvoznih (visoke cene nafte in surovin na svetovnih trgih ter višje uvozne cene zaradi rasti inflacije v trgovinskih partnericah), tako da so se **pogoji menjave v letu 2000 poslabšali za 5 indeksnih točk** (indeks 94.9). Ob nekoliko višjem storitvenem presežku ter rahlem povečanju izdatkov od kapitala je bil primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance za 188 milijonov USD nižji kot v letu 1999 in je po predhodni oceni BS znašal 594 milijonov USD oziroma 3.3% bruto domačega proizvoda. Varčevalno-investicijska vrzel se je lani tako znižala za 0.6 strukturne točke v primerjavi z letom 1999⁵⁹. Pri tem velja opozoriti, da so med izdatke od kapitala preliminarno zajeti le ocenjeni reinvestirani dobički tujih investorjev v enakem obsegu kot v letu 1999 (97 milijonov USD), saj podatkov o tem še ni na razpolago.

Nekateri strukturni razlogi za visok primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance, ki so prispevali k njegovemu nastanku v letu 1999 (slabšanje razmerja med stroški in izvoznimi cenami blaga v primerjavi z državami CEFTA in EU, uvoz investicijskih dobrin in storitev z višjo dodano vrednostjo), so se ohranili tudi v letu 2000. Relativno pa so k ohranjanju primanjkljaja na visoki ravni lani bolj prispevali drugi dejavniki. Analiza vzrokov lanskega primanjkljaja namreč kaže, da je primanjkljaj predvsem posledica učinka poslabšanih pogojev menjave.

⁵⁹ Po plačilnobilančni statistiki; po statistiki nacionalnih računov za 0.8 odstotne točke.

Ob neupoštevanju reinvestiranih dobičkov (ki so obračunska kategorija) in ob predpostavki nespremenjenih pogojev menjave v letu 2000 (glede na leto 1999) bi znašal primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance v letu 2000 okoli 150 milijonov USD, kar je bistveno izboljšanje glede na leto 1999 (primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance bi v letu 1999 neupoštevajoč reinvestirane dobičke znašal okoli 690 milijonov USD). Ob izredno ugodnih pogojih v mednarodnem okolju **v letu 2000 so vplivi enkratnega značaja tako prispevali večji del primanjkljaja tekočega računa plačilne bilance.**

Regionalna struktura blagovnih tokov kaže na zaustavitev trenda upadanja blagovne menjave z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije. Opazno so se povečali izvozni blagovni tokovi v BIH, Makedonijo in Zvezno republiko Jugoslavijo, Hrvaška pa je ostala (za Nemčijo in Italijo) tretji najpomembnejši izvozni trg. Leta 2000 se je izvoz blaga v države na ozemlju nekdanje Jugoslavije realno povečal za 14.5%, uvoz blaga pa je bil večji za 7.3%. Glede na povprečje leta 1999 so se v istem obdobju povečali tudi slovenski tržni deleži v Rusiji in v državah CEFTA. Realna rast blagovnega izvoza v EU je bila lani 7.5-odstotna (močno povpraševanje evropskih industrijskih proizvajalcev po slovenskih proizvodih za vmesno porabo in investicije), uvoz blaga iz EU pa se je realno povečal le za 2.1%. Izvoz v države EU je znašal 63.9% vrednosti skupnega blagovnega izvoza (leta 1999 66.1%), uvoz iz EU pa 67.8% skupnega uvoza blaga (leta 1999 68.9%), pri tem se je delež slovenskega izvoza blaga na nemškem in italijanskem trgu zmanjšal (glej poglavje 4.5.1).

Kapitalski in finančni račun plačilne bilance je v letu 2000 izkazoval presežek v višini 540,7 milijona USD. Glavni vir prilivov kapitala je bilo povečanje obveznosti iz naslova najetih posojil v tujini za 936 milijonov USD. Zadolževanje podjetij je predstavljalo 56.7%, bank 29.8% in zadolževanje države 13.5% vseh najetih tujih posojil. Večje zadolževanje domačih podjetij v tujini je spodbujala nižja tuja obrestna mera in lažja dostopnost do večjih kreditov, poleg tega pa tudi nerazvitost domačega bančnega sistema. Zaradi občutljivosti prebivalstva na gibanje deviznega tečaja in dviga obrestnih mer za devizne vloge, je bilo prebivalstvo lani vir neto pritokov tuje gotovine v znesku 15.7 milijona USD (leta 1999 je bil zabeležen neto odliv v vrednosti 223 milijonov USD). Neto dani kratkoročni komercialni krediti, izraženi v USD (214.6 milijona USD) so bili nižji kot v letu 1999 (287.7 milijona USD).

V prvem četrtletju letos se je blagovni izvoz v USD v primerjavi z enakim obdobjem lani nominalno povečal za 10.1%, uvoz blaga pa je bil večji le za 0.7%. Zaradi krepitve ameriškega dolarja do košarice valut pa je bila blagovna menjava, izražena v tekočih USD, podcenjena. Dejansko sliko blagovnih tokov

zato bolje odraža evro, saj večina slovenske blagovne menjave s tujino poteka v valutah držav evro območja. Izvoz blaga, izražen v evrih, se je v prvem letošnjem četrtletju v primerjavi z enakim obdobjem lani tako povečal za 17.8%, uvoz blaga pa za 7.5%. Kljub umirjanju svetovne in evropske gospodarske rasti (glej poglavje 3) izvoz tudi v prvem letošnjem četrtletju tako ostaja pomemben dejavnik domače gospodarske aktivnosti. Blagovni primanjkljaj, izražen v tekočih USD, se je tem obdobju znižal za 202.3 milijona USD glede na enako lansko obdobje in je znašal 110.2 milijona USD. Pri tem so se pogoji menjave v primerjavi z enakim obdobjem lani še nekoliko poslabšali (za 1.8%), predvsem zaradi nadaljnje krepitve dolarja do košarice valut, kar pomeni, da bi bilo ob nespremenjenih pogojih menjave izboljšanje v trgovinski bilanci še večje. Izvozna struktura proizvodov po namenu je bila v prvem letošnjem četrtletju približno enaka povprečni strukturi v letu 2000, v uvozni strukturi pa se letos še naprej krepi delež proizvodov za vmesno porabo, kar je v skladu z dinamiko rasti obsega proizvodnje v predelovalnih dejavnostih (glej poglavje 4.2), upadata pa deleža proizvodov za investicije in proizvodov za široko porabo.

Dinamika storitvene menjave je bila v prvih mesecih leta 2001 počasnejša od dinamike blagovne menjave, kar se kaže predvsem na izvozni strani. Izvoz storitev se je v letošnjem prvem četrtletju v primerjavi z enakim obdobjem lani nominalno (v USD) zmanjšal za 1.5%, izražen v evrih pa povečal za 5.3%. Uvoz storitev se je v istem obdobju nominalno (v USD) povečal za 0.7%, izražen v evrih pa za 7.7%. Presežek v storitveni menjavi se je v primerjavi z enakim obdobjem lani nekoliko znižal (s 117.2 milijona USD na 108.9 milijona USD). Kljub nekoliko višjim obveznostim odplačevanja obresti za najete kredite v tujini, ki so vplivale na rast izdatkov od kapitala v prvih treh mesecih glede na enako lansko obdobje (89 milijonov USD na 125.5 milijona USD), je saldo dohodkov iz tujine v tem obdobju ostal na približno lanski ravni, saj so se zaradi višjih deviznih rezerv glede na enako lansko obdobje povečale tudi prejete obresti iz tujine (prejemki od kapitala). Neto prilivi tako vladnega kot drugih sektorjev v skupni višini 43.8 milijona USD so povečali presežek pri tekočih transferih za 25.5 milijona USD. Gibanja v blagovni in storitveni bilanci ter bilancah dohodkov in tekočih transferov s tujino so vplivala na pozitiven saldo tekočega računa plačilne bilance v prvem letošnjem četrtletju, ki je izkazoval presežek v vrednosti 50.5 milijona USD (v enakem obdobju lani je bil zabeležen primanjkljaj v vrednosti 169.1 milijona USD). Izboljšanje salda tekočega računa plačilne bilance je bilo v največji meri rezultat za okoli dve tretjini manjšega blagovnega primanjkljaja.

Za razliko od preteklega leta so bili v prvem letošnjem četrtletju na kapitalnem in finančnem računu zabeleženi neto odlivi v višini 84.4 milijona USD (v enakem

obdobju 1999 neto prilivi v višini 168.9 milijona USD). K razliki so pomembno prispevale razlike med lanskimi in letošnjimi prilivi iz naslova redne izdaje evroobveznic, ki je bila lani izpeljana v marcu, letos pa aprila. K prilivom naložb tujcev v vrednostne papirje v prvih treh mesecih v višini 115.6 milijona USD pa je prispevala februarja izpeljana dodatna izdaja oz. »reopening« lanske izdaje evroobveznic v višini 100 milijonov evrov. Neto dani komercialni krediti tujim kupcem so se v primerjavi z enakim lanskim obdobjem nekoliko znižali, večji je letos tudi obseg neposrednih naložb naših podjetij v tujino (12.6 milijona USD, v prvih treh mesecih lani 4.6 milijona USD) in nakup tujih vrednostnih papirjev s strani domačih posrednikov (37.8 milijona USD, v prvih treh mesecih lani 6.5 milijona USD). Februarja se je močno povečal priliv neposrednih tujih naložb (delni prilivi od prodaje Simobila), tako da je priliv v prvih treh mesecih znašal 121.3 milijona USD, kar je več kot v vsem lanskem letu. Zadolževanje podjetij v tujini je v prvih treh mesecih letos pod povprečnimi prilivi preteklih dveh let, vendar narašča iz meseca v mesec (v primerjavi s preteklimi leti se je zmanjšalo predvsem najemanje dolgoročnih posojil, nova črpanja kratkoročnih posojil pa so nekoliko višja, tako da raste njihov delež v skupnih črpanjih posojil v tujini). Država ohranja od zadnjega četrtertletja leta 2000 približno enako dinamiko zadolževanja (neupoštevajoč februarjsko dodatno izdajo rednih obveznic) in je v prvem letošnjem četrtertletju neto odplačala za 4.1 milijona USD tujih posojil, poslovne banke pa so (neto) odplačale za 2.3 milijona USD posojil, najetih v tujini. V celotnem prvem četrtertletju je tok povečanja skupnih deviznih rezerv znašal 188 milijonov USD, vendar se je zaradi medvalutnih gibanj stanje v primerjavi s koncem leta 2000 znižalo na 4,359 milijona USD (glej poglavje 4.5.2.2)

Podatki o izvozu v prvih treh mesecih kažejo na ohranjanje relativno visoke izvozne dinamike, vendar se bo zaradi pričakovanega vpliva umirjanja tujega povpraševanja rast izvoza do konca leta po oceni nekoliko umirila. Dinamičen izvoz v prvih letošnjih mesecih in ocenjena rast uvoznega povpraševanja v naših najpomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah za leto 2001 v višini okoli 7.6%, kakor tudi predvidena nadaljnja krepitev sodelovanja s tranzicijskimi državami in državami nekdanje Jugoslavije bodo tako prispevali k letošnji relativno visoki **realni rasti izvoza blaga in storitev**, ki bo po oceni znašala okoli 7.5% (izvoz blaga 8.2%, izvoz storitev 4.1%). Ob umirjeni rasti domače potrošnje, zlasti investicij, bo ocenjena rast uvoza blaga in storitev (4.5%; uvoz blaga 4.4%, uvoz storitev 4.8%) v primerjavi z letom 1999 nekoliko nižja. Zaradi višje rasti izvoza od uvoza bo blagovni primanjkljaj v letu 2001 po oceni nižji kot lani in bo znašal okoli 770 milijonov USD. Pri tem bodo **pogoji menjave po oceni ostali nespremenjeni**, pod predpostavko rahle krepitve evra do ameriškega dolarja do konca leta, umiritve rasti cen nafte in naftnih derivatov na svetovnem

trgu in znižanja cen ostalih primarnih surovin. Saldo storitvene bilance bo po oceni ostal na približno lanski ravni (okoli 430 milijonov USD). Izdatki od kapitala bodo letos po oceni presegli prejemke od kapitala, k temu bodo pomembno prispevali tudi pričakovani višji reinvestirani dobički. Saldo dohodkov od dela in kapitala bo letos zato po oceni zabeležil primanjkljaj v vrednosti okoli 115 milijonov USD. Upoštevajoč predvidene prilive iz naslova predpristopne pomoči Sloveniji bo saldo tekočih transferov letos nekoliko višji od lanskega in bo znašal okoli 125 milijonov USD. Na podlagi ocene letošnjih izvozno-uvoznih gibanj blaga in storitev ter gibanj v bilanci faktorskih dohodkov ter transferov s tujino bo **primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance letos nižji od lanskega in bo znašal okoli 330 milijonov USD ali 1.8% bruto domačega proizvoda**. Tokovi na kapitalnem in finančnem računu se bodo v letu 2001 po oceni povečevali v obeh smereh. Na rast prilivov iz tujine bo poleg nadaljnjega zadolževanja bank in podjetij v tujini vplivalo tudi pričakovano povečevanje lastniških naložb tujcev v Sloveniji v povezavi z nadaljnjo privatizacijo državnega premoženja, bank in telekomunikacij. S krepitvijo slovenskih blagovno-storitvenih tokov v države na ozemlju bivše Jugoslavije in povečevanjem neposrednih in portfolio investicij slovenskih podjetij in finančnih posrednikov v tujino pa se bo povečevalo tudi financiranje izvoza na to področje.

V prihodnjem letu se bo realna rast izvoza blaga in storitev še upočasnila zaradi učinka letošnjega umirjanja gospodarske rasti v naših najpomembnejših partnericah na izvozna gibanja v prvi polovici leta 2002 in bo po oceni znašala okoli 5.9%. S pričakovanim ponovnim oživljanjem mednarodne konjunkturo se bo izvoz blaga in storitev že v drugi polovici leta 2002 pričel ponovno hitreje krepiti, kar se bo po oceni nadaljevalo tudi leta 2003, ko bo rast skupnega izvoza po oceni 6.3-odstotna. Ob pričakovani višji rasti domačega povpraševanja (glej poglavje 4.1.1) v obeh letih se bo krepila tudi realna rast uvoza blaga, ki bo leta 2002 okoli 6.3-odstotna, leta 2003 pa 6.5-odstotna. V strukturi uvoza po ekonomskem namenu bo po oceni še naprej relativno hitreje naraščal uvoz kapitalnih dobrin. Krepil se bo tudi delež investicijske opreme (oprema in tehnologija), delež blaga za široko potrošnjo pa se bo po oceni relativno še nekoliko zmanjšal. Izvozno-uvozna gibanja bodo v obeh letih vplivala na ponovno rahlo zvišanje primanjkljaja trgovinske bilance (na okoli 840 milijonov USD leta 2002 in blizu 900 milijonov USD leta 2003). Storitveni presežek se bo v obeh letih po oceni še rahlo povečal, nekoliko višji bo po oceni tudi presežek tekočih transferov. Upoštevajoč pričakovane višje neto odhodke od dela in kapitala in gibanja v blagovno-storitveni menjavi, zlasti nekoliko upočasnjeno rast izvoza in z domačo potrošnjo spodbujeno krepitev rasti uvoza, se bo **primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance** v obeh letih ponovno nekoliko povišal na približno **2% bruto domačega proizvoda** (okoli 400 milijonov USD leta 2002

in okoli 450 milijonov USD leta 2003).

4.5.2.2. Zunanji dolg – Zadolževanje v tujini v prvih letošnjih mesecih bolj umirjeno

Obseg zadolževanja v tujini se je v letu 2000 močno povečal. Konec leta 2000 je vrednost celotnega zunanjega dolga znašala 6,217 milijonov USD, kar je za 817 milijonov USD več kot konec leta 1999. Glede na valutno strukturo zunanjega dolga, kjer prevladujejo evropske valute⁶⁰, je močan dolar v primerjavi z evropskimi valutami lani ugodno vplival na višino dolga, izraženega v USD (k rasti stanja dolga je dejansko zadolževanje v tujini prispevalo 1,140 milijonov USD, tečajne razlike pa so ga znižale za 323 milijonov USD). Prav tako v zunanjem dolgu niso zajeti nakupi domačih državnih obveznic s strani slovenskih bank in zavarovalnic v tujini.

Glavni vir prilivov kapitala je bilo povečanje obveznosti iz naslova najetih posojil v tujini za 936 milijonov USD. Struktura zadolževanja pokaže, da je zadolževanje podjetij predstavljalo 56.7%, bank 29.8% in zadolževanje države 13.5% vseh najetih tujih posojil. Večje zadolževanje domačih podjetij v tujini je spodbujala še vedno nižja tuja obrestna mera (pri vseh kreditorjih 5.5-odstotna) in tudi lažja dostopnost do večjih kreditov. Pri tem gre skoraj v celoti za dolgoročni dolg, katerega zapadlost je v povprečju osemletna, odobren pa je bil s spremenljivo obrestno mero, kar pomeni, da bo obseg odplačil močno odvisen od gibanja obrestnih mer na mednarodnih trgih. Povprečni pogoji novo odobrenih kreditov so se rahlo izboljšali pri zasebnih kreditorjih, ki so kljub povečanju obrestnih mer od 4.4% na 5.6%, podaljšali dospelost kreditov na 7.2 leta (leto prej 7.1 leta) in podaljšali odlog začetka odplačila (grace dobo) na 4.3 leta (leto prej 3.8 leta). Ob koncu leta 2000 pa se je spremenila tudi struktura zunanjega dolga glede na kreditorje. Znižal se je delež zunanjega dolga pri mednarodnih finančnih organizacijah, in sicer za 1 strukturno točko (na 11.0% dolgoročnega dolga), največ kreditov pa je bilo prejetih iz naslova drugi dolgoročni krediti, razen kreditov MFO in refinanciranih ter reprogramiranih kreditov (88.3% dolgoročnega dolga).

Visok neto finančni tok v letu 2000 (5.8% bruto domačega proizvoda), katerega glavni vir je bilo zadolževanje privatnega sektorja (poslovnih bank in podjetij) v

⁶⁰ Po oceni Banke Slovenije so bile v strukturi stanja dolgoročnega dolga najpomembnejše sledeče valute: EUR v višini 41.0%, DEM v višini 29%, USD v višini 13.7%, ATS v višini 8.0% in CHF v višini 2.7%.

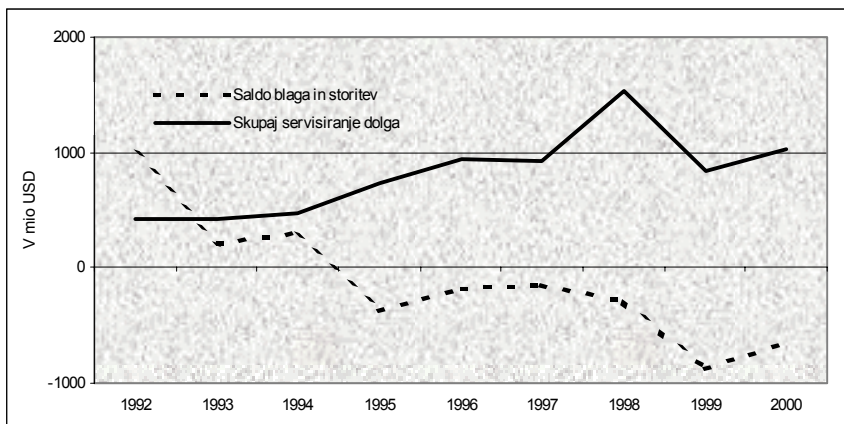
OKVIR 7: ZADOLŽEVANJE V TUJINI IN VRZEL ZUNANJE MENJAVE

Zadolževanje v tujini lahko primerjamo s tremi osnovami: vrzel zunanje menjave ($F = M - X + iD$), vrzel prihrankov: ($F = I - S + iD$) in vrzel javnega sektorja ($F = G - T + iD$)⁶¹. Pri tem se v analizi najpogosteje uporablja vrzel zunanje menjave, ki nastane, ko prilivi od izvoza blaga in storitev ne pokrijejo odlivov od uvoza blaga in storitev ter servisiranja dolga (odplačila glavnice in obresti)⁶². Omenjena vrzel se je močno povečala v letu 1995 (z 1.2% bruto domačega proizvoda v letu 1994 na 5.9% bruto domačega proizvoda), kar je bilo na eni strani posledica znatnega znižanja blagovno-storitvenega salda, na drugi strani pa povečanja skupnega servisiranja zunanega dolga. V letu 1996 so se močneje povečale obveznosti servisiranja dolga zaradi prevzema nealociranega dolga bivše Jugoslavije do tujih komercialnih bank v višini 812 milijonov USD. Ob nekoliko manjšem negativnem blagovno-storitvenem saldu in večjih dolžniških obveznostih je vrzel zunanje menjave v tem letu znašala 6.0% bruto domačega proizvoda. V letu 1997 je vrzel zunanje menjave stagnirala in je znašala 5.9% bruto domačega proizvoda, v letu 1998 pa se je v primerjavi z letom poprej ponovno močno povečala (na 9.4% bruto domačega proizvoda), predvsem zaradi večjega servisiranja tujega dolga (1,536 milijonov USD, v glavnem kot posledica enkratnega vpliva predčasnega odplačila dražjega dolga), saj so bila izvozno-uvozna gibanja v tem letu ugodna. Zunanjetrgovinska vrzel se je v letu 1999 nekoliko zožala (na 8.6% bruto domačega proizvoda). Čeprav je bil primanjkljaj v blagovno-storitveni menjavi visok, se je servisiranje tujega dolga v primerjavi z letom poprej skoraj prepolovilo. Tudi v letu 2000 je vrzel zunanje menjave ostala relativno visoka (9.3% bruto domačega proizvoda).

tujini, je presegel primanjkljaj v tekočih transakcijah. Skupne devizne rezerve so se zato povečale za 254.8 milijonov USD in so ob koncu leta 2000 znašale 4,370 milijonov USD. Po oceni BS so transakcije s tujino prispevale neto 461 milijonov USD, medtem ko so se zaradi medvalutnih sprememb (USD se je v primerjavi s košarico valut okreplil za 13%) znižale za 206 milijonov USD. Skupne devizne rezerve so zadoščale za pokritje 4.6-mesečnega uvoza blaga in storitev, leta 1999 pa so pokrivalo 4.3 mesečni uvoz blaga in storitev.

⁶¹ (F) - zadolževanje; (M) - uvoz blaga in storitev; (X) - izvoz blaga in storitev; (iD) - odplačilo dolga, (S) - prihranki; (I) - investicije; (G) - državni izdatki, (T) - davki.

⁶² F je lahko pojasnjen tudi kot primanjkljaj v varčevanju, ko s prihranki ne moremo pokriti investicij in odplačil tujih dolgov. Če gledamo na F z vidika javnega sektorja, se ta odraža kot primanjkljaj javnega sektorja, ko z davki ne pokrijemo vseh državnih izdatkov in odplačil dolga.

Slika 4: Vrzel zunanje menjave v obdobju 1992-2000 (v mio USD)

Vir podatkov: BS, preračuni UMAR.

Med pomembnejšimi kazalci zadolženosti se je v letu 2000 v primerjavi z letom 1999 poslabšala pokritost celotnega zunanjskega dolga s skupnimi deviznimi rezervami (70.3%; leta 1999 76.2). Obremenjenost izvoza z odplačilom dolga (glavnica in obresti) pa se je v primerjavi z letom 1999 povečala za 1.6 strukturne točke (na 9.3%). Povečala pa se je tudi zadolženost na enoto izvoznih dohodkov, saj je na vsak dolar izvoza blaga in storitev odpadlo 0.56 USD zunanjskega dolga (v letu 1999 pa 0.493 USD).

Slovenija je ob koncu leta 2000 že prestopila med srednje zadolžene države (delež zunanjskega dolga v bruto domačem proizvodu nad 30%; v Sloveniji lani

Tabela 4.5.2.2: Pomembnejši kazalci o dolgu, struktura v %

SKUPAJ ZUNANJI DOLG (%)	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Celotno stanje dolga/lzvoz blaga in storitev	27.3	36.4	37.9	42.5	49.3	56.0
Skupaj servisiranje dolga/lzvoz blaga in storitev	6.8	8.6	8.5	13.3	7.7	9.3
Odplačilo obresti/lzvoz blaga in storitev	1.5	1.8	2.1	2.1	2.3	2.7
Mednarodne rezerve/Celotno stanje dolga	61.3	57.7	80.4	74.0	58.7	51.4
Devizne rezerve/Celotno stanje dolga	115.3	103.6	106.2	97.3	76.2	70.3
Mednarodne rezerve/Uvoz blaga in storitev (v mes.)	2.0	2.5	3.6	3.7	3.2	3.2
Devizne rezerve/Uvoz blaga in storitev (v mes.)	3.8	4.5	4.8	4.9	4.3	4.6

Vir podatkov: BS.

34.3%), trend pospešenega zadolževanja v tujini pa predstavlja tudi potencialno nevarnost vzdržnosti primanjkljaja tekočega računa plačilne bilance.

Zadolževanje podjetij v tujini v prvih treh mesecih 2001 je bilo skromnejše kot v enakem lanskem obdobju, opazna je sprememba ročnosti v smeri naraščanja kratkoročnih posojil. Zunanji dolg Slovenije je konec marca 2001 znašal 6,107 milijonov USD, za 110 milijonov USD manj kot ob koncu leta 2000, kar je kljub neto zadolževanju v tujini v tem obdobju posledica t.i. negativnih tečajnih razlik. Stanje skupnih deviznih rezerv je konec aprila znašalo 4,916 milijona USD ali za 546 milijonov USD več kot konec leta 2000. K povišanju je kljub negativnim tečajnim razlikam v višini 133 milijonov USD zaradi krepitve dolarja prispeval neto priliv iz transakcij s tujino (679 milijonov USD), ki je bil visok zlasti aprila (izdaja evroobveznic v višini 375 milijonov USD). Koeficient pokritja zunanjega dolga z deviznimi rezervami, ki je konec marca znašal 71.4%, se je v primerjavi s koncem leta 2000 izboljšal za 1.1 odstotne točke.

4.5.3. NEPOSREDNE TUJE INVESTICIJE – Predlog Programa Vlade za spodbujanje tujih neposrednih investicij 2001-2004

Prilivi neposrednih tujih investicij (NTI) v države srednje in vzhodne Evrope so leta 2000 dosegli rekordno raven 27.4 milijarde USD, kar pomeni povečanje za 1.25 milijarde USD glede na leto 1999. S temi prilivi se je stanje NTI v teh državah konec leta 2000 povečalo na 145.7 milijarde USD. Vendar pa so se leta 2000 prilivi NTI povečali le v 8 od 25 držav v tranziciji. Daleč največ NTI v letu 2000 je šlo v Poljsko (9 milijard USD), Češko (4,6 milijarde USD), Madžarsko (2 milijardi USD) in Slovaško (1.5 milijarde USD). Tudi Romunija (998 milijonov USD), Bolgarija (975 milijonov USD) in Hrvaška (800 milijonov USD) so pritegnile

Tabela 4.5.3.1: NTI v najrazvitejših srednjevropskih državah v tranziciji

	Priliv v 1999, (mio USD)	Stanje 1999, (mio USD)	Priliv v 2000, (mio USD)	Stanje 2000 (mio USD)	Stanje NTI kot delež v BDP (2000, %)
Češka	5,108	16,246	4,595	20,000	40.4
Madžarska	1,944	19,276	1,957	19,889	43.2
Poljska	7,270	26,075	9,000	32,000	20.1
Slovaška	356	2,817	1,500	3,700	19.3
Slovenija	181	2,684	181	3,000	16.1

Vir podatkov: Hunya, Gabor & Jan Stankovsky, 2001. WIW-WIFO Database: Foreign Direct Investment in Central and East European Countries and the Former Soviet Union. Vienna: WIW/WIFO.

Tabela 4.5.3.2: Tokovi, stanja in spremembe stanj NTI¹ v Sloveniji v 1993-2000

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
VREDNOSTI, v mio USD								
Stanje konec leta - skupaj ²	954.3	1,325.9	1,763.4	2,062.8	2,447.7	2,903.5	2,683.6	n.p.
Lastniški kapital in reinvestirani dobički	709.7	966.5	1,203.5	1,339.7	1,812.7	2,158.7	2,000.5	n.p.
Neto obvez. do tuj. invest.	244.4	359.4	559.8	723.1	635.0	744.8	683.0	n.p.
Sprememba stanja - vrednost skupaj ²	n.p.	371.6	437.5	299.4	384.9	455.8	-219.9	n.p.
Letni priliv - skupaj	112.6	128.1	177.4	194.0	375.2	247.9	181.2	181.0
Prilivi iz tujine	112.6	128.1	176.0	185.5	320.8	165.4	83.4	83.4
Reinvestirani dobički	n.p.	n.p.	1.4	8.5	54.4	82.5	97.8	97.63
STOPNJE RASTI, v %								
Stanje konec leta - vrednost skupaj ²	n.p.	38.9	33.0	17.0	18.7	18.6	-7.6	n.p.
Letni priliv - skupaj	1.4	13.7	38.5	9.4	93.4	-33.9	-26.9	0.0
Stanje konec leta - vrednost skupaj v EUR	n.p.	1,080.8	1,376.0	1,663.8	2,217.6	2,477.4	2,676.1	n.p.

Vir podatkov: Banka Slovenije.

Opombe: ¹Podjetja, v katerih ima posamezni tuji investitor 10-odstotni ali višji dele v kapitalu; ²Lastniški kapital + obveznosti do tujega investitorja - terjatve do tujega investitorja; ³Podatki o reinvestiranih dobičkih za leto 2000 še niso na voljo, zato je v oceni upoštevana približna vrednost reinvestiranih dobičkov iz leta 1999; n.p. = ni podatka.

precej NTI. Poljska in Češka tako že tretje leto zapored ostajata daleč največji prejemnici NTI v regiji. Največji del prilivov NTI je še vedno povezan s privatizacijo, predvsem bančnega (Češka, Poljska, Bolgarija) in telekomunikacijskega (Poljska, Slovaška) ter naftnega sektorja (Slovaška). Po drugi strani pa so Poljska in Češka ter še posebej Madžarska uspele pritegniti tudi znatne nove ("greenfield") NTI (Hunya in Stankovsky, 2001).

Slovenija pri vhodnih NTI ostaja na zadnjem mestu med najrazvitejšimi srednjeevropskimi državami v tranziciji, tako v absolutnem kot v relativnem smislu (pomen NTI v bruto domačem proizvodu). Zaostajanje Slovenije postaja še očitnejše po izrazitem lanskem povečanju NTI na Slovaško.

Prilivi NTI v Slovenijo so bili v letu 2000 skromni, saj so znašali 83.4 milijona USD, toliko kot leto poprej. Ob upoštevanju preliminarne ocene reinvestiranih dobičkov v enakem obsegu kot leta 1999 (blizu 100 milijonov USD) je priliv NTI iz tujine lani znašal 181 milijonov USD. Stanje NTI v Sloveniji konec leta 2000 po oceni tako še ni preseglo 3 milijarde USD.

Število in vrednost novih tujih investicij ostajata zanemarljiva. Nadaljevanje skromnih prilivov NTI v letu 2000 kaže, da se tuji investitorji še vedno izogibajo Sloveniji in da so bili dosedanja ukrepi na tem področju nezadostni. Kljub temu

pa lahko v letu 2001 pričakujemo bistveno večje prilive NTI v Slovenijo. Ob ohranjanju obstoječega zneska prilivov, ki je nekakšen minimum, do katerega prihaja v popolnoma spontani situaciji, in reinvestiranih dobičkov, nekateri že realizirani in napovedani projekti nakazujejo letošnje prilive NTI v višini okrog 500 milijonov USD. Če bo država realizirala napovedovano privatizacijo državnega premoženja, ki tako iz razvojno strateških kot iz javnofinančnih razlogov ne more potekati brez pomembne vloge tujih investitorjev, lahko tudi v prihodnjih letih pričakujemo najmanj tolikšne zneske letnih prilivov NTI. To bi, ob ustrezni podpori politike spodbujanja NTI, pozitivno vplivalo tudi na zaznavo Slovenije kot lokacije za NTI, s tem pa na povečanje prilivov NTI nasploh.

Leta 2000 je bil zabeležen tudi doslej najvišji odliv slovenskih neposrednih investicij v tujino v višini 47.6 milijona USD, stanje slovenskih neposrednih investicij v tujini pa je konec leta 2000 znašalo okrog 700 milijonov USD. Postopno povečevanje investiranja slovenskih podjetij v tujini je povezano predvsem z aktivnostjo slovenskih podjetij v državah nekdanje Jugoslavije in v državah v tranziciji. Med slovenskimi podjetji se postopno širi zavedanje o nujnosti internacionalizacije njihove dejavnosti tudi s pomočjo neposrednega investiranja v tujini. Države nekdanje Jugoslavije in tranzicijske države predstavljajo nekakšen logičen prvi korak v tej smeri. V prihodnje lahko pričakujemo intenziviranje teh trendov. Pobuda za formiranje regionalnega naložbenega sklada za jugovzhodno Evropo kaže, da se država zaveda strateškega pomena teh aktivnosti in problemov podjetij na tem področju.

Na področju prilivov NTI v Slovenijo pa njihovo stagniranje kaže, da **ukrepi**, ki jih je vlada doslej že sprejela, niso kaj dosti pomagali. Neodločno odstranjevanje

Tabela 4.5.3.3: Tokovi, stanja in spremembe NTI¹ iz Slovenije v 1993-2000; mio USD

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Letni neto odliv (+) / priliv (-)	1.3	-2.9	-5.1	6.3	35.6	-1.7	37.5	47.6
Stanje konec leta - skupaj²	280.6	354.0	489.9	478.4	452.4	599.7	621.1	n.p.
Lastniški kapit. in reinvest. dobički	241.7	342.4	366.2	361.9	331.7	377.7	351.4	n.p.
Neto terjatve do podjetja v tujini	38.9	11.7	123.7	116.5	120.7	222.0	269.6	n.p.
Sprememba stanja - skupaj	n.p.	73.4	135.9	-11.5	-26.0	147.3	21.4	n.p.
Lastniški kapital in reinvest.	n.p.	100.7	23.8	-4.3	-30.2	46.0	-26.3	n.p.
Neto terjatve do podjetja v tujini	n.p.	-27.2	112.0	-7.2	4.2	101.3	47.6	n.p.

Vir podatkov: Banka Slovenije.

Opombe: ¹Podjetja, v katerih ima posamezni tuji investitor 10-odstotni ali višji dele v kapitalu; ²Lastniški kapital + obveznosti do tujega investitorja - terjatve do tujega investitorja; ³Podatki o reinvestiranih dobičkih za leto 2000 še niso na voljo, zato je v oceni upoštevana približna vrednost reinvestiranih dobičkov iz leta 1999; n.p. = ni podatka.

administrativnih ovir za investiranje in poslovanje, ne zadosti ambiciozno spodbujanje NTI, problemi z zemljišči, zavlačevanje s privatizacijo državnega premoženja, toga in zaščitna delovna zakonodaja ostajajo glavni razlogi za majhne prilive NTI. Za resnični premik naprej na področju NTI bi bilo potrebno veliko več, predvsem: (i) široko in transparentno odpreti vrata za privatizacijo državnega premoženja s strani tujih investorjev in istočasno pospešiti privatizacijski proces; (ii) takoj odpraviti zakonske omejitve, ki zmanjšujejo učinkovitost spodbud za investicije in sprejeti bolj atraktiven in transparenten program spodbujanja NTI; (iii) takoj začeti s pripravo komunalno opremljenih industrijskih con; (iv) sprejeti ambiciozen program odstranjevanja administrativnih ovir za investiranje. Ob vsem tem bi bilo smiselno in potrebno začeti tudi z agresivnejšo promocijo Slovenije kot investicijske lokacije.

Dela omenjenih problemov se loteva **predlog Programa Vlade za spodbujanje tujih neposrednih investicij 2001-2004**, ki ga pripravlja Urad za gospodarsko promocijo in tuje investicije. Predlog Program izhaja iz strateških usmeritev, ki so bile opredeljene že v Programu za leto 2000, in se osredotoča na:

- Odpravo administrativnih ovir za investicije. Aktivnosti v zvezi z odpravljanjem administrativnih ovir zadevajo predvsem področje postopkov za nakup zemljišč v investicijske namene, pridobivanje raznih dovoljenj za urejanje oziroma opremljanje lokacij, pridobivanje delovnih dovoljenj za tujce ter za zaposlovanje in odpuščanje domačih delavcev, izboljšanje postopkov za ustanovitev družbe (t.j. registracija podjetja na sodišču in pridobitev dovoljenja za začetek poslovanja) in poročanje o poslih s tujino. Probleme na teh področjih bo potrebno reševati z zakonodajnimi, organizacijskimi in operativnimi ukrepi. Reševanje teh problemov zahteva usmerjene ukrepe vlade tako na politični ravni kot v zvezi s samimi postopki, zato bo imenovana vladna komisija, ki bo proučila evidentirane administrativne ovire, preverjala posledice zakonodaje, ki je v proceduri, na investiranje in delovanje podjetij ter predlagala ustrezne rešitve.
- Izboljšanje ponudbe stavbnih zemljišč za industrijo. Sprememba administrativnega okvira v zvezi s pridobivanjem stavbnih zemljišč in gradbenih dovoljenj ter uvedba davka na nepremičnine bosta v daljšem časovnem obdobju vplivala na povečanje razpoložljivosti stavbnih zemljišč na trgu. V vmesnem obdobju pa predlog Programa predlaga aktivnejše poseganje države v smeri povečanja ponudbe stavbnih zemljišč na trgu z:
 - (i) ustanovitvijo službe za ponujanje storitev na področju pridobivanja stavbnih zemljišč za industrijo v okviru agencije za NTI, (ii) programom za dezinvestiranje poslovno nepotrebne premoženja podjetij v državni lasti, (iii) omogočanjem lokalnim skupnostim, da postanejo aktivnejše na področju

- vzpostavitve industrijskih parkov, (iv) spodbujanjem NTI na področju upravljanja industrijskih con. Za zmanjšanje obstoječih ovir na področju razpoložljivosti stavbnih zemljišč in pospeševanja izgradnje industrijskih parkov bo Vlada RS v obdobju 2001–2004 izvajala program dodeljevanja nepovratnih finančnih spodbud lokalnim skupnostim in drugim investitorjem za infrastrukturno in komunalno opremljanje stavbnih zemljišč za industrijo.
- Mednarodno primerljiv sistem nepovratnih spodbud za investicije. S spodbudami bo država pomagala investitorjem pri uvajanju tehnološko zahtevnih dejavnosti na področju industrije ali storitev in odpiranju novih delovnih mest. Za dodelitev spodbud bodo lahko kandidirali projekti, ki bodo odprli najmanj 100 novih delovnih mest v obdobju dveh let in katerih celotna investicijska vrednost presega 2 milijonov EUR. V manj razvitih regijah bo prag 50 novih delovnih mest v obdobju enega leta, vendar ne, če gre za širitev že obstoječe proizvodnje na isti lokaciji. Program bo spodbujal tudi ustanavljanje ali širitev razvojno-raziskovalnih oddelkov, pri katerih celotna investicijska vrednost presega 5 milijonov EUR in v okviru katerih bo v obdobju enega leta odprtih najmanj 10 novih delovnih mest. Sredstva spodbud bodo namenjena komunalnemu in infrastrukturnemu opremljanju zemljišča, gradnji/nakupi objektov, nakupu strojev in opreme ter izobraževanju delavcev.

Kakšen in kolikšen je lahko vpliv Programa za spodbujanje NTI v razdobju 2001-2004, je odvisno od niza dejavnikov, med katerimi so zlasti pomembni naslednji:

- Sredstva za spodbujanje in oblike spodbud, ki so navedeni v Programu, so precej skromni. Pomembnejših projektov novih (“greenfield”) NTI brez znatnih spodbujevalnih paketov namreč ni moč pritegniti. Prav tako ima Slovenija visok prag za vstop tujih investitorjev oziroma je precej draga lokacija tako glede cene delovne sile kot glede cene zemljišč in drugih proizvodnih dejavnikov. Vprašanje je, kolikšen bo dejanski obseg sredstev, ki bo sprejet v končni verziji programa.
- Program vsebuje ukrepe za spodbujanje NTI v industriji in storitvah ter izboljševanje investicijske klime v Sloveniji nasprotno, nič pa ne govori o udeležbi tujih investitorjev v privatizaciji državnega premoženja, v infrastrukturnih projektih in turizmu. Prav to, v kolikšni meri in kako transparentno se bomo odprli za NTI na teh področjih, pa bo ne le determiniralo bodoče tokove NTI v Slovenijo, temveč bo tudi opredeljevalo “kvaliteto” Slovenije kot lokacije za NTI. Vsakršno eksperimentiranje na tem področju bi bilo zelo drago.

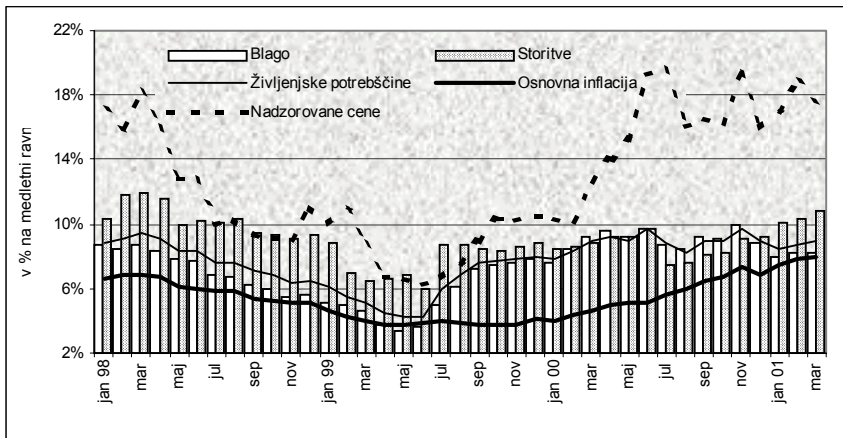
Program vsebuje opredelitev določenih aktivnosti tudi za področja, ki ne zadevajo le NTI. To se nanaša predvsem na vprašanje odpravljanja administrativnih

omejitev, vključno s problemom dostopnosti zemljišč in togosti delovne zakonodaje. Naloge na tem področju so tako kompleksne ter politično, zakonodajno in organizacijsko zahtevne, da daleč presegajo domet Programa, obenem pa bo njihovo uresničevanje pomembno vplivalo na bodoče prilive NTI, s tem pa tudi na oceno "uspešnosti" Programa.

4.6. INFLACIJA IN CENOVNA POLITIKA – Notranji dejavniki inflacije letos relativno močnejši kot lani

Trend naraščanja cen, ki se je pričel v letu 1999, **se je nadaljeval tudi v letu 2000**. Za razliko od leta 1999, ko je bila povišana rast cen posledica notranjih in zunanjih dejavnikov (davčne reforme in v zadnjem četrtletju leta naraščanja cen naftnih derivatov), je bilo **povišanje cen** v lanskem letu v največji meri **zaznamovano z dejavniki eksternega značaja**, predvsem naraščajočimi cenami naftnih derivatov in drugih primarnih surovin na svetovnem trgu, krepitvijo ameriškega dolarja ter naraščajočo inflacijo v EU. Zunanji inflacijski pritiski so neposredno in posredno preko dražjega uvoza in prenosov cen na druge proizvode in storitve na eni strani ter povišanih inflacijskih pričakovanj na drugi strani pospešili rast domačih proizvodnih cen in cen življenjskih potrebščin. Cene življenjskih potrebščin so se v letu 2000 (od decembra 1999 do decembra 2000) tako povišale za 8.9%, cene industrijskih proizvodov pri proizvajalcih pa za 9.2%. Povprečna letna rast cen življenjskih potrebščin je bila 8.9-odstotna,

Slika 5: Gibanje posameznih skupin cen od januarja 1998 do marca 2001

Vir podatkov: CPI: SURS, osnovna inflacija: preračuni UMAR.

povprečna rast cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih pa 7.6-odstotna.

K skupnemu povišanju cen v letu 2000 so največ prispevale podražitve nafte in drugih primarnih surovin na svetovnem trgu, ki so imele v prvi polovici leta predvsem neposreden vpliv na cene v Sloveniji, v drugi polovici leta pa se je okreplil tudi njihov posredni vpliv. Med posameznimi skupinami proizvodov so k skupni inflaciji največ prispevale podražitve v skupini transport (27.4% skupnega povišanja cen), pri čemer samo podražitve goriv za prevoz 13.3%. Podražitve v skupini stanovanje so k skupnemu povišanju cen prispevale 24.7%, pri tem goriva in energije za ogrevanje 19.1%, sledijo pa podražitve proizvodov iz skupine hrana in brezalkoholne pijače, ki so k inflaciji prispevale 13.6%, kar je sicer za 8.5 odstotne točke manj kot v letu 1999. Med drugimi skupinami so v primerjavi z letom 1999 k skupni inflaciji relativno več prispevala povišanja cen proizvodov in storitev iz skupine rekreacija in kultura (7.2-odstotni prispevek) ter povišanja cen v skupini zdravje, ki so k inflaciji prispevala 5.3%. Približno petkratno povečan delež prispevka k inflaciji v primerjavi z letom 1999 je predvsem posledica spremembe režima nadzora cen zdravil (zamenjave neposrednega nadzora z uvedbo mehanizma določanja cen, ki upošteva cene v izbranih državah EU) na eni ter rasti cen zdravstvenih in zobozdravstvenih storitev na drugi strani.

Povprečna **rast cen hrane in brezalkoholnih pijač**, ki so zajete v indeksu življenjskih potrebščin, je bila lani 5.5-odstotna in je že drugo leto zapored zaostajala za povprečno rastjo cen vseh življenjskih potrebščin (lani za 3.4, predlani za 2.4 odstotne točke). Najvišja rast cen je bila lani zabeležena v skupinah kruh in drugi izdelki iz žit (13.3%), mleko, mlečni izdelki in jajca (8.6%) ter v skupini meso (6.2); v drugih skupinah je bila rast cen lani podpovprečna. Na razmeroma visoke stopnje rasti cen v omenjenih skupinah so vplivale predvsem višje cene surovin (dražja domača in uvožena žita oziroma moka, višje odkupne cene mleka, višje odkupne cene živine za klanje). Zaradi bolezni BSE v nekaterih državah EU se je, čeprav bolezen pri nas ni bila odkrita, spremenilo povpraševanje potrošnikov, posledično pa so padle cene govejega mesa in se povišale cene svinjini in tudi perutnini. Pri tem so cene kruha, mleka in mesa pričele naraščati sredi leta, zato ni prišlo do običajnega poletnega znižanja skupnih cen hrane v okviru indeksa cen življenjskih potrebščin⁶⁵.

⁶⁵ Zaradi nižjih cen sveže zelenjave in sadja sredi leta navadno pride do sezonskega znižanja cen. Sicer je bilo poletno znižanje povprečnih cen hrane manj izrazito tudi v letu 1999, vzrok za to je bil v skromnejšem sezonskem znižanju cen sadja.

OKVIR 8: VPLIV RAZLIČNE DINAMIKE RASTI FAKTORSKE PRODUKTIVNOSTI NA RAST CEN (BALASSA SAMUELSONOV EFEKT)

Za razliko od cen življenjskih potrebščin, katerih rast je bila 3.4-krat višja od rasti primerljivih cen v državah članicah EU, so cene industrijskih proizvodov pri proizvajalcih (najbolj so se povešale cene proizvodov za vmesno porabo), prehitevale cene v EU le za približno 17%. Iz takšnega razmerja je mogoče sklepati, da na splošno raven cen v Sloveniji močno vplivajo tudi strukturni dejavniki, ki pa so manj determinirajoči za panoge, zajete v indeksu cen industrijskih proizvodov (zaradi večje odprtosti teh panog), in zato omogočajo bolj harmonizirano gibanje njihovih cen s primerljivimi v EU.

Pri usklajevanju relativnih cen s cenami v EU je treba ločiti med **diskrepancami**, ki so administrativno pogojene, ter tistimi, **ki so odraz procesa dohitevanja razvitejših držav**. Za odpravo prvih je treba dokončati predvsem strukturne reforme na področju nadzorovanih cen, indeksacije, privatizacije in trga delovne sile. V drugo skupino pa spadajo razlike, ki so **posledica različne dinamike rasti factorske produktivnosti** v posameznih sektorjih gospodarstva, predvsem razlik med sektorji, ki jih označimo kot menjalni sektorji (pri svojem poslovanju so podvrženi mednarodni konkurenci), in nemenjalnim sektorji (katerih proizvodi in storitve niso podvrženi mednarodni konkurenci). V menjalnih sektorjih se cene proizvodov in storitev, ki jih ponujajo, določijo na mednarodnem trgu. Plače v teh sektorjih so določene z rastjo produktivnosti, ki v teh sektorjih raste hitreje kot v nemenjalnih. Zaradi težnje po izenačitvi plač med sektorji se lahko višje plače v nemenjalnih sektorjih, kjer produktivnost raste počasneje, realizirajo samo ob višji rasti cen proizvodov in storitev teh panog. Omenjeni učinek, ki je znan kot **Balassa-Samuelsonov efekt**, je prisoten predvsem med državami, ki so na relativno različnih stopnjah razvoja. V manj razvitih državah članicah EU, na primer na Irskem, je po različnih ocenah v zadnjih letih k rasti njihovih cen prispeval med 1 in 2,5 odstotne točke.

Balassa-Samuelsonov učinek je prisoten tudi v Sloveniji. Rast produktivnosti dela je bila namreč v obdobju od leta 1995 do 2000 v menjalnih sektorjih po oceni v povprečju za 4,6 odstotne točke večja kot v nemenjalnih (predvsem storitvenih) sektorjih, pri čemer so cene proizvodov in storitev iz nemenjalnega sektorja v istem obdobju presegle rast cen proizvodov in storitev iz menjalnega sektorja za 11%. Na podlagi omenjenih podatkov ocenjujemo, da bo inflacija v Sloveniji tudi v naslednjih letih samo zaradi Balassa-Samuelsonovega efekta za 1 do 2 odstotni točki višja od inflacije v državah članicah EU. Cene v Sloveniji se bodo zato sicer približevale cenam manj razvitih članic, za izpolnitev maastrichtskih konvergenčnih kriterijev, ki zahtevajo približanje inflacije na stopnjo 1,5 odstotne točke nad povprečjem treh držav z najnižjo stopnjo rasti cen, pa bo poleg vodenja ustreznih makroekonomskih politik treba čim prej opraviti omenjene strukturne reforme.

Čeprav so naraščajoče cene nafte na začetku leta 2000 pospešile predvsem rast **cen blaga**, so **cene storitev** ob koncu leta prehitile njihovo rast za 0.4 odstotne točke (v letu 1999 za eno odstotno točko). Zaradi relativno manjšega deleža storitev v indeksu cen (25.9%) pa je bil njihov prispevek k skupni inflaciji 26.8%.

Cene industrijskih proizvodov pri proizvajalcih, ki so pričele naraščati v zadnjem četrtletju leta 1999, so svojo rast nadaljevale tudi v letu 2000. Njihova medletna rast, ki v letu 1999 ni preseгла 1.9%, se je do decembra 2000 povišala na 9.2%, povprečna rast pa je znašala 7.6%. Povišano rast je spremljalo tudi povečano nihanje mesečnih stopenj rasti. Med posameznimi skupinami so se lani najbolj povišale cene proizvodov za vmesno porabo (za 11.1%), sledi povišanje cen blaga za široko porabo (8.2%), najmanj pa so se povišale cene proizvodov za investicije (4%). Tudi k povišanju cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih so največ prispevali zunanji dejavniki, predvsem podražitve nafte in drugih primarnih surovin.

V prvih petih mesecih leta 2001 povprečna rast cen življenjskih potrebščin vztraja na ravni, ki jo je dosegala ob koncu lanskega leta. V maju je bila v primerjavi z decembrom 2000 višja za 4.5%, medletna stopnja rasti pa je znašala 9.7%. **Na gibanje cen v vse večji meri vplivajo notranji dejavniki**, pri čemer se pomen zunanjih, ki so v največji meri zaznamovali rast cen v lanskem letu, v perspektivi zmanjšuje. Cena nafte je namreč letos pod ravniyo preteklega leta, poleg tega pa cene na terminskih trgih kažejo, da se v naslednjih dveh letih pričakuje njen padec na raven okoli 22 dolarjev za sodček Brent nafte. Posledično so se pričele umirjati tudi cene industrijskih proizvodov v tujini, čeprav je hitrost njihovega umirjanja po posameznih državah odvisna od časovnega zamika, s katerim se bodo vplivi cen energentov prenesli na rast ostalih cen industrijskih proizvodov. Medletna rast cen industrijskih proizvodov v EU se je tako med oktobrom 2000 in aprilom 2001 v povprečju znižala za 2.2 odstotne točke, pri čemer se je rast cen najbolj zmanjšala na Portugalskem (za 12.2 odstotne točke), v Nemčiji pa se je povečala (za 0.3 odstotne točke). Kljub temu pa povišanja cen nafte in drugih primarnih surovin, ki smo jim bili priča v letu 2000, še vedno vplivajo na rast drugih cen v Sloveniji, predvsem zaradi njihove skoraj popolne endogenizacije. To je še posebej vidno pri cenah iz skupine prevoz, ki so v prvih petih mesecih k inflaciji prispevale 29.1%, ter skupine stanovanje, ki so se v istem obdobju k inflaciji prispevale 8.3%, od tega povišane cene komunalnih storitev 5.3%. Pri tem so povišane cene v skupini prevoz delno povezane tudi s sezonskim povišanjem cen bencinov na tujih borzah (v prvih petih mesecih se je dolarska cena neosvinčenega bencina povišala za 59%), saj je model za oblikovanje cen pogonskih goriv v Sloveniji vezan na

OKVIR 9: POTREBNI UKREPI NA PODROČJU POLITIKE NADZOROVANIH CEN

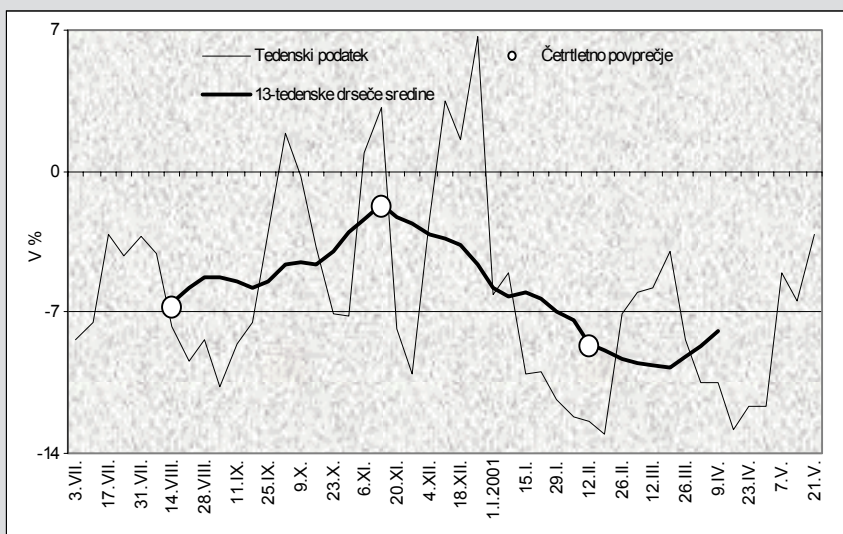
Nadzorovane cene so se v letu 2000 povišale za 16% in **ponovno prehitile rast cen** življenjskih potrebščin. K inflaciji so prispevale 24.6%, od tega približno 66% cene naftnih derivatov in električne energije, nadpovprečno pa so se povišale tudi cene komunalnih storitev (približno za 20%), kar je delno posledica višjih cen energije in delno prenosa pristojnosti njihovega nadzora na lokalno raven. Delež proizvodov in storitev pod **različnimi oblikami cenovnega nadzora** države se je v zadnjih letih postopoma zmanjševal in v začetku leta 2001 po oceni UMAR znašal približno 14% vseh proizvodov in storitev, vključenih v indeks cen življenjskih potrebščin. Približno 55% indeksa nadzorovanih cen predstavljajo naftni derivati in električna energija. Predvsem zaradi večje preglednosti oblikovanja cen je vlada v sodelovanju s prodajalci sprejela model za oblikovanje cen energentov. Konec marca 2000 je tako z uvedbo modela spremenila režim nadzora cen motornih bencinov, v oktobru pa še dizelskega goriva in kurilnega olja, ki je bil v veljavi šest mesecev. Po modelu za oblikovanje cen motornih bencinov, oblikovanem v sodelovanju s prodajalci omenjenih proizvodov, se njihova prodajna cena na domačem trgu oblikuje v skladu s ceno naftnih derivatov na svetovnem trgu, gibanjem deviznega tečaja in dogovorjeno maržo pri prodaji. Oktobra je bila sprejeta tudi uredba o oblikovanju povprečne prodajne cene zemeljskega plina iz transportnega omrežja, ki pri določanju cen upošteva enake parametre. Nadzor nad izvajanjem modelov ter njihova revizija, predvidena že ob vpeljavi, sta ostala v pristojnosti vlade.

Rast nadzorovanih cen v zadnjih letih presega rast inflacije, zato bo za znižanje inflacije na raven, primerljivo z državami EU, **potrebno odpraviti oziroma spremeniti dosednji način urejanja teh cen**. Odprava nadzora nad cenami je potrebna predvsem v panogah, kjer bo vzporedno s procesom liberalizacije mogoče vzpostaviti konkurenčno strukturo področja, tako da bodo ravnotežne cene odvisne predvsem od konkurence v posamezni panogi, kar bo omogočilo konvergenco cen. Od cen, ki so sedaj še pod vladnim nadzorom, spadajo v to skupino predvsem cene telekomunikacijskih storitev in v manjši meri transportne storitve. V preostalih panogah, kjer proces vzpostavitve konkurence ne bo potekal vzporedno s procesom liberalizacije cen zaradi monopolne narave teh panog ali majhnosti trga in s tem povezane ekonomske neupravičenosti obstoja večjega števila ponudnikov, pa naj bi se cene oblikovale v procesu dogovarjanja med ponudniki proizvodov in storitev ter neodvisnim regulatorjem. Cene se bodo v tem primeru oblikovale v skladu z gibanjem cen na svetovnem trgu ob upoštevanju morebitnih specifičnosti slovenskega trga. Za preverjanje delovanja cenovnih mehanizmov bodo skrbeli neodvisni regulatorji, ustanovljeni v skladu s prakso držav EU. V to skupino spadajo predvsem cene komunalnih in energetske storitev ter v manjši meri cene transportnih storitev.

gibanje cen bencinov na tujih borzah. **Nadpovprečna podražitev komunalnih storitev** v prvih petih mesecih letos (13.5%), povezanih z distribucijo ter predelavo vode in odpadkov, je poleg omenjenih povišanih cen energentov posledica več dejavnikov, predvsem usklajevanja cen po prenosu izvrševanja nadzora nad cenami komunalnih storitev maja lani na lokalne skupnosti ter sočasnega oblikovanja novih občin in s tem povezanega preoblikovanja sistema ponudbe komunalnih storitev. V primerjavi s predhodnimi leti se v prvih petih mesecih letos **povečuje tudi prispevek cen prehrabnenih izdelkov in brezalkoholnih pijač**, ki so k inflaciji prispevale 37.4%, kar je za 18.8 odstotne točke več kot v enakem obdobju lani. V prvih petih mesecih letos so se cene hrane in brezalkoholnih pijač v primerjavi z enakim obdobjem lani povišale za 7.1%. Na medletni ravni je bila maja najvišja rast v skupinah meso (15.3%) ter kruh in drugi izdelki iz žit (14.8%), pa tudi v skupini ribe (10.3%). Na občutno povišanje cen mesa je vplival izpad ponudbe zaradi zaprtja meja za uvoz določenih vrst mesa.

Relativno povečan vpliv notranjih dejavnikov na rast cen je razviden tudi iz gibanja **osnovne inflacije**. Različne mere osnovne inflacije kažejo na njeno ohranjanje na ravni okoli 7.8% na medletni ravni. Povečevanje razkoraka med merjeno in osnovno inflacijo (merjeno na medletni ravni), ki se je pričelo v drugi polovici leta 1999 in se ohranjalo na ravni med 3.8 in 4.5 odstotne točke tudi v prvi polovici leta 2000, se je v drugi polovici leta zmanjšalo na okoli 2 odstotni točki, v prvem četrtletju letos pa je razkorak znašal med 0.9 in 1.0 odstotne točke. Približevanje osnovne inflacije merjeni kaže, da povišane stopnje rasti v zadnjih mesecih niso več posledica enkratnih ali eksogenih dejavnikov, ampak predvsem razpršenega povišanja cen večjega števila proizvodov in storitev, vključenih v indeks cen življenjskih potrebščin.

V preostalih mesecih leta 2001 bo dinamika rasti cen v večji meri kot lani odvisna od ukrepov makroekonomske politike, saj predstavljena analiza vzrokov rasti cen v prvih petih mesecih kaže, da je mogoče na pomembne dejavnike v veliki meri vplivati z ukrepi ekonomske politike. Rast cen v naslednjih mesecih bo zato v največji meri odvisna od ukrepov na področju fiskalne, denarne, dohodkovne in cenovne politike ter njihove medsebojne usklajenosti in posledično sposobnosti zmanjševanja posrednih učinkov povišanih cen v preteklih mesecih. Dodatni pritiski na rast cen v letu 2001 nastajajo tudi zaradi povečevanja razkoraka med rastjo plač, tako znotraj sektorjev kot med posameznimi sektorji. Rast plač v javnem sektorju, ki je v letu 2000 presegla rast plač v zasebnem sektorjih za eno odstotno točko, bo tudi letos relativno hitrejša. Nadaljevanje takšnega trenda rasti lahko preko povečane zasebne potrošnje neposredno vpliva na dvig cen, posredno pa preko zahtev po vplivalo

OKVIR 10: GIBANJE CEN NAFTNIH DERIVATOV (BREZ DAVKA) V SLOVENIJI GLEDE NA POVPREČJE EU
Slika 6: Ponderirane¹ cene naftnih derivatov² brez davka, glede na povprečje³ EU

Vir podatkov: EC Oil Bulletin, raz. št.; preračuni in ocene manjkajočih podatkov UMAR.

Opombe: ¹ bencini 41%, plinsko olje 21%, kurilno olje 38%;

² Petrolove cene; pri kurilnem olju upoštevana osnovna cena (ne s količinskim popustom);

³ brez Portugalske.

Domače cene naftnih derivatov brez davka precej nihajo v primerjavi s povprečnimi v EU (bolj niha tudi raven marž). V grafu sta primerjani košarici cen bencinov, plinskega in kurilnega olja, pri čemer je, za domačo in za evropsko, kot utež uporabljena slovenska struktura prodaje omenjenih derivatov (merjeno v litrih) iz leta 1999 (41% bencin, 21% plinsko olje, 38% kurilno olje). Lani so v tretjem četrtletju domače cene naftnih derivatov brez davka za povprečnimi v EU zaostajale za 6.8%, zaostanek se je v zadnjem četrtletju znižal na 1.7%, v prvem trimesečju letos pa se je zaostanek spet povečal na 8.7% (glej tudi tabelo 17 v Statistični prilogi).

po medsektorskem usklajevanju osebnih prejemkov ter povečanih inflacijskih pričakovanj. Med zunanjimi dejavniki bo na rast cen na eni strani pomembneje vplivalo sezonsko gibanje cen motornih goriv, v povezavi s tem bo potrebno preučiti tudi ustreznost obstoječega načina oblikovanja maloprodajnih cen naftnih derivatov, na drugi strani pa umirjanje tujih cen, predvsem industrijskih proizvodov. Ob predpostavki, da bo tudi dinamika rasti cen nadzorovanih proizvodov in storitev usklajena z gibanjem širše opredeljenih indeksov cen, zato pričakujemo, **da se bo medletna rast cen do konca leta postopno umirila, v povprečju leta pa ne bo preseгла 8.5%.**

Omenjeni dejavniki inflacije bodo odločilno vplivali na rast cen tudi v naslednjih letih. Ob ohranjanju javnofinančnega primanjkljaja na sedanji ravni oziroma njegovemu postopnemu zniževanju ter ob nespremenjenem načinu njegovega financiranja, predvsem glede razmerja med zadolževanjem doma in v tujini, ne bo prišlo do izrivanja na domačem finančnem trgu, ki bi pri veljavnem načinu indeksacije preko povišanih obrestnih mer vplivalo na povišano rast cen. Zato pričakujemo, da ukrepi **fiskalne politike** ne bodo ustvarjali dodatnih inflacijskih pritiskov. Hkrati izkušnje držav EU kažejo, da povečevanje restriktivnosti fiskalne politike ne vpliva na zmanjšanje inflacijskih stopenj v kratkoročnem obdobju. **Denarna politika**, ki si je kot končni cilj zadala znižanje inflacije na raven, primerljivo z državami članicami EU, bo do vstopa Slovenije v sistem deviznih tečajev hkrati skrbela za ohranjanje zunanjega ravnotežja, zato ocenjujemo, da bo ohranila zmerno restriktivnost. Za nadaljnje znižanje inflacije bo potrebno tudi reformirati sistem **nadzora cen**, ki še ohranja nekatera nesorazmerja relativnih cen (glej okvir 9). K umiritvi cenovnih pritiskov na področju hrane pa bo pomembno vplivalo tudi nadaljevanje kmetijske reforme, ki težišče kmetijske politike prenaša z zaščite cen na zaščito dohodka.

4.7. ZAPOSLENOST IN BREZPOSELNOST – Ugodna gibanja na področju zaposlovanja se nadaljujejo

Rast zaposlenosti (po mesečnih podatkih SURS), ki se je začela leta 1999 po večletnem upadanju ter stagnaciji v letih 1997 in 1998, se je v letu 2000 nadaljevala. Letna stopnja rasti delovno aktivnega prebivalstva je zaradi zastoja zaposlovanja v oktobru in novembru ter padca v decembru (iztek dela za določen čas) znašala 1.3%. Na nizko rast je močno vplivalo zmanjšanje števila samostojnih kmetov (za 6.2%), saj je bila rast števila zaposlenih (to je oseb v delovnem razmerju) 1.8-odstotna, število samostojnih podjetnikov se je znižalo za 0.5%, število oseb s samostojnim poklicem pa povečalo za 2.1%. Število delovno aktivnih se je leta 2000 povečalo tudi **po podatkih anket o delovni sili** (za

1.7% v primerjavi s povprečjem 1999), in sicer je v prvi polovici naraščalo počasneje, v drugi polovici leta pa precej hitreje kot po mesečni statistiki. Neformalno zaposlovanje, ki se je leta 1999 močno zmanjšalo, je zlasti v drugi polovici leta 2000 torej ponovno oživel. Razlika med številom zaposlenih po anketi ter po mesečnih poročilih delodajalcev⁶⁴ se je v letu 2000 ponovno povečala (na preko 70 tisoč). Povečala se je tudi sezonska aktivnost pomagajočih družinskih članov v kmetijstvu.

Po podatkih mesečnih statistik se je tudi leta 2000 nadaljevalo **prestrukturiranje zaposlenosti** v korist storitvenih dejavnosti. Po teh podatkih se je število delovno aktivnih v kmetijstvu lani zmanjšalo za 5.3%. Upadlo je tudi v rudarstvu ter oskrbi z električno energijo, plinom in vodo. V predelovalnih dejavnostih je bilo v povprečju enako kot leta 1999. Ponovno je upadlo v proizvodnji vozil in plovil (-6.7%) ter tekstilni (-5.5%), usnjarski (-4.0%) in kemični (-1.7%) industriji, povečalo pa se je predvsem v proizvodnji električne in optične opreme (4.5%), v kovinsko-predelovalni industriji (4.4%) ter obdelavi in predelavi lesa (1.8%). Na vseh ostalih podpodročjih predelovalne industrije je število delovno aktivnih lani bolj ali manj stagniralo. Nadaljevala se je tudi rast zaposlenosti v gradbeništvo in na vseh področjih storitvenih dejavnosti. Pri tem sta imeli med storitvami najnižjo rast zaposlenosti v letu 2000 področji prometa in izobraževanja. Nekoliko drugačno sliko kažejo lanski podatki po anketi o delovni sili, saj je na podlagi teh podatkov prestrukturiranje zaposlenosti leta 2000 nekoliko zastalo. Delež oseb, ki delajo v agrarnem sektorju (in vključuje tudi pomagajoče družinske člane, ki večinoma delajo v kmetijstvu), se je nekoliko znižal (za 1.1%, kar je precej manj kot po podatkih mesečnih statistik⁶⁵), delež zaposlenih v storitvah se je povečal nebitveno, nekoliko pa se je povečal tudi delež zaposlenih v industrijskih dejavnostih (glej tudi tabelo 14a v Statistični prilogi).

Rast zaposlenosti **v ekvivalentu polnega delovnega časa** je leta 2000 znašala 1.1% in je zaradi rasti števila oseb, ki delajo s krajšim delovnim časom od polnega, nižja od rasti števila delovno aktivnih po mesečnih oziroma anketnih podatkih. **Rast produktivnosti** dela, ki je bila lani precej nižja kot v preteklih letih (3.5%), bo letos po oceni **ostala na približno lanski ravni**, v naslednjih letih pa se

⁶⁴ Največja je bila leta 1996, ko je znašala preko 92 tisoč, do leta 1999 pa se je zmanjšala na 61 tisoč.

⁶⁵ SURS v mesečnih poročilih o aktivnem prebivalstvu kot število samostojnih kmetov upošteva oceno iz ankete o delovni sili za povprečje preteklih treh četrtletij. Število samostojnih kmetov v mesečnih poročilih je tako prikazano s trimesečnim zamikom, poleg tega pa iz četrtletja v četrtletje močno niha, kar bolj kaže na metodološke pomanjkljivosti anketnih podatkov kot na dejansko dinamiko števila kmetov.

bo ponovno nekoliko okrepila, vendar bo ostala pod povprečno ravniyo v obdobju 1993-2000 (to je 4.3%). **Število zaposlenih v ekvivalentu polnega delovnega časa se bo v letih 2001 in 2002 povečalo za okrog 0.7% letno, leta 2003 pa za približno 1%.** V vseh treh letih bo rast števila delovno aktivnih po mesečnih virih po oceni presegala rast števila zaposlenih v ekvivalentu polnega delovnega časa, predvsem zaradi postopnega zmanjševanja deleža neformalno delovno aktivnih.

Podobno oceno o letošnjem gibanju zaposlenosti dajejo tudi napovedi podjetij in organizacij, ki jih vsako leto zbira Zavod RS za zaposlovanje (anketa LP-ZAP). Te napovedi kažejo na 0.9-odstotno povečanje zaposlenosti v letu 2001, kar naj bi bil rezultat nadaljnega znižanja števila zaposlenih v agrarnem sektorju, rudarstvu ter oskrbi z električno energijo, plinom in vodo, stagnacije v predelovalnih dejavnostih ter povečanja zaposlenosti v storitvah. Sicer pa bo

Tabela 4.7: Struktura in gibanje števila delovno aktivnih po področjih dejavnosti

	Struktura (v %)			Letna rast (v %)		
	Po mesečnih virih		Napovedi LP-ZAP	Po mesečnih virih		Napovedi LP-ZAP
	1999	2000	2001	1999	2000	2001
SKUPAJ	100.0	100.0	100.0	1.8	1.3	0.9
A+B Kmetijske dejavnosti	6.0	5.6	5.5	-8.8	-5.3	-2.1
C:F Industrija in gradbeništvo	40.6	40.2	39.8	-0.6	0.2	0.1
C Rudarstvo	0.9	0.7	0.7	-5.6	-18.0	-5.6
D Predelovalne dejavnosti	30.9	30.5	30.2	-1.6	0.0	0.0
E Oskrba z elektriko, plinom, vodo	1.5	1.5	1.5	0.6	-2.2	-0.8
F Gradbeništvo	7.3	7.5	7.5	4.1	4.1	1.2
G:O Storitve skupaj	53.4	54.2	54.7	5.1	2.8	1.7
G Trgovina, popravila motornih vozil	12.4	12.7	12.6	3.4	3.4	0.3
H Gostinstvo	3.7	3.8	3.7	7.0	3.0	-1.8
I Promet, skladiščenje, zveze	6.2	6.2	6.2	4.8	1.0	1.4
J Finančno posredništvo	2.5	2.5	2.5	9.0	3.6	2.2
K Nepremičnine, najem, posl. stor.	5.9	6.0	6.1	6.3	3.1	3.2
L Javna uprava in obramba	5.6	5.7	6.0	2.7	3.2	5.8
M Izobraževanje	6.9	6.9	6.9	1.6	1.7	0.3
N Zdravstvo in socialno varstvo	6.9	7.1	7.2	9.5	3.3	3.1
O Druge javne, skupne in osebne stor.	3.3	3.4	3.4	8.1	3.8	1.2

Vir podatkov: SURS, za leto 2001: ZRSZ, Anketa LP-ZAP; preračuni UMAR.

tudi letos pri gibanjih zaposlenosti v veliki meri prisoten sezonski vpliv. Tako pričakujemo večje znižanje v poletnih mesecih in v decembru, le običajno jesensko povečanje je ob predvideni upočasnitvi izvoza in proizvodne aktivnosti v drugi polovici leta bolj vprašljivo kot lani.

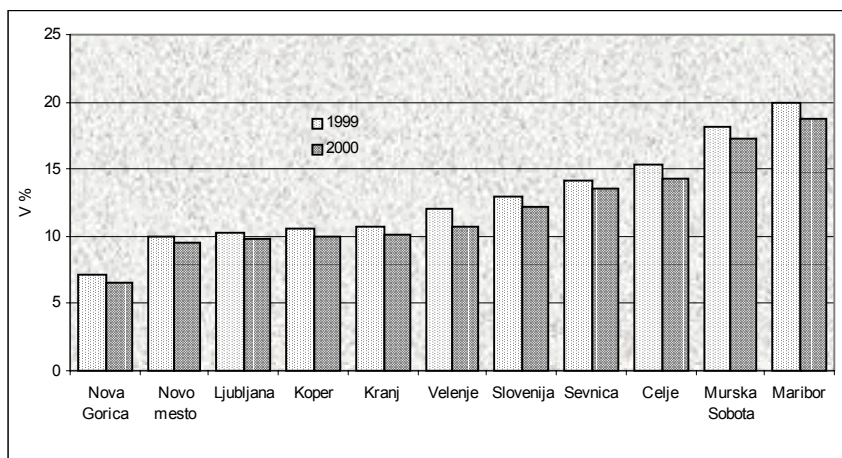
Lani so se **nadaljevala tudi ugodna gibanja na področju brezposelnosti**, saj se je znižala tako registrirana kot tudi mednarodno primerljiva tj. anketna brezposelnost. Število registriranih brezposelnih se je od decembra 1999 do decembra 2000 zmanjšalo s 114,348 na 104,583, povprečno število pa s 118,950 leta 1999 na 106,600 leta 2000 (za 10.4%). Stopnja registrirane brezposelnosti se je zmanjšala s 13% v decembru 1999 na 12% decembra 2000, povprečna stopnja s 13.6% leta 1999 na 12.2% lani. Stopnja anketne brezposelnosti, ki je bila leta 1999 v povprečju 7.6-odstotna, se je do četrtega trimesečja 2000 znižala celo na 6.6%, tako da je bila lani v povprečju 7-odstotna.

Tokovi oblikovanja registrirane brezposelnosti kažejo, da **črtanje iz evidenc** (teh je bilo leta 2000 za 3.9% več kot leta 1999) ostaja **glavni razlog za zmanjševanje registrirane brezposelnosti**. Sicer pa je tudi lani priliv oseb, ki so izgubile delo, trendno naraščal, odliv brezposelnih v zaposlitev pa se je trendno zmanjševal (še zlasti tisti del, ki ni subvencioniran z različnimi ukrepi aktivne politike zaposlovanja). V primerjavi z letom 1999 se je lani med brezposelne prijavilo za 4.3% več iskalcev prve zaposlitev ter za 1.2% več oseb, ki so izgubile delo, delo pa je dobilo za 3.5% oseb manj kot leto poprej. Glavni razlog za priliv v brezposelnost zaradi izgube dela ostaja prekinitev dela za določen čas (vključno s prenehanjem delovnega razmerja po programu javnih del), glavni razlog črtanj iz evidence pa t.i. subjektivni razlogi, čeprav se je leta 2000 močno povečalo tudi črtanje zaradi upokojitvev.

Ob predvideni rasti zaposlenosti se bo **brezposelnost letos in v letih 2002 in 2003 še naprej zniževala**, pri čemer bi se obnovilo počasno povečevanje aktivnosti delovno sposobnega prebivalstva. Leta 2001 bo povprečno število registrirano brezposelnih okoli 102,600 ali 11.7% aktivnega prebivalstva, leta 2002 100.100 oziroma 11.3% aktivnega prebivalstva, leta 2003 pa 96,400 oziroma 10.8%.

Strukturni problemi registrirane brezposelnosti ostajajo nespremenjeni oziroma se še nekoliko poslabšujejo. Delež dolgotrajno brezposelnih je v povprečju ostal na ravni okrog 63%, pri tem pa se je trajanje brezposelnosti lani podaljšalo (leta 2000 v povprečju 2 leti 8 mesecev in 12 dni, leta 1999 pa 2 leti 5 mesecev in 28 dni). Delež brezposelnih brez izobrazbe ostaja na ravni okrog 47%. Delež starejših od 40 let se je povečal od 48.5% leta 1999 na 51.7% leta

Slika 7: Stopnja brezposelnosti po regijah v letih 1999 in 2000 (na podlagi podatkov območnih služb Zavoda RS za zaposlovanje)

Vir podatkov: SURS.

2000, delež starejših od 50 let pa od 24.1% na 27.5%. Med brezposelnimi brez izobrazbe je bilo dolgotrajno brezposelnih v povprečju 70%, med starejšimi od 40 let pa 78%. Tudi razlika v stopnjah brezposelnosti glede na spol ostaja visoka, tako po registrirani (leta 2000 v povprečju 11.1% za moške in 13.5% za ženske), kot po anketni brezposelnosti (6.8% za moške in 7.3% za ženske). Primerjava podatkov o prilivih v registrirano brezposelnost s podatki o številu brezposelnih po dolžini trajanja brezposelnosti pokaže, da **novi brezposelni vedno hitreje dobijo delo** (sami ali preko različnih programov aktivne politike zaposlovanja) ali pa so iz različnih razlogov črtani iz evidence. Omenjeno podaljševanje povprečnega trajanja brezposelnosti pa je predvsem posledica podaljševanja trajanja brezposelnosti dolgoročno brezposelnim, ki so vedno težje zaposljivi. Primerjava med posameznimi kategorijami brezposelnih pokaže, da najhitreje najdejo delo brezposelni z višjo in visoko izobrazbo, najtežje pa brezposelni brez izobrazbe (pri tem med iskalci prve ali ponovne zaposlitve skoraj ni razlik).

Število prostih delovnih mest ostaja v povprečju že dve leti približno enako, zaradi upadanja brezposelnosti pa se **razmerje med brezposelnimi in prostimi delovnimi mesti še naprej izboljšuje**. Leta 2000 je tako prišlo v povprečju na eno prosto delovno mesto 8.3 brezposelnih (v letu 1999 9.6). Tudi razmerja glede na stopnjo izobrazbe se izboljšujejo za vse stopnje izobrazbe. Še naprej ostaja najslabše razmerje pri brezposelnih z nizko stopnjo izobrazbe, saj pride na nekvalificirana in polkvalificirana prosta delovna mesta 12.6

brezposelnih brez izobrazbe (leta 1999 14.4), na prosto delovno mesto s poklicno ali srednjo izobrazbo pride 7.5 brezposelnih s tako izobrazbo (leta 1999 8.8), na prosto delovno mesto z višjo ali visoko izobrazbo pa okrog 2.4 registrirano brezposelnih oseb z enako izobrazbo (leta 1999 2.6).

V regionalni porazdelitvi brezposelnosti tudi ni prišlo do bistvenih sprememb. Stopnja registrirane brezposelnosti ostaja še naprej zelo visoka v Podravski in Pomurski regiji, kjer se le počasi zmanjšuje, višja od državnega povprečja pa je še v Zasavski, Savinjski in Posavski regiji. Brezposelnost najhitreje upada v Severnoprimorski regiji, kjer je stopnja registrirane brezposelnosti že nižja od 7%.

4.8. GIBANJA NA FINANČNEM TRGU – Krepitev varčevanja prebivalstva in večji obseg v tujini najetih posojil v letu 2000

Za slovenski finančni trg je značilna premajhna razvitost. Čeprav se je lani varčevanje v bankah okrepilo, dolgoročno celo bolj od kratkoročnega, ostajajo deficitarni viri dolgoročnih sredstev v bankah eden izmed ključnih problemov zmogljivosti bančnega sistema, uravnavanja ročnostne strukture naložb in virov ter skromnega kreditnega potenciala. Težave se kažejo tudi v nerazvitem trgu kapitala, ki le v manjšem delu opravlja svojo osnovno funkcijo (prenos finančnih presežkov od suficitnih k deficitnim ekonomskim celicam), pa tudi v še premalo razvitih alternativnih oblikah varčevanja (med temi izraziteje naraščajo le življenjska in pokojninska zavarovanja).

4.8.1. VARČEVANJE IN KREDITIRANJE PREBIVALSTVA – Varčevanje prebivalstva se krepi, neto zadolženost pa postopno znižuje

Varčevanje prebivalstva v bankah, ki po oceni predstavlja približno dve tretjini bruto varčevanja prebivalstva, se je lani močno okrepilo, k temu so poleg cikličnega umirjanja potrošnje v preteklem letu prispevale tudi višje realne pasivne obrestne mere, relativno visoka temeljna obrestna mera (TOM) ter dinamika rasti deviznih tečajev (glej poglavje 5.1). Po zmerni upočasnitvi rasti varčevanja v letu 1999 (7.5-odstotna realna rast, leta 1998 15.7%), ko je bil relativno večji delež bruto razpoložljivega dohodka prebivalstva namenjen potrošnji (glej poglavje 4.3), je bil **obseg varčevanja prebivalstva v bankah**

konec decembra 2000 realno za 14.8% večji kot decembra 1999. V valutni in ročnostni strukturi bančnih vlog prebivalstva je lani prišlo do premika v korist dolgoročnih deviznih prihrankov, med tolarškimi vlogami pa so se zaradi visokega TOM-a in metodoloških sprememb relativno hitreje povečevale kratkoročne vloge.

Delež tolarških prihrankov v celotnih sredstvih prebivalstva v bankah je konec decembra 2000 znašal 55.6% (decembra 1999 56%). **Tolarško varčevanje** je v letu 2000 zabeležilo 14.2-odstotno realno rast, pri tem so **kratkoročne vloge** (brez vpoglednih vlog) **naraščale bolj dinamično**, tako da je njihova rast realno presegla rast dolgoročnega varčevanja za okoli 8 odstotnih točk. Konec decembra 2000 je delež dolgoročnih tolarških vlog v skupnih tolarških vlogah znašal 11%, kar je za 0.8 odstotne točke manj kot decembra 1999. Med kratkoročnimi vlogami so najhitreje naraščale vezane vloge od 90 dni do 1 leta, ki imajo tudi najvišji strukturni delež v tolarških vlogah (lani 28%, leta 1999 23.8%), kar je bilo v veliki meri povezano s pričakovanji glede gibanja TOM-a. V okviru dolgoročnega varčevanja je varčevanje v okviru nacionalnih stanovanjskih varčevalnih shem po okvirni oceni Stanovanjskega sklada decembra 2000 predstavljalo približno 1.5% celotnega tolarškega varčevanja in okoli 11% dolgoročnega tolarškega varčevanja. K spremembi ročnostne strukture tolarških vlog je poleg višjega TOM-a prispevala tudi preknjižba približno 10% dolgoročnih vlog prebivalstva v višini 9 milijard tolarjev v kratkoročne vloge zaradi spremenjene metodologije Banke Slovenije glede izračunavanja obveznih rezerv v začetku leta.

Obseg deviznega varčevanja je lani naraščal bolj dinamično od tolarškega, realna rast je bila 15.5-odstotna. K relativno visoki rasti je največ prispevala rast obsega dolgoročnih deviznih vlog, ki je bil realno za 55.6% večji kot decembra 1999. Delež dolgoročnih vlog v deviznem varčevanju, ki je konec leta 2000 znašal 16.2%, se je tako okrepil za 4.3 odstotne točke glede na december 1999, dolgoročne devizne vloge pa so predstavljale že približno polovico skupnih dolgoročnih vlog prebivalstva v bankah. Pri tem je lani prišlo tudi do delne preusmeritve dolgoročnih prihrankov iz tolarških v devizne, kar je odražalo dolgoročno pričakovanja o višji nominalni rasti tečajev v primerjavi s TOM-om. Spremembe strukture in ročnosti bančnih vlog so zaznamovale tudi lansko dinamiko rasti denarnih agregatov (glej poglavje 5.1).

V prvih treh mesecih 2001 se je rast varčevanja prebivalstva nadaljevala s približno enako dinamiko kot v povprečju preteklega letu. Konec marca je bilo stanje skupnih vlog prebivalstva v bankah realno za 4.2% višje kot konec leta 2000. Priliv vlog v banke je bil realno višji za 4.7% glede na enako obdobje lani.

V prvem četrtletju so relativno najhitreje naraščale dolgoročne devizne in tolarske vloge (9.4%, 7.9%). V enakem obdobju lani so devizne vloge rasle za 4.8 odstotne točke hitreje, pri tolarskih vlogah pa je bil celo zabeležen odliv dolgoročnih tolarskih prihrankov iz bank oz. v dolgoročne devizne vloge. Če pogledamo mesečno dinamiko, so dolgoročne tolarske vloge začele v letu 2000 naraščati v aprilu in ta trend se je nadaljeval tudi v novo leto, tako da je bila marca rast 2.0%. V marcu so se najbolj povečale dolgoročne in kratkoročne vezane vloge v tuji valuti (2.4%, 2.3%), tolarske hranilne vloge pa so zabeležile padec za 1.9 odstotne točke. Delež tolarskih prihrankov v celotnih sredstvih prebivalstva konec marca se je v primerjavi s stanjem decembra 2000 rahlo okreplil (na 55.9%). Kratkoročne tolarske vloge so bile konec marca realno za 3.1% višje kot konec decembra 2000, dolgoročne pa za 6.6%.

Devizno varčevanje prebivalstva v bankah je bilo konec marca za 5.0% višje kot konec leta 2000, njegov delež v skupnih prihrankih prebivalstva je bil 44.1-odstoten. Znotraj deviznih vlog so v prvih treh mesecih relativno hitreje rasle dolgoročne vloge (realno 9.4%; kratkoročne 4.3%).

Skladno z dinamično rastjo varčevanja v preteklem letu se je neto zadolženost prebivalstva pri bankah (razmerje med posojili in vlogami) lani znižala (s 0.42 konec leta 1999 na 0.38 konec leta 2000), saj so bančna posojila prebivalstvu lani naraščala bistveno počasneje kot vloge prebivalstva v bankah. **Kreditiranje prebivalstva v letu 2000 je bilo zelo umirjeno** v primerjavi z letom 1999, saj je bila realna rast posojil prebivalstvu lani 3.6-odstotna, leta 1999 pa kar 34-odstotna. Kumulativa neto toka bančnih posojil prebivalstvu v letu 2000 je bila realno za kar 76.2% nižja kot leta 1999 (pa tudi precej nižja kot leta 1998, realno za 32%). Konec marca letos je bilo stanje bančnih posojil prebivalstvu

Tabela 4.8.1: Razmerje med krediti in evidentiranimi mesečnimi prejemki prebivalstva v obdobju 1995 do marca 2001

Obdobje	Povprečno mesečno stanje posojil poslovnih bank prebivalstvu (v mlrd SIT)	Povprečni evidentirani mesečni prejemki prebivalstva (v mlrd SIT)	Posojila / prejemki
1995	123.9	88.9	1.39
1996	192.9	106.4	1.81
1997	224.6	119.8	1.87
1998	272.7	131.8	2.07
1999	390.2	148.8	2.62
2000	472.8	164.3	2.88
2001 (marec)	496.8	167.2	3.00

Vir podatkov: Banka Slovenije.

realno celo nekoliko nižje kot ob koncu leta 2000, tok novo odobrenih posojil v prvih treh mesecih pa je bil bistveno nižji kot v enakem lanskem obdobju. V strukturi najetih bančnih posojil s strani prebivalstva v letu 2000 in prvih mesecih leta 2001 so še vedno močno prevladovala dolgoročna posojila (več kot 80%), vendar pa je v primerjavi s tokovi leta 1999 tok kratkoročnih posojil v tem obdobju naraščal, tok dolgoročnih pa je bil bolj umirjen.

Relativno nižji obseg novo odobrenih dolgoročnih posojil lani in v prvih treh mesecih letos kaže predvsem na visoko obremenjenost prebivalstva s krediti. Slednje dobro odraža tudi kazalec, ki kaže **razmerje med povprečnim stanjem bančnih posojil prebivalstvu in povprečnimi evidentiranimi mesečnimi prejemki** (neto plače, drugi prejemki iz delovnega razmerja in transferni prejemki). Vrednost tega kazalca se je izrazito povišala leta 1999 (sicer narašča od leta 1995), v lanskih pomladanskih mesecih je nekoliko upadla (junija je znašala 2.5), v drugi polovici leta pa ponovno začela naraščati, tako da je v povprečju leta bila višja kot leta 1999. Poleg novo odobrenih posojil v letu 2000 je k **ohranjanju visoke vrednosti kazalca prispevalo predvsem najemanje dolgoročnih posojil v letu 1999**, ki še vedno močno bremenijo prejemke prebivalstva. V prvem četrtletju leta 2001 je vrednost kazalca znašala že 3.00.

4.8.2. ZADOLŽEVANJE GOSPODARSTVA DOMA IN V TUJINI – Podjetja pri domačih bankah najemajo večinoma kratkoročne kredite, pri dolgoročnih pa prevladuje zadolževanje v tujini

Obseg bančnih kreditov gospodarstvu se je leta 2000 realno povečal za 9.7%. Realna rast tolarskih kreditov je bila 6-odstotna, realna rast deviznih kreditov, ki so jih odobrile slovenske banke, pa je bila 24.2-odstotna (devizni krediti so predstavljali okoli 21% vseh bančnih posojil podjetjem). Praktično celotno povečanje tolarskih kreditov je posledica rasti kratkoročnih kreditov, ki je znašala 11.5% (v strukturi kreditov gospodarstvu so kratkoročni krediti decembra 2000 predstavljali 59.5%). Med vzroki za obsežnejše najemanje kratkoročnih kreditov je med drugim izognitev prisilni poravnavi, saj Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju podjetij, ki je začel veljati 31.12.1999, ne dopušča daljšega vztrajanja nelikvidnih podjetij na trgu. Na hitrejšo rast kratkoročnega zadolževanja je vplivala tudi lanska dinamika rasti deviznih tečajev, ki je kratkoročno slabšala pogoje zadolževanja v tujini, pa tudi restriktivnejša proračunska politika ob koncu leta 2000 in z njo zaostala plačila države.

Najmanje dolgoročnih posojil v domačih bankah s strani podjetij je bilo lani skromno, saj je bilo stanje dolgoročnih posojil gospodarstvu konec leta 2000 realno za 6% nižje kot konec leta 1999. Podobno kot leta 1999 so se **podjetja namreč tudi lani dolgoročno močneje zadolževala v tujini**. Neto tok posojil, ki so jih podjetja najela v tujini in med katerimi prevladujejo dolgoročna posojila, se je lani ponovno precej povečal (preračunano v tolarje po povprečnih mesečnih deviznih tečajih od 91,734 milijonov tolarjev leta 1999 na 118,874 milijonov tolarjev leta 2000). Razlogov za dolgoročno zadolževanje v tujini je več, na eni strani gre za ugodnejše pogoje kreditiranja v tujini. Primerjava slovenskih in nemških obrestnih mer za dolgoročna posojila, kjer so upoštevana tudi gibanja deviznih tečajev, namreč kaže, da se je razlika med nominalnimi obrestnimi merami v Sloveniji in Nemčiji v letih 1999 in 2000 povečala - kljub naraščanju tujih obrestnih mer v tem času. Na drugi strani je na večje zadolževanje v tujini vplivalo tudi dejstvo, da je slovenski finančni trg premajhen in preslabo razvit, odobravanje večjih posojil pa poleg premajhnih virov sredstev v bankah dodatno omejuje tudi predpis o kreditni izpostavljenosti bank pri odobravanju visokih posojil posameznemu posojilojemalcu (izpostavljenost banke do posamezne osebe ne sme presegati višine 25% kapitala banke).

Realna rast tolarskih in deviznih bančnih kreditov gospodarstvu v prvih treh mesecih leta 2001 je znašala 5.0%, pri tem je bila rast tolarskih 4.4-odstotna, deviznih pa 6.9-odstotna. Praktično celotno povečanje tolarskih bančnih kreditov je bilo posledica rasti okvirnih in kratkoročnih kreditov, ki so se povečali realno za 7.2%. Dolgoročna tolarska posojila so bila konec marca 2001 realno za 0.2% višja kot konec leta 2000, skupna devizna posojila podjetjem pa za 6.9%. Tudi v letu 2001 se tako kaže trend preusmerjanja od dolgoročnih h kratkoročnim tolarskim posojilom in deviznim posojilom. Najmanje posojil v tujini s strani podjetij je bilo v prvih treh mesecih letos nekoliko skromnejše kot v enakem lanskem obdobju. (29.638 milijonov tolarjev v prvih treh mesecih lani in 16.355 milijonov tolarjev v prvih treh mesecih letos).

4.8.3. GIBANJA AKTIVNIH, PASIVNIH IN MEDBANČNIH OBRESTNIH MER – Pasivne obrestne mere nad TOM v prvih štirih mesecih letos v povprečju višje

Nominalne obrestne mere so v letu 2000 precej nihale, nihanje pa je bilo v največji meri povezano z gibanjem TOM-a, ki se je med letom gibal med 8.6% in 9.9% na letni ravni. Povprečni TOM je lani znašal 9.05%, kar je za 2.8 odstotne točke več kot leta 1999. Povprečne **obrestne mere nad TOM** za kratkoročna **posojila** so se v prvih sedmih mesecih leta 2000 zviševale (s 6.2% na 6.5%), decembra pa so padle na raven 6%. Povprečne obrestne mere nad TOM za dolgoročna posojila so vse leto ostale na ravni okoli 8%. Povprečne obrestne mere za kratkoročna in dolgoročna posojila nad TOM so se v prvih letošnjih mesecih gibale na nekoliko nižji ravni kot v povprečju preteklega leta. Gibanje nominalnih aktivnih obrestnih mer pa je povezano z višino TOM-a, ki se je zaradi načina izračuna skladno s cenovnimi gibanji v prvih štirih mesecih leta 2001 gibal malo pod 9% letno.

Na gibanje pasivnih obrestnih mer, ki je za vezane vloge nad 30 dni prav tako pogojeno z gibanjem TOM-a, so lani vplivali še nekateri dejavniki. Do avgusta 2000 se **povprečne pasivne obrestne mere nad TOM** niso spreminjale, v avgustu pa so banke upoštevale novo priporočilo Združenja bank Slovenije o dvigu pasivnih obrestnih mer za vezane vloge nad 91 dni. Realni del obrestne mere za vloge vezane od enega do treh mesecev se ni spremenil in je ostal 0.9%. Za trimesečne vezane vloge se je zvišal z 1.9 % v januarju 2000 na 2.1% v decembru 2000, za vloge od šest mesecev do enega leta pa z 2.6% na 3.1%. Nekoliko večji je bil dvig realne obrestne mere za bančne vloge, vezane nad eno leto, in sicer za 0.25 odstotne točke na 4.7%. Decembra so nekatere banke objavile prekinitve upoštevanja priporočila o najvišjih pasivnih obrestnih merah, februarja letos pa so tudi uradno odstopile od priporočila Združenja bank o najvišji pasivni obrestni meri. Povprečne pasivne obrestne mere nad TOM so se v marcu in aprilu 2001 ponovno povišale, kar je deloma tudi posledica vpliva dviga obrestnih mer na instrumente BS (glej poglavje 5.1).

Povprečna medbančna obrestna mera, katere višina je v veliki meri povezana z likvidnostjo bančnega sistema in razmerami na deviznem trgu, je lani znašala 6.3%. V prvih petih mesecih je naraščala, zvišanje je bilo posebej izrazito konec aprila in v maju (povprečna 8.1-odstotna). Junija je medbančna obrestna mera padla za 0.5 odstotne točke zaradi relativno velikega obsega monetizacije deviz države in se po kratkotrajnem avgustovskem znižanju

septembra ponovno zvišala (zaradi slabše tolarske likvidnosti bank in dviga izhodiščne obrestne mere za repo devizne blagajniške zapise in obrestne mere za tolarske blagajniške zapise). Z aktivnejšim poseganjem Banke Slovenije na trgu tujega denarja v tretjem lanskem četrtletju (glej poglavje 5.1), se je medbančna obrestna mera vsaj deloma spreminjala v odvisnosti od dogajanja na deviznem trgu. V letu 2001 se je medbančna obrestna mera denarnega trga od začetka januarja vztrajno zviševala ter februarja dosegla raven 7.49%. Zviševanje je predvsem odraz poslabšane tolarske likvidnosti kot posledica relativno visokih januarskih neto deviznih odlivov na deviznem trgu. V marcu se je likvidnost izboljšala in obrestna mera je padla na 7.28%. Čeprav je sredi marca 2001 Banka Slovenije zvišala obrestne mere za instrumente denarne politike (glej poglavje 5.1), se medbančna obrestna mera zaradi ugodne tolarske in devizne likvidnosti v prvi polovici aprila še ni bistveno spreminjala.

4.8.4. POSLOVANJE BANK IN HRANILNIC V LETU 2000 – Dobri poslovni rezultati bank leta 2000 v veliki meri posledica revalorizacijskih dobičkov

Število bank v Sloveniji se od konca leta 1994, ko je delovalo 33 bank, postopno znižuje. Konec leta 2000 je v Sloveniji delovalo 25 bank, od tega štiri hčerinske banke tujih bank in ena podružnica tuje banke. Poleg tega so delovale tri hranilnice in 66 hranilno kreditnih služb.

Po nerevidiranih podatkih je **bilančna vsota vseh slovenskih bank**⁶⁶ konec leta 2000 znašala 3,178.9 milijarde tolarjev, kar je realno za 8.6% več kot v letu 1999. To je bilo drugo najvišje realno povečanje obsega poslovanja slovenskega bančnega sistema v zadnjih petih letih (leta 1998 9.1-odstotna realna rast). Tržni delež treh največjih bank, merjen z nekonsolidiranimi bilančnimi vsotami, je že nekaj let zelo stabilen in je konec leta 2000 znašal 50.2 % (v obdobju 1994-1999 se je gibal med 50.6% in 53%), pri tem je tržni delež največje banke s petimi hčerami znašal 36%.

Povprečna struktura **pasive** bank se je v letu 2000 spremenila v korist vlog bančnega sektorja. Bančni viri so se lani realno povečali za 14.6%, delež vlog bančnega sektorja se je povečal od 10.7% na 11.1%. Pri tem so slovenske banke ohranile oziroma še nekoliko okrepile pretežno **naravnost k virom sredstev bank iz tujine**, saj je njihov delež med bančnimi viri znašal 66.3%,

⁶⁶ Podatki za leto 2000 ne vključujejo podružnice NLB v Trstu.

kar je nekoliko več kot leta 1999. Znižanje povprečnega deleža vlog nebančnega sektorja z 69.3% na 68.6% celotne pasive je predvsem posledica nižjih strukturnih deležev vlog nefinančnih podjetij in države, ki so dosegli najnižjo raven v zadnjih štirih letih. Obveznosti bank do nebančnega sektorja⁶⁷ so se v letu 2000 realno povečale za 6.5%, v okviru tega so najhitreje **naraščale vloge gospodinjstev** (14.9-odstotna realna rast), ki so bile spodbujene tudi z višjimi pasivnimi obrestnimi merami (nominalne pasivne obrestne mere so se povečale za 1.2 odstotne točke, realne za 0.5 odstotne točke). Vloge nefinančnih podjetij so se po 5.3-odstotnem realnem zmanjšanju v letu 1999 in stagnaciji v prvi polovici leta 2000 do konca leta 2000 realno povečale za 2.5%, znotraj tega so se najhitreje **povečevale vloge na deviznih računih podjetij**, ki od uvedbe septembra 1999 beležijo dinamično rast. Med vlogami nebančnega sektorja so prevladovali kratkoročne vloge, katerih delež je konec leta 2000 znašal 57.7% (neupoštevajoč vpogledne vloge je bil delež kratkoročnih vlog med vlogami nebančnega sektorja skoraj 87-odstoten). Obveznosti do države so se lani realno znižale za kar 24.7%, kar je tudi vplivalo na **padec strukturnega deleža vlog države** med viri s 11.2% na 7.9%.

V povprečni strukturi **aktive** bank imajo **največji delež posojila nebančnemu sektorju**, ki so se leta 2000 realno povečala za 7.4%, kar je precej manj kot leta 1999, njihov delež pa je znašal 51.1%. Lanska rast posojil nebančnemu sektorju je bila bistveno nižja kot leta 1999 (15.9%), zlasti se je **počasneje povečeval obseg posojil gospodinjstvom** (3.3-odstotna realna rast, leta 1999 34.5-odstotna realna rast). Rast posojil državi je ostala približno na ravni leta 1999 (11.1% realno), **rast posojil gospodarstvu**, ki je bila lani realno 9.7-odstotna, pa se je v primerjavi z letom 1999 (realno 7%) **nekoliko okrepila** (predvsem zaradi rasti kratkoročnih posojil; glej poglavje 4.8.2). Upadanje deleža bančnih naložb v vrednostne papirje, ki se je začelo leta 1999, se je nadaljevalo tudi v letu 2000. Realna rast teh naložb je bila lani 2.8-odstotna, relativno so najhitreje naraščale naložbe v kratkoročne vrednostne papirje države in vrednostne papirje nefinančnih podjetij, slednje zlasti v zadnjem četrtletju zaradi zmanjševanja davčne osnove. Med naložbami v vrednostne papirje Banke Slovenije so prevladovali naložbe v devizne blagajniške zapise (98.1%). **Med naložbami v druge banke**, ki so se lani realno povečale za kar 30.5%, so najhitreje naraščale vezane tolarske vloge, vendar pa so **večino** teh naložb **predstavljale vezane devizne vloge bank v drugih bankah** (79.2%).

⁶⁷ Nefinančna podjetja, gospodinjstva, država, druge finančne organizacije, neprofitni izvajalci storitev gospodinjstvom in nerezidenti

Skupni dobiček slovenskih bank pred obdavčitvijo je lani znašal 32.5 milijarde tolarjev, kar je realno za 48.4% več kot leta 1999 in realno za 8.4% več kot leta 1998 (poslovni rezultat bank se je v letu 1999 realno znižal za 28.2%, vendar je bila to posledica izgube ene od večjih bank in tudi nekoliko slabšega poslovanja bančnega sistema v celoti). **K visokemu izboljšanju poslovnega rezultata v letu 2000** je poleg vpliva omenjenega realnega znižanja leta 1999 ter relativno počasnejše rasti operativnih stroškov **močno prispeval visok saldo revalorizacijskega izida** (38.6 milijarde tolarjev). Predvsem zaradi veljavnega sistema indeksacije obrestnih mer (indeksirane so obrestne mere za vsa posojila, pri vlogah pa le za vloge na 30 dni, kar bankam omogoča doseganje visokih obrestnih marž) se je lani realno povečal za 41.5%. V okviru bruto dohodka banka so se neto obresti realno povečale za 19.1%, neto provizije so se realno nekoliko znižale (za 2.7%), prihodki iz naslova neto finančnih poslov pa so se realno povečali za 28.5%, kar je posledica visokih prihodkov od kapitalskih naložb in prihodkov od kupoprodaje deviz. Obseg neto rezervacij se je, po 32.3-odstotnem realnem povečanju leta 1999, lani ponovno močno povečal, in sicer realno za 29.2% (v obeh letih so se rezervacije močno povečale v eni izmed večjih bank).

Kazalci učinkovitosti poslovanja bank kažejo na ponovno izboljšanje po slabšem letu 1999. **Rentabilnost bančnega poslovanja** se je po slabšem letu 1999 ponovno izboljšala in se **vrnila približno na raven leta 1998**. Donosnost na povprečno aktivo je v letu 2000 znašala 1.1%, donosnost na povprečni kapital pa 11.3%. Povprečna neto obrestna marža (neto obresti/povprečna bruto obrestonosna aktiva) se je po triletnem zniževanju (s 4.9% v letu 1997 na 4.0% v letu 1999) v letu 2000 ponovno povečala na 4.5%, pri tem so neto obrestne marže posameznih bank gibale med 2.2 in 7.9%⁶⁸.

Na začetku leta 2000 je v Sloveniji poslovalo šest, konec leta pa tri hranilnice⁶⁹. Bilančna vsota vseh treh **hranilnic**, ki imajo komaj 0.4-odstotni tržni delež v slovenskem bančnem sistemu, je konec leta znašala 12.3 milijarde tolarjev in je bila glede na leto poprej realno višja za 2.4%. Vloge gospodinjstev so dosegle 26.5-odstotni delež pasive hranilnic oziroma četrtino odstotka skupnih vlog gospodinjstev v bankah, posojila gospodinjstvom, ki predstavljajo najpomembnejšo postavko naložb hranilnic (76.1% aktive hranilnic), pa so predstavljala približno 1% skupnih bančnih posojil gospodinjstvom. V letu 2000

⁶⁸ V obrestnih prihodkih oziroma odhodkih je vključena revalorizacija.

⁶⁹ Ena od hranilnic se je med letom pripojila k večji hranilnici, druga se je konec leta pripojila k srednje veliki poslovni banki, sredi preteklega leta se je pri tretji pričel postopek redne likvidacije.

so vse hranilnice poslovale z dobičkom, ki je pred obdavčitvijo znašal 156.9 milijona tolarjev, kar je 24.5 milijona tolarjev oziroma realno okoli 20% manj kot leta 1999.

4.8.5. TRG VREDNOSTNIH PAPIRJEV – Odprava omejitev za tuje investitorje pomeni pozitiven premik

Negativna **gibanja tečajev delnic na Ljubljanski borzi**, ki smo jim bili priča v letu 1999 (2 odstoten realni padec tečajev), so se nadaljevala tudi v letu 2000 in v prvih štirih mesecih leta 2001. V letu 2000 je bila nominalna rast Slovenskega borznega indeksa (SBI 20), ki meri splošna gibanja tečajev na Ljubljanski borzi, le 0.1-odstotna (realno je upadel za 8.1%), v prvih štirih mesecih leta 2001 pa je nominalno upadel za 5.9% (realno za 9.1%). Splošni tečaji delnic na Ljubljanski borzi so od konca leta 1998 do konca aprila letos tako padli že za kar 21.8%. Še bolj so upadli splošni tečaji delnic, s katerimi se trguje na Prostem trgu Ljubljanske borze (Indeks prostega trga - IPT). Le-ti so v letu 2000 nominalno upadli za 9.9%, v prvih štirih mesecih letos pa za nadaljnjih 11.6%. Med panožnimi indeksi⁷⁰ je od konca leta 1999 do konca aprila 2001 rast zabeležil le indeks farmacevtskih podjetij (5.9% nominalno), kar je predvsem posledica lanske 15.4-odstotne rasti, vrednosti ostalih petih panožnih indeksov pa so upadle (najbolj v trgovini). Delnice pooblaščenih investicijskih družb in investicijskih družb so bile podobno (ne)donosne kot delnice podjetij, saj se je vrednost indeksa PIX, ki meri splošna gibanja tečajev teh delnic, v letu 2000 povečala za 2.5%, temu je v prvih štirih mesecih leta 2001 sledil 7.5-odstotni padec

Tabela 4.8.5.1: Tržna kapitalizacija dolgoročnih vrednostnih papirjev na Ljubljanski borzi dne 31.3.2001 (v mio SIT)

Datum	Delnice	Obveznice	(Pooblaščene) investicijske družbe	Pokojninski boni	Skupaj
31.12.96	124,990	52,192	0	0	177,182
31.12.97	315,945	83,400	0	0	399,344
31.12.98	483,037	145,108	82,106	0	710,252
31.12.99	566,461	221,059	125,359	7,109	912,879
31.12.00	705,092	255,015	171,621	6,703	1,138,431
31.3.01	686,579	279,571	152,235	5,887	1,124,272

Vir podatkov: Ljubljanska borza.

⁷⁰ Ljubljanska borza izračunava 6 panožnih indeksov: farmacija, hrana in pijače, kemija, nafta in plin, trgovina ter transport.

Število izdaj dolgoročnih vrednostnih papirjev (delnic vključno z delnicami pooblaščenih investicijskih družb, obveznic in pokojninskih bonov), ki kotirajo na borzi se je od konca leta 1999 do konca marca letos povečalo z 237 na 276. V absolutnem merilu se je najbolj povečala **tržna kapitalizacija** delnic podjetij (za 120.1 milijarde tolarjev), relativno pa se je najbolj povečala tržna kapitalizacija obveznic (26.5%).

Obseg **prometa z vrednostnimi papirji** na Ljubljanski borzi se je lani nominalno povečal za 1.5%, realno pa je upadel za 6.8%. Za 13% se je zmanjšalo tudi število sklenjenih poslov, kar kaže, da je likvidnost slovenskega organiziranega trga kapitala lani upadla kljub rahli nominalni rasti prometa. To še bolj izraža količnik vrednostnega obrata prometa (razmerje med vrednostjo prometa in povprečno tržno kapitalizacijo v obdobju), ki je ustrezen tudi za mednarodne primerjave likvidnosti posameznih trgov različnih velikosti. Tako merjena likvidnost slovenskega trga je lani upadla na 0.26 (že leta 1999 je vrednost količnika padla na 0.32, najnižjo vrednost po letu 1992) in tudi vedno bolj zaostaja za normalno likvidnostjo razvitih tujih trgov kapitala, kjer značilen količnik vrednostnega obrata delnic znaša od 0.5 do 0.8. Količnik vrednostnega obrata delnic podjetij je lani upadel na 0.23 in je bil nižji od količnika vrednostnega obrata sicer slabo likvidnih obveznic (količnik 0.24; ki se je lani nekoliko okrepil). Segment kratkoročnih vrednostnih papirjev je bil tudi lani izrazito nelikviden, saj je bilo v celotnem letu 2000 s kratkoročnimi vrednostnimi papirji na organiziranem trgu sklenjenih le 63 poslov. Med razpoložljivimi naložbami na Ljubljanski borzi je bila lani tako zadovoljiva le likvidnost delnic PID-ov (količnik vrednostnega obrata v višini 0.42). Pri analizi likvidnosti delnic na Ljubljanski borzi je potrebno upoštevati dejstvo, da se čedalje več poslov na Ljubljanski borzi sklene preko svežnjev. Promet s svežnji je lani namreč predstavljal že 58% celotnega prometa na Ljubljanski borzi (leta 1998 in 1999 37% oziroma

Tabela 4.8.5.2: Promet po posameznih skupinah vrednostnih papirjev na Ljubljanski borzi (v mio SIT)

Obdobje	Delnice	Obveznice	(Pooblaščene) investicijske družbe	Kratkoročni VP	Pokojninski boni	Skupaj
1996	67,081	13,082	0	6,702	0	80,163
1997	87,555	11,525	0	9,216	0	99,081
1998	133,757	22,070	10,036	7,512	0	165,863
1999	168,422	35,298	53,802	6,446	1,701	265,670
2000	145,323	56,441	62,824	3,187	1,841	269,617
1.1 - 31.3.2001	39,764	12,642	16,952	241	448	70,047

Vir podatkov: Ljubljanska borza.

49%). Če jih pri izračunu izločimo, je vrednostni obrat dolgoročnih vrednostnih papirjev na Ljubljanski borzi v času od leta 1998 do leta 2000 upadel celo z 0.19 na 0.11.

Razlogov za neugodna gibanja tečajev delnic na Ljubljanski borzi v obravnavanem obdobju je več. Še vedno so na gibanje tečajev delnic na Ljubljanski borzi bolj kot temeljni dejavniki (poslovni rezultati izdajateljev in makroekonomske razmere) vplivali tranzicijski in institucionalni dejavniki, po daljšem času pa nekoliko močneje tudi dogajanja na tujih trgih kapitala. Poslovni rezultati in makroekonomski dejavniki, slednji v nekoliko manjši meri (rast splošne ravni obrestnih mer in inflacije), so bili tem času za trg kapitala relativno ugodni in se ne bi smeli odraziti v takšnem padcu tečajev delnic.

Čeprav vpliv dogajanj na tujih trgih lani ni bil zanemarljiv, pa so na negativna dogajanja na Ljubljanski borzi še vedno vplivali predvsem tranzicijski in institucionalni dejavniki. Slovenski trg kapitala namreč čedalje bolj dobiva naravo »korporacijskega« trga oziroma trga, katerega primarna funkcija je vzvod za koncentracijo lastništva v podjetjih. Takšna funkcija trga kapitala je glede na njegovo tranzicijsko naravo in način njegovega nastanka sicer neizbežna, **zaskrbnjujoče pa je, da osnovna funkcija normalno delujočega trga kapitala** (prenos finančnih presežkov od suficitnih k deficitnim ekonomskim celicam) **čedalje bolj izgublja na pomenu**, če odmislimo prenose iz naslova koncentracije, ki potekajo med zelo omejenim številom investorjev (Kleindienst 2001).

Zaradi rasti števila poslov, sklenjenih preko svežnjev, organizirani trg kapitala izgublja svojo informacijsko funkcijo, saj se tečaji poslov, ki so sklenjeni s svežnji, ne odražajo v enotnih tečajih delnic in borznih indeksih Ljubljanske borze. Informacije o gibanjih tečajev delnic je zato potrebno jemati z zadržkom, saj so dejansko lahko tudi nižji ali višji (ker se večina poslov s svežnji sklene po višjih tečajih od enotnih, je to nekoliko bolj verjetno). To domnevo potrjuje tudi stopnja nihanja tečajev delnic na Ljubljanski borzi, ki se je po letu 1995 postopoma zmanjševala in je že dve leti bistveno nižja od stopenj nihanja tečajev delnic na praktično vseh normalno delujočih oziroma likvidnih trgih kapitala v svetu. Čeprav nihanje tečajev delnic za investitorje ni zaželeno, pa nenormalno nizka stopnja nihanja tečajev, ki je predvsem posledica nizke likvidnosti trga, prav tako ni zaželeno. V tem primeru namreč nizka stopnja nihanja ne pomeni, da so vrednostni papirji nizko tvegani, temveč predvsem to, da se trg oz. tečaji vrednostnih papirjev slabo odzivajo na nove informacije.

Poleg rasti števila sklenjenih poslov s svežnji je med razlogi za prevladujočo

obliko korporacijskega trga tudi dejstvo, da portfeljski investitorji na slovenskem trgu kapitala, zlasti institucionalni, še vedno igrajo zanemarljivo vlogo. Obseg sredstev v slovenskih vzajemnih skladih, ki je najzanesljivejše merilo udeležbe portfeljskih (zlasti zasebnih) investitorjev na trgu kapitala, ostaja zanemarljiv. Čeprav se je obseg naložb v vzajemnih skladih v letu 2000 nominalno povečal, je bila rast relativno nizka (21.8%) in je zaostajala celo za nominalnim porastom obsega varčevanja prebivalstva v poslovnih bankah (25.2%). To je lahko tudi posledica pasivnosti slovenskih poslovnih bank in zavarovalnic na tem področju, saj so imeli vzajemni skladi družb za upravljanje, ki so v pretežnem lastništvu poslovnih bank in zavarovalnic, tudi konec leta 2000 le 29-odstotni tržni delež, obseg varčevanja v teh skladih pa se je v letu 2000 povečal za skromnih 760 milijonov tolarjev. Pokojninski skladi na trgu kapitala ne igrajo pomembnejše vloge. Neto pritok naložb nerezidentov je leta 2000 znašal 8.75 milijarde tolarjev (leta 1999 je bil zabeležen neto odliv v višini 1.6 milijarde), v prvem četrtletju leta 2001 pa 7.5 milijarde tolarjev. Delež nerezidentov v lastništvu podjetij na Ljubljanski borzi je konec marca 2001 znašal 7.7%, všteti so tudi tuji strateški investitorji (delež portfeljskih investitorjev je znašal med 4 in 5%). Tuji portfeljski investitorji, ki se sicer zanimajo le za delnice nekaterih največjih podjetij, so se z organiziranega trga kapitala skoraj v celoti umaknili. Lani in v prvem četrtletju leta 2001 so na Ljubljanski borzi ustvarili le 1.5% celotnega prometa (5.2 milijarde tolarjev), glede na leto 1999 pa se je obseg prometa tujih investitorjev lani malo povečal (za 1.1 milijarde tolarjev na 4.3 milijarde tolarjev), vendar je bil še vedno bistveno nižji kot v letih 1996, 1997 in 1998 (9.7, 24.1 in 14.3 milijarde tolarjev).

Na slovenskem trgu kapitala, ki ima izrazito lokalni značaj, tako ni niti zadostnega domačega niti tujega povpraševanja, kar se kaže v padcu tečajev delnic, ki smo jim bili priča v zadnjih letih. Med pogoji, ki bi morali biti izpolnjeni, da bi slovenski trg kapitala zaživel v skladu s potencialnimi možnostmi, so odpiranje trga kapitala za tuje investitorje, izenačitev obdavčitve obresti z obdavčitvijo donosov na vrednostne papirje, razvoj konkurenčnih nebančnih finančnih posrednikov, izboljšava odnosa menedžmenta podjetij do delničarjev (*shareholder value* koncept) ter ustrezen model za financiranje manjših in srednjevelikih podjetij (Kleindienst 2001). Če na tem področju ne bo že v bližnji prihodnosti prišlo do pomembnih sprememb, bo trg še nekaj časa igral vlogo vzvoda za koncentracijo lastništva v olastninjenih podjetjih, nato pa bo njegova likvidnost postopoma zamirala (med drugim tudi zaradi pričakovane agresivnejše realokacije lastniških naložb slovenskih investitorjev s slovenskega na tuje trga kapitala in pričakovanih prevzemih vrste slovenskih javnih delniških družb s strani domačih in tujih investitorjev). Takšen trg pa seveda investitorjem tudi z vidika donosnosti ne more dati zadovoljivih rezultatov. Tudi integracija slovenskega trga kapitala v

mednarodne tokove, ki je sicer na srednji rok pomemben pogoj za normalno delovanje trga, lahko uspe le v primeru ustrezne rešitve teh dejavnikov. Pri tem velja poudariti, da ima vprašanje zapolnitve privatizacijske vrzeli zaradi oslabiljenega zaupanja prebivalstva in neracionalne rabe resursov Družb za upravljanje za nadaljnji razvoj trga zanemarljiv pomen. Odprava omejitev za tuje investitorje pomeni pozitiven premik, dodatno spodbudo trgu pa bi na kratek rok lahko dal tudi ugodnejši davčni tretma ter aktivnejša vloga finančnih institucij (zlasti družb za upravljanje in poslovnih bank) pri razvoju normalnih finančnih posrednikov (vzajemnih in pokojninskih skladov).

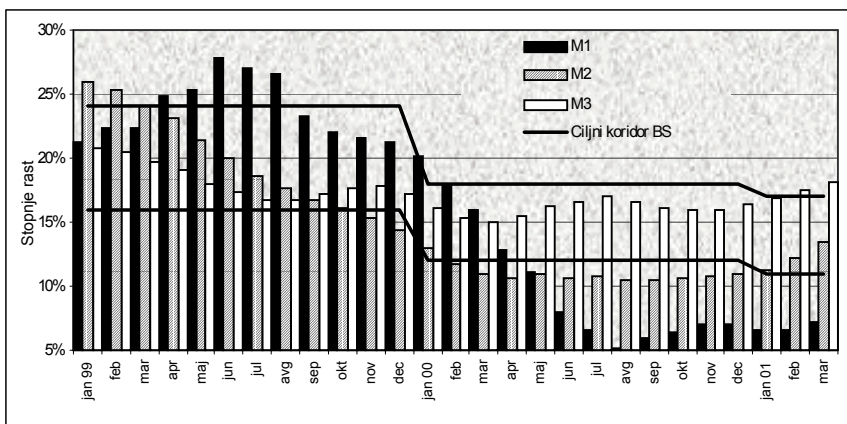
5. GLAVNE USMERITVE EKONOMSKE POLITIKE

5.1. DENARNA IN TEČAJNA POLITIKA – Potrebna je krepitev vloge instrumentov denarnega trga

Temeljna usmeritev denarne politike, to je znižanje inflacije na raven, primerljivo z državami Evropske unije do vstopa Slovenije v EU, ostaja nespremenjena tudi v letu 2001. Banka Slovenije je kot **bližnji cilj denarne politike v letu 2001** določila **rast denarnega agregata M3 v razponu med 11% in 17%**, pri čemer je kot ključne predpostavke upoštevala gibanja makroekonomskih agregatov, predstavljenih v Makrofiskalnem scenariju in izhodiščih za pripravo predloga proračuna Republike Slovenije za leti 2001 in 2002 (december 2000). V primerjavi z letom 2000 sta obe meji ciljnega koridorja znižani za eno odstotno točko, s čimer se je povečal njegov relativni razpon. Glede na to, da je Banka Slovenije v predhodnih letih ves čas aktivno uravnavala gibanje deviznega tečaja, je povečan razpon mogoče razumeti kot ohranjanje manevrskega prostora za uravnavanje njegovega gibanja v letošnjem letu, ko pričakujemo povečan obseg in nihanje finančnih tokov.

Banka Slovenije je za približevanje svojemu cilju tudi v letu 2000 vodila zmerno restriktivno denarno politiko. Rast količine primarnega denarja je v začetku leta 2000 znašala 17.8% na medletni ravni, ob koncu leta pa le še 4.8%, pri čemer je medletna rast gotovine v obtoku znašala 3.3%, rezerv bank 4.5%, vpoglednih vlog pri Banki Slovenije pa 29.1%. Prav tako se je upočasnila dinamika rasti širše opredeljenih denarnih agregatov, zlasti M1 (z 18.5% na 6.9% na medletni ravni), malenkostno pa tudi M2 (s 11.2% na 11.1%). Oba sta naraščala hitreje kot količina primarnega denarja, predvsem zaradi hitrejšega naraščanja tolarških vpoglednih in drugih bančnih vlog. Povprečno povečanje denarnega agregata M3 (rast v zadnjem četrtletju leta 2000 v primerjavi z zadnjim četrtletjem predhodnega leta), ki ga Banka Slovenije zasleduje kot svoj bližnji cilj, je znašalo 16.5%, kar je za 1.5 odstotne točke pod zgornjo mejo ciljnega koridorja. K rasti M3 je največ prispevalo povečanje deviznih vlog pri bankah, ki so podobno kot leta 1999, tudi lani zabeležile najvišjo rast. Po spremembi zakonodaje v septembru 1999, ki je omogočila podjetjem odprtje računov v tujem denarju, so le ta del svojih finančnih imetij prestrukturirala v devizne vloge, poleg tega so se v letu 2000 povečale tudi devizne vloge prebivalstva. Skupno povečanje deviznih vlog v letu 2000 je v začetku leta tako znašalo 25.3% na medletni ravni, na koncu leta pa je doseglo kar 34.0%.

Slika 8: Gibanje denarnih agregatov Banke Slovenije (medletna rast 3-mesečnih povprečij denarnih agregatov)

Vir podatkov: Banka Slovenije.

V prvem četrtletju leta 2001 ostaja povprečna količina primarnega denarja v primerjavi s povprečnim stanjem v enakem obdobju lani na ravni iz konca lanskega leta, s podobno dinamiko raste tudi denarni agregat M1. Zaradi relativno hitrejši rasti tolaških nevpoglednih vlog pri bankah (17.1% na medletni ravni), se je relativno povežala rast širše opredeljenih denarnih agregatov. Rast denarnega agregata M3 se tako na začetku leta giblje nad zgornjo mejo cilja Banke Slovenije, v marcu⁷¹ jo je presegla za 1.1 odstotno točko.

Način izdajanja primarnega denarja v letu 2000 je bil v veliki meri zaznamovan s finančnimi tokovi, ki so bili posledica vsakokratnega stanja tekočega dela plačilne bilance. V prvem četrtletju je Banka Slovenije tako neto izdajala primarni denar s tolaškimi transakcijami, v ostalih mesecih pa z deviznimi transakcijami. Najpomembnejši instrument za uravnavanje količine denarja v obtoku v prvem četrtletju so bila tolaška posojila bankam (19.5 milijarde tolarjev) in tolaški blagajniški zapisi (8.7 milijarde tolarjev), s pomočjo deviznih transakcij, predvsem prodaje deviz bankam, pa je BS primarni denar umikala (43 milijard tolarjev). V preostalih mesecih je BS z deviznimi transakcijami neto izdajala primarni denar (41.1 milijard tolarjev), okoli 70% s konverzijo deviz za Ministrstvo za finance, preostanek pa z začasnimi odkupi deviz od bank. S tolaškimi instrumenti je v istem obdobju neto umikala primarni denar iz obtoka (skupaj

⁷¹ Povprečje v obdobju januar-marec 2001 v primerjavi s povprečjem istih treh mesecev predhodnega leta.

za 17.1 milijard tolarjev), pri čemer je z zmanjševanjem stanj kreditov denar umikala (34.6 milijard tolarjev), s tolarskimi blagajniškimi zapisi pa izdajala (11.7 milijard tolarjev).

Med posameznimi instrumenti denarne politike se je, glede na njihovo povprečno dnevno stanje črpanja, zmanjšala pomembnost tolarskih instrumentov. Povprečno dnevno stanje črpanih posojil bankam se je v primerjavi z letom 1999 zmanjšalo za 56%, pri čemer se je najbolj zmanjšal obseg likvidnostnih posojil. Banka Slovenije je zmanjšala tudi število tolarskih blagajniških zapisov, saj je prenehala izdajati blagajniške zapise z nakupnim bonom in dvodelne blagajniške zapise, povprečno dnevno stanje preostalih blagajniških zapisov pa se je od prvega četrtertletja dalje zmanjševalo, in ob koncu leta znašalo 25% stanja ob koncu leta 1999. Prav tako je prišlo do sprememb pri začasnem odkupu blagajniških zapisov v tujem denarju, saj je Banka Slovenije v drugi polovici leta nadomestila 28-dnevni začasni nakup blagajniških zapisov v tujem denarju z dvema novima instrumentoma, in sicer s 7-dnevnim in 60-dnevnim začasnim nakupom. S tem ukrepom si je zagotovila večjo fleksibilnost pri odzivanju na likvidnostne potrebe bank.

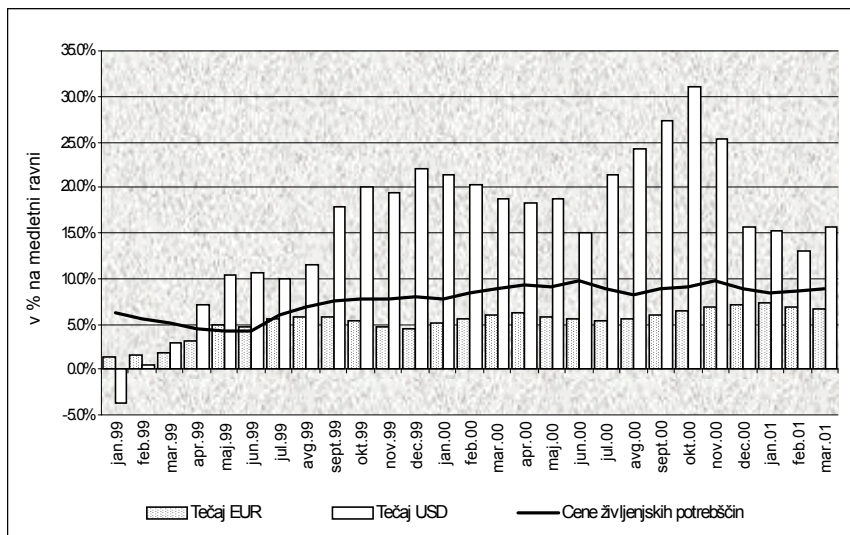
Banka Slovenije je v letu 2000 nadaljevala z vodenjem politike **uravnavanja nihanj deviznega tečaja**, pri čemer je bila na eni strani omejena z denarnim ciljem, na drugi pa s presežno ponudbo deviz, ki je prevladovala tudi v letu 2000. Pri tem je poleg odkupa in prodaje deviz na medbančnem trgu ponovno določala tudi izhodiščne tečaje, ki so jih poslovne banke, podpisnice dogovora o sodelovanju pri posegih na trgu tujega denarja, morale upoštevati pri trgovanju, nadaljevala pa je tudi z izdajanjem blagajniških zapisov v tujem denarju z ročnostjo med 60 in 360 dni, pri čemer je njihovo prodajo omejila samo na poslovne banke.

V prvem četrtertletju leta 2000 so bili ukrepi Banke Slovenije naravnani na preprečevanje depreciacije domače valute, saj je neto prodajala devize bankam. Zaradi spremenjenih razmer na trgu in uvedbe deviznih računov za podjetja septembra 1999 je Banka Slovenije v začetku leta pripravila novo pogodbo o sodelovanju s poslovnimi bankami pri posegih na trgu tujega denarja, ki je stopila v veljavo aprila. V skladu z njo je BS v tretjem lanskem četrtertletju omejevala pritiske na depreciacijo tolarja, v novembru pa prepočasno rast deviznih tečajev. Mesečna rast tečaja evra pri Banki Slovenije se je gibala med 0.3% in 0.8%, skupno povišanje v letu 2000 pa je znašalo 7.2%. Večja nihanja in večja apreciacija so bili lani značilni za ameriški dolar, njegov tečaj se je povišal za 15.6%. V prvem četrtertletju leta 2001 je Banka Slovenije ohranjala depreciacijo tolarja do evra na mesečni ravni približno 0.6%, tako da je rast tečaja v prvih treh mesecih (glede na december 2000) zaostajala za inflacijo za 0.9 odstotne točke, tečaj

ameriškega dolarja pa se je v istem obdobju povišal za 7.4%. V naslednjih mesecih bo vzdrževanje takšne dinamike rasti deviznega tečaja odvisno predvsem od ravni finančnih tokov, v največji meri povezanih z že izvedenimi in še načrtovanimi prodajami premoženja, predvsem v finančnem sektorju.

Pri določanju višine svojih **ključnih obrestnih mer** kot tudi obrestnih mer tolarskih blagajniških zapisov je Banka Slovenije sledila denarnemu in tečajnemu cilju svoje politike. V drugi polovici leta, ko so se povečane cene nafte in drugih primarnih surovin začele pospešeno prenašati na druge cene, zaradi česar se je inflacija ustalila na višjem nivoju, pa je se je aktivno odzvala s spremembo obrestnih mer. V juniju in nato še v decembru je za eno odstotno točko povišala eskontno in lombardno obrestno mero, tako da je prva ob koncu leta znašala 10.0%, druga pa 11.0%. Sočasno so se povišale tudi obrestne mere tolarskih blagajniških zapisov, dvodnevni za 3.3 odstotne točke na 5.0%, 12-dnevni za 3.8 odstotne točke na 7.0%, pri 60-dnevni za 2.5 odstotne točke na 10.0% in pri 270-dnevni za 2.0 odstotni točki na 11.0%. Pri blagajniških zapisih v tujem denarju pa je Banka Slovenije spremljala gibanja obrestnih mer na tujih trgih. V začetku leta 2001 je ponovno povišala eskontno in lombardno mero za eno odstotno točko, posledično so se povišale tudi obrestne mere pri blagajniških zapisih.

Slika 9: Medletne spremembe tečaja evra, ameriškega dolarja in inflacije

Vir podatkov: Banka Slovenije, SURS.

Do konca leta 2001 bosta nabor instrumentov BS in njihova relativna pomembnost odvisna

predvsem od odziva BS na inflacijo na sedanji ravni. Ker je višja inflacija v večji meri posledica notranjih vzrokov, je nanjo namreč v večji mogoče vplivati z instrumenti ekonomske politike, predvsem denarne. Poleg tega pa bo morala BS v naslednjih letih - tako zaradi notranjih razlogov, predvsem pričakovanih sprememb v strukturi denarnega trga, kot tudi zaradi zahtev EU po prilagajanju načina vodenja denarne politike - prilagoditi obseg in paleto instrumentov, ki jih bo uporabljala. Pri tem naj bi se predvsem okrepil relativni pomen instrumentov denarnega trga. V isti sklop prizadevanj sodi tudi formalna zaveza Banka Slovenije o sodelovanju pri postopkih, povezanih z uvajanjem enomesečne zakladne menice, ki jo je v začetku maja izdalo Ministrstvo za finance. Zaradi neustreznosti sedanje ureditve na področju določanja referenčne obrestne mere, tako z vidika pomanjkanja informacijske vrednosti obrestnih mer, ki sedaj nadomeščajo referenčno obrestno mero, kot z vidika približevanja EU, je mogoče pričakovati, da se bo referenčna obrestna mera določila v procesu izdajanja primarnega denarja ob uporabi kratkoročnih državnih vrednostnih papirjev, ob predpostavki da bo centralna banka večjo relativno vlogo kot do sedaj namenila uporabi instrumentov denarnega trga.

Pomanjkljivosti temeljne obrestne mere (TOM) pa se kažejo tudi na področju njihove uporabe kot revalorizacijske klavzule. TOM zaradi načina izračuna in uporabe v indeksacijske namene povečujejo inertnost inflacije. Kljub dejstvu, da bo ukinitvev mehanizmov indeksiranja dolgoročno znižala inflacijo, udeleženci na trgu nimajo ekonomskega interesa za njeno takojšnjo odpravo. Tudi zaradi naraščajočih stopenj rasti cen v zadnjih dveh letih je bila bolj kot njena popolna ukinitvev smiselna njena postopna odprava. Zato je potrebno, da država kot pomemben udeleženec na dolžniškem trgu podaljša časovni horizont instrumentov, pri katerih je obrestna mera določena nominalno, na segmentu poslovnega bančništva pa mora podobno funkcijo opraviti Banka Slovenije. V sodelovanju med centralno in poslovnimi bankami pa bi se morale okrepiti aktivnosti v smeri oblikovanja referenčne obrestne mere na slovenskem trgu.

V preostalih mesecih leta 2001 bo Banka Slovenije še naprej spremljala najpomembnejše indikatorje denarne politike, predvsem razmerje med ponudbo in povpraševanjem na deviznem trgu ter razmerje med povpraševanjem in ponudbo po primarnem denarju, in uravnavala razmerje med notranjim in zunanjim ravnotežjem. **Splošna naravnost denarne politike** bo zato v največji meri odvisna od plačilnobilančnih tokov in gibanj cen na zunanjih trgih, ki bodo determinirali finančne tokove na eni strani ter gibanja cen na drugi. Ponovno naraščanje inflacije v zadnjih dveh letih je povzročeno z davčno reformo v letu 1999 ter sočasnimi pričetkom naraščanja cen nafte in drugih primarnih

surovin na svetovnem trgu in posledično tudi v Sloveniji, zaradi česar ima denarna politika omejen vpliv na umirjanje naraščanje cen. Kljub temu bi bila Banka Slovenije lahko aktivnejša pri prizadevanjih za umirjanje inflacijskih pričakovanj in posledično tudi inflacije, kar bi lahko dosegla predvsem s podrobnejšim signaliziranjem svojih odločitev in ukrepov, ki so naravnani na umirjanje rasti cen. V primeru nadaljevanja rasti cen, ki bi bilo v vse večji meri povzročeno z notranjimi dejavniki, pa bo Banka Slovenije morala za upočasnitev dinamike rasti cen aktivneje uporabiti tudi svoje kvantitativne instrumente.

5.2. POLITIKA JAVNIH FINANC

5.2.1. JAVNOFINANČNI PRIHODKI V LETIH 2000 DO 2003 – Skromni prilivi davka na dodano vrednost v prvih letšnjih mesecih

Javnofinančni prihodki so se v letu 2000 obračunavali in vplačevali po nespremenjeni davčni zakonodaji in davčnih instrumentih, ki so veljali že ob koncu leta 1999. Uveljavljene so bile le nekatere spremembe, ki niso bistveno posegle v obseg in strukturo javnofinančnih prihodkov. Sredi leta 1999 uveljavljeni sistem davka na dodano vrednost in sistem trošarin je v letu 2000 prvič deloval celoletno. Prispevki za socialno varnost so se vplačevali po enakih prispevnih stopnjah (38%) kot leto poprej. Sprejeti Zakon o načinu poravnave dospelih neplačanih obveznih dajatev, ki naj bi pospešil davčno izterjavo, predvsem prispevkov, ni imel znatnih efektov. Davek na izplačane plače je ostal davčni vir tudi v letu 2000. Obdavčitvena lestvica davka na izplačane plače ni bila spremenjena. Da bi razbremenili fizične osebe v najnižjih dohodkovnih razredih po Zakonu o dohodnini, je bil po dogovoru s socialnimi partnerji sprejet Zakon o izjemnem znižanju davčne obveznosti. V februarju je začel veljati nov Zakon o upravnih taksah, ki na novo ureja višino taks in razmerja med njimi ter ukinja nekatere dosedanje oprostitve; z javnofinančnega vidika pomeni povečanje javnofinančnih prihodkov. Ob sprejemu državnega proračuna je bilo predvideno, da se bodo že v začetku leta 2000 povečale trošarine za mineralna olja in plin, vendar zaradi razmer na svetovnem trgu nafte in posledične rasti cen do povečanja trošarin ni prišlo. Zaradi prostotrgovinskih in pridružitenega sporazuma so se v letu 2000 še zniževale carinske stopnje določenih proizvodov in s tem prihodki od carin.

V letu 2000 so dejanska gibanja nekaterih makroekonomskih kategorij, ki vplivajo na višino javnofinančnih prihodkov, odstopala od predvidenih. Zato so bili

javnofinančni prihodki v letu 2000 za 1.3% bruto domačega proizvoda nižji od predvidenih v proračunskem memorandumu. Najbolj so odstopala vplačila davka na dodano vrednost in trošarin. Prihodki od davka na dodano vrednost pa so sledili manjšemu domačemu trošenju ter hitri rasti izvoza. Višji od predvidenega v državnem proračunu je bil v letu 2000 le davek na dodano vrednost od uvoza, ki je sledil hitrejši rasti tolarske vrednosti uvoza od načrtovane. Skupni prihodki iz davka na dodano vrednost in iz trošarin so v letu 2000 dosegli 13.2% bruto domačega proizvoda, kar je za 1.1 odstotne točke manj od načrtovanih v državnem proračunu. Kljub rasti uvoza so se zaradi zniževanja carinskih stopenj krepko zmanjšale carine in uvozne dajatve, in sicer realno za dobrih 23%. Javnofinančni prihodki, ki se obračunavajo na osnovi plač in oblikujejo dobrih 55% javnofinančnih prihodkov, so se v letu 2000 v primerjavi z letom poprej povečali realno za 3.3%. V okviru tega so se prispevki za socialno varnost ob nespremenjenih prispevnih stopnjah povečali realno za 2.5%, davek na izplačane plače zaradi progresivne lestvice za 14% in prihodki od dohodnine za 2.9%. Poračunom po dohodninskem zakonu so se v letu 2000 pridružili še poračuni po zakonu o izjemnem znižanju davčne obveznosti, kar je upočasnilo rast skupnih dohodninskih prihodkov. Po konsolidirani globalni bilanci (v skladu z metodologijo Ministrstva za finance) so se javnofinančni prihodki v letu 2000 realno zmanjšali za 0.3%; znašali so 42.8% bruto domačega proizvoda, kar je za 0.8 strukturne točke manj kot v letu 1999.

Projekcije obveznih dajatev za **leto 2001** so kazale na nadaljnje zmanjševanje deleža javnofinančnih prihodkov v bruto domačem proizvodu. Zato so bile že v začetku leta 2001 povečane trošarine ter uvedena trošarina za plin. V državnem proračunu za leto 2001 so poleg tujih donacij in kapitalskih prihodkov letos predvideni tudi bistveno večji koncesijski prihodki (koncesije za UMTS). Po globalni konsolidirani bilanci k proračunskemu memorandumu za leto 2001 je predvideno, da se bodo javnofinančni prihodki povečali realno za 5.7% in dosegli 42.9% bruto domačega proizvoda, kar je 0.1 strukturne točke več kot lani.

Dejanska gibanja javnofinančnih prihodkov v letu 2001 pa **kažejo, da se** ob pripravi proračuna **predvideni javnofinančni prihodki ne bodo v celoti realizirali v predvideni višini**. Odstopanja pričakujemo predvsem pri davku na dodano vrednost, ki v začetku leta beleži zelo skromne prilive. V prvih mesecih leta 2001 je domače trošenje zelo skromno, poleg osebne njegovo hitrejšo rast zadržuje tudi državna poraba, ki se je v obdobju prvih štirih mesecev do sprejetja državnega proračuna odvijala po pravilih začasnega financiranja državnega proračuna. V prvih letošnjih mesecih pa je višji od pričakovanega tudi izvoz. Vse to pa so dejavniki, ki upočasnjujejo prilive davka na dodano vrednost. Ocenjujemo, da bo davek na dodano vrednost skupaj s trošarinami dosegel 12.9% bruto domačega proizvoda, kar je za 0.3 strukturne točke manj

kot lani in za 0.5 strukturne točke manj kot je bilo predvideno v državnem proračunu. Nekoliko ugodnejša so gibanja prispevkov in davkov, ki se obračunavajo na osnovi plač. Ocenjujemo, da se bodo javnofinančni prihodki, ki se oblikujejo na osnovi plač, povečali realno za okoli 5.5%, pri tem se bo hitreje povečal davek na izplačane plače in nekoliko počasneje prispevki za socialno varnost. Javnofinančni prihodki, ki se obračunavajo na osnovi plač, bodo prispevali v javnofinančne blagajne za okoli 0.3 % bruto domačega proizvoda več, kot je bilo predvideno. Po konsolidirani globalni bilanci (v skladu z metodologijo Ministrstva za finance) ocenjujemo, da se bodo javnofinančni prihodki v letu 2001 realno povečali za 4.3%; dosegli bodo 42.7% bruto domačega proizvoda, kar je za 0.1 strukturne točke manj kot v letu 2000.

V letu 2001 se bodo nadaljevale priprave na davčno reformo neposrednih davkov. Aktivnosti bodo usmerjene predvsem v pripravo novih sistemskih zakonov o dohodnini in o davku na dobiček pravnih oseb. Reformirani bodo tudi davki na nepremičnine. Zakoni, ki bodo podprli davčne spremembe, bodo začeli veljati z letom 2002 oziroma 2003. Z uveljavitvijo teh zakonov se bo nekoliko spremenila struktura javnofinančnih prihodkov.

Tudi v letih 2002 in 2003 se bo, glede na predvidena makroekonomska gibanja, nadaljevala tendenca zmanjševanja deleža obveznih dajatev v bruto domačem proizvodu, zato bo javnofinančno ravnovesje možno doseči s širitvami davčnih osnov obstoječih virov, ob doslednem obračunavanju, pobiranju in izterjevanju davkov in prispevkov, kot tudi s prihodki iz tujih donacij ter drugih kapitalskih in koncesijskih prihodkov. Preučiti pa bi bilo smiselno tudi možnost novih virov ob upoštevanju njihovih učinkov na konkurenčnost gospodarstva.

5.2.2. JAVNOFINANČNI ODHODKI V LETIH 2000 DO 2003 – Potrebno postopno zniževanje deleža javnofinančnih odhodkov v bruto domačem proizvodu

Odhodki državnega proračuna so **v letu 2000** znašali 1,029 milijard tolarjev, kar je realno za 2% manj kot leto poprej in dobre 3% manj od odhodkov po sprejetem proračunu. Zaradi manjših proračunskih prihodkov od načrtovanih so bili proračunski odhodki ob koncu leta omejeni s posebnimi ukrepi, del sprejetih obveznosti v višini 22 milijard tolarjev pa je bil prenesen v proračun za leto 2001. V primerjavi z bruto domačim proizvodom so odhodki državnega proračuna v letu 2000 znašali 25.5%.

Po sprejetem državnem proračunu za leto **2001** znašajo odhodki državnega proračuna 1,210 milijard tolarjev, kar je realno kar za 8.4% več kot v preteklem letu. V primerjavi z bruto domačim proizvodom bodo dosegli 26.5%, kar je za 1 strukturno točko več kot lani. Po sprejetem državnem proračunu za leto **2001** se bodo med odhodki državnega proračuna najhitreje povečale plačila obresti za posojila, najeta v tujini. Hitreje kot skupni odhodki državnega proračuna se bodo realno povečali še izdatki za plače, prispevke in druge izdatke zaposlenim v državnih organih in v javnih zavodih, sredstva za izdatke za blago in storitve in za investicijske odhodke. Realno se bo za skoraj 14% povečal transfer sredstev državnega proračuna v pokojninsko blagajno; predstavljal bo 15.7% odhodkov državnega proračuna oz. 4.2% bruto domačega proizvoda. Počasneje kot celotni proračunski odhodki se bodo povečevala sredstva namenjena subvencijam (realno za 3.8%). Sredstva za transfere posameznikom in gospodinjstvom iz državnega proračuna se bodo realno povečala realno za 2.8% kar je precej manj kot skupni proračunski odhodki. Realno manj kot lani bo iz državnega proračuna namenjeno za plačila domačih obresti, za izdatke za blago in storitve v javnih zavodih in za investicijske transfere ter za transfere v občine.

Tabela 5.2.2: Struktura in delež odhodkov državnega proračuna v bruto domačem proizvodu v %

	Struktura v %			Delež v BDP v %		
	1999	2000	2001	1999	2000	2001
	Real.		Sprejeti	Real.		Sprejeti
SKUPAJ ODHODKI DRŽAVNEGA PRORAČUNA	100.0	100.0	100.0	26.4	25.5	26.5
Tekoči odhodki	28.6	30.5	31.2	7.5	7.8	8.3
v tem:						
Plače, prispevki, drugi izdatki zaposlenih v državnih organih	12.3	13.0	13.1	3.3	3.3	3.5
Izdatki za blago in stor. v dr. organih	10.0	10.6	11.4	2.7	2.7	3.0
Plačila domačih in tujih obresti	5.2	5.8	5.9	1.4	1.4	1.6
Tekoči transfери	60.1	59.6	58.9	15.9	15.2	15.6
V tem:						
Subvencije	6.1	5.1	4.9	1.6	1.3	1.3
Transferi posameznikom in gospodinjstvom	14.5	14.6	13.9	3.8	3.7	3.7
Transferi v javne zavode	19.7	20.8	20.7	5.2	5.3	5.5
Transferi v PIZ	15.5	15.0	15.7	4.1	3.8	4.2
Investicijski odhodki in transfери	11.3	9.8	9.9	3.0	2.5	2.6

Vir podatkov: Ministrstvo za finance, preračuni UMAR.

Pri zasledovanju cilja javnofinančne politike o zmanjševanju proračunskega primanjkljaja bodo ob predvidenih javnofinančnih prihodkih tudi v letu **2002 in 2003** močno omejene možnosti za povečanje proračunskih odhodkov. Pri oblikovanju in usklajevanju predloga državnega proračuna za leto 2002 in 2003 bo zato treba zagotoviti, da se bo delež odhodkov državnega proračuna v bruto domačem proizvodu postopoma zmanjševal. S sprejetjem novega zakona, ki bo urejal plače v javnem sektorju in z že sprejetim spremenjenim načinom valorizacije denarnih dajatev v pokojninskem in invalidskem sistemu, bo zmanjšan pritisk na odhodke za plače iz državnega proračuna in na transferne odhodke v pokojninsko blagajno. Pri sestavljanju državnega proračuna za leto 2002 in 2003 bo treba nadaljevati s politiko selektivne izbire proračunskih prioritet.

Odhodki **občinskih proračunov** so bili v letu 2000 realno za 5.4% višji kot v letu poprej. Njihov delež v bruto domačem proizvodu je dosegel 5.3%, kar je za 0.2 strukturne točke več kot v letu 1999. V letu 2000 so hitreje kot celotni odhodki občinskih proračunov naraščali izdatki za blago in storitve, plačila domačih obresti, subvencije in investicijski transferi. Realno zmanjšali (kar za 17%) pa so se transferi v javne zavode. Za leto 2001 je predvidena nekoliko upočasnjena rast odhodkov občinskih proračunov. V primerjavi z bruto domačim proizvodom bodo v letu 2001 dosegli dobrih 5%. Na tem nivoju bi se morali zadržati tudi v letih 2002 in 2003.

V letu 2000 je bila uveljavljena pokojninska reforma. S postopno zaostritvijo pogojev upokojevanja in s postopnim zmanjšanjem odmerne stopnje se blažijo pritiski na **odhodke pokojninskega in invalidskega sistema**. Z zakonom je uvedena tudi možnost prostovoljnega pokojninskega zavarovanja. Za realizacijo pravic iz novega Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (brez plačila prispevkov za zdravstveno zavarovanje upokojenecv) je bilo v letu 2000 porabljenih 13.5% bruto domačega proizvoda. Število upravičencev se je povečalo za dober odstotek. Pokojnine in druge dajatve iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja so se v letu 2000 zaradi znatne rasti plač in zakonsko sprejetega načina valorizacije kar dvakrat uskladile. Doseženo je bilo visoko razmerje med povprečno plačo in povprečno pokojnino. Za leto 2001 je bil spremenjen način valorizacije, ki zagotavlja večjo skladnost rasti plač in pokojnin in manjšo občutljivost na sezonska nihanja. Po projekcijah bo v letu **2001** za odhodke v pokojninskem in invalidskem zavarovanju (brez plačila prispevkov za zdravstveno zavarovanje upokojenecv) potrebnih realno za 2% več sredstev kot v letu 2000 oziroma 13.2% bruto domačega proizvoda. Zmanjševanje odhodkov se bo nadaljevalo tudi v letih 2002 in 2003, ko bo z nadaljnjim zmanjšanjem odmerne stopnje in zmerno rastjo število upravičencev (za 1.2% letno) po projekcijah potrebnih za ta namen v letu 2002 okoli 12.9% bruto

domačega proizvoda in v letu 2003 okoli 12.7% bruto domačega proizvoda.

V letu 2000 so bili odhodki v **obveznem zdravstvenem zavarovanju** realno le za 4.4% višji kot v preteklem letu, dosegli so 6.7% bruto domačega proizvoda. Zakonsko določene pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja se v letu 2000 sicer niso spremenile. Sprejete so bile številne aktivnosti za obvladovanje izdatkov za zdravila, za omejevanje bolniških odsotnosti in za racionalizacijo izvajanja zdravstvenih programov. Tudi v letu **2001** se bodo nadaljevale aktivnosti za zmanjševanje odhodkov. Predvideno je, da bi v letu 2001 v obveznem zdravstvu porabili okoli 6.7% bruto domačega proizvoda. Omejena sredstva v obveznem zdravstvenem zavarovanju, ki narekujejo stalna prizadevanja za obvladovanje izdatkov v obveznem zdravstvu, že pomembno slabšajo dostopnost zdravstvenih storitev. Nadaljevanje tega trenda poraja vprašanja pravičnosti in solidarnosti v obveznem zdravstvenem sistemu. Zato bo treba v letih **2002 in 2003** na podlagi temeljite analize z ustreznimi ukrepi in nekaterimi sistemskimi spremembami poseči na to področje.

Po konsolidaciji **javnofinančnih odhodkov** so se v letu **2000** celotni javnofinančni odhodki, izkazani v globalni bilanci realno povečali za 1.4%; znašali so 44.2% bruto domačega proizvoda, kar je toliko kot leta 1999. Po sprejetem državnem proračunu in po korigiranih finančnih načrtih pokojninske in zdravstvene blagajne bodo v letu **2001** konsolidirani javnofinančni odhodki lanske presegli realno za 4.6% in bodo dosegli enak delež v bruto domačem proizvodu kot lani. Počasneje od rasti bruto domačega proizvoda bodo po projekcijah rasli celotni (konsolidirani) javnofinančni odhodki v letih **2002 in 2003**. Le tako bo možno doseči cilj zmanjševanja javnofinančnega primanjkljaja v primerjavi z bruto domačim proizvodom.

5.2.3. JAVNOFINANČNI PRIMANJKLJAJ V LETIH 2000 DO 2003 – Zmanjševanje javnofinančnega primanjkljaja možno doseči z novimi stabilnimi viri in omejevanjem ter prestrukturiranjem javnofinančnih odhodkov

Z ukrepi ekonomske politike se je sicer blažilo pritiske na javnofinančne odhodke in zagotavljalo čim bolj stabilne vire financiranja, vendar je kljub temu javnofinančni primanjkljaj za leto **2000** ob nekoliko upočasnjeni rasti javnofinančnih odhodkov in ob rahlem realnem zmanjšanju javnofinančnih prihodkov dosegel 1.4% bruto domačega proizvoda⁷², kar je za 0.4 strukturne točke več, kot je bilo predvideno v proračunskem memorandumu.

Za leto 2001 je bilo v proračunskem memorandumu predvideno **zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja** na okoli 1% bruto domačega proizvoda. Dejanska gibanja, ki vplivajo na zmanjševanje javnofinančnih prihodkov na eni strani in na drugi strani na povečevanje javnofinančnih odhodkov v pokojninskem in zdravstvenem sistemu, bodo do konca leta izkazala bolj neuravnotežen javnofinančni račun, kot se je predvidevalo v začetku leta. Če se bodo neugodna gibanja na strani javnofinančnih virov iz začetka leta nadaljevala, zlasti pri davku na dodano vrednost, bo potrebno z omejevalnimi ukrepi poseči tudi v odhodke državnega proračuna. Omejevanje odhodkov lahko vpliva tudi na dinamiko gospodarske aktivnosti ob koncu leta, vendar je morebitni učinek na rast težko predvidljiv, saj je odvisen od strukture in načina omejevanja izdatkov in možnosti za likvidnostno prilagajanje gospodarstva. Izhajajoč iz sedanjih pričakovanj pa bi lahko znašal okoli desetinko odstotne točke realne rasti.

Tabela 5.2.3: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS-IMF (deleži v primerjavi z bruto domačim proizvodom v%)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001 oc.*
Javnofinančni prihodki	43.1	42.7	42.0	43.0	43.6	42.8	42.9
Javnofinančni odhodki	43.1	42.4	43.2	43.8	44.2	44.2	43.9
Presežek / primanjkljaj	0.0	0.3	-1.2	-0.8	-0.6	-1.4	-1.0

Vir podatkov: Ministrstvo za finance, preračuni UMAR.

Opombe: *Ocena in preračun deleža v BDP iz Proračunskega memoranduma 2001; o tekočih gibanjih glej tudi pojasnilo v besedilu.

⁷² Javnofinančni primanjkljaj, ki bi upošteval še del primanjkljaja pokojninske blagajne, ki je bil financiran s sredstvi Kapitalske družbe, bi znašal 1.7% bruto domačega proizvoda (Jesensko poročilo).

OKVIR 11: JAVNOFINANČNI PRIMANJKLJAJ PO GFS IN PRIMANJKLJAJ DRŽAVE PO ESA

V Sloveniji se javnofinančni primanjkljaj definira kot primanjkljaj konsolidirane bilance javnega financiranja štirih javnofinančnih »blagajn«, to je državnega proračuna, obveznega pokojninsko-invalidskega zavarovanja, obveznega zdravstvenega zavarovanja in občinskih proračunov. Pri knjiženju njihovih transakcij se naši standardi javnofinančnega računovodstva naslanjajo na rešitve standardov Finančne statistike države (Government Finance Statistics – GFS), kot jih priporoča Mednarodni denarni sklad. Pri tem je pomembno zlasti, da se tokovi (javnofinančni prihodki in odhodki) upoštevajo v trenutku plačila, ne pa v trenutku nastanka obveznosti, kot je to primer v poslovnem računovodstvu in v nacionalnem računovodstvu (prilaganje GFS standardom nacionalnega računovodstva s tega vidika je predvideno šele za naslednjo verzijo GFS).

V okviru priprav na sodelovanje v procesu multilateralne nadzora in koordinacije ekonomskih politik, ki potekata v okviru Ekonomske in monetarne unije, morajo države kandidatke za vstop v EU predložiti Evropski komisiji vsako leto do vstopa v EU notifikacijo o stanju javnega dolga in javnofinančnega primanjkljaja. Tako je tudi Slovenija sprejela obveznost, da svoje nacionalno računovodstvo in poročanje EU na fiskalnem področju prilagodi mednarodnim standardom nacionalnega računovodstva (SNA) oziroma njihovi evropski različici (European System of Accounts - ESA) iz leta 1995. To je zlasti pomembno zaradi enotnega spremljanja izpolnjevanja Maastrichtskih konvergenčnih kriterijev za vstop v Evropsko monetarno unijo oz. v območje evra za oba fiskalna kriterija, za primanjkljaj in dolg države. To obveznost sta skupno prevzela Ministrstvo za finance in Statistični urad RS. To pomeni, da bo sedanji izračun primanjkljaja potrebno metodološko dopolniti na številnih področjih. Pri tem gre za dopolnjeno zajetje transaktorjev (dodatno bo potrebno vključiti zlasti javne sklade in druge manjkajoče ustanove sektorja države) in transakcij (recimo lastne prihodke zavodov, nekatere ekološke takse), prehod na zajetje transakcij že v trenutku nastale obveznosti (pomembno zlasti pri obrestih na državni dolg), prilagoditev na koledarsko leto, prilagoditev načina konsolidacije in drugo. V tem trenutku še ni dokončnih izračunov. Obstajajo pa indikacije, da bi lahko bil primanjkljaj države po ESA višji od sedanjega izračuna po GFS. To pa pomeni, da bi njegovo zmanjševanje v prihodnjih letih lahko predstavljalo še zahtevnejšo nalogo.

Za dosego cilja uravnoteženih javnih financ bo treba v letih 2002 in 2003 postopno nadaljevati z zmanjševanjem javnofinančnega primanjkljaja, in sicer tako z iskanjem novih stabilnih virov financiranja, kot tudi z omejevanjem in zmanjševanjem javnofinančnih odhodkov.

5.2.4. DOLG OŽJE OPREDELJENE DRŽAVE – Konec leta 2000 je znašal 25.1% bruto domačega proizvoda

Republika Slovenija se je leta 2000 zadolževala tako s kratkoročnimi kot z dolgoročnimi finančnimi instrumenti. Na domačem finančnem trgu se je zadolževala s krediti in z izdajo vrednostnih papirjev. Na mednarodnem finančnem trgu je izdala vrednostni papir in nadaljevala s predvidenimi črpanji kreditov pri mednarodnih organizacijah.

Dolg ožje opredeljene države se je v letu 2000 nominalno povečal za 120 milijard tolarjev in je konec leta znašal 1,013.3 milijarde tolarjev (25.1% bruto domačega proizvoda, leta 1999 24.5% bruto domačega proizvoda). Črpanja dolga je znašala 252.2 milijarde tolarjev, odplačila dolga pa 212.1 milijarde tolarjev. Vrednostne spremembe (pripis revalorizacije in tečajne razlike) so dolg povečale za 80 milijard tolarjev.

V valutni strukturi dolga ožje opredeljene države je imel največji delež dolg, denominiran v tolarjih, ki je konec leta 2000 znašal 42.8% skupnega dolga ožje opredeljene države. Dolg, denominiran v evrih, je imel 42.6-odstotni delež, dolg v ameriških dolarjih pa 14.6-odstotni delež. Glede na obrestno strukturo je imel največji delež v dolgu ožje opredeljene države dolg z nespremenljivo obrestno mero (47%). Delež takoimenovanega indeksiranega dolga (dolg, pri katerem se glavnica pred izplačilom obresti poveča za vrednost indeksacijskega faktorja) je znašal 38% celotnega dolga ožje opredeljen države, dolg s spremenljivo obrestno mero 15%.

Obseg **zadolževanja države** je omejen z vsakoletno kvoto dovoljene zadolžitve, navedene v Zakonu o izvrševanju proračuna (ZIPRO), ter razmerjem med dolgoročnim in kratkoročnim dolgom. V letu 2000 je dovoljeni obseg zadolževanja države znašal 150 milijard tolarjev, struktura zadolževanja glede

Tabela 5.2.4.1: Stanje in spremembe dolga RS v letu 2000 (v mrd SIT)

	31.12.1999 Stanje	Črpanje	Odplačila	Neto črpanja	Vrednostne spremembe	Sprememba dolga	31.12.2000 Stanje
DOLG RS	893.3	252.2	212.1	40.1	80.0	120.0	1,013.3
I. Notranji dolg	498.5	158.6	189.8	-31.2	37.8	6.5	505.0
II. Zunanji dolg	394.8	93.6	22.3	71.3	42.2	113.5	508.3

Vir podatkov: Ministrstvo za finance, BILTEN JAVNIH FINANC.

Tabela 5.2.4.2: Obveznice RS izdane na domačem trgu v letu 2000

Obveznica	Dospelost	Obrestna mera	Znesek izdaje
RS 16 - 3 letna	24.02.2003	TOM+4.20%	6,000 mio SIT
RS 17 - 5 letna	24.02.2005	TOM+4.70%	9,000 mio SIT
RS 18 - 10 letna	26.04.2010	6.00%	50 mio EUR
RS 19 - 3 letna	24.07.2003	TOM+4.20%	6,000 mio SIT
RS 20 - 3 letna	01.12.2003	TOM+4.20%	6,000 mio SIT

Vir podatkov: Ministrstvo za finance.

na ročnost pa je predvidevala 21 milijard tolarjev kratkoročnega dolga in 129 milijard tolarjev dolgoročnega dolga.

Realizirani obseg **kratkoročnega zadolževanja** je lani znašal 21.6 milijarde tolarjev, in sicer 8.3 milijarde tolarjev kratkoročne zadolžitve na podlagi trimesečnih zakladnih menic (TZM), 5.8 milijarde tolarjev kratkoročne zadolžitve na podlagi šestmesečnih zakladnih menic (SZM) in 7.5 milijarde tolarjev kratkoročne zadolžitve na podlagi dvanajstmesečnih zakladnih menic (DZM). Rast obrestnih mer TZM in SZM, ki se je začela v drugi polovici leta 1999, se je v letu 2000 ustavila. Predvsem zaradi rasti temeljne obrestne mere so obrestne mere TZM in SZM ostale na relativno visoki ravni (leta 2000 so bile obrestne mere SZM v povprečju za 0.5 odstotne točke višje od obrestnih mer TZM). Zakladnica je z rednimi izdajami DZM začela maja 2000 in je do konca leta 2000 izvedla štiri avkcije. Za razliko od obrestnih mer TZM in SZM so se obrestne mere DZM lani postopoma zniževale in so bile v povprečju za 0.85 odstotne točke višje od obrestnih mer TZM.

Tabela 5.2.4.3: Obveznice RS izdane do konca aprila 2001

Obveznica	Dospelost	Obrestna mera	Znesek izdaje
RS 22 - 5 letna	13.02.2006	TOM+4.70%	8,000 mio SIT
RS 23 - 10 letna	13.02.2011	6.00%	8,561 mio SIT
Reodprtje evroobveznice 2010	24.03.2010	6.00%	100 mio EUR
RS 24 - 3 letna	13.03.2004	TOM+4.20%	4,996 mio SIT
Evroobveznica 2011	11.04.2011	6.00%	450 mio EUR
RS 25 - 5 letna	18.04.2006	TOM+4.70%	3,188 mio SIT

Vir podatkov: Ministrstvo za finance.

Za potrebe uravnavanja tekoče likvidnosti je RS v letu 2000 izdala 77 zadolžnic v skupnem znesku 46.9 milijarde tolarjev, njihova obrestna mera se je gibala med 4% in 12.14%. Stanje zadolžitve iz naslova zadolžnic je dne 31.12.2000 znašalo 13.04 milijarde tolarjev.

V okviru **dolgoročnega zadolževanja** je Republika Slovenija za potrebe financiranja proračunskega salda in odplačila glavnice v letu 2000 izdala pet novih obveznic, in sicer RS 16, RS 17, RS 18, RS 19 in RS 20. Skupni znesek izdanih obveznic znaša 37.3 milijarde tolarjev.

Na tujem trgu je bila marca lani izdana desetletna evroobveznica v višini 400 milijonov evrov⁷³. Za potrebe financiranja proračunskega salda, odplačila glavnice ter presežkov izdatkov nad prejemki v računu finančnih terjatev in naložb se je Republika Slovenija v letu 2000 zadolžila za 148.3 milijarde tolarjev.

V skladu s koledarjem dolgoročnega zadolževanja je Republike Slovenije do konca aprila 2001 na domačem finančnem trgu izdala štiri nove obveznice za potrebe financiranja proračunskega salda in odplačila glavnice in sicer RS 22, RS 23, RS 24 in RS 25. Na tujem trgu je Republika Slovenija v mesecu februarju ponovno odprla lani izdano evroobveznico (»reopening«) v višini 100 milijonov evrov ter aprila izdala novo desetletno evroobveznico v višini 450 milijonov evrov. Dosežena cena je bila 98.438-odstotna, marža nad referenčno obrestno mero (5.25% BUND 2011) pa je znašala 89 bazičnih točk. Kuponska obrestna mera nove evroobveznice znaša 5,375% letno. V spodnji tabeli so predstavljene obveznice izdane do 30. 4. 2001.

Ob dosedaj izvedenem zadolževanju v letu 2001 ter ob predpostavki izvedbe načrtovanega zadolževanja do konca leta bo dolg ožje opredeljene države konec leta 2001 predvidoma znašal **1,120.1 milijarde tolarjev** ali **24.5%** v primerjavi z ocenjenim bruto domačim proizvodom⁷⁴.

Rast dolga ožje opredeljene države je v zadnjih letih determinirana predvsem s proračunskim primanjkljajem. Ker je saldo primarne bilance osnovni instrument, s katerim vlada lahko vpliva na vzdržnost fiskalnega stanja, predstavljeni scenarij razvoja dolga RS v letih 2002 in 2003 predpostavlja, da je primarni presežek/

⁷³ Dosežena cena je bila 99.49-odstotna, marža nad referenčno obrestno mero (5.25% BUND 2010) pa je znašala 73 bazičnih točk. Kuponska obrestna mera nove evroobveznice znaša 6% letno.

⁷⁴ Pri izračunih niso upoštevani morebitni prevzemi dolga

primanjkljaj večji od “referenčnega” primarnega presežka/ primanjkljaja oziroma da se razmerje med dolgom ožje opredeljene države in bruto domačim proizvodom v opazovanem obdobju ne povečuje.

Izračun kaže, da bo leta 2002 stabilizacijski primarni presežek znašal -0.02% bruto domačega proizvoda. Za ohranitev relativne velikosti dolga ožje opredeljene države na ravni leta 2001 (25.1 %) mora državni proračun v letu 2002 izkazati primarni presežek, ki bo večji od stabilizacijskega presežka, oziroma primarni primanjkljaj, ki bo manjši od stabilizacijskega. Glede na to, da je ocenjeni dejanski primarni saldo državnega proračuna za 0.81 odstotne točke večji, se bo dolg ožje opredeljene države leta 2002 relativno zmanjšal in ob koncu leta dosegel 23.8% bruto domačega proizvoda. Nominalno pa se bo dolg ožje opredeljene države leta 2002 povečal za 83.9 milijarde tolarjev, tako da bo konec leta 2002 znašal 1,204.0 milijarde tolarjev. Tudi v letu 2003 se bo dolg ožje opredeljene države kljub nominalni rasti relativno (glede na bruto domači proizvod) zmanjšal. Takšna ocena fiskalnega položaja je predvsem posledica predvidene realne rasti bruto domačega proizvoda v preučevanem obdobju ter postopnega zniževanja inflacije in obrestnih mer na domačem trgu. Vrednostne spremembe dolga, ki so posledica indeksacije, se bodo tako zmanjšale z 2.6% dolga v letu 2001 na 1.25% dolga leta 2003. Podobno se bodo tudi vrednostne spremembe dolga, ki so posledica tečajnih razlik, v istem obdobju znižale s 1.82% dolga v letu 2001 na 1,34 dolga leta 2003. Kljub relativno ugodni oceni fiskalnega stanja v letih 2002 in 2003 pa je potrebno poudariti, da so relativni kazalniki zelo občutljivi na rast bruto domačega proizvoda. Tako bi bilo v primeru nižjega bruto domačega proizvoda za obvladovanje fiskalnega položaja v opazovanem obdobju potrebno doseči izravnano saldo državnega proračuna.

Tabela 5.2.4.4: Dolg ožje opredeljene države v letih 2002 in 2003 v mrd SIT

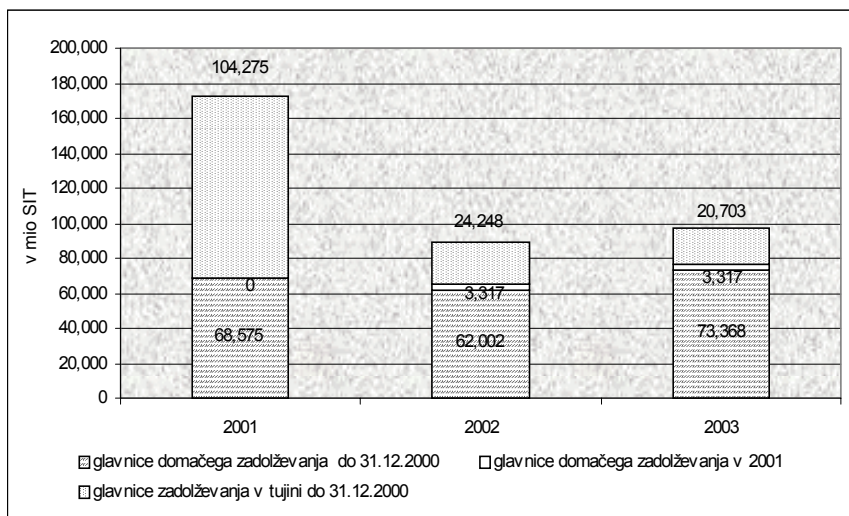
	2002	2003
Potreben obseg zadolževanja	167.3	188.4
Plačila obrest ⁷⁵	80.4	84.4
Odplačila glavnice ¹	125.3	152.8
Dolg ožje opredeljene države	1,204.0	1,272.8
Dolg kot % BDP	23.8%	22.9%

Opomba: ¹Upoštevano je novo zadolževanje v letih 2001-2005.

⁷⁵ Upoštevano je novo zadolževanje v letih 2001-2005.

Med **tveganji, ki so povezana z ožje opredeljenim dolgom RS**, so najpomembnejša obrestno tveganje, tveganje refinanciranja in valutno tveganje. Osnovna mera obrestnega tveganja pri upravljanju z dolgom centralne države je trajanje (modified duration), ki predstavlja ponderirano povprečje zapadlosti dolga. Trajanje nam pove spremembo v tržni vrednosti portfelja za vnaprej dano spremembo donosa (obrestne mere). Temeljno vprašanje je, ali daljše trajanje pomeni manjšo ali večjo obrestno izpostavljenost dolga. V primeru dolga RS daljše trajanje pomeni večjo izpostavljenost dolga oziroma servisiranja dolga obrestnemu tveganju. To pa predvsem zato, ker je obrestna mera večine domačega dolga povezana s temeljno obrestno mero, spremembe katere direktno vplivajo na višino plačil obresti ter na višino dolga. Trajanje dolga RS kot mera tveganja pri upravljanju z dolgom je konec leta 2000 znašalo 4,08⁷⁶. Ciljna vrednost trajanja je odvisna od strategije zadolževanja. Ker je cilj ponudba čim večjega števila atraktivnih ročnosti, je najboljša politika ohraniti trajanje v pasu, ki je vnaprej določen.

Slika 10: Odplačila glavnice dolga RS v obdobju 2001-2003

Vir podatkov: Ministrstvo za finance.

⁷⁶ Trajanje je izračunano ob predpostavki, da je donos enak donosu ob izdaji.

OKVIR 12: ZAKAJ JE TRŽNA VREDNOST DOLGA POMEEMBNA?

Prava cena zadolženosti v obdobju planiranja je predstavljena z enačbo:

$$\textit{neto cena} = \textit{neto stroški obresti} + \textit{prirastek v tržni vrednosti dolga}$$

Če v obdobju planiranja predpostavimo znižanje obrestne mere za dolgoročne obveznice s 6% na 5.5%, bi takšna predpostavka (ob ostalih nespremenjenih pogojih) odvrnila zakladnico od dolgoročnega zadolževanja, saj bi bilo bolj smotno počakati na nižje obrestne mere. Obrestna mera novega dolgoročnega zadolževanja v planiranem obdobju bi bila namreč višja od 6% in bi bila enaka 6% + kapitalskemu dobičku, povezanemu z znižanjem obrestne mere na 5.5%. Če je tako izračunana obrestna mera novega dolgoročnega zadolževanja 6.25%, je za državo bolj smotno, da se kratkoročno zadolži po obrestni meri, nižji od 6.25%, če za to obstaja možnost, ne da bi bila pri tem ogrožena stabilnost. Pričakovanje znižanja obrestnih mer za dolgoročne obveznice je tudi signal državi, da lahko odkupi dolgoročni dolg in ga nadomesti z ustrežno količino kratkoročnega.

Zaradi tečajnih razlik se je dolg v letu 2000 povečal za 42.2 milijarde dolarjev (20.3 milijarde dolarjev zaradi gibanja ameriškega dolarja in 19 milijard dolarjev zaradi gibanja evra). Zaradi vrednostnih sprememb se je delež dolga v ameriških dolarjih povečal za 13.7%, delež dolga v evrih pa za 6.2%. Ker zadolževanje v evrih pomeni manjšo izpostavljenost tečajnim tveganjem, se bo Zakladnica na tujem trgu v prihodnje zadolževala v evrih. Po odplačilu evroobveznic, denominiranih v USD avgusta letos, bo delež dolga v ameriških dolarjih padel pod 5%.

Tabela 5.2.4.5: Stabilizacijski in ocenjeni dejanski primarni primanjkljaj oziroma presežek proračuna kot % BDP v letih 2002 in 2003

	2002	2003
Ocenjeni dejanski primarni primanjkljaj (-) / presežek (+) proračuna	0.79%	0.92%
Stabilizacijski primarni primanjkljaj / presežek proračuna ¹	-0.02%	-0.01%

Opombe: ¹Stabilizacijski saldo pove, kakšen mora biti primarni presežek oziroma primanjkljaj proračuna, če želimo, da se razmerje med dolgom ožje opredeljene države in bruto domačim proizvodom povečuje.

5.3. PLAČNA POLITIKA – Zaostajanje rasti plač za rastjo produktivnosti bo letos preseglo eno odstotno točko

Plačna politika z ustreznimi mehanizmi usmerja makroekonomska razmerja s ciljem ohranjanja ekonomsko stabilnosti v času, ko se je potrebno prilagajati strukturnim spremembam in ko so vplivi globalizacije čedalje občutnejši. Eden izmed ciljev je zaostajanje rasti realne bruto plače na zaposlenega za rastjo produktivnosti.

V letu 2000 je bila plačna politika opredeljena še z Dogovorom o politiki plač za obdobje 1999-2001 in uzakonjena z Zakonom o minimalni plači, o načinu usklajevanja plač in o regresu za letni dopust v obdobju 1999-2001. Leta 2000 je mehanizem usklajevanja določal "varnostno zaklopko" (predčasno uskladitev, ki se sproži v primeru hitrejšje rasti inflacije od predvidene) pri 4-odstotni rasti cen življenjskih potrebščin. Zaradi hitrejšje rasti cen od predvidene, spodbujene predvsem z zunanji dejavniki, je rast cen lani spomladi dobila precejšen pospešek. Posledično je bila rast cen življenjskih potrebščin že junija 4.3-odstotna (glede na december preteklega leta) in sta se zato izhodiščna plača in minimalna plača uskladili za 3.7% že za mesec julij.

V zasebnem sektorju se je bruto plača na zaposlenega lani gibala nekoliko drugače od vzorca, značilnega za pretekla leta. V letih od 1997 do 1999 je realna bruto plača od januarja do oktobra porasla za slab odstotek, v zadnjih dveh mesecih pa je imela iz leta v leto večji porast (1997 5%, 1998 9% in leta 1999 13.8%). Leta 2000 je od januarja do oktobra realna bruto plača porasla za 2.9%, v zadnjih dveh mesecih pa le za 8.7%. Frekvenca medletnih usklajevanj izhodiščne plače z rastjo cen je bila v tem obdobju različna (1997 v januarju, aprilu in decembru, 1998 v januarju, 1999 v januarju in avgustu in 2000 v januarju in juliju), vendar ni bistveno vplivala na osnovni vzorec gibanja realnih plač, vsaj do leta 1999. Število delovnih dni je bilo v obdobju do leta 1999 v stalnem porastu, leta 2000 pa je padlo pod raven leta 1997. To je gotovo vplivalo na gibanje plač, posebej v decembru 2000, ki je bil najkrajši december v opazovanih letih. Zato se je tudi trend realne rasti bruto plače ob koncu leta nekoliko ustavil. Leta 1997 je bila **realna rast bruto plače na zaposlenega** v zasebnem sektorju 1.5%, leta 1998 2.2%, leta 1999 3.2% in **leta 2000 1.3%**.

Gibanje plač v javnem sektorju je veliko bolj odvisno od frekvence medletnih uskladitev izhodiščne plače z rastjo cen, od rednih in izrednih napredovanj, ki izhajajo iz Zakona o razmerjih plač ter od raznih dodatkov, vpeljanih v kolektivne pogodbe dejavnosti z namenom povečevanja plač v teh dejavnostih. Leta 2000

je bil na osnovi sprememb kolektivne pogodbe dejavnosti izobraževanja izplačan preostali del dodatka (prva četrtina v novembru 1999), in sicer v januarju druga četrtina in v aprilu preostala polovica. V celoti je pomenil povečanje plač v tej dejavnosti za okoli 7%. Maja je bila izplačana prva tretjina dodatka k plači v javni upravi na osnovi sprejete uredbe (druga in tretja januarja in decembra 2001), ki bo v celoti ravno tako pomenil 7-odstotno povečanje plač. V dejavnosti zdravstva je bila avgusta medicinskim sestram izplačana prva polovica dodatka iz aneksa h poklicni kolektivni pogodbi za zaposlene v zdravstveni negi (v celoti to pomeni 8-odstotno povečanje plač) s poračunom od maja dalje. Druga polovica povečanega dodatka je bila izplačana decembra. V oktobru in novembru je bila zdravnikom izplačana prva polovica dodatka iz aneksa h poklicni kolektivni pogodbi za zdravnike in zobozdravnike, ki pomeni 12.4-odstotno povečanje plač, ravno tako s poračunom za nazaj od januarja dalje. Preostala polovica dodatka, ki pomeni še 11.1-odstotno povečanje plač in je izplačljiva 1. julija 2001, pa je vezana na sprejem nove kolektivne pogodbe, ki je še ni. Drugim zaposlenim v zdravstveni dejavnosti in v dejavnosti socialnega varstva se je povečal dodatek k plači iz Aneksa kolektivne pogodbe za dejavnost zdravstva in socialnega varstva v decembrski plači in je pomenil 6.5-odstotno povečanje plač. V kulturi so se novembra plače povečale za 4.5% zaradi dodatka, ki izhaja iz sprememb in dopolnitev kolektivne pogodbe za kulturne dejavnosti. Decembra 2000 je bila povečana tudi izhodiščna plača za 1%. Vsa ta povečanja dodatkov ter povečanje plač novembra iz naslova rednega napredovanja zaposlenih na podlagi pravilnikov o napredovanju v dejavnosti, ki se preverja vsaka tri leta, so pomenilo **2.1-odstotno** realno rast bruto plače na zaposlenega v javnem sektorju v letu 2000.

V letu 2000 se je realna bruto plača na zaposlenega v Sloveniji tako nominalno povečala za 10.6%, realno pa za **1.6%** glede na predhodno leto. Rast produktivnosti dela je bila lani okoli 3.5-odstotna, kar pomeni, da je **realna bruto plača na zaposlenega zaostajala za rastjo produktivnosti skoraj za dve odstotni točki**.

V letu 2001 velja usklajevalni mehanizem za plače določen v Zakonu o minimalni plači, o načinu usklajevanja plač in o regresu za letni dopust v obdobju 1999-2001 do konca junija. Zato so za oblikovanje usmeritev nove plačne politike potekala dogovarjanja med socialnimi partnerji že pred iztekom lanskega leta. Lani so se uspeli dogovoriti le socialni partnerji za področje **javnega sektorja**. V podpisanim "Dogovoru o načinu usklajevanja plač v javnem sektorju v letu 2001" je sprejet nov način usklajevanja plač s predvidenim gibanjem cen življenjskih potrebščin in zato za zaposlene v javnem sektorju v letu 2001 ne veljajo več določila o usklajevanju plač iz Dogovora o politiki plač za obdobje

1999-2001. Za leto 2001 velja, da se plače uskladijo za 90% bodoče rasti cen tako, da se za del tega uskladijo v januarju, drugi del pa v avgustu. Izhodiščne plače so se tako v javnem sektorju v januarju letos povečale za 3.6%, drugi del povečanja od skupnih 6.3% pa se bo upošteval v avgustu. Avgustovsko 2.6-odstotno povečanje velja le za zaposlene v javnem sektorju, ki svoje plače oblikujejo s kolektivno pogodbo dejavnosti, in za zaposlene v državni upravi, ki plače urejajo z aktom Vlade Republike Slovenije. Avgustovsko povečanje plač naj bi bilo namenjeno za zmanjšanja nesorazmerij v plačah posameznih dejavnosti in naj bi se opredelilo v kolektivnih pogodbah oziroma z aktom Vlade Republike Slovenije za državno upravo. V primeru, da je inflacija višja od načrtovanih 7% (od decembra 2000 do decembra 2001), je predvidena "varnostna zaklopka", ki pri uskladitvi izhodiščnih plač januarja 2002 v celoti upošteva vso razliko v rasti cen življenjskih potrebščin nad 6.3%.

Za **zasebni sektor** so bila pogajanja o plačni politiki za leto 2001 zaključena v začetku maja. Socialni partnerji so se dogovorili glede usklajevalnega mehanizma, ki ga določa Aneks k dogovoru o politiki plač za obdobje 1999-2001. Januarja letos se je izhodiščna plača v zasebnem sektorju povečala za 4.5%, tako kot še izhaja iz usklajevalnega mehanizma, določenega v Dogovoru o politiki plač za obdobje 1999-2001. Avgusta pa se bo, tako kot določa Aneks, izhodiščna plača v zasebnem sektorju povečala za 92.5% dosežene rasti cen življenjskih potrebščin v prvi polovici letošnjega leta, v januarju leta 2001 pa še za 2.7% (to je 90% predvidene rasti cen življenjskih potrebščin v drugi polovici letošnjega leta). Uskladitev januarja 2002 že pomeni prehod na usklajevanje plač z anticipirano rastjo cen življenjskih potrebščin in s tem prevzem usklajevalnega mehanizma, ki v javnem sektorju velja že od začetka leta 2001. Če bo inflacija konec leta preseгла 7%, predvideva "varnostna zaklopka" uskladitev izhodiščnih plač za povišanje cen življenjskih potrebščin nad 6.3% v celoti, vendar skupno povečanje izhodiščne plače leta 2001 po določitih tega aneksa ne sme preseči 95% rasti cen življenjskih potrebščin.

V letošnjem prvem četrletju je bila rast bruto plače na zaposlenega glede na prvo četrletje lani dokaj visoka, realna raven bruto plače na zaposlenega se je povečala za 5% (v letu 2000 se je enako primerjana realna bruto plača v prvem četrletju povečala le za 0.3%). **V zasebnem sektorju** se je bruto plača v enako primerjanem obdobju realno povečala za 3.4%, kar je visoka rast glede na primerljivo gibanje lani (0.9%). Deloma jo je lahko pojasniti z realno ravnijo izhodiščne plače, čeprav ima v zasebnem sektorju usklajevalni mehanizem manjši vpliv na gibanje plač: realna izhodiščna plača je v prvem četrletju letos približno zadržala raven izhodiščne plače iz prvega četrletja lani, v prvem četrletju leta 2000 pa je bila nižja za okoli 3% glede na prvo četrletje leta 1999. V **javnem**

sektorju pa je realna bruto plača na zaposlenega v prvih treh mesecih dosegla 8.2-odstotno rast, kar je zelo visoka rast posebej v primerjavi za enako primerjano obdobje preteklega leta (-1.2%). Visoka rast je posledica januarske 3.6-odstotne uskladitve plač ter povečanja dodatkov iz kolektivnih pogodb in uredb. V javni upravi je bilo v januarju povečanje plač iz tega razloga za 2.3-odstotno, v izobraževanju 3.5-odstotno (izplačilo le tega se je delno preneslo na februar in marec). Poleg tega je na višjo raven bruto plače v javnem sektorju v letošnjem prvem četrtletju vplivalo tudi povečanje plač v javnem sektorju konec lanskega leta.

V oceni **za leto 2001** je v preostalih treh četrtletjih predvidena zmerna rast plač **v zasebnem sektorju** z nekoliko višjim porastom v zadnjem četrtletju, tako da bi se realna bruto plača na zaposlenega v celem letu povečala za okoli **1.4%** glede na lani. **V javnem sektorju** bo rast realne bruto plače na zaposlenega višja. Pri oceni gibanj v naslednjih četrtletjih je upoštevan sprejeti mehanizem iz dogovora za leto 2001, ki pomeni 2.6-odstotno povečanje v avgustu, ter dodatki iz sprejetih kolektivnih pogodb in uredbe Vlade. V decembru bo izplačana druga polovica dodatka iz kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja in kolektivne pogodbe za raziskovalno dejavnost, ki sta bili podpisani lani in pomenita 3.5-odstotno povečanje bruto plače v teh dveh dejavnostih. Podpisana je bila tudi sprememba in dopolnitev kolektivne pogodbe za kulturne dejavnosti, ki pomeni povečanje bruto plače za okoli 7% v dveh delih (izplačal se bo v dveh delih julija in decembra letos). Decembra bo izplačana tudi zadnja tretjina dodatka v javni upravi, ki pomeni 2.3-odstotno rast plač. V začetku leta 2001 je bila sprejeta sprememba uredbe, ki je izplačilo zadnje tretjine dodatka pomaknila iz julija na december ter obenem uvedla še dodatek v maju 2002 (slednji pomeni 1.5-odstotno povečanje plač v tej dejavnosti). Aprila je bila sprejeta nova sprememba kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja, maja pa nova sprememba in dopolnitev kolektivne pogodbe za raziskovalno dejavnost, ki bo pomenilo 3-odstotno rast bruto plače v teh dveh dejavnostih. Dodatek se bo izplačal v dveh delih novembra in decembra letos. Gibanje plač v javnem sektorju se bo po zelo visoki rasti v prvem četrtletju počasi umirjalo, decembra pa bo zaradi zgoraj naštetih dodatkov bruto plača na zaposlenega ponovno porasla, tako da bo rast realne bruto plača na zaposlenega v javnem sektorju letos okoli **3.5-odstotna**.

Povprečna slovenska realna bruto plača na zaposlenega se bo na osnovi predvidenih gibanj plač v zasebnem in javnem sektorju **letos povečala za 2.3%** in bo za **ocenjeno 3.7-odstotno rastjo produktivnosti zaostajala za več kot eno odstotno točko**.

V letu 2001 mora biti pripravljen nov enoten plačni sistem v javnem sektorju. Sistem bo omogočal predvidljivost gibanja plač kot javnofinančnega izdatka ter transparentnost oblikovanja plač znotraj dejavnosti kot pogoja za normalno delovanje dejavnosti javnega sektorja. Ravno zaradi namena Vlade da bo vzpostavila nov plačni sistem, se v javnem sektorju porajajo močni pritiski posameznih sindikatov dejavnosti, ker želijo še pred sprejetjem novega zakona doseči čim višjo raven plač v svoji dejavnosti. Tako razpoloženje vsekakor ne vpliva tvorno na oblikovanje novega sistema plač.

V letu 2002 se bo realna bruto plača na zaposlenega po oceni povečala za okoli 2.7%, zaostanek za ocenjeno rastjo produktivnosti dela (3.5%) pa se bo nekoliko zmanjšal. V zasebnem sektorju se bo - ob predvideni dinamiki gospodarske aktivnosti (glej poglavje 4.5.2) ter tudi zaradi večjega obsega delovnih dni v letu - realna bruto plača na zaposlenega povečala za okoli 2.5%. Rast realne bruto plača na zaposlenega v javnem sektorju v letu 2002 bo približno 3.1-odstotna, ob predpostavki da bo v prihodnjem letu v veljavi tak usklajevalni mehanizem kot velja za letos. Zaradi dosedanje višje dinamike rasti cen življenjskih potrebščin od predvidene je v oceni za leto 2002 že upoštevana tudi vključitev varnostne zaklopke, kar predvsem prispeva k višji oceni rasti bruto plače na zaposlenega v javnem sektorju. Poleg tega je za leto 2002 upoštevana le v začetku leta 2001 sprejeta sprememba uredbe Vlade, ki pomeni povečanje plač za 1.5% v maju. Na ocenjeno rast bruto plače na zaposlenega bo vplivalo tudi povečanje plač konec leta 2001 v dejavnosti izobraževanja ter v javni upravi. V dinamiki plač v letu 2002 pa niso upoštevane kakršnekoli posledice uvedbe novega plačnega sistema v javnem sektorju.

Za **minimalno plačo** se upošteva enak usklajevalni mehanizem kot za plače, obenem pa se minimalna plača enkrat letno uskladi še za rast bruto domačega proizvoda preteklega leta, dokler minimalna plača preteklega leta ne doseže 58% povprečne bruto plače na zaposlenega po kolektivnih pogodbah v predelovalnih dejavnostih. V letu 2001 sprejet usklajevalni mehanizem za plače v zasebnem sektorju se nekoliko razlikuje od tistega, ki velja za plače v javnem sektorju. Zato je bilo potrebno s Spremembo in dopolnitvijo zakona o minimalni plači in o načinu usklajevanja plač in o regresu za letni dopust v obdobju 1999-2001 določiti, da se minimalna plača usklajuje na enak način kot plače v zasebnem sektorju. Z dodatnim usklajevanjem minimalne plače z rastjo bruto domačega proizvoda pa je v letu 2000 minimalna plača zadržala lanski delež, to je 53.3% povprečne bruto plače na zaposlenega po kolektivnih pogodbah v predelovalnih dejavnostih. Minimalna plača in način usklajevanja pozitivno vpliva tudi na distribucijo plač. V zadnjih dveh letih se na osnovi statističnih podatkov o distribuciji plač v zasebnem sektorju interdecilni koeficient ni spremenil in

ostaja na vrednosti 3.2, v javnem sektorju pa se je rahlo povečal od 3.4 na 3.5. Plačna politika v javnem sektorju z uvedbami dodatkov po kolektivnih pogodbah dejavnosti tako poslabšuje distribucijo plač v tem sektorju.

Prejemki za povračilo stroškov v zvezi z delom in drugi osebni prejemki od dela ter izplačila po pogodbah in po avtorskih pogodbah so v letu 2000 naraščali rahlo hitreje kot masa čistih plač ter dosegli 43.5% v primerjavi s celotno maso čistih plač (leta poprej okoli 43%). V letu 2001 se njihova rast nekoliko umirja, tako da bo delež verjetno spet okoli 43-odstoten.

5.4. POLITIKA TRGA DELOVNE SILE – Evropske usmeritve in problemi pri izvajanju

Zakonski okvir urejanja področja trga delovne sile ostaja še naprej nepopoln. Pogajanja socialnih partnerjev o Zakonu o delovnih razmerjih, ki je ključen na področju urejanja zaposlitvenih razmerij, še vedno potekajo. Osnovni izhodišči predloga novega zakona o delovnih razmerjih sta dosledna izpeljava ureditve delovnega razmerja kot pogodbenega razmerja med delavcem in delodajalcem ob zakonski ureditvi minimalnih, vsem zagotovljenih pravic in obveznosti iz tega razmerja, ter vključitev zahtev direktiv EU, ki se nanašajo na delovno pravo in zagotavljanje enakopravnosti moških in žensk v zaposlitvenem razmerju. V smislu spodbujanja fleksibilnosti na trgu dela vzpostavlja predlog zakona o delovnih razmerjih zakonske podlage za: (i) sklepanje vseh fleksibilnih oblik pogodbe o zaposlitvi⁷⁷, (ii) fleksibilno razporejanje delovnega časa, (iii) odpovedi pogodbe o zaposlitvi, (iv) izobraževanje zaposlenih, (v) uveljavitev olajšav oz. poenostavitev za male delodajalce. Dolgotrajnost razprav ob pripravi nove delovno-pravne zakonodaje je pripeljala do situacije, ko se je vzrokom za nujnost sprememb, poleg spremembe družbenoekonomske ureditve, pridružilo še usklajevanje zakona in njegove zasnove s sorodno zakonodajo v drugih evropskih državah.

Lani julija sprejeti novi **Zakon o zaposlovanju in delu tujcev** določa pogoje, pod katerimi se lahko tujec zaposli in dela v RS, če z mednarodnimi sporazumi ni določeno drugače. Najpomembnejša novost novega zakona je uvedba kvotnega sistema izdaje delovnih dovoljenj, večja regulacijska vloga države pri

⁷⁷ Zakon ureja delovnopravna razmerja v primeru delovanja agencij za posredovanje delovne sile (temporary work agencies), ki v praksi že obstajajo, saj so jih je uvedle že spremembe Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti iz leta 1998.

OKVIR 13: STRATEŠKI CILJI RAZVOJA TRGA DELA DO LETA 2006

Leta 2000 je Slovenija začela izvajati nov pristop k politiki zaposlovanja, ki jo je Vlada novembra 1999 sprejela z Nacionalnim akcijskim programom politike zaposlovanja za leti 2000 in 2001 in Strateškimi cilji razvoja trga dela do leta 2006, politiko zaposlovanja in programi za njeno uresničevanje. Slednji dokument obravnava tudi državni zbor in je pripravljen za drugo obravnavo. Strateški cilji razvoja trga dela do leta 2006, politika zaposlovanja in programi za njeno uresničevanje postavljajo celosten pristop k problemu zmanjševanja brezposelnosti in spodbujanju zaposlovanja, ki politike zaposlovanja ne omejuje le na tradicionalne programe politike zaposlovanja. Strategija opredeljuje naslednje cilje:

- dvig izobrazbene ravni aktivnega prebivalstva oziroma njegove poklicne usposobljenosti in kompetenc,
- zmanjševanje strukturnih neskladij, ki bi se kazalo v zmanjšanju deleža dolgotrajno brezposelnih (na okoli 40%) in deleža brezposelnih brez poklicne izobrazbe (na okoli 25%),
- zagotovitev vključenosti v aktivne programe vseh mladih brezposelnih, ki v 6 mesecih po nastopu brezposelnosti niso našli nove zaposlitve, oziroma za vse druge, ki se v roku 12 mesecev niso zaposlili,
- zmanjševanje regijskih neskladij na trgu dela,
- rast zaposlenosti, ki bo v povprečju v obdobju 2000-2006 presežala 1% letno, ob pospešeni gospodarski rasti, kar bo omogočilo zmanjšanje stopnje brezposelnosti na okoli 5% po mednarodni metodologiji oziroma registrirano stopnjo na okoli 8% do konca leta 2006,
- nadaljnji razvoj socialnega partnerstva na področju razreševanja problema brezposelnosti in povečevanja zaposlovanja.

Strategija predpostavlja aktivno in usklajeno sodelovanje vseh ministrstev, ki s svojimi ukrepi neposredno ali posredno vplivajo na razmere na trgu delovne sile. Predpostavlja pa tudi aktivno vlogo socialnih partnerjev in lokalnih skupnosti. Na nacionalni ravni je bila v ta namen ustanovljena Usmerjevalna skupina Vlade R Slovenije in socialnih partnerjev za spremljanje izvajanja in uresničevanja Akcijskega programa zaposlovanja za leti 2000 in 2001, ki pa se po zamenjavi Vlade še ni ponovno oblikovala in sestala.

urejanju pritoka tujih delavcev pri novem zaposlovanju tujcev in lažji postopki izdaje delovnih dovoljenj za tujce, ki že dalj časa delajo in bivajo v Sloveniji. Maksimalna možna kvota za izdajo delovnih dovoljenj za tujce (5% aktivnega prebivalstva), kot jo določa zakon, lahko že v prihodnjih letih postane premajhna in s tem ovira nadaljnjemu razvoju.

V letu 2000 je Slovenija začela izvajati **Akcijski program politike zaposlovanja za leti 2000 in 2001**, ki sledi usmeritvam politike zaposlovanja v EU iz leta 1998. Osnovni stebri politike zaposlovanja so: povečevanje zaposljivosti prebivalstva (prvi steber), pospeševanje podjetništva (drugi steber), pospeševanje in spodbujanje prilagodljivosti posameznikov in podjetij (tretji steber) in zagotavljanje enakih možnosti zaposlovanja (četrti steber). Politika zaposlovanja je pri tem splet ukrepov na področju fleksibilizacije poslovanja in zaposlovanja, ukrepov za pospeševanje podjetništva, ukrepov za povečanje usposobljenosti delovne sile in ukrepov, ki zagotavljajo različnim družbenim skupinam enakopravnost dostopa do dela. Izvajanje programa zahteva sodelovanje in koordinacijo med ministrstvi, vladnimi in nevladnimi institucijami ter socialnimi partnerji, ki pa je še le na začetku oziroma se na nekaterih mestih ne premakne z mrtve točke (npr. na področju, ki ga ureja Zakon o delovnih razmerjih).

Osnovni stebri politike zaposlovanja bodo tudi v bodoče verjetno ostali: zaposljivost, podjetništvo, prilagodljivost in enake možnosti. V evropski usmeritvah politike zaposlovanja pa se vse bolj izpostavlja pomen vseživljenjskega učenja, ki povečuje tako zaposljivost (prvi steber) kot tudi prilagodljivost (tretji steber). V skladu z usmeritvami se bo v prihodnjih letih morala še okrepiti vloga socialnih partnerjev pri reševanju problema brezposelnosti in zaposlovanja, hkrati pa se bo politika zaposlovanja vedno bolj regionalizirala, kar pomeni, da se bodo ukrepi prilagajali ne samo potrebam posameznikov, ampak tudi potrebam razvoja regij.

Smeri razvoja politike zaposlovanja so določene tudi v **Skupni oceni srednjeročnih prioritarnih nalog na področju zaposlovanja v Sloveniji**, ki sta jo julija lani podpisali Slovenija in Evropska komisija. V njej so posebej izpostavili: nujnost spremljanja razvoja regionalne mobilnosti za zmanjšanje strukturnih neskladij v regijah; vpliv novega Zakona o delovnih razmerjih; vpliv novega Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti; obstoječe programe na trgu dela in izboljšanje delovanja Zavoda RS za zaposlovanje ter okrepitev njegove vloge pri posredovanju zaposlitev. Hkrati pa skupna ocena opozarja še na probleme na področju: (i) sistema reguliranih poklicev s ciljem zmanjšati njihovo število, kjer bi bilo potrebno okrepiti povezave med šolami in podjetji ter izobraževalni sistem integrirati v svet dela; (ii) sistema socialnih prejemkov in davčnih olajšav - potrebno pregledati medsebojno vplivanje različnih shem davkov in ugodnosti ter njihov vpliv na spodbujanje zaposlovanja in ustvarjanje delovnih mest; (iii) zmožnost ustvarjanja delovnih mest zlasti v storitvenem sektorju; in (iv) povečanja stopnje odzivnosti sistema poklicnega izobraževanja in usposabljanja na potrebe trga dela.

5.5. STRUKTURNE POLITIKE – Osrednja naloga je izboljšanje konkurenčne sposobnosti in inovativnosti

Poglavitni cilj makroekonomske politike je ustvariti stabilno okolje in razmere za dokončanje procesa tranzicije in vključitev v EU. Glavni cilj strukturnih politik (industrial policy) pa je dokončati tranzicijo in omogočiti, da bo slovensko gospodarstvo lahko delovalo kot konkurenčen akter na skupnem notranjem trgu.

Osrednja naloga slovenskega gospodarstva - izboljšanje konkurenčne sposobnosti in inovativnosti – bo dosežena z ofenzivnim prestrukturiranjem podjetniškega sektorja ter pospešenim razvojem informacijsko-komunikacijske tehnologije in infrastrukture. Glede na doseženo stopnjo razvoja v Sloveniji pa bo potrebno še dokončati tudi proces tranzicijskega prestrukturiranja podjetniškega, zlasti pa finančnega in infrastrukturnega sektorja, ter nadaljevati z investicijami, ki so glavni vzvod pospeševanja konkurenčnosti.

Ukrepi bodo usmerjeni v: (1) dograditev in pospešitev implementacije ustreznega institucionalnega okvira delovanja podjetniškega in finančnega sektorja; (2) odpravljanje implementacijskega deficita⁷⁸ z lastniškimi in drugimi reformami ter prestrukturiranjem in predvsem (3) razvoj znanja in tehnologije. Finančni ukrepi države na področju odpravljanja implementacijskega deficita in aktivnosti na področju razvojne politike se odražajo preko državnih pomoči.

(1) Izgradnja in implementacija institucionalnega okvira in institucij -

Proces vključevanja v EU je v okviru podjetniškega in finančnega sektorja pospešil sprejem zakonodajnega okvira in rešitev, ki so skladne z rešitvami enotnega trga EU. Le na specifičnih področjih je Slovenija zahtevala prehodna obdobja, v večini primerov pa je že sprejela ureditve, kot jih poznajo druge evropske države. Sprejetim predpisom bo sledila še zahtevnejša faza njihove implementacije.

Na področju **tržnih dejavnosti** bodo letos sprejete spremembe in dopolnitve zakona o gospodarskih družbah in ustanovljene inštitucije, ki bodo pomembneje vplivale na konkurenčnost. To so predvsem razne oblike medsebojnega

⁷⁸ Implementacijski deficit je razlika med formalno sprejetim in dejanskim uresničevanjem sprejetega in je sinonim za primanjkljaj učinkovitosti državne uprave, vlade in ekonomskih politik.

povezovanja in sodelovanja obstoječih podjetij ter ustanov za pospeševanje razvoja podjetništva. Na pričakovano povečano število prevzemov se bo država odzvala na dva načina, in sicer bo pospeševala prevzeme, ki povečujejo konkurenčnost in pri tem ne omejujejo konkurence, in zavirala prevzeme, ki bi predstavljali nastanek oligopolne tržne strukture.

Nepopolne tržne strukture v Sloveniji, ki so še močno prisotne na področju **javnih gospodarskih služb**, postopno odpravlja temeljna zakonodaja z uvajanjem konkurence in regulativnih inštitucij. Uravnavanje dejavnosti elektrogospodarstva, telekomunikacij, železnice in drugih prometnih ter energetskih infrastruktur je predvideno z *inštitucijami državne regulacije*, ki bodo urejale tako regulacijo vstopa in izstopa podjetij v panogo in iz nje ter ohranjanje optimalnega nivoja konkurence z izdajanjem licenc ob upoštevanju tehničnih in okoljevarstvenih standardov ter tudi regulacijo cen. Slovenija se je odločila za sektorske regulativne organe, katerih najpomembnejša prednost izvira iz specializacije kadrov na posameznih področjih (Energetski zakon - Agencija za energetiko, Zakon o telekomunikacijah - Agencija za telekomunikacije, Zakon o železniškem prometu - Direkcija za železniški promet).

Na konkurenčnost slovenskega gospodarstva vpliva tudi **organiziranje državne uprave in njena učinkovitost** pri dodeljevanju raznih dovoljenj, ki so pogoj za vstop ali izstop podjetij, urbanistični politiki in opremljanju stavbnih zemljišč, raznih upravnih postopkih ter njeni nadzorni (inšpekcijski) funkciji. *Zakonodajni del reforme* bo potrebno pospešiti in ustanoviti javne agencije za opravljanje regulatornih, razvojnih in/ali analitičnih nalog na področjih, ki zahtevajo posebej visoko stopnjo samostojnosti ali pa se z njimi lahko zagotovi smotrnejše upravljanje z javnimi sredstvi in učinkovitejše ter k uporabniku usmerjeno izvajanje storitev. *Uvajanje standardov kakovosti* v javni upravi se formalno zagotavlja s projektom pridobivanja ISO standardov poslovanja za upravne enote ter z uredbo o poslovanju upravnih organov s strankami. *Strategija e-vlade* pomeni v prvi fazi novelacijo uredbe o pisarniškem poslovanju v smeri odpravljanja pravnih ovir za elektronsko poslovanje, v nadaljevanju pa tudi standardizacijo in poenostavitev upravnih postopkov. S *sistemskim zakonom o pokrajinah* pa bodo postavljeni temelji za regionalizem kot osnovo za hitrejši in bolj uravnotežen razvoj Slovenije. Pokrajine bodo povezale majhne občine in omogočile zadovoljevanje tistih potreb gospodarstva in državljanov, ki presegajo zmogljivosti posamezne občine. Pokrajine v Sloveniji so potrebne tudi zaradi primerljivosti z državami EU in učinkovitejšega kandidiranja za sredstva EU za regionalni razvoj ter zaradi vse pomembnejšega obmejnega in čezmejnega sodelovanja lokalnih in regionalnih skupnosti v Evropi.

(2) Odpravljanje implementacijskega deficita z lastniškimi in drugimi reformami ter prestrukturiranjem - Najpomembnejši kratkoročni nalogi sta nedvomno končanje procesov privatizacije in prestrukturiranja.

Privatizacija tržnih dejavnosti je v glavnem končana, obstaja pa še problem podržavljenih slabih podjetij v lasti Slovenske razvojne družbe, ki jih je po Zakonu o zaključku lastninjenja in privatizaciji pravnih oseb v lasti in upravljanje pridobila v letu 1998. V letu 2001 se bo preoblikovala Slovenska razvojna družba, država pa predvideva tudi prodajo Slovenskih železarn in še nekaterih podjetij, ki so v njeni popolni ali delni lasti.

V teku je *postopna privatizacija javnih gospodarskih služb*. Obstoječa podjetja s področja vodnega gospodarstva, distribucije in proizvodnje električne energije ter cestna podjetja so bila že deloma privatizirana tako, da so bili ustrezni kapitalski vložki preneseni na investicijske družbe (Poročevalec DZ, 16/VI 2001). Privatizacija se bo nadaljevala tudi v letošnjem in v sledečih letih. V letu 2001 naj bi država po programu prodaje državnega finančnega in stvarnega premoženja prodala ključnim investitorjem tudi določen del svojih lastniških deležev v elektrodistribucijskih podjetjih, Telekomu, Aerodromu Ljubljana, Luki Koper ter v vodnogospodarskih podjetjih.

Iz programa prodaje *kapitalskih naložb države v finančnem sektorju* izhaja, da bo v letu 2001 država prodala del kapitalskih naložb, ki jih ima v Novi ljubljanski banki (NLB), Novi kreditni banki Maribor (NKBM), Slovenski investicijski banki, d.d., ter v Poštni banki, d.d. Vlada je maja letos tudi že sprejela program privatizacije Nove ljubljanske banke in Nove kreditne banke Maribor, po katerem naj bi bila prva stopnja privatizacije v NLB zaključena do marca 2002, v NKBM pa konec tega leta. V obeh bankah naj bi država po zaključeni prvi fazi privatizacije ohranila delež v višini 25% (plus ena delnica).

Po poročilu o uresničevanju Zakona o *denacionalizaciji* je bilo do sredine preteklega leta vloženih skupno 38.104 zahtev za denacionalizacijo. Čeprav je zakonski rok za vložitev zahtev že potekel, je do 1. julija 2001 še vedno mogoče vlagati zahtevke iz naslova vračanja premoženja in pravic bivših agrarnih skupnosti. Zahtevanih je bilo 126.658 ha kmetijskih zemljišč in 166.819 ha gozdov. Odločbe so bile že izdane za 44% zahtevanih kmetijskih površin in 62% površin gozdov, njihova realizacija pa je 86-odstotna pri kmetijskih zemljiščih in 92-odstotna pri površinah gozdov. Za pospešitev postopka denacionalizacije je Slovenija že konec preteklega leta sprejela vrsto ukrepov, med katerimi je najpomembnejši dodelitev nadomestnih zemljišč v primeru, ko zahtevanih ni mogoče vrniti v naravi.

Nadaljevanje procesa **prestrukturiranja podjetniškega sektorja** je nujno tako za povečevanje konkurenčnosti podjetij kot za zagotavljanje nadaljnje dinamične rasti slovenskega gospodarstva. Čeprav je proces prestrukturiranja že šel skozi najnižjo točko in prešel iz faze pretežno defenzivnega v fazo pretežno ofenzivnega prestrukturiranja, med različnimi lastniškimi kategorijami podjetij obstajajo precejšnje razlike. Za dokončanje tranzicijskega prestrukturiranja je potrebno čim prej zmanjšati število podjetij, ki se morajo še defenzivno prestrukturirati, z izločanjem vitalnih delov iz problematičnih podjetij ter ukinjanjem neperspektivnih delov podjetij. Reševanje in prestrukturiranje slabih podjetij z državnimi pomočmi je vsebinsko določeno in zelo omejevano. Finančno reševanje je časovno omejeno na kritje nujnih stroškov preživetja le za pol leta. Prestrukturiranje velikih podjetij pa lahko poteka le ob pripravi in sprejemu ustreznih programov prestrukturiranja, iz katerih izhajajo tudi ustrezni učinki prestrukturiranja na podjetje samo kot tudi na gospodarsko rast panoge. Do leta 2002 je po posebnih programih možno prestrukturirati le tekstilno, obutveno in jeklarsko industrijo.

Na področju *javnih gospodarskih služb* se bo postopek prestrukturiranja izvajal postopno z odpiranjem trga. Na *energetskem področju* je bil (notranji) trg z električno energijo odprt 15. aprila 2001. Vzpostavitev trga naj bi bila v prvi fazi le poskusna, saj naj bi trgovali le s presežno električno energijo po količinski elektroenergetski bilanci Slovenije za leto 2001. Pred pravim začetkom trgovanja z električno energijo bo potrebno ustrezno rešiti tudi pričakovane nasedle investicije, kar je predvideno s kupninami (10% vrednosti) od privatizacij (do 45% vrednosti kapitala) distribucijskih in proizvodnih podjetij, pri čemer bo izjema le Nuklearna elektrarna Krško. Pri zemeljskem plinu je za upravičene odjemalce z letnim odjemom 25 milijonov m³ na enem odjemnem mestu predvideno odprtje trga s 1. januarjem 2003. Na področju *železniškega prometa* je država že v preteklem letu prevzela velik del zapadlega dolga in tako podjetje očistila bremen iz preteklosti. Podjetje še vedno posluje z izgubo, pred časom sprejeta obveznost (Zakon o železniškem prometu iz leta 1999) o delitvi v dve družbi, od katerih naj bi ena (infrastruktura) ostala v državnem upravljanju, druga (promet) pa se odprla trgu in poslovala po tržnih principih, pa še vedno ni zaživela. Železnica in železniški promet prejmeta letno velik znesek državnih pomoči, ki pa se bo moral postopno zniževati. Na področju *telekomunikacij* je bil v Sloveniji dosežen velik razvojni napredek, vendar je, zaradi nujnosti dohitevanja razvojne stopnje razvitih držav in ohranjanja konkurenčnosti celotnega gospodarstva, potrebno pospešiti proces liberalizacije. Do konca leta 2000 je imel Telekom monopol nad upravljanjem fiksnega javnega komutiranega telefonskega omrežja (PSTN) in nad izvajanjem obvezne gospodarske javne službe za storitve govorne telefonije in teleksa. Opravljanje

telekomunikacijskih storitev, ki so povezane z uporabo radiofrekvenčnega spektra, razen storitev obvezne gospodarske javne službe prenosa in oddajanja radijskih in televizijskih programov RTVS, pa je že liberalizirano in temelji na koncesijskem oddajanju posameznih frekvenc. Možnosti za popolno liberalizacijo na področju zagotavljanja telekomunikacijskih storitev v Sloveniji so zagotovljene z novim Zakonom o telekomunikacijah, ki je bil sprejet aprila letos. V skladu z njim Telekom izgublja status javnega podjetja, telekomunikacijske storitve pa status gospodarske javne službe. Javno podjetje naj bi bilo preoblikovano v enem letu po uveljavitvi novega Zakona o telekomunikacijah.

Postopen pristop k izvajanju reform je značilen tudi za *reforme finančnega sektorja*, katerih osnovni cilj je povečanje mednarodne konkurenčnosti. Za doseganje tega cilja potrebujemo v Sloveniji v naslednjih letih bolj uravnotežen razvoj vseh delov finančnega sektorja, kar zahteva predvsem relativno povečevanje pomena nebančnega segmenta. Prestrukturiranje sektorja finančnega posredništva bodo vzpodbudili tudi objektivni razlogi spreminjanja zahtev komitentov. Ukrepi za nadaljevanje prestrukturiranja finančnega sektorja so v vzpostavitvi konkurenčne strukture, regulaciji in nadzoru. Pomen ukrepov bo drugačen v vsakem od treh segmentov finančnega sektorja (bančništvo, zavarovalništvo, kapitalski trg). Za bančni in zavarovalniški sektor sta še vedno značilni visoka koncentracija in relativno nizka stopnja konkurence, zato bo potrebno pospešiti proces vstopa novih ponudnikov, tako domačih kot tujih. Področje, na katerem je vsaj v prvi fazi pričakovati relativno manjšo konkurenco tujih bank, je zlasti področje zbiranja depozitov prebivalstva in kreditiranja malih in srednje velikih podjetij. Na področju zavarovalništva lahko pričakujemo bistveno okrepljeno tujo konkurenco na segmentu različnih oblik življenjskega in pokojninskega zavarovanja in pri zavarovalniških storitvah, kjer obstajajo največje rezerve za povečanje obsega poslovanja. Že institucionalizirani nadzor finančnega sektorja bo potekal s koordinirano aktivnostjo treh nadzornih institucij, od katerih je vsaka zadolžena za nadziranje svojega segmenta finančnih storitev – Banka Slovenije bančništva, Agencija za zavarovalni nadzor zavarovalništva in Agencija za vrednostne papirje trga kapitala.

Že pričeta *reforma kmetijstva* je prinesla vsebinske spremembe v konceptu in ukrepih kmetijske politike. Izvedbeni načrt reforme - Program razvoja kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva - natančno opredeljuje posamezne ukrepe, njihove finančne in izvedbene okvire ter učinke reforme. Uresničevanje kmetijske strukturne in razvojne politike je predvideno s sledečimi sklopi ukrepov: (1) izboljšanje kmetijske strukture (s podporami za: naložbe gospodarsko močnih in razvojno perspektivnih kmetijskih gospodarstev; mlade prevzemnike kmetij in sanacijo kmetijskih gospodarstev v primeru požara, naravnih nesreč in drugih

nepredvidenih višjih sil; zemljiške operacije in tržno organiziranje pridelovalcev); (2) posodabljanje in prilagajanje živilskopredelovalne industrije (s podporami za: izboljševanje konkurenčnosti, odpiranje dodatnih delovnih mest, zmanjševanje stroškov in povečevanje dodane vrednosti na zaposlenega ter kritje dela stroškov zaradi prevzema pravne ureditve EU, predvsem na področju veterinarske zakonodaje, izpolnjevanja okoljskih standardov, higienskih zahtev in tehnoloških posodobitev); (3) celostni razvoj podeželja (ukrepi prostorskega urejanja podeželja, ohranjanja raznolikosti ter razvoja podeželskih ekonomij, pri čemer bo država spodbuja tudi prostorsko, socialno, ekološko in kulturno funkcijo podeželja). Slovenija je z Načrtom razvoja podeželja 2001-2006 kandidirala za predpristopno pomoč EU za področje kmetijstva (SAPARD). V navedenem obdobju bi morala v skladu z načrtom na leto prejeti približno 1,5 milijarde tolarjev. V predpristopno pomoč so uvrščeni štirje ukrepi: podpore investicijam v kmetijska gospodarstva, ki prispevajo k izboljšanju njihove konkurenčnosti in izpolnjevanju zahtev pravnega reda EU na področju higiensko-veterinarske ureditve, varovanja okolja in zaščite živali; podpore investicijam v živilsko predelovalno industrijo v sektorjih mesa, rib in mleka; podpore investicijam za razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetiji in podpore investicijam za razvoj in izboljšanje infrastrukture na podeželju. Program SAPARD naj bi se pričel izvajati v letu 2001.

Normativni okvir *regionalne politike*, ki je bil vzpostavljen že v letu 1999, določa načela izvajanja regionalne politike v ožjem smislu (odpravljanje regionalnih razvojnih razlik znotraj države) in usmerjeno spodbujanje neizkoriščenih razvojnih potencialov na lokalni in regionalni ravni. Za implementacijo normativne ureditve mora Slovenija dograditi mrežo regionalnih razvojnih agencij z osrednjo nalogo reševanja razvojnih problemov v okoljih, kjer nastajajo. Domače finančne spodbude za pospeševanje skladnega regionalnega razvoja bodo prihajale iz proračunskih sredstev za sofinanciranje projektov predvsem na ekonomsko šibkih območjih, območjih s strukturnimi problemi in visoko brezposelnostjo, razvojno omejevanih obmejnih območjih in območjih z omejenimi razvojnimi dejavniki. Zaradi povečanega pritiska na prestrukturiranje obmejnega gospodarstva bo tem območjem država ponujala pomoč v obliki spodbud za odpiranje novih delovnih mest in krepitev podjetniške iniciative. Prednost bodo imeli programi, ki bodo segali čez državno mejo in spodbujali meddržavno sodelovanje na meji. Na podlagi Predhodnega državnega razvojnega programa za obdobje 2000-2002 bo Slovenija predvidoma letos začela prejemati tudi pomoč programa Phare za ekonomsko in socialno kohezijo za tri pilotne projekte v Pomurju, Savinjski regiji in Zasavju.

(3) Razvojna politika - Pospešena vlaganja v človeški dejavnik, raziskave in

tehnološki razvoj ter v razvoj informacijsko-komunikacijske infrastrukture in novih storitev se bodo neposredno odražala na dinamični gospodarski rasti ter v povečani konkurenčnosti slovenskega gospodarstva.

Slovenija se po zadnjih podatkih za leto 1998 uvršča tako glede deleža *izdatkov za raziskave in razvoj* v bruto domačem proizvodu v višini 1.48% (leto prej 1.42%) kot glede števila zaposlenih v RD na 1000 prebivalcev (4.15) v gornjo polovico razvitejših držav, vendar je tehnološki razvoj in razvoj proizvodov v Sloveniji podpovprečen, ker se slovenska tehnološka politika kot del sektorskih politik zaenkrat bolj nagiba na preživetveno kot na (agresivno) inovacijsko strategijo. Ovire pri inoviranju so zlasti nezadostni kadri za raziskave in razvoj, preveliki stroški prototipov, finančno prezahtevno sodelovanje z inštituti in univerzo, pa tudi nezaupanje in ovire pri sodelovanju podjetij v konzorciju. Poleg odprave že prej navedenih slabosti bi bilo smiselno, da bi Slovenija tudi preko fiskalne politike sprejela inovacijam ugoden fiskalni sistem ter dogradila sistem, ki bo omogočal razvoj in pripravo tehnološkega nadzora, povečanje mobilnosti raziskovalcev, spodbujanje strateškega povezovanja podjetij in ne nazadnje tudi promocijo inovacijskih koristi.

OKVIR 14: VLOGA DRŽAVNIH POMOČI

Finančni ukrepi države na področju odpravljanja implementacijskega deficita pri prestrukturiranju podjetniškega sektorja in aktivnosti na področju razvojne politike se odražajo preko državnih pomoči.

Vse do sedaj so Sloveniji državne pomoči služile v veliki meri kot mehanizem reševanja socialnih napetosti v propadajočih velikih podjetjih ter za pokrivanje rednih stroškov poslovanja, v manjši meri pa za pospeševanje aktivnosti z razvojno komponento (raziskovanje in razvoj, varstvo okolja, usposabljanje in podobno). Slovenija zaradi neustrezno definirane regionalne politike ni v večji meri dodeljevala regionalnih pomoči, ki spadajo v kategorijo najmanj omejenih pomoči. Vsebinsko prilagajanje na področju državnih pomoči, ki Slovenijo še čaka, bo torej zajelo temeljito preobrazbo obstoječe mikroekonomske politike, ki bo prestopila prag kratkoročnosti (predvsem saniranja obstoječih velikih podjetij) in se usmerila k reševanju dolgoročnih ciljev ekonomskega razvoja, to je k pospeševanju dviga konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, predvsem z izborom horizontalnih ukrepov, ki ta cilj najbolj podpirajo.

Dobro usposobljena delovna sila je temelj gospodarskega razvoja države. Kljub temu da je Slovenija znana po sorazmerno dobrih delavcih, ji manjka določenih specifičnih menedžerskih, finančnih, upravljalških ter tehničnih in tehnoloških znanj. Reševanje problema pridobivanja specifičnih funkcionalnih znanj je v prenovi šolskega sistema za bodoče generacije in v mehanizmu usposabljanja že zaposlene delovne sile. Pospešena *vlaganja v usposabljanje delovne sile* opredeljuje tudi nov pristop k politiki zaposlovanja, kjer med strateškimi cilji razvoja trga dela opredeljuje tudi cilj - dvig izobrazbene ravni aktivnega prebivalstva oziroma njegove poklicne usposobljenosti, ki ga operacionalizira tudi Akcijski program politike zaposlovanja za leti 2000 in 2001 z opredeljenimi osnovnimi stebri politike zaposlovanja. Politika zaposlovanja je pri tem splet ukrepov na področju fleksibilizacije poslovanja in zaposlovanja, ukrepov za pospeševanje podjetništva, ukrepov za povečanje usposobljenosti delovne sile vključno s povečevanjem formalne izobrazbene ravni delovne sile in ukrepov, ki zagotavljajo različnim družbenim skupinam enakopravnost dostopa do dela.

STATISTIČNA PRILOGA

KAZALO TABEL

Tabela 1:	Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije (<i>realne stopnje rasti v %</i>) _____	160
Tabela 2a:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod (<i>tekoče cene v mio SIT</i>) _____	164
Tabela 2b:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod (<i>deleži v BDP v %, tekoče cene</i>) _____	166
Tabela 3a:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod (<i>stalne cene 1995, v mio SIT</i>) _____	168
Tabela 3b:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod (<i>realne stopnje rasti v %</i>) _____	170
Tabela 4:	Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda (<i>tekoče cene, v mio SIT</i>) _____	172
Tabela 5a:	Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda (<i>tekoče cene, v mio SIT</i>) _____	174
Tabela 5b:	Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda (<i>stalne cene 1995, v mio SIT</i>) _____	176
Tabela 6:	Temeljni agregati nacionalnih računov (<i>tekoče cene, v mio SIT</i>) _____	178
Tabela 7:	Plačilna bilanca (<i>v mio SIT</i>) _____	180
Tabela 8:	Izvoz in uvoz blaga in storitev _____	182
Tabela 9a:	Regionalna usmerjenost blagovne menjave s tujino (<i>v mio USD</i>) _____	184
Tabela 9b:	Regionalna usmerjenost blagovne menjave s tujino (<i>struktura v %</i>) _____	187
Tabela 10a:	Bruto investicije (<i>tekoče cene v mio SIT</i>) _____	190
Tabela 10b:	Bruto investicije (<i>stalne cene v mio SIT</i>) _____	192
Tabela 11:	Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS – IMF (bilanca prihodkov) _____	194
Tabela 12:	Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS – IMF (bilanca odhodkov) _____	196
Tabela 13a:	Prebivalstvo, aktivnost in zaposlenost (<i>v tisoč</i>) _____	198
Tabela 13b:	Stopnje aktivnosti, zaposlenosti, brezposelnosti (<i>v tisoč</i>) _____	199
Tabela 14:	Tokovi aktivnega prebivalstva med letom (<i>v tisoč</i>) _____	200
Tabela 15a:	Rezultati poslovanja gospodarskih družb (<i>v mio SIT</i>) _____	202
Tabela 15b:	Rezultati poslovanja gospodarskih družb (<i>indeks v %</i>) _____	203
Tabela 15c:	Rezultati poslovanja gospodarskih družb (<i>struktura v %</i>) _____	204
Tabela 16:	Indikatorji mednarodne konkurenčnosti (<i>letne stopnje rasti v %</i>) _____	205
Tabela 17:	Primerjava cen nekaterih naftnih derivatov brez davka, maloprodajnih cen in zneska davkov pri nekaterih naftnih derivatih med Slovenijo in povprečjem EU _____	206

Tabela 1: Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije

- Realne stopnje rasti v %

	1995	1996	1997	1998	1999
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	4.1	3.5	4.6	3.8	5.2
Deleži v dodani vrednosti v % ¹					
Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	4.6	4.5	4.3	4.2	3.7
Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	38.5	38.5	38.2	38.5	38.3
- Industrija (C+D+E)	33.4	32.8	32.5	32.8	32.0
- Gradbeništvo F	5.1	5.7	5.7	5.7	6.3
Storitve (G...O)	59.2	59.5	59.8	59.7	60.3
Inputirane bančne storitve	-2.3	-2.5	-2.3	-2.4	-2.2
BDP v mio SIT (tekoče cene)	2,221,459	2,555,369	2,907,277	3,253,751	3,648,401
BDP v mio EUR	14,508	15,075	16,116	17,468	18,843
BDP v mio USD	18,745	18,878	18,206	19,585	20,071
BDP na prebivalca v USD	9,431	9,481	9,163	9,878	10,109
BDP na prebivalca kupna moč v USD	12,500	13,200	14,100	14,800	
BDP na prebivalca (PPS)	11,300	12,200	13,200	13,900	15,000
MENJAVA S TUJINO - PLAČILNO BILANČNA STATISTIKA					
Izvoz proizvodov in storitev ²	1.1	3.6	11.6	6.7	1.7
Izvoz proizvodov		2.4	13.3	9.2	2.7
Izvoz storitev		8.7	4.9	-3.6	-2.7
Uvoz proizvodov in storitev ²	11.3	2.1	11.9	10.4	8.2
Uvoz proizvodov		1.8	13.3	10.9	8.8
Uvoz storitev		3.6	3.1	7.0	3.6
Izvoz proizvodov in storitev v mio USD	10,378	10,488	10,455	11,118	10,522
Delež v BDP v %	55.4	55.6	57.4	56.8	52.4
Uvoz proizvodov in storitev v mio USD	10,753	10,679	10,601	11,415	11,403
Delež v BDP v %	57.4	56.6	58.2	58.3	56.8
Saldo trgovinske bilance v mio USD ²	-953	-825	-776	-789	-1,245
Delež v BDP v %	-5.1	-4.4	-4.3	-4.0	-6.2
Saldo tekočih transakcij s tujino v mio USD	-99	31	11	-147	-783
Delež v BDP v %	-0.5	0.2	0.1	-0.8	-3.9
Devizne rezerve v mio USD	3,426	4,124	4,377	4,781	4,115
Zunanji dolg v mio USD	2,970	3,981	4,123	4,915	5,400
Delež v primerjavi z BDP v %	15.8	21.1	22.6	25.1	26.9

Nadaljevanje na naslednji strani.

STATISTIČNA PRILOGA

Tabela 1: Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije

- Realne stopnje rasti v %

	2000	2001	2002	2003
		Ocena		
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	4.6	4.4	4.2	4.5
Deleži v dodani vrednosti v % ¹				
Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	3.3	3.3	3.2	3.1
Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	38.3	37.5	37.0	36.5
- Industrija (C+D+E)	32.1	31.6	31.2	30.8
- Gradbeništvo F	6.2	5.9	5.8	5.7
Storitve (G...O)	60.6	61.4	62.0	62.4
Inputirane bančne storitve	-2.2	-2.2	-2.1	-2.1
BDP v mio SIT (tekoče cene)	4,035,518	4,571,200	5,068,000	5,566,000
BDP v mio EUR	19,682	21,065	22,494	23,991
BDP v mio USD	18,122	18,804	20,452	22,344
BDP na prebivalca v USD	9,105	9,461	10,290	11,244
BDP na prebivalca kupna moč v USD				
BDP na prebivalca (PPS)	16,100			
MENJAVA S TUJINO - PLAČILNO BILANČNA STATISTIKA				
Izvoz proizvodov in storitev ²	12.7	7.5	5.9	6.3
Izvoz proizvodov	12.8	8.2	6.1	6.5
Izvoz storitev	11.8	4.1	5.1	5.3
Uvoz proizvodov in storitev ²	6.1	4.5	6.2	6.4
Uvoz proizvodov	6.1	4.4	6.3	6.5
Uvoz storitev	6.0	4.8	5.4	5.9
Izvoz proizvodov in storitev v mio USD	10,692	11,326	12,240	13,307
Delež v BDP v %	59.0	60.2	59.8	59.6
Uvoz proizvodov in storitev v mio USD	11,347	11,666	12,647	13,755
Delež v BDP v %	62.6	62.0	61.8	61.6
Saldo trgovinske bilance v mio USD ²	-1,081	-770	-842	-898
Delež v BDP v %	-6.0	-4.1	-4.1	-4.0
Saldo tekočih transakcij s tujino v mio USD	-594	-330	-407	-448
Delež v BDP v %	-3.3	-1.8	-2.0	-2.0
Devizne rezerve v mio USD	4,370	4,825 ³		
Zunanji dolg v mio USD	6,217	6,710 ⁴		
Delež v primerjavi z BDP v %	34.3			

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 1: Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije

- Realne stopnje rasti v %

	1995	1996	1997	1998	1999
ZAPOSLENOST, PLAČE IN PRODUKTIVNOST					
Delovno aktivni; v ekvivalentu polnega delovnega časa	1.0	-1.0	-0.5	0.0	1.2
Št. registriranih brezposelnih (povp. leta, v tisoč)	121.5	119.8	125.2	126.1	119.0
Stopnja registrirane brezposelnosti v %	13.9	13.9	14.4	14.5	13.6
Stopnja brezposelnosti po ILO v %	7.4	7.3	7.4	7.9	7.6
Bruto plače na zaposlenega	5.1	5.1	2.4	1.6	3.3
Produktivnost dela	3.1	4.5	5.1	3.8	4.0
DOMAČE POVPRASEVANJE - STATISTIKA NACIONALNIH RAČUNOV					
Končna potrošnja	7.4	2.3	3.2	3.9	5.6
Delež v BDP v %	78.7	77.6	76.7	75.9	76.0
v tem:					
Zasebna potrošnja	9.1	2.0	2.8	3.3	6.0
Dele ž v BDP v %	58.5	57.5	56.4	55.7	55.8
Državna potrošnja	2.5	3.4	4.3	5.8	4.6
Delež v BDP v %	20.1	20.1	20.4	20.3	20.2
Investicije v osnovna sredstva	16.8	8.9	11.6	11.3	19.1
Delež v BDP v %	21.4	22.5	23.4	24.6	27.4
KONSOLIDIRANA BILANCA JAVNEGA FINANCIRANJA PO METODOLOGIJI GFS - IMF					
Javnofinančni prihodki v primerjavi z BDP v %	43.1	42.7	42.0	43.0	43.6
Javnofinančni odhodki v primerjavi z BDP v %	43.1	42.4	43.2	43.8	44.2
Presežek (primankljaj) v primerjavi z BDP v %	0.0	0.3	-1.2	-0.8	-0.6
TEČAJ IN CENE					
Tečaj USD (povprečje leta)	118.5	135.4	159.7	166.1	181.8
Tečaj EUR (povprečje leta)	153.1	169.5	180.4	186.3	193.6
Efektivni tečaj tolarja ⁵	10.3	-2.8	0.7	3.9	-0.7
Inflacija (povprečje leta) ⁶	12.6	9.7	9.1	7.9	6.1

Nadaljevanje na naslednji strani.

STATISTIČNA PRILOGA

Tabela 1: Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije

- Realne stopnje rasti v %

	2000	2001	2002	2003
		Ocena		
ZAPOSLENOST, PLAČE IN PRODUKTIVNOST				
Delovno aktivni; v ekvivalentu polnega delovnega časa	1.1	0.7	0.7	1.0
Št. registriranih brezposelnih (povp. leta, v tisoč)	106.6	102.6	100.1	96.4
Stopnja registrirane brezposelnosti v %	12.2	11.7	11.3	10.8
Stopnja brezposelnosti po ILO v %	7.0	6.7	6.5	6.2
Bruto plače na zaposlenega	1.6	2.3	2.7	3.0
Produktivnost dela	3.5	3.7	3.5	3.5
DOMAČE POVPRASEVANJE - STATISTIKA NACIONALNIH RAČUNOV				
Končna potrošnja	1.4	2.6	3.5	4.0
Delež v BDP v %	75.8	74.5	74.0	73.7
v tem:				
Zasebna potrošnja	0.8	2.1	3.2	4.0
Delež v BDP v %	54.9	53.7	53.2	53.0
Državna potrošnja	3.1	4.2	4.2	4.2
Delež v BDP v %	20.8	20.8	20.8	20.7
Investicije v osnovna sredstva	0.2	2.6	6.6	6.6
Delež v BDP v %	26.7	26.2	26.8	27.2
KONSOLIDIRANA BILANCA JAVNEGA FINANCIRANJA PO METODOLOGIJI GFS - IMF				
Javnofinančni prihodki v primerjavi z BDP v %	42.8	42.9		
Javnofinančni odhodki v primerjavi z BDP v %	44.2	44.2		
Presežek (primankljaj) v primerjavi z BDP v %	-1.4	-1.3		
TEČAJ IN CENE				
Tečaj USD (povprečje leta)	222.7	243.1	247.8	249.1
Tečaj EUR (povprečje leta)	205.0	217.0	225.3	232.0
Efektivni tečaj tolarja ⁵	-2.1	-0.1	1.0	0.7
Inflacija (povprečje leta) ⁶	8.9	8.5	6.4	5.1

Vir podatkov: SURS, Banka Slovenije, Ministrstvo za finance, Eurostat, ocene UMAR.

Opombe: ¹ Črke v oklepajih so iz statistične klasifikacije dejavnosti NACE Rev. 1, ² Plačilno bilančna statistika (izvoz F.O.B., uvoz F.O.B.); z izračunom realnih stopenj je izločen vpliv medvalutnih sprememb in sprememb cen na tujih trgih, ³ Maj 2001, ⁴ April 2001, ⁵ Rast vrednosti pomeni apreciacijo tolarja in obratno, ⁶ Do leta 1998 merilo inflacije cen na drobno, od leta 1998 naprej merilo inflacije indeks cen življenjskih potrebščin.

Tabela 2a: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Tekoče cene v mio SIT

		1995	1996	1997	1998	1999
A.	Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	87,072	98,260	107,700	116,215	114,552
B.	Ribištvo	386	439	484	519	520
C.	Rudarstvo	26,006	30,683	33,908	36,023	36,825
D.	Predelovalne dejavnosti	545,730	616,410	706,266	782,651	859,603
E.	Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	56,693	65,032	73,492	96,503	98,108
F.	Gradbeništvo	96,588	123,827	143,158	159,312	195,879
G.	Trgovina in popravila motornih vozil	232,286	257,269	294,293	326,778	365,101
H.	Gostinstvo	57,164	68,467	77,314	84,124	94,979
I.	Promet, skladiščenje in zveze	148,746	169,275	204,827	233,079	259,090
J.	Finančno posredništvo	77,067	93,185	108,916	119,023	134,177
K.	Nepremičnine, najem in poslovne storitve	224,830	263,568	291,572	334,244	380,744
L.	Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	102,937	121,447	149,612	161,704	178,540
M.	Izobraževanje	108,002	123,881	146,687	157,735	177,098
N.	Zdravstvo in socialno varstvo	101,172	118,454	134,589	148,882	169,420
O.	Druge skupne in osebne storitve	63,580	77,431	88,243	100,449	115,126
	Pripisane bančne storitve (PBS)	-43,947	-55,127	-58,554	-66,343	-69,351
1. DODANA VREDNOST (osnovne cene)						
		1,884,312	2,172,501	2,502,509	2,790,898	3,110,409
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE ¹						
		337,147	382,868	404,768	462,853	537,993
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)						
		2,221,459	2,555,369	2,907,277	3,253,751	3,648,401
SKUPAJ DODANA VREDNOST						
		1,884,312	2,172,501	2,502,509	2,790,898	3,110,409
v tem:						
1.	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	87,458	98,699	108,184	116,734	115,072
2.	Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	725,017	835,952	956,824	1,074,489	1,190,415
	- Industrija (C+D+E)	628,429	712,125	813,666	915,177	994,536
	- Gradbeništvo F	96,588	123,827	143,158	159,312	195,879
3.	Storitve (G...O)	1,115,784	1,292,977	1,496,055	1,666,018	1,874,273
4.	Pripisane bančne storitve	-43,947	-55,127	-58,554	-66,343	-69,351

Nadaljevanje na naslednji strani.

STATISTIČNA PRILOGA

Tabela 2a: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Tekoče cene v mio SIT

		2000	2001	2002	2003
			Ocena		
A.	Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	115,101	128,694	139,599	149,576
B.	Ribištvo	534	609	660	707
C.	Rudarstvo	36,763	38,931	40,105	41,928
D.	Predelovalne dejavnosti	970,014	1,088,606	1,197,548	1,307,327
E.	Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	112,768	124,216	132,468	139,869
F.	Gradbeništvo	214,935	233,782	254,228	275,179
G.	Trgovina in popravila motornih vozil	403,227	458,659	508,835	561,305
H.	Gostinstvo	111,721	128,555	144,687	160,370
I.	Promet, skladiščenje in zveze	282,646	326,790	367,797	407,665
J.	Finančno posredništvo	156,326	182,978	208,882	234,833
K.	Nepremičnine, najem in poslovne storitve	421,884	478,488	533,399	588,458
L.	Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	203,034	240,331	273,066	304,107
M.	Izobraževanje	205,041	234,808	261,919	290,310
N.	Zdravstvo in socialno varstvo	195,243	225,737	254,063	281,603
O.	Druge skupne in osebne storitve	133,145	152,183	171,036	190,480
	Pripisane bančne storitve (PBS)	-77,324	-85,913	-93,010	-99,165
1. DODANA VREDNOST (osnovne cene)					
		3,485,059	3,957,451	4,395,282	4,834,553
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE ¹					
		550,460	613,749	672,718	731,447
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)					
		4,035,518	4,571,200	5,068,000	5,566,000
SKUPAJ DODANA VREDNOST					
		3,485,059	3,957,451	4,395,282	4,834,553
v tem:					
1.	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	115,635	129,302	140,260	150,283
2.	Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	1,334,480	1,485,534	1,624,349	1,764,302
	- Industrija (C+D+E)	1,119,545	1,251,752	1,370,121	1,489,124
	- Gradbeništvo F	214,935	233,782	254,228	275,179
3.	Storitve (G...O)	2,112,268	2,428,528	2,723,683	3,019,132
4.	Pripisane bančne storitve	-77,324	-85,913	-93,010	-99,165

Vir podatkov: SURS, ocene UMAR.

Opomba: ¹ Davki na proizvode in storitve minus subvencije po proizvodih in storitvah.

Tabela 2b: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Delež v BDP v %, tekoče cene

		1995	1996	1997	1998	1999
A.	Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	3.9	3.8	3.7	3.6	3.1
B.	Ribištvo	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
C.	Rudarstvo	1.2	1.2	1.2	1.1	1.0
D.	Predelovalne dejavnosti	24.6	24.1	24.3	24.1	23.6
E.	Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	2.6	2.5	2.5	3.0	2.7
F.	Gradbeništvo	4.3	4.8	4.9	4.9	5.4
G.	Trgovina in popravila motornih vozil	10.5	10.1	10.1	10.0	10.0
H.	Gostinstvo	2.6	2.7	2.7	2.6	2.6
I.	Promet, skladiščenje in zveze	6.7	6.6	7.0	7.2	7.1
J.	Finančno posredništvo	3.5	3.6	3.7	3.7	3.7
K.	Nepremičnine, najem in poslovne storitve	10.1	10.3	10.0	10.3	10.4
L.	Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	4.6	4.8	5.1	5.0	4.9
M.	Izobraževanje	4.9	4.8	5.0	4.8	4.9
N.	Zdravstvo in socialno varstvo	4.6	4.6	4.6	4.6	4.6
O.	Druge skupne in osebne storitve	2.9	3.0	3.0	3.1	3.2
	Pripisane bančne storitve (PBS)	-2.0	-2.2	-2.0	-2.0	-1.9
1. DODANA VREDNOST (A...O + PBS)						
		84.8	85.0	86.1	85.8	85.3
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE ¹						
		15.2	15.0	13.9	14.2	14.7
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)						
		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
BRUTO DOMAČI PROIZVOD						
		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:						
1.	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	3.9	3.9	3.7	3.6	3.2
2.	Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	32.6	32.7	32.9	33.0	32.6
	- industrija (C+D+E)	28.3	27.9	28.0	28.1	27.3
	- gradbeništvo F	4.3	4.8	4.9	4.9	5.4
3.	Storitve (G...O)	50.2	50.6	51.5	51.2	51.4
4.	Pripisane bančne storitve	-2.0	-2.2	-2.0	-2.0	-1.9
5.	Korekcijske postavke	15.2	15.0	13.9	14.2	14.7
Deleži v dodani vrednosti						
SKUPAJ DODANA VREDNOST						
		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:						
1.	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	4.6	4.5	4.3	4.2	3.7
2.	Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	38.5	38.5	38.2	38.5	38.3
	- Industrija (C+D+E)	33.4	32.8	32.5	32.8	32.0
	- Gradbeništvo F	5.1	5.7	5.7	5.7	6.3
3.	Storitve (G...O)	59.2	59.5	59.8	59.7	60.3
4.	Pripisane bančne storitve	-2.3	-2.5	-2.3	-2.4	-2.2

Nadaljevanje na naslednji strani.

STATISTIČNA PRILOGA

Tabela 2b: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Deleži v BDP v %, tekoče cene

	2000	2001	2002	2003
		Ocena		
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	2.9	2.8	2.8	2.7
B. Ribištvo	0.0	0.0	0.0	0.0
C. Rudarstvo	0.9	0.9	0.8	0.8
D. Predelovalne dejavnosti	24.0	23.8	23.6	23.5
E. Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	2.8	2.7	2.6	2.5
F. Gradbeništvo	5.3	5.1	5.0	4.9
G. Trgovina in popravila motornih vozil	10.0	10.0	10.0	10.1
H. Gostinstvo	2.8	2.8	2.9	2.9
I. Promet, skladiščenje in zveze	7.0	7.1	7.3	7.3
J. Finančno posredništvo	3.9	4.0	4.1	4.2
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	10.5	10.5	10.5	10.6
L. Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	5.0	5.3	5.4	5.5
M. Izobraževanje	5.1	5.1	5.2	5.2
N. Zdravstvo in socialno varstvo	4.8	4.9	5.0	5.1
O. Druge skupne in osebne storitve	3.3	3.3	3.4	3.4
Pripisane bančne storitve (PBS)	-1.9	-1.9	-1.8	-1.8
1. DODANA VREDNOST (A...O + PBS)	86.4	86.6	86.7	86.9
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE ¹	13.6	13.4	13.3	13.1
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	100.0	100.0	100.0	100.0
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:				
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	2.9	2.8	2.8	2.7
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	33.1	32.5	32.1	31.7
- industrija (C+D+E)	27.7	27.4	27.0	26.8
- gradbeništvo F	5.3	5.1	5.0	4.9
3. Storitve (G...O)	52.3	53.1	53.7	54.2
4. Pripisane bančne storitve	-1.9	-1.9	-1.8	-1.8
5. Korekcijske postavke	13.6	13.4	13.3	13.1
Deleži v dodani vrednosti v %				
SKUPAJ DODANA VREDNOST	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:				
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	3.3	3.3	3.2	3.1
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	38.3	37.5	37.0	36.5
- Industrija (C+D+E)	32.1	31.6	31.2	30.8
- Gradbeništvo F	6.2	5.9	5.8	5.7
3. Storitve (G...O)	60.6	61.4	62.0	62.4
4. Pripisane bančne storitve	-2.2	-2.2	-2.1	-2.1

Vir podatkov: SURS, ocene UMAR.

Opomba: ¹ Davki na proizvode in storitve minus subvencije po proizvodih in storitvah.

Tabela 3a: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Stalne cene 1995, v mio SIT

	1995	1996	1997	1998	1999
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	87,072	87,956	85,362	88,028	86,186
B. Ribišтво	386	423	430	411	424
C. Rudarstvo	26,006	26,495	27,328	27,348	27,627
D. Predelovalne dejavnosti	545,730	554,260	590,671	618,131	637,279
E. Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	56,693	57,365	59,750	60,303	59,799
F. Gradbeništvo	96,588	109,382	117,792	123,199	142,637
G. Trgovina in popravila motornih vozil	232,286	239,175	245,870	252,793	268,802
H. Gostinstvo	57,164	59,680	61,826	62,404	64,336
I. Promet, skladiščenje in zveze	148,746	152,612	159,052	167,272	172,604
J. Finančno posredništvo	77,067	85,509	85,555	89,445	92,358
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	224,830	234,121	240,033	245,682	257,322
L. Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	102,937	108,438	119,592	125,568	132,332
M. Izobraževanje	108,002	109,175	114,476	118,048	122,096
N. Zdravstvo in socialno varstvo	101,172	107,685	111,035	112,901	120,092
O. Druge skupne in osebne storitve	63,580	66,671	69,372	73,376	77,470
Pripisane bančne storitve (PBS)	-43,947	-50,253	-48,924	-51,043	-50,289
1. DODANA VREDNOST (osnovne cene)	1,884,312	1,948,694	2,039,221	2,113,866	2,211,072
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE ¹	337,147	351,206	365,543	382,090	414,870
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	2,221,459	2,299,900	2,404,764	2,495,956	2,625,942
SKUPAJ DODANA VREDNOST	1,884,312	1,948,694	2,039,221	2,113,866	2,211,072
v tem:					
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	87,458	88,379	85,792	88,439	86,610
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	725,017	747,502	795,541	828,981	867,342
- Industrija (C+D+E)	628,429	638,120	677,749	705,782	724,705
- Gradbeništvo F	96,588	109,382	117,792	123,199	142,637
3. Storitve (G...O)	1,115,784	1,163,066	1,206,812	1,247,489	1,307,409
4. Pripisane bančne storitve	-43,947	-50,253	-48,924	-51,043	-50,289

Nadaljevanje na naslednji strani.

STATISTIČNA PRILOGA

Tabela 3a: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Stalne cene 1995, v mio SIT

		2000	2001	2002	2003
			Ocena		
A.	Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	85,309	87,911	89,625	91,373
B.	Ribištvo	409	430	438	447
C.	Rudarstvo	27,253	27,130	26,588	26,707
D.	Predelovalne dejavnosti	692,199	730,270	764,227	801,598
E.	Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	61,513	63,697	64,620	65,557
F.	Gradbeništvo	146,663	149,963	155,137	161,342
G.	Trgovina in popravila motornih vozil	275,444	284,671	294,493	307,597
H.	Gostinstvo	70,635	73,849	77,504	81,341
I.	Promet, skladiščenje in zveze	180,708	189,834	199,231	209,092
J.	Finančno posredništvo	97,833	104,045	110,756	117,900
K.	Nepremičnine, najem in poslovne storitve	264,951	273,032	283,817	296,475
L.	Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	139,909	150,472	159,425	168,114
M.	Izobraževanje	126,659	131,789	137,080	143,866
N.	Zdravstvo in socialno varstvo	125,101	131,415	137,916	144,738
O.	Druge skupne in osebne storitve	80,961	84,078	88,115	92,919
	Pripisane bančne storitve (PBS)	-51,230	-51,719	-52,208	-52,704
1. DODANA VREDNOST (osnovne cene)		2,324,317	2,430,867	2,536,764	2,656,363
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE ¹		422,705	436,933	451,235	466,037
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)		2,747,021	2,867,800	2,988,000	3,122,400
SKUPAJ DODANA VREDNOST		2,324,317	2,430,867	2,536,764	2,656,363
v tem:					
1.	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	85,718	88,341	90,063	91,819
2.	Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	927,628	971,060	1,010,572	1,055,205
	- Industrija (C+D+E)	780,965	821,097	855,436	893,863
	- Gradbeništvo F	146,663	149,963	155,137	161,342
3.	Storitve (G...O)	1,362,201	1,423,185	1,488,337	1,562,042
4.	Pripisane bančne storitve	-51,230	-51,719	-52,208	-52,704

Vir podatkov: SURS, ocene UMAR.

Opomba: ¹ Davki na proizvode in storitve minus subvencije po proizvodih in storitvah.

Tabela 3b: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Realne stopnje rasti v % (stalne cene 1995)

		1996	1997	1998	1999
A.	Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	1.0	-2.9	3.1	-2.1
B.	Ribištvo	9.6	1.7	-4.4	3.1
C.	Rudarstvo	1.9	3.1	0.1	1.0
D.	Predelovalne dejavnosti	1.6	6.6	4.6	3.1
E.	Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	1.2	4.2	0.9	-0.8
F.	Gradbeništvo	13.2	7.7	4.6	15.8
G.	Trgovina in popravila motornih vozil	3.0	2.8	2.8	6.3
H.	Gostinstvo	4.4	3.6	0.9	3.1
I.	Promet, skladiščenje in zveze	2.6	4.2	5.2	3.2
J.	Finančno posredništvo	11.0	0.1	4.5	3.3
K.	Nepremičnine, najem in poslovne storitve	4.1	2.5	2.4	4.7
L.	Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	5.3	10.3	5.0	5.4
M.	Izobraževanje	1.1	4.9	3.1	3.4
N.	Zdravstvo in socialno varstvo	6.4	3.1	1.7	6.4
O.	Druge skupne in osebne storitve	4.9	4.1	5.8	5.6
	Pripisane bančne storitve (PBS)	14.3	-2.6	4.3	-1.5
1. DODANA VREDNOST (osnovne cene)		3.4	4.6	3.7	4.6
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE ¹		4.2	4.1	4.5	8.6
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)		3.5	4.6	3.8	5.2
SKUPAJ DODANA VREDNOST		3.4	4.6	3.7	4.6
v tem:					
1.	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	1.1	-2.9	3.1	-2.1
2.	Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	3.1	6.4	4.2	4.6
	- Industrija (C+D+E)	1.5	6.2	4.1	2.7
	- Gradbeništvo F	13.2	7.7	4.6	15.8
3.	Storitve (G...O)	4.2	3.8	3.4	4.8
4.	Pripisane bančne storitve	14.3	-2.6	4.3	-1.5

Nadaljevanje na naslednji strani.

STATISTIČNA PRILOGA

Tabela 3b: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Realne stopnje rasti v % (stalne cene 1995)

		2000	2001	2002	2003
			Ocena		
A.	Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	-1.0	3.0	2.0	2.0
B.	Ribištvo	-3.5	5.0	2.0	2.0
C.	Rudarstvo	-1.4	-0.5	-2.0	0.5
D.	Predelovalne dejavnosti	8.6	5.5	4.7	4.9
E.	Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	2.9	3.5	1.5	1.5
F.	Gradbeništvo	2.8	2.2	3.5	4.0
G.	Trgovina in popravila motornih vozil	2.5	3.3	3.5	4.5
H.	Gostinstvo	9.8	4.5	5.0	5.0
I.	Promet, skladiščenje in zveze	4.7	5.0	5.0	5.0
J.	Finančno posredništvo	5.9	6.3	6.5	6.5
K.	Nepremičnine, najem in poslovne storitve	3.0	3.0	4.0	4.5
L.	Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	5.7	7.5	6.0	5.5
M.	Izobraževanje	3.7	4.0	4.0	5.0
N.	Zdravstvo in socialno varstvo	4.2	5.0	5.0	5.0
O.	Druge skupne in osebne storitve	4.5	3.8	4.8	5.5
	Pripisane bančne storitve (PBS)	1.9	1.0	1.0	1.0
1. DODANA VREDNOST (osnovne cene)					
		5.1	4.6	4.4	4.7
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE ¹					
		1.9	3.4	3.3	3.3
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)					
		4.6	4.4	4.2	4.5
SKUPAJ DODANA VREDNOST					
		5.1	4.6	4.4	4.7
v tem:					
1.	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	-1.0	3.1	2.0	1.9
2.	Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	7.0	4.7	4.1	4.4
	- Industrija (C+D+E)	7.8	5.1	4.2	4.5
	- Gradbeništvo F	2.8	2.2	3.5	4.0
3.	Storitve (G...O)	4.2	4.5	4.6	5.0
4.	Pripisane bančne storitve	1.9	1.0	1.0	1.0

Vir podatkov: SURS, ocene UMAR.

Opomba: ¹ Davki na proizvode in storitve minus subvencije po proizvodih in storitvah.

Tabela 4: Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda

		- Tekoče cene v mio SIT								
		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
		Ocena								
1	BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=2+3-4+5)	2,221,459	2,555,369	2,907,277	3,253,751	3,648,401	4,035,518	4,571,200	5,068,000	5,566,000
2	Sredstva za zaposlene	1,271,699	1,400,005	1,558,696	1,700,323	1,889,714	2,122,115	2,377,163	2,627,568	2,880,046
	Bruto plače in prejemki	1,070,010	1,213,825	1,363,936	1,482,608	1,646,253	1,847,245	2,069,325	2,287,148	2,506,741
	Delodajalčevi socialni prispevki	201,689	186,180	194,760	217,716	243,462	274,869	307,838	340,420	373,305
3	Davki na proizvodnjo in uvoz	377,964	444,708	493,398	572,126	668,115	697,701	811,202	896,275	952,463
a	Davki na proizvode in storitve	368,834	418,577	444,275	511,757	591,242	602,030	669,344	733,534	797,126
b	Drugi davki na proizvodnjo*	9,130	26,131	49,123	60,369	76,873	95,671	141,858	162,741	155,337
4	Subvencije	48,001	52,873	59,868	71,771	79,200	77,108	83,655	91,224	99,075
	Subvencije na proizvode in storitve	31,686	35,709	39,507	48,904	53,250	51,570	55,595	60,816	65,679
	Druge subvencije	16,315	17,164	20,361	22,867	25,950	25,538	28,060	30,408	33,396
5	Bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek (5=6+7)	619,797	763,529	915,051	1,053,073	1,169,772	1,292,810	1,466,490	1,635,381	1,832,566
v tem:										
6	Bruto poslovni presežek	380,932	488,300	614,485	717,938	810,600	905,932	1,031,204	1,154,375	1,289,397
	Poraba stalnega kapitala	352,315	417,938	468,585	521,930	571,139	637,742	718,659	806,330	890,129
	Neto poslovni presežek	28,617	70,362	145,900	196,008	239,461	268,190	312,545	348,045	399,268
7	Bruto raznovrstni dohodek	238,865	275,229	300,566	335,135	359,172	386,878	435,286	481,006	543,169
	Poraba stalnega kapitala	38,576	45,528	54,360	59,059	63,005	68,351	77,275	85,376	93,644
	Neto raznovrstni dohodek	200,289	229,701	246,206	276,076	296,167	318,527	358,011	395,630	449,525

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 4: Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda

	- Delež v BDP (tekoče cene)									
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Ocena
1	BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=2+3-4+5)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2	Sredstva za zaposlene	57.2	54.8	53.6	52.3	51.8	52.6	52.0	51.8	51.7
	Bruto plače in prejemki	48.2	47.5	46.9	45.6	45.1	45.8	45.3	45.1	45.0
	Delodajalčevi socialni prispevki	9.1	7.3	6.7	6.7	6.7	6.8	6.7	6.7	6.7
3	Davki na proizvodnjo in uvoz	17.0	17.4	17.0	17.6	18.3	17.3	17.7	17.7	17.1
a	Davki na proizvode in storitve	16.6	16.4	15.3	15.7	16.2	14.9	14.6	14.5	14.3
b	Drugi davki na proizvodnjo*	0.4	1.0	1.7	1.9	2.1	2.4	3.1	3.2	2.8
4	Subvencije	2.16	2.07	2.06	2.21	2.17	1.91	1.83	1.80	1.78
	Subvencije na proizvode in storitve	1.43	1.40	1.36	1.50	1.46	1.28	1.22	1.20	1.18
	Druge subvencije	0.73	0.67	0.70	0.70	0.71	0.63	0.61	0.60	0.60
5	Bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek (5=6+7)	27.9	29.9	31.5	32.4	32.1	32.0	32.1	32.3	32.9
	v tem:									
6	Bruto poslovni presežek	17.1	19.1	21.1	22.1	22.2	22.4	22.6	22.8	23.2
	Poraba stalnega kapitala	15.9	16.4	16.1	16.0	15.7	15.8	15.7	15.9	16.0
	Neto poslovni presežek	1.3	2.8	5.0	6.0	6.6	6.6	6.8	6.9	7.2
7	Bruto raznovrstni dohodek	10.8	10.8	10.3	10.3	9.8	9.6	9.5	9.5	9.8
	Poraba stalnega kapitala	1.7	1.8	1.9	1.8	1.7	1.7	1.7	1.7	1.7
	Neto raznovrstni dohodek	9.0	9.0	8.5	8.5	8.1	7.9	7.8	7.8	8.1

Vir podatkov: SURS, ocena UMAR.

Opombe: * drugi davki na proizvodnjo vključujejo pristojbine pravnih oseb za registracijo motornih vozil, kmetijskih traktorjev, nadomestila za uporabo stavbnih zemljišč, davek na izplačane plače, latse za vodo, zrak in koncesijske dajatve.

Tabela 5a: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

		- Tekoče cene v mio SIT										
		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003		
1	BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=4+5)	2,221,459	2,555,369	2,907,277	3,253,751	3,648,401	4,035,518	4,571,200	5,068,000	5,566,000	Ocena	
2	IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	1,226,101	1,424,628	1,669,985	1,842,906	1,916,217	2,386,009	2,763,351	3,033,072	3,314,774		
3	UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	1,271,088	1,451,273	1,693,895	1,892,614	2,077,530	2,529,423	2,836,005	3,133,927	3,426,371		
4	SALDO (izvoz-uvoz) (4=2-3)	-44,987	-26,645	-23,910	-49,708	-161,313	-143,414	-82,654	-100,855	-111,597		
5	DOMAČA POTROŠNJA (5=6+9)	2,266,445	2,582,014	2,931,187	3,303,459	3,809,714	4,178,932	4,653,854	5,168,855	5,677,597		
6	KONČNA POTROŠNJA (6=7+8)	1,747,843	1,983,661	2,231,217	2,470,719	2,772,403	3,057,282	3,403,973	3,751,780	4,104,756		
7	DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	1,300,324	1,469,142	1,638,682	1,811,730	2,034,015	2,216,174	2,453,430	2,698,076	2,950,645		
	- Gospodinjstva	1,275,971	1,443,649	1,609,667	1,780,915	2,000,581	2,179,351	2,412,658	2,653,284	2,901,708		
	- Izdatki zasebnih neprofitnih institucij	24,353	25,493	29,015	30,815	33,434	36,823	40,771	44,791	48,937		
8	DRŽAVNA POTROŠNJA	447,519	514,518	592,535	658,989	738,388	841,108	950,543	1,053,704	1,154,111		
9	BRUTO INVESTICIJE (9=10+11)	518,602	598,353	699,970	832,740	1,037,311	1,121,650	1,249,881	1,417,075	1,572,841		
10	INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	474,626	574,631	679,465	800,629	999,183	1,076,840	1,198,750	1,360,288	1,512,888		
11	SPREMEMBE ZALOG IN VREDNOSTNI PREDMETI	43,976	23722	20,505	32,111	38,128	44,810	51,131	56,787	59,953		

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 5a: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

	- Delež v BDP (tekoče cene)										
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003		
										Ocena	
1	BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=4+5)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2	IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	55.2	55.8	57.4	56.6	52.5	59.1	60.2	59.8		59.6
3	UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	57.2	56.8	58.3	58.2	56.9	62.7	62.0	61.8		61.6
4	SALDO (izvoz-uvoz) (4=2-3)	-2.0	-1.0	-0.8	-1.5	-4.4	-3.6	-1.8	-2.0		-2.0
5	DOMAČA POTROŠNJA (5=6+9)	102.0	101.0	100.8	101.5	104.4	103.6	101.8	102.0		102.0
6	KONČNA POTROŠNJA (6=7+8)	78.7	77.6	76.7	75.9	76.0	75.8	74.5	74.0		73.7
7	DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	58.5	57.5	56.4	55.7	55.8	54.9	53.7	53.2		53.0
	- gospodinjstva	57.4	56.5	55.4	54.7	54.8	54.0	52.8	52.4		52.1
	- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	1.1	1.0	1.0	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9		0.9
8	DRŽAVNA POTROŠNJA	20.1	20.1	20.4	20.3	20.2	20.8	20.8	20.8		20.7
9	BRUTO INVESTICIJE (9=10+11)	23.3	23.4	24.1	25.6	28.4	27.8	27.3	28.0		28.3
10	INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	21.4	22.5	23.4	24.6	27.4	26.7	26.2	26.8		27.2
11	SPREMEMBE ZALOG IN VREDNOSTNI PREDMETI	2.0	0.9	0.7	1.0	1.0	1.1	1.1	1.1		1.1

Vir podatkov: SURS, BS, ocene UMAR.

Tabela 5b: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

		- Stalne cene 1995, v mio SIT									
		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
		Ocena									
1	BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=4+5)	2,221,459	2,299,900	2,404,764	2,495,956	2,625,942	2,747,021	2,867,800	2,988,000	3,122,400	
2	IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	1,226,101	1,270,085	1,416,863	1,512,395	1,538,789	1,733,512	1,862,659	1,973,487	2,086,830	
3	UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	1,271,088	1,297,490	1,451,977	1,602,804	1,733,985	1,839,624	1,923,327	2,041,611	2,173,295	
4	SALDO (izvoz-uvoz) (4=2-3)	-44,987	-27,405	-35,114	-90,409	-195,206	-106,112	-60,668	-68,124	-76,465	
5	DOMAČA POTROŠNJA (5=6+9)	2,266,446	2,327,305	2,439,879	2,586,364	2,821,148	2,853,133	2,928,469	3,056,123	3,198,864	
6	KONČNA POTROŠNJA (6=7+8)	1,747,844	1,788,413	1,845,160	1,917,730	2,025,866	2,054,222	2,107,946	2,181,818	2,269,482	
7	DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	1,300,324	1,325,902	1,362,595	1,407,115	1,491,768	1,503,349	1,534,168	1,584,028	1,646,676	
	- Gospodinjstva	1,275,971	1,302,842	1,338,965	1,383,268	1,467,679	1,478,792	1,509,108	1,558,153	1,619,778	
	- Izdatki zasebnih neprofitnih institucij	24,353	22,960	23,630	23,847	24,089	24,557	25,060	25,875	26,888	
8	DRŽAVNA POTROŠNJA	447,519	462,511	482,565	510,615	534,038	550,873	573,778	597,790	622,807	
9	BRUTO INVESTICIJE	518,602	538,892	594,719	668,635	795,282	798,911	820,523	874,305	929,382	
	v tem:										
	INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	474,626	516,828	576,673	642,087	764,422	766,172	786,093	838,368	893,281	

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 5b: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

	1996	1997	1998	1999	2000	- Realne stopnje rasti v % (stalne cene 1995)		
						2001	2002	2003
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=4+5)	3.5	4.6	3.8	5.2	4.6	4.4	4.2	4.5
2 IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	3.6	11.6	6.7	1.7	12.7	7.5	5.9	6.3
3 UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	2.1	11.9	10.4	8.2	6.1	4.5	6.2	6.4
4 SALDO (izvoz-uvoz) (4=2-3)								
5 DOMAČA POTROŠNJA (5=6+9)	2.7	4.8	6.0	9.1	1.1	2.6	4.4	4.7
6 KONČNA POTROŠNJA (6=7+8)	2.3	3.2	3.9	5.6	1.4	2.6	3.5	4.0
7 DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	2.0	2.8	3.3	6.0	0.8	2.1	3.2	4.0
- Gospodinjstva	2.1	2.8	3.3	6.1	0.8	2.1	3.2	4.0
- Izdatki zasebnih neprofitnih institucij	-5.7	2.9	0.9	1.0	1.9	2.1	3.2	4.0
8 DRŽAVNA POTROŠNJA	3.3	4.3	5.8	4.6	3.1	4.2	4.2	4.2
9 BRUTO INVESTICIJE	3.9	10.4	12.4	18.9	0.5	2.7	6.6	6.3
v tem:								
INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	8.9	11.6	11.3	19.1	0.2	2.6	6.6	6.6

Vir podatkov: SURS, BS, ocene UMAR.

Tabela 6: Temeljni agregati nacionalnih računov

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD	2,221,459	2,555,369	2,907,277	3,253,751	3,648,401	4,035,518	4,571,200	5,068,000	5,566,000
2 Neto primarni dohodki s tujino	21,023	17,528	5,680	5,048	-6,250	-14,941	-27,957	-34,692	-37,365
3 BRUTO NACIONALNI DOHODEK (9=1+2)	2,242,482	2,572,897	2,912,957	3,258,799	3,642,151	4,020,577	4,543,243	5,033,308	5,528,635
4 Neto tekoči transferji s tujino	11,273	11,625	19,472	20,701	22,890	27,809	30,388	34,692	37,365
5 BRUTO NAC. RAZPOL. DOHODEK (5=3+4)	2,253,754	2,584,522	2,932,429	3,279,500	3,665,041	4,048,386	4,573,631	5,068,000	5,566,000
6 Končna potrošnja gospodinjstev in države	1,747,843	1,980,106	2,231,217	2,470,719	2,772,403	3,057,282	3,403,973	3,751,780	4,104,756
- zasebna potrošnja	1,300,324	1,463,249	1,638,682	1,811,730	2,034,015	2,216,174	2,453,430	2,698,076	2,950,645
- državna potrošnja	447,519	516,857	592,535	658,989	738,388	841,108	950,543	1,053,704	1,154,111
7 BRUTO VARČEVANJE (7=5-6)	505,911	604,416	701,212	808,781	892,638	991,104	1,169,658	1,316,220	1,461,244
8 Saldo tekočih transakcij s tujino	-12,691	4,014	1,242	-23,959	-144,673	-130,546	-80,223	-100,855	-111,597
9 BRUTO INVESTICIJE (9=7-8)	518,602	600,402	699,970	832,740	1,037,311	1,121,650	1,249,881	1,417,075	1,572,841
v tem:									
- investicije v osnovna sredstva	474,626	576,680	679,465	800,629	999,183	1,076,840	1,198,750	1,360,288	1,512,888
- spremembe zalog in vred. predmeti	43,976	23,722	20,505	32,111	38,128	44,810	51,131	56,787	59,953
10 Poraba stalnega kapitala	390,891	463,466	522,945	580,989	634,144	706,093	795,934	891,706	983,773
11 NETO INVESTICIJE (11=9-10)	127,711	136,936	177,025	251,751	403,167	415,557	453,947	525,369	589,068

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 6: Temeljni agregati nacionalnih računov

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	-Delaži v BDP v % (tekoče cene)			
							2001	2002	2003	
							Ocena			
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2 Neto primarni dohodki s tujino	0.9	0.7	0.2	0.2	-0.2	-0.4	-0.6	-0.7	-0.7	-0.7
3 BRUTO NACIONALNI DOHODEK (9=1+2)	100.9	100.7	100.2	100.2	99.8	99.6	99.4	99.3	99.3	99.3
4 Neto tekoči transferji s tujino	0.5	0.5	0.7	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
5 BRUTO NAC. RAZPOL. DOHODEK (5=3+4)	101.5	101.1	100.9	100.8	100.5	100.3	100.1	100.0	100.0	100.0
6 Končna potrošnja gospodinjstev in države - zasebna potrošnja - državna potrošnja	78.7 58.5 20.1	77.5 57.3 20.2	76.7 56.4 20.4	75.9 55.7 20.3	76.0 55.8 20.2	75.8 54.9 20.8	74.5 53.7 20.8	74.0 53.2 20.8	73.7 53.0 20.7	73.7 53.0 20.7
7 BRUTO VARČEVANJE (7=5-6)	22.8	23.7	24.1	24.9	24.5	24.6	25.6	26.0	26.0	26.3
8 Saldo tekočih transakcij s tujino	-0.6	0.2	0.0	-0.7	-4.0	-3.2	-1.8	-2.0	-2.0	-2.0
9 BRUTO INVESTICIJE (9=7-8)	23.3	23.5	24.1	25.6	28.4	27.8	27.3	28.0	28.0	28.3
v tem:										
- investicije v osnovna sredstva	21.4	22.6	23.4	24.6	27.4	26.7	26.2	26.8	26.8	27.2
- spremembe zalog in vred. predmeti	2.0	0.9	0.7	1.0	1.0	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1
10 Poraba stalnega kapitala	17.6	18.1	18.0	17.9	17.4	17.5	17.4	17.6	17.6	17.7
11 NETO INVESTICIJE (11=9-10)	5.7	5.4	6.1	7.7	11.1	10.3	9.9	10.4	10.4	10.6

Vir podatkov: SURS, ocene UMAR.

Tabela 7: Plačilna bilanca

- v mio USD

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001			2002			2003		
							Ocena			Ocena			Ocena		
1. TEKOČI RAČUN	-99	31	11	-147	-783	-594	-330	-407	-448						
1. BLAGO	-953	-825	-776	-789	-1,245	-1,081	-770	-842	-898						
1.1. Izvoz blaga FOB	8,350	8,353	8,408	9,091	8,623	8,806	9,366	10,246	11,217						
1.2. Uvoz blaga FOB	9,303	9,178	9,184	9,880	9,868	9,887	10,136	11,087	12,115						
2. STORITVE	578	633	630	493	364	426	430	435	450						
2.1. Izvoz storitev	2,028	2,135	2,048	2,028	1,899	1,886	1,960	1,995	2,090						
- Transport	505	481	465	540	521	493	515	525	560						
- Potovanja	1,084	1,240	1,187	1,088	954	957	985	1,000	1,025						
- Ostalo	439	414	396	400	424	436	460	470	505						
2.2. Uvoz storitev	1,449	1,502	1,417	1,535	1,535	1,460	1,530	1,560	1,640						
- Transport	436	408	367	409	378	354	365	370	390						
- Potovanja	573	602	518	558	539	517	530	540	560						
- Ostalo	440	493	532	568	618	589	635	650	690						
1.2. BLAGO IN STORITVE	-375	-191	-146	-297	-881	-655	-340	-407	-448						
Izvoz blaga in storitev	10,378	10,488	10,455	11,118	10,522	10,692	11,326	12,240	13,307						
Uvoz blaga in storitev	10,753	10,679	10,601	11,415	11,403	11,347	11,666	12,647	13,755						
3. DOHODKI	179	132	39	28	-25	-60	-115	-140	-150						
3.1. Prejemki	411	413	397	417	410	385	420	420	445						
- Od dela	216	234	206	206	199	178	190	200	205						
- Od kapitala	195	179	191	211	211	211	225	220	240						
3.2. Izdatki	231	280	357	389	435	455	530	560	595						
- Od dela	25	24	26	27	25	26	25	25	30						
- Od kapitala	206	256	331	362	410	429	505	535	565						
4. TEKOČI TRANSFERJI	96	91	118	122	123	121	125	140	150						
4.1. Prejemki	248	251	260	300	334	342	360	385	410						
4.2. Izdatki	152	160	142	178	211	221	235	245	260						

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 7: Plačilna bilanca

- v mio USD

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
II. KAPITALSKI IN FINANČNI RAČUN	294	-26	-89	85	755	541
A. KAPITALSKI RAČUN	-7	-2	1	-2	-1	1
1. Kapitalski transferji	-5	1	2	0	0	1
2. Patenti in licence	-2	-3	-1	-1	-1	1
B. FINANČNI RAČUN	301	-24	-90	86	756	540
1. Neposredne naložbe	183	188	340	250	144	133
- Tuje v Sloveniji	177	194	375	248	181	181
- Domače v tujini	5	-6	-36	2	-38	-48
2. Naložbe v vrednostne papirje	-14	637	236	90	354	189
3. Ostale naložbe	369	-261	622	-95	178	396
3.1. Terjatve	-240	-432	261	-459	-575	-537
3.2. Obveznosti	609	171	361	364	753	933
4. Mednarodne denarne rezerve (BS)	-237	-588	-1,287	-158	81	-179
III. STATISTIČNA NAPAKA	-195	-5	78	62	28	53

Vir podatkov: SUPRS, BS, ocene UMAR.

Opomba: Izvoz blaga je prikazan na osnovi paritete f.o.b.; uvoz blaga je prikazan na osnovi paritete f.o.b.

Tabela 8: Izvoz in uvoz blaga in storitev

- V mio USD

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
1.									
Izvoz blaga	8,350	8,353	8,408	9,091	8,623	8,806	9,366	10,246	11,217
Oprema	944	1,002	1,069	1,174	1,089	1,127	1,273	1,414	1,577
Repromaterial	3,941	3,767	3,825	4,123	4,052	4,315	4,632	5,083	5,583
Široka poraba	3,465	3,584	3,514	3,794	3,482	3,364	3,461	3,749	4,057
Izvoz storitev	2,028	2,135	2,048	2,028	1,899	1,886	1,960	1,995	2,090
3. IZVOZ SKUPAJ	10,378	10,488	10,455	11,118	10,522	10,692	11,326	12,240	13,307
4.									
Uvoz blaga	9,303	9,178	9,184	9,880	9,868	9,887	10,136	11,087	12,115
Oprema	1,572	1,478	1,480	1,764	1,895	1,780	1,796	1,983	2,180
Repromaterial	5,627	5,259	5,354	5,643	5,427	5,903	6,087	6,671	7,332
Široka poraba	2,104	2,441	2,350	2,474	2,546	2,205	2,253	2,433	2,603
Uvoz storitev	1,449	1,502	1,417	1,535	1,535	1,460	1,530	1,560	1,640
6. UVOZ SKUPAJ	10,753	10,679	10,601	11,415	11,403	11,347	11,666	12,647	13,755
7.									
SALDO blaga in storitev	-375	-191	-146	-297	-881	-655	-340	-407	-448
Storitve	578	633	630	493	364	426	430	435	450
Blago	-953	-825	-776	-789	-1,245	-1,081	-770	-842	-898
8. Pokritje uvoza blaga z izvozom v %	90	91	92	92	87	89	92	92	93

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 8: Izvoz in uvoz blaga in storitev

		- Nominalne stopnje rasti v %										
		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Ocena	
1.	Izvoz blaga	22,2	0,0	0,7	8,1	-5,1	2,1	6,4	9,4	9,5		
	Oprema	23,2	6,1	6,7	9,8	-7,2	3,5	13,0	11,1	11,5		
	Repromaterial	29,0	-4,4	1,5	7,8	-1,7	6,5	7,3	9,7	9,8		
	Široka poraba	15,1	3,4	-1,9	8,0	-8,2	-3,4	2,9	8,3	8,2		
2.	Izvoz storitev	12,1	5,3	-4,1	-1,0	-6,3	-0,7	4,0	1,8	4,8		
3.	IZVOZ SKUPAJ	20,1	1,1	-0,3	6,3	-5,4	1,6	5,9	8,1	8,7		
4.	Uvoz blaga	29,8	-1,3	0,1	7,6	-0,1	0,2	2,5	9,4	9,3		
	Oprema	37,4	-6,0	0,1	19,2	7,4	-6,1	0,9	10,4	9,9		
	Repromaterial	27,7	-6,5	1,8	5,4	-3,8	8,8	3,1	9,6	9,9		
	Široka poraba	30,0	16,0	-3,7	5,2	2,9	-13,4	2,2	8,0	7,0		
5.	Uvoz storitev	24,3	3,6	-5,6	8,3	0,0	-4,9	4,8	2,0	5,1		
6.	UVOZ SKUPAJ	29,0	-0,7	-0,7	7,7	-0,1	-0,5	2,8	8,4	8,8		

Vir podatkov: SURS, BS, ocene UMAR.

Opomba: Izvoz blaga je prikazan na osnovi paritete f.o.b., uvoz blaga je prikazan na osnovi paritete f.o.b.

Tabela 9a: Regionalna usmerjenost blagovne menjave s tujino

- v mio USD

	IZVOZ (f.o.b.)					UVOZ (c.i.f.)						
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	SKUPAJ	8,316	8,310	8,369	9,051	8,546	8,731	9,492	9,421	9,366	10,111	10,083
RAZVITE DRŽAVE	6,086	5,842	5,796	6,453	6,199	6,176	7,423	7,325	7,205	7,963	8,043	7,917
DRŽAVE EVROPSKE UNIJE	5,575	5,367	5,320	5,928	5,650	5,580	6,532	6,360	6,312	7,017	6,945	6,856
Nemčija	2,508	2,545	2,460	2,572	2,626	2,376	2,206	2,044	1,936	2,089	2,072	1,919
Italija	1,212	1,103	1,248	1,255	1,176	1,188	1,611	1,593	1,558	1,697	1,686	1,761
Francija	682	598	463	748	491	619	798	925	980	1,258	1,100	1,043
Velika Britanija	229	162	150	161	170	186	190	208	241	233	307	310
Nizozemska	117	125	123	142	144	150	207	194	200	225	208	211
Belgija	71	76	85	158	134	98	144	145	149	155	149	147
Španija	42	44	53	69	76	84	225	170	199	233	234	265
Danska	42	47	54	75	79	81	46	42	46	55	53	52
Grčija	32	23	24	23	24	24	11	13	15	19	24	22
Irska	17	4	5	5	9	14	20	29	26	35	38	38
Portugalska	9	13	14	12	12	16	5	5	11	14	11	12
Luksemburg	2	2	1	3	10	4	10	8	10	17	18	19
Avstija	535	551	565	621	623	656	919	835	789	802	805	832

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 9a: Regionalna usmerjenost blagovne menjave s tujino

- v mio USD

	IZV OZ (f.o.b.)					UVOZ (c.i.f.)						
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Finska	18	20	18	19	17	23	39	39	41	43	53	58
Švedska	58	54	56	65	61	61	101	111	110	143	185	167
DRŽAVE EFTA	87	83	87	98	112	124	237	249	194	208	239	213
Švica	71	68	70	78	89	101	199	178	162	172	215	162
Norveška	12	12	14	16	18	17	34	68	30	36	22	49
Liechtenstein	3	3	2	3	3	5	4	2	1	1	1	2
Islandija	0	0	0	1	2	1	0	1	1	0	0	0
DRŽAVE NEEVROPSKE	361	340	340	362	387	404	549	585	546	737	717	680
ČLANICE OECD												
v tern:												
Združene države Amerike	261	245	243	252	258	270	291	325	287	296	293	299
Ostale države	100	95	97	130	129	134	258	260	259	441	424	381
OSTALE RAZVITE DRŽAVE	64	53	50	45	50	67	105	132	153	135	142	168
DRŽAVE V RAZVOJU	2,230	2,462	2,568	2,592	2,343	2,554	2,069	2,095	2,160	2,148	2,039	2,197
DRŽAVE NEKDANJE	1,209	1,385	1,387	1,397	1,296	1,363	671	709	594	593	572	594
JUGOSLAVIJE												
Hrvaška	891	855	837	815	671	688	576	590	466	432	444	447

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 9a: Regionalna usmerjenost blagovne menjave s tujino

- v mio USD

	IZVOZ (f.o.b.)					UVOZ (c.i.f.)						
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Makedonija	189	170	149	161	177	158	86	72	56	47	37	48
Bosna in Hercegovina	119	264	288	319	363	374	8	15	30	47	55	58
ZR Jugoslavija	9	96	112	103	85	143	2	32	42	68	36	41
DRŽAVE NEKDANJE SOVJETSKE ZVEZE	375	390	432	330	213	281	275	236	284	216	201	263
v tem:												
Ruska federacija	305	298	326	235	129	191	241	209	250	178	159	231
DRUGE EVROPSKE DRŽAVE V RAZVOJU	445	495	525	614	628	699	707	664	723	779	854	922
v tem:												
Češka	132	147	147	150	159	151	247	237	234	264	281	252
Slovaška	52	57	56	73	62	69	82	92	103	90	91	132
Madžarska	115	105	120	141	145	168	267	239	293	244	267	294
Pojška	105	142	155	181	190	227	38	48	58	78	111	137
Ostale države	42	44	45	69	73	84	73	48	35	103	105	107
DRUGE DRŽAVE V RAZVOJU	201	193	225	251	207	211	416	485	559	423	411	417
NERAZVRŠČENO	0	6	4	6	4	1	0	1	1	0	1	1

Vir podatkov: SURS.

Opomba: Izvoz po državi namena; uvoz po državi porekla.

Tabela 9b: Regionalna usmerjenost blagovne menjave s tujino

	- struktura v %											
	IZVOZ (f.o.b.)					UVOZ (c.i.f.)						
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000
SKUPAJ	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
RAZVITE DRŽAVE	73.2	70.3	69.3	71.3	72.5	70.7	78.2	77.8	76.9	78.8	79.8	78.3
DRŽAVE EVROPSKE UNIJE	67.0	64.6	63.6	65.5	66.1	63.9	68.8	67.5	67.4	69.4	68.9	67.8
Nemčija	30.2	30.6	29.4	28.4	30.7	27.2	23.2	21.7	20.7	20.7	20.5	19.0
Italija	14.6	13.3	14.9	13.9	13.8	13.6	17.0	16.9	16.6	16.8	16.7	17.4
Francija	8.2	7.2	5.5	8.3	5.7	7.1	8.4	9.8	10.5	12.4	10.9	10.3
Velika Britanija	2.8	1.9	1.8	1.8	2.0	2.1	2.0	2.2	2.6	2.3	3.0	3.1
Nizozemska	1.4	1.5	1.5	1.6	1.7	1.7	2.2	2.1	2.1	2.2	2.1	2.1
Belgija	0.9	0.9	1.0	1.7	1.6	1.1	1.5	1.5	1.6	1.5	1.5	1.5
Španija	0.5	0.5	0.6	0.8	0.9	1.0	2.4	1.8	2.1	2.3	2.3	2.6
Danska	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9	0.9	0.5	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5
Gričja	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2
Iriska	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4
Portugalska	0.1	0.2	0.2	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Luksemburg	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2
Avistija	6.4	6.6	6.8	6.9	7.3	7.5	9.7	8.9	8.4	7.9	8.0	8.2

Nacionaljevanje na naslednji strani.

Tabela 9b: Regionalna usmerjenost blagovne menjave s tujino

	IZVOZ (f.o.b.)					UVOZ (c.i.f.)					- Struktura v %		
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998		1999	2000
	Finska	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.4	0.4	0.4		0.4	0.5
Švedska	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	1.1	1.2	1.2	1.4	1.8	1.7	
DRŽAVE EFTA	1.0	1.0	1.0	1.1	1.3	1.4	2.5	2.6	2.1	2.1	2.4	2.1	
Švica	0.9	0.8	0.8	0.9	1.0	1.2	2.1	1.9	1.7	1.7	2.1	1.6	
Norveška	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.4	0.7	0.3	0.4	0.2	0.5	
Liechtenstein	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Islandija	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
DRŽAVE NEEVROPSKE ČLANICE OECD	4.3	4.1	4.1	4.2	4.5	4.6	5.8	6.2	5.8	7.3	7.1	6.7	
v tem:													
Združene države Amerike	3.1	3.0	2.9	2.8	3.0	3.1	3.1	3.4	3.0	2.9	2.9	3.0	
Ostale države	1.2	1.1	1.2	1.4	1.5	1.5	2.7	2.8	2.8	4.4	4.2	3.8	
OSTALE RAZVITE DRŽAVE	0.8	0.6	0.6	0.5	0.6	0.8	1.1	1.4	1.6	1.3	1.4	1.7	
DRŽAVE V RAZVOJU	26.8	29.6	30.7	28.6	27.4	29.3	21.8	22.2	23.1	21.2	20.2	21.7	
DRŽAVE NEKDANJE JUGOSLAVIJE	14.5	16.7	16.6	15.4	15.2	15.6	7.1	7.5	6.3	5.9	5.7	5.9	
Hrvaška	10.7	10.3	10.0	9.0	7.9	7.9	6.1	6.3	5.0	4.3	4.4	4.4	

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 9b: Regionalna usmerjenost blagovne menjave s tujino

	- Struktura v %											
	IZVOZ (f.o.b.)					UVOZ (c.i.f.)						
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Makedonija	2.3	2.1	1.8	1.8	2.1	1.8	0.9	0.8	0.6	0.5	0.4	0.5
Bosna in Hercegovina	1.4	3.2	3.4	3.5	4.2	4.3	0.1	0.2	0.3	0.5	0.5	0.6
ZR Jugoslavija	0.1	1.2	1.3	1.1	1.0	1.6	0.0	0.3	0.4	0.7	0.4	0.4
DRŽAVE NEKDANJE SOVJETSKE ZVEZE	4.5	4.7	5.2	3.6	2.5	3.2	2.9	2.5	3.0	2.1	2.0	2.6
v tem:												
Ruska federacija	3.7	3.6	3.9	2.6	1.5	2.2	2.5	2.2	2.7	1.8	1.6	2.3
DRUGE EVROPSKE DRŽAVE V RAZVOJU	5.4	5.9	6.3	6.8	7.4	8.0	7.4	7.0	7.7	7.7	8.5	9.1
v tem:												
Češka	1.6	1.8	1.8	1.7	1.9	1.7	2.6	2.5	2.5	2.6	2.8	2.5
Slovaška	0.6	0.7	0.7	0.8	0.7	0.8	0.9	1.0	1.1	0.9	0.9	1.3
Madžarska	1.4	1.3	1.4	1.6	1.7	1.9	2.8	2.5	3.1	2.4	2.6	2.9
Pojška	1.3	1.7	1.9	2.0	2.2	2.6	0.4	0.5	0.6	0.8	1.1	1.4
Ostale države	0.5	0.4	0.5	0.8	0.9	1.0	0.8	0.5	0.4	1.0	1.1	1.1
DRUGE DRŽAVE V RAZVOJU	2.4	2.3	2.7	2.8	2.4	2.4	4.4	5.1	6.0	4.2	4.1	4.1
NERAZVRŠČENO	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Vir podatkov: SUJS.

Opomba: Izvoz po državi namena; uvoz po državi porekla.

Tabela 10a: Bruto investicije

- Tekoče cene v rmlio SIT

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Bruto investicije	518.603	598.353	699.970	832.740	1.037.311	1.121.650
Bruto investicije v osnovna sredstva	474.626	574.631	679.465	800.629	999.183	1.076.840
Opredmetena osnovna sredstva	463.356	559.814	656.187	773.386	957.133	1.035.101
Zgradbe in objekti	208.261	282.443	342.592	389.695	488.853	522.311
Stanovniške zgradbe	73.711	91.524	113.600	128.590	147.466	152.123
Druge zgradbe in objekti	134.550	190.919	228.992	261.105	341.387	370.188
Oprema in stroji	243.410	264.374	297.152	363.186	442.641	491.202
Transportna oprema	66.787	67.394	67.328	85.565	97.893	109.863
Osebnna vozila	34.407	35.709	34.321	39.422	46.649	50.210
Druška transportna oprema	32.380	31.685	33.007	46.143	51.244	59.653
Druška oprema in stroji	176.623	196.980	229.824	277.621	344.748	381.339
Osnovna čreda in dolgoletni nasadi	4.489	3.711	4.103	4.377	6.178	4.200
Stroški transakcij obstoječih sredstev	7.196	9.286	12.340	16.128	19.460	17.387
Neopredmetena osnovna sredstva	10.794	14.273	22.476	25.410	39.046	38.924
Povprečje vrednosti neoproduženih nefinančnih sredstev	476	544	802	1.833	3.004	2.815
Spremembe zalog	43.762	23.470	20.324	31.813	37.599	44.238
Dokončani proizvodi	11.700	5.858	-7.020	9.059	1.670	9.428
Nedokončana proizvodnja	4.714	8.563	3.892	8.458	8.029	11.770
Surovine in materiali	1.562	-6.515	6.796	-372	11.527	2.456
Trgovsko blago	25.785	15.544	16.656	14.668	16.373	20.584
Nabave minus prodaje vrednostnih predmetov in umetnin	215	252	181	298	529	572

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 10a: Bruto investicije

- Struktura v % (tekoče cene)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Bruto investicije	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Bruto investicije v osnovna sredstva	91.5	96.0	97.1	96.1	96.3	96.0
Opredmetena osnovna sredstva	89.3	93.6	93.7	92.9	92.3	92.3
Zgradbe in objekti	40.2	47.2	48.9	46.8	47.1	46.6
Stanovnijske zgradbe	14.2	15.3	16.2	15.4	14.2	13.6
Druge zgradbe in objekti	25.9	31.9	32.7	31.4	32.9	33.0
Oprema in stroji	46.9	44.2	42.5	43.6	42.7	43.8
Transportna oprema	12.9	11.3	9.6	10.3	9.4	9.8
Osebnna vozila	6.6	6.0	4.9	4.7	4.5	4.5
Druge transportna oprema	6.2	5.3	4.7	5.5	4.9	5.3
Druge oprema in stroji	34.1	32.9	32.8	33.3	33.2	34.0
Osnovna čreda in dolgoletni nasadi	0.9	0.6	0.6	0.5	0.6	0.4
Stroški transakcij obstoječih sredstev	1.4	1.6	1.8	1.9	1.9	1.6
Neopredmetena osnovna sredstva	2.1	2.4	3.2	3.1	3.8	3.5
Povprečje vrednosti neproizvedenih nefinančnih sredstev	0.1	0.1	0.1	0.2	0.3	0.3
Spremembe zalog	8.4	3.9	2.9	3.8	3.6	3.9
Dokotčani proizvodi	2.3	1.0	-1.0	1.1	0.2	0.8
Nedokončana proizvodnja	0.9	1.4	0.6	1.0	0.8	1.0
Surovine in materiali	0.3	-1.1	1.0	0.0	1.1	0.2
Trgovsko blago	5.0	2.6	2.4	1.8	1.6	1.8
Nabave minus prodaje vrednostnih predmetov in umetnin	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1

Vir podatkov: SURS.

Tabela 10b: Bruto investicije

- Stalne cene 1995, v mio SIT

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Bruto investicije	518,603	538,892	594,719	668,635	795,282	798,911
Bruto investicije v osnovna sredstva	474,626	516,828	576,673	642,087	764,422	766,172
Opremetena osnovna sredstva	463,356	503,691	557,845	621,995	734,932	739,211
Zgradbe in objekti	208,261	249,226	277,181	289,371	340,734	335,649
Stanovnijske zgradbe	73,711	80,511	90,524	94,404	102,236	99,511
Druge zgradbe in objekti	134,550	168,715	186,657	194,967	238,498	236,138
Oprema in stroji	243,410	242,956	267,492	317,565	376,580	389,892
Transportna oprema	66,787	63,455	60,653	75,802	83,027	87,367
Osebnna vozila	34,407	32,111	29,835	33,623	37,985	38,657
Druga transportna oprema	32,380	31,344	30,818	42,179	45,042	48,710
Druga oprema in stroji	176,623	179,501	206,839	241,763	293,553	302,525
Osnovna čreda in dolgoletni nasadi	4,489	3,406	3,454	3,544	4,741	3,155
Stroški transakcij obstoječih sredstev	7,196	8,103	9,718	11,515	12,877	10,515
Neopredmetena osnovna sredstva	10,794	12,661	18,191	18,780	27,497	25,278
Povprečje vrednosti neoprizvedenih nefinančnih sredstev	476	476	637	1,311	1,992	1,683
Spremembe zalog	43,762	21,837	17,890	26,309	30,458	32,340
Dokončani proizvodi	11,700	5,485	-6,194	7,523	1,358	7,003
Nedokončana proizvodnja	4,714	7,888	3,352	6,817	6,275	8,414
Surovine in materiali	1,562	-6,164	6,146	-326	9,537	1,757
Trgovsko blago	25,785	14,628	14,586	12,296	13,287	15,166
Nabave minus prodaje vrednostnih predmetov in umetnin	215	227	156	239	402	399

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 10b: Bruto investicije

- Letne spremembe obsega (%) (stalne cene 1995)

	1996	1997	1998	1999	2000
Bruto investicije	3.9	10.4	12.4	18.9	0.5
Bruto investicije v osnovna sredstva	8.9	11.6	11.3	19.1	0.2
Opredmetena osnovna sredstva	8.7	10.8	11.5	18.2	0.6
Zgradbe in objekti	19.7	11.2	4.4	17.8	-1.5
Stanovnijske zgradbe	9.2	12.4	4.3	8.3	-2.7
Druge zgradbe in objekti	25.4	10.6	4.5	22.3	-1.0
Oprema in stroji	-0.2	10.1	18.7	18.6	3.5
Transportna oprema	-5.0	-4.4	25.0	9.5	5.2
Osebnna vozila	-6.7	-7.1	12.7	13.0	1.8
Druška transportna oprema	-3.2	-1.7	36.9	6.8	8.1
Druška oprema in stroji	1.6	15.2	16.9	21.4	3.1
Osnovna čreda in dolgotrajni nasadi	-24.1	1.4	2.6	33.8	-33.5
Stroški transakcij obstoječih sredstev	12.6	19.9	18.5	11.8	-18.3
Neopredmetena osnovna sredstva	17.3	43.7	3.2	46.4	-8.1
Povprečje vrednosti neproizvedenih nefinančnih sredstev	0.0	33.8	105.9	51.9	-15.5
Spremembe zalog ¹	0.9	0.7	1.1	1.2	1.2
Dokončani proizvodi	0.2	-0.3	0.3	0.1	0.3
Nedokončana proizvodnja	0.3	0.1	0.3	0.2	0.3
Surovine in materiali	-0.3	0.3	0.0	0.4	0.1
Trgovsko blago	0.6	0.6	0.5	0.5	0.6
Nabave minus prodaje vrednostnih predmetov in umetnin	5.6	-31.3	52.9	68.5	-0.7

Vir podatkov: SURS.

Opomba: ¹ Spremembe obsega v zalogah so prikazane v odstotku od BDP.

**Tabela 11: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji
GFS - IMF**

- Tekoče cene, v mio SIT

BILANCA PRIHODKOV		1995	1996	1997	1998	1999	2000
		REALIZACIJA					
70	I. SKUPAJ PRIHODKI (70+71+72+73+74)	958,186	1,091,815	1,222,587	1,397,903	1,590,017	1,726,724
	TEKOČI PRIHODKI (70+71)	955,790	1,089,017	1,217,023	1,390,982	1,579,255	1,695,040
	DAVČNI PRIHODKI	916,328	1,032,285	1,156,099	1,302,752	1,499,430	1,599,594
	DAVKI NA DOHODEK IN DOBIČEK	160,370	196,930	227,624	252,936	273,818	311,429
	Dohodnina	147,429	174,639	194,062	213,342	231,641	259,634
	Davek od dobička pravnih oseb	12,941	22,291	33,562	39,593	42,177	51,795
	PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST	363,000	376,184	400,630	448,398	496,371	552,574
	Prispevki zaposlenih	195,413	221,929	247,519	276,805	305,649	342,129
	Prispevki delodajalcev	151,504	134,112	127,472	142,649	157,206	172,980
	Prispevki samozaposlenih	13,096	17,167	20,657	25,492	30,626	33,875
	Ostali prispevki za socialno varnost	2,987	2,976	4,982	3,452	2,889	3,590
	DAVKI NA PLAČILNO LISTO IN DELOVNO SILO	3,829	18,259	37,491	45,905	55,416	68,071
	Davek na izplačane plače	809	14,943	33,994	42,058	51,454	63,849
	Posebni davek na določene prejemke	3,020	3,316	3,497	3,847	3,962	4,222
	DAVKI NA PREMOŽENJE	12,343	14,628	19,589	27,722	26,597	26,513
	DOMAČI DAVKI NA BLAGO IN STORITVE	298,159	349,451	412,094	479,713	601,470	602,895
	DAVKI NA MEDNARODNO TRGOVINO IN TRANSAKCIJE	78,176	76,593	58,463	47,291	45,657	38,089
DRUGI DAVKI	451	241	208	787	100	23	
71	NEDAVČNI PRIHODKI	39,462	56,732	60,924	88,230	79,825	95,447
	UDELEŽBA NA DOBIČKU IN DOHODKI OD PREMOŽENJA	6,628	8,301	9,792	24,186	23,522	27,619
	TAKSE IN PRISTOJBINE	8,291	8,813	10,452	11,903	13,624	19,964
	DENARNE KAZNI	2,784	3,690	3,921	5,576	6,793	7,696
	PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV	5,166	4,996	6,800	8,608	5,830	9,075
	DRUGI NEDAVČNI PRIHODKI	16,592	30,932	29,959	37,956	30,055	31,093
72	KAPITALSKI PRIHODKI	1,824	1,738	3,805	4,471	6,430	5,897
73	PREJETE DONACIJE	470	940	1,760	2,449	4,332	7,421
74	TRANSFERNI PRIHODKI	102	119	0	0	0	0
	PRISPEVKI DELODAJALCEV ZA SOCIALNO VARNOST (se v globalni bilanci konsolidirajo)	42,687	43,894	47,491	52,723	59,212	66,199

Nadaljevanje na naslednji strani.

STATISTIČNA PRILOGA

Tabela 11: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF

- Delež v primerjavi z BDP v %

B I L A N C A P R I H O D K O V		1995	1996	1997	1998	1999	2000
		R E A L I Z A C I J A					
70	I. SKUPAJ PRIHODKI (70+71+72+73+74)	43.1	42.7	42.0	43.0	43.6	42.8
	TEKOČI PRIHODKI (70+71)	43.0	42.6	41.9	42.8	43.3	42.0
	DAVČNI PRIHODKI	41.2	40.4	39.8	40.0	41.1	39.6
	DAVKI NA DOHODEK IN DOBIČEK	7.2	7.7	7.8	7.8	7.5	7.7
	Dohodnina	6.6	6.8	6.7	6.6	6.3	6.4
	Davek od dobička pravnih oseb	0.6	0.9	1.2	1.2	1.2	1.3
	PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST	16.3	14.7	13.8	13.8	13.6	13.7
	Prispevki zaposlenih	8.8	8.7	8.5	8.5	8.4	8.5
	Prispevki delodajalcev	6.8	5.2	4.4	4.4	4.3	4.3
	Prispevki samozaposlenih	0.6	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8
	Ostali prispevki za socialno varnost	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1
	DAVKI NA PLAČILNO LISTO IN DELOVNO SILO	0.2	0.7	1.3	1.4	1.5	1.7
	Davek na izplačane plače	0.0	0.6	1.2	1.3	1.4	1.6
	Posebni davek na določene prejemke	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
	DAVKI NA PREMOŽENJE	0.6	0.6	0.7	0.9	0.7	0.7
	DOMAČI DAVKI NA BLAGO IN STORITVE	13.4	13.7	14.2	14.7	16.5	14.9
	DAVKI NA MEDNARODNO TRGOVINO IN TRANSAKCIJE	3.5	3.0	2.0	1.5	1.3	0.9
DRUGI DAVKI	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
71	NEDAVČNI PRIHODKI	1.8	2.2	2.1	2.7	2.2	2.4
	UDELEŽBA NA DOBIČKU IN DOHODKI OD PREMOŽENJA	0.3	0.3	0.3	0.7	0.6	0.7
	TAKSE IN PRISTOJBINE	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4	0.5
	DENARNE KAZNI	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2
	PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV	0.2	0.2	0.2	0.3	0.2	0.2
	DRUGI NEDAVČNI PRIHODKI	0.7	1.2	1.0	1.2	0.8	0.8
72	KAPITALSKI PRIHODKI	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1
73	PREJETE DONACIJE	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.2
74	TRANSFERNI PRIHODKI	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	PRISPEVKI DELODAJALCEV ZA SOCIALNO VARNOST (se v globalni bilanci konsolidarajo)	1.9	1.7	1.6	1.6	1.6	1.6

Vir podatkov: Ministrstvo za finance, preračun deleža v BDP UMAR.

Tabela 12: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF

- Tekoče cene, v mio SIT

BILANCA ODHODKOV		1995	1996	1997	1998	1999	2000	
		REALIZACIJA						
	II.	SKUPAJ ODHODKI (40+41+42+43)	957,273	1,083,586	1,256,668	1,423,494	1,613,314	1,781,444
40		TEKOČI ODHODKI	169,751	192,816	223,184	262,658	309,000	355,364
400		PLAČE IN DRUGI IZDATKI ZAP. V DRŽAVNIH ORGANIH IN LOKALNIH SKUPNOSTIH	66,826	81,983	96,725	104,147	116,560	131,911
402		IZDATKI ZA BLAGO IN STOR. V DRŽ. ORGANIH IN LOKAL. SKUPNOSTIH	76,102	77,928	90,037	106,076	130,943	149,900
403		PLAČILA OBRESTI	25,598	31,121	34,686	41,721	50,945	60,956
409		SREDSTVA, IZLOČENA V REZERVE	1,225	1,783	1,736	10,713	10,552	12,597
41		TEKOČI TRANSFERI	694,218	783,390	912,303	1,020,473	1,136,544	1,255,135
410		SUBVENCIJE	41,747	34,547	39,961	49,239	63,088	58,951
411		TRANSFERI POSAMEZNIKOM IN GOSPODINJSTVOM	391,785	444,184	519,109	573,820	648,071	731,077
		Transferi nezaposlenim	13,498	12,657	18,861	19,875	20,374	20,008
		Družinski prejemki in starš. nadomestila	32,322	41,100	49,487	53,151	61,314	73,653
		Transferi za zagotavljanje soc. varnosti	23,777	27,544	31,798	34,294	34,523	38,407
		Transferi vojnim invalidom, veteranom in žrtvam vojnega nasilja	7,146	6,085	10,434	14,941	14,876	15,568
		Pokojnine	273,892	310,075	352,534	391,921	441,027	490,682
		Nadomestila plač	7,895	10,338	12,344	14,850	18,262	22,326
		Boleznine	15,905	17,239	19,093	20,483	20,552	22,737
		Štipendije	9,549	10,884	14,066	13,926	15,038	16,338
		Drugi transferi posameznikom	7,802	8,262	10,492	10,380	22,105	31,358
412		TRANSFERI NEPROFITNIM ORGANIZACIJAM IN USTANOVAM	5,501	5,980	7,368	8,489	14,598	16,883
413		DRUGI TEKOČI DOMAČI TRANSFERI	252,406	294,851	341,932	383,889	405,573	444,402
		Tekoči transferi v druge javne sklade in agencije	809	719	775	4,569	6,648	2,757
		Tekoči transferi v javne zavode in javne gospodarske službe	251,597	294,132	341,157	379,320	398,925	441,645
		- Sred. za plače in druge izdatke zapos.	126,861	152,469	188,044	208,458	234,079	255,590
		- Izdatki za blago in storitve	124,736	141,663	153,113	170,862	164,846	186,055
414		TEKOČI TRANSFERI V TUJINO	2,780	3,829	3,934	5,035	5,214	3,822
42		INVESTICIJSKI ODHODKI	57,376	63,643	67,637	82,206	109,476	111,003
43		INVESTICIJSKI TRANSFERI	35,928	43,736	53,545	58,158	58,294	59,942
	III.	PRESEŽEK/ PRIMANJKLJAJ (I.-II.)	913	8,230	-34,081	-25,591	-23,297	-54,720
		PRISPEVKI DELODAJALCEV ZA SOCIALNO VARNOST (se v globalni bilanci konsolidirajo)	42,687	43,894	47,491	52,723	58,751	66,199

Nadaljevanje na naslednji strani.

STATISTIČNA PRILOGA

Tabela 12: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF

- Delež v primerjavi z BDP v %

BILANCA ODHODKOV		1995	1996	1997	1998	1999	2000
		REALIZACIJA					
ii.	SKUPAJ ODHODKI (40+41+42+43)	43.1	42.4	43.2	43.8	44.2	44.2
40	TEKOČI ODHODKI	7.6	7.5	7.7	8.1	8.5	8.8
400	PLAČE IN DRUGI IZDATKI ZAPOSŁ. V DRŽAV. ORGANIH IN LOKAL. SKUP.	3.0	3.2	3.3	3.2	3.2	3.3
402	IZDATKI ZA BLAGO IN STORITVE V DRŽAVNIH ORGANIH IN LOKALNIH SKUPNOSTIH	3.4	3.0	3.1	3.3	3.6	3.7
403	PLAČILA OBRESTI	1.2	1.2	1.2	1.3	1.4	1.5
409	SREDSTVA, IZLOČENA V REZERVE	0.1	0.1	0.1	0.3	0.3	0.3
41	TEKOČI TRANSFERI	31.3	30.7	31.4	31.4	31.2	31.1
410	SUBVENCIJE	1.9	1.4	1.4	1.5	1.7	1.5
411	TRANSFERI POSAMEZNIKOM IN GOSPODINJSTVOM	17.6	17.4	17.9	17.6	17.8	18.1
	Transferi nezaposlenim	0.6	0.5	0.6	0.6	0.6	0.5
	Družinski prejemki in starš. nadomestila	1.5	1.6	1.7	1.6	1.7	1.8
	Transferi za zagotavljanje soc. varnosti	1.1	1.1	1.1	1.1	0.9	1.0
	Transferi vojnim invalidom, veteranom in žrtvam vojnega nasilja	0.3	0.2	0.4	0.5	0.4	0.4
	Pokojnine	12.3	12.1	12.1	12.0	12.1	12.2
	Nadomestila plač	0.4	0.4	0.4	0.5	0.5	0.6
	Boleznine	0.7	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6
	Štipendije	0.4	0.4	0.5	0.4	0.4	0.4
	Drugi transferi posameznikom	0.4	0.3	0.4	0.3	0.6	0.8
412	TRANSFERI NEPROFITNIM ORGANIZACIJAM IN USTANOVAM	0.2	0.2	0.3	0.3	0.4	0.4
413	DRUGI TEKOČI DOMAČI TRANSFERI	11.4	11.5	11.8	11.8	11.1	11.0
	Tekoči transferi v druge javne sklade in agencije	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2	0.1
	Tekoči transferi v javne zavode in javne gospodarske službe	11.3	11.5	11.7	11.7	10.9	10.9
	- Sred. za plače in druge izdatke zaposl.	5.7	6.0	6.5	6.4	6.4	6.3
	- Izdatki za blago in storitve	5.6	5.5	5.3	5.3	4.5	4.6
414	TEKOČI TRANSFERI V TUJINO	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1
42	INVESTICIJSKI ODHODKI	2.6	2.5	2.3	2.5	2.5	2.5
43	INVESTICIJSKI TRANSFERI	1.6	1.7	1.8	1.8	2.5	2.5
iii.	PRESEŽEK/ PRIMANJKLJAJ (I.-II.)	0.0	0.3	-1.2	-0.8	-0.6	-1.4
	PRISPEVKI DELODAJALCEV ZA SOCIALNO VARNOST (se v globalni bilanci konsolidirajo)	1.9	1.7	1.6	1.6	1.6	1.6

Vir podatkov: Ministrstvo za finance, preračun deležev v BDP UMAR.

Tabela 13a: Prebivalstvo, aktivnost in zaposlenost

- v tisoč

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
	Ocena								
PREBIVALSTVO 30.6.	1987.5	1991.2	1986.8	1982.6	1985.6	1990.3	1987.5	1987.5	1987.2
Starostna sestava (v %):									
0-14 let	18.4	17.8	17.2	16.8	16.4	15.9	15.8	15.5	15.1
15-64 let	69.3	69.5	69.7	69.8	69.9	70.1	70.0	70.1	70.2
65 let in več	12.3	12.7	13.0	13.4	13.7	14.0	14.2	14.4	14.7
Koeficient rodnosti*	1.29	1.28	1.25	1.23	1.21	1.22	1.24	1.25	1.27
Življenjsko pričakovanje*:									
Moški	70.8	71.0	71.1	71.2	71.2	71.3	71.5	71.8	72.0
Ženske	78.3	78.6	78.7	79.0	79.0	78.9	79.1	79.3	79.5
Smrtnost dojenčkov (na 1000)*	5.5	4.7	5.2	5.2	4.5	5.5	5.2	4.9	4.7
AKTIVNO PREBIV. PO ANKETI	952.0	946.0	978.0	978.0	959.0	968.0	971.0	974.0	979.0
Vse delovno aktivne osebe	882.0	878.0	906.0	901.0	886.0	901.0	906.0	910.0	917.0
Od teh (v %):									
v agrarnem sektorju	10.4	10.1	12.7	11.4	10.2	9.9	9.7	9.5	9.3
v industriji in gradbeništvu	43.3	42.6	40.5	39.7	38.6	38.7	38.1	37.5	36.9
v storitvah	46.3	47.3	46.8	48.8	51.2	51.4	52.2	53.1	53.9
Brezposelni (po merilih ILO)	70.0	69.0	72.0	77.0	73.0	68.0	66.0	64.0	62.0
FORMALNO AKTIVNO PREBIV.	873.0	864.1	868.6	871.2	877.4	874.8	877.7	884.7	891.3
Formalno delovno aktivne osebe	751.5	744.3	743.4	745.2	758.5	768.2	775.1	784.6	794.9
Osebe v delovnem razmerju **	642.0	634.7	651.2	652.5	671.0	683.0	688.9	697.0	705.8
Samozaposleni (po osnovnem viru dohodkov)	109.6	109.6	92.2	92.7	87.5	85.1	86.2	87.6	89.1
Registrirani brezposelni	121.5	119.8	125.2	126.1	119.0	106.6	102.6	100.1	96.4
DELOVNO AKTIVNI v ekvivalentu polnega del. časa	824.7	816.7	812.5	812.6	822.6	831.8	837.6	843.5	851.5
LETNE STOPNJE RASTI (v %)									
Delovno aktivni v ekvivalentu polnega delovnega časa	1.0	-1.0	-0.5	0.0	1.2	1.1	0.7	0.7	1.0
Produktivnost dela	3.1	4.5	5.1	3.8	4.0	3.5	3.7	3.5	3.5
Formalno delovno aktivni	-0.1	-1.0	-0.1	0.2	1.8	1.3	0.9	1.2	1.3
Osebe v delovnem razmerju **	-0.8	-1.1	0.1	0.2	1.9	1.8	0.9	1.2	1.3
Delovno aktivni po anketi	3.6	-0.5	3.2	-0.6	-1.7	1.7	0.5	0.5	0.8
Registrirani brezposelni	-4.4	-1.4	4.5	0.7	-5.7	-10.4	-3.7	-2.5	-3.7
Formalno aktivni	-0.7	-1.0	0.5	0.3	0.7	-0.3	0.3	0.8	0.7
Delovno sposobno prebivalstvo	-0.1	0.5	0.1	-0.1	0.3	0.5	-0.2	0.1	0.1
Prebivalstvo	-0.1	0.2	-0.2	-0.2	0.1	0.2	-0.1	0.0	0.0

Vir podatkov: SURS, ZRSZ, ocene UMAR.

Opombe: * 1999 in 2000:ocena UMAR, *

** Do vključno leta 1996 brez podjetij z 1-2 zaposlenima, do vključno leta 1998 brez zaposlenih v javih delih.

STATISTIČNA PRILOGA

Tabela 13b: Stopnje aktivnosti, zaposlenosti in brezposelnosti

- v tisoč

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
							Ocena		
DELOVNO SPOSOBNO PREBIVALSTVO (15-64 let)	1377.2	1383.9	1385.3	1384.0	1388.1	1395.1	1392.1	1393.2	1394.8
od tega: ženske	685.4	686.7	684.9	684.3	685.8	687.3	687.6	688.2	688.9
Stopnje aktivnosti (aktivni v % od delovno sposobnega prebivalstva)									
Stopnja anketne aktivnosti	69.1	68.4	70.6	70.7	69.1	69.4	69.8	69.9	70.2
Moški	74.0	72.3	75.0	75.3	73.8	73.7	74.4	74.5	74.8
Ženske	64.2	64.4	66.1	65.9	64.3	64.9	65.1	65.2	65.4
Stopnja formalne aktivnosti	63.4	62.4	62.7	63.0	63.2	62.7	63.1	63.5	63.9
Moški	66.0	64.9	67.2	67.4	67.6	66.9	67.3	67.8	68.2
Ženske	60.8	59.9	58.1	58.4	58.7	58.3	58.7	59.1	59.5
Stopnje zaposlenosti (delovno aktivni v % od delovno sposobnega prebivalstva)									
Stopnja anketne zaposlenosti	64.0	63.4	65.4	65.1	63.8	64.6	65.1	65.3	65.8
Moški	68.4	67.1	69.7	69.6	68.3	68.8	69.4	69.7	70.2
Ženske	59.7	59.7	61.0	60.5	59.2	60.2	60.6	60.8	61.3
V agrarnem sektorju	6.7	6.4	8.3	7.4	6.5	6.4	6.3	6.2	6.1
V industriji in gradbeništvu	27.7	26.7	26.2	25.5	24.3	24.4	24.8	24.5	24.2
V storitvah	29.6	30.0	30.6	31.8	32.7	33.2	34.0	34.7	35.4
Stopnja formalne zaposlenosti	54.6	53.8	53.7	53.8	54.6	55.1	55.7	56.3	57.0
Stopnja neformalne zaposlenosti (razlika)	9.5	9.7	11.7	11.3	9.2	9.5	9.4	9.0	8.8
Stopnja anketne brezposelnosti (v % od aktivnih po anketi)									
Skupaj	7.4	7.3	7.4	7.9	7.6	7.0	6.7	6.5	6.2
Moški	7.7	7.5	7.1	7.7	7.3	6.8	6.6	6.5	6.2
Ženske	7.0	7.0	7.6	8.1	7.9	7.3	6.9	6.7	6.4
Stopnja registrirane brezposelnosti (v % od formalno aktivnih)									
Skupaj	13.9	13.9	14.4	14.5	13.6	12.2	11.7	11.3	10.8
Moški	14.1	13.7	13.6	13.4	12.4	11.1	10.8	10.5	10.2
Ženske	13.7	14.0	15.3	15.7	15.0	13.5	12.8	12.2	11.6
Stopnja registrirane brezposelnosti ob koncu leta	14.5	14.4	14.8	14.6	13.0	12.0	11.5	11.1	10.6

Vir podatkov: SURS, ZRSZ, ocene UMAR.

Tabela 14: Tokovi aktivnega prebivalstva med letom

- v tisoč

	1995	1996	1997	1998	1999
Prilivi v formalno aktivnost (neto)	1.7	-6.2	4.1	-2.8	12.2
Priliv iz šol *	25.7	25.6	25.4	22.0	26.7
Dodatno število delovnih dovoljenj za tujce	4.2	1.2	-0.2	-5.0	2.4
- na 100 formalno aktivnih	0.5	0.1	0.0	-0.6	0.3
Upokojitve (-) **	11.5	14.8	15.1	14.8	13.8
- na 100 formalno aktivnih	1.3	1.7	1.7	1.7	1.6
Umrli (-) *	2.8	2.7	2.7	2.7	2.7
- na 1000 formalno aktivnih	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
Drugi prilivi v aktivnost (neto) *	-13.8	-15.6	-3.3	-2.3	-0.3
Prirast registrirano brezposelnih	3.2	-2.3	4.1	-1.9	-12.3
Zaposleni, ki so izgubili delo	57.5	65.4	60.6	58.4	61.1
- na 100 formalno delovno aktivnih	7.7	8.8	8.1	7.8	8.1
Novi brezposelni iskalci prve zaposlitve	22.1	21.1	17.9	18.6	19.6
- v % od generacije	86.3	82.4	70.4	84.5	73.6
Registrirani brezposelni, ki so dobili delo (-)	60.0	54.6	56.1	55.4	62.4
- na 100 formalno delovno aktivnih	8.0	7.3	7.5	7.4	8.2
Črtani iz evidence brezposelnih (-)	16.4	34.1	18.3	23.5	30.7
- na 100 registrirano brezposelnih	13.5	28.5	14.6	18.7	25.8
od teh: umrli in upokojitve	4.3	5.3	5.4	5.3	5.3
Prirast delovno aktivnih	-1.5	-3.9	0.0	-0.8	24.5
Neto priliv iz brezposelnosti	2.5	-10.7	-4.5	-3.0	1.2
Neto priliv tujcev	4.2	1.2	-0.2	-5.0	2.4
Umrli in upokojitve (-) *	10.0	12.2	12.4	12.2	11.2
Drugi, ki so dobili delo (neto) *	1.8	17.8	17.2	19.3	32.1
- na 100 formalno delovno aktivnih	0.2	2.4	2.3	2.6	4.2
AKTIVNO PREBIVALSTVO ob koncu leta	873.1	867.0	871.1	868.3	880.5
- delovno aktivni	746.4	742.5	742.5	741.7	766.2
- registrirani brezposelni	126.8	124.5	128.6	126.6	114.3

Nadaljevanje na naslednji strani.

STATISTIČNA PRILOGA

Tabela 14: Tokovi aktivnega prebivalstva med letom

- v tisoč

	2000	2001	2002	2003
		Ocena		
Prilivi v formalno aktivnost (neto)	-7.5	2.9	7.0	6.6
Priliv iz šol *	29.7	27.5	26.7	27.4
Dodatno število delovnih dovoljenj za tujce	2.3	0.5	0.7	0.7
- na 100 formalno aktivnih	0.3	0.1	0.1	0.1
Upokojitve (-) **	14.4	14.4	14.4	14.5
- na 100 formalno aktivnih	1.6	1.6	1.6	1.6
Umrli (-) *	2.7	2.7	2.7	2.8
- na 1000 formalno aktivnih	0.3	0.3	0.3	0.3
Drugi prilivi v aktivnost (neto) *	-22.3	-7.9	-3.3	-4.2
Prirast registrirano brezposelnih	-9.8	-4.0	-2.5	-3.7
Zaposleni, ki so izgubili delo	61.8	61.5	61.4	61.4
- na 100 formalno delovno aktivnih	8.1	7.9	7.8	7.7
Novi brezposelni iskalci prve zaposlitve	20.5	18.7	17.9	18.1
- v % od generacije	68.9	68.0	67.0	66.1
Registrirani brezposelni, ki so dobili delo (-)	60.2	62.0	62.8	63.6
- na 100 formalno delovno aktivnih	7.8	8.0	8.0	8.0
Črtani iz evidence brezposelnih (-)	31.9	22.2	19.1	19.6
- na 100 registrirano brezposelnih	29.9	21.6	19.1	20.3
od teh: umrli in upokojitve	7.3	6.0	6.0	6.1
Prirast delovno aktivnih	2.3	6.9	9.5	10.3
Neto priliv iz brezposelnosti	-1.7	0.5	1.3	2.2
Neto priliv tujcev	2.3	0.5	0.7	0.7
Umrli in upokojitve (-) *	9.8	11.1	11.1	11.2
Drugi, ki so dobili delo (neto) *	11.5	17.1	18.6	18.6
- na 100 formalno delovno aktivnih	1.5	2.2	2.4	2.3
AKTIVNO PREBIVALSTVO ob koncu leta	873.1	876.0	883.0	889.6
- delovno aktivni	768.5	775.4	784.9	795.2
- registrirani brezposelni	104.6	100.6	98.1	94.4

Vir podatkov: SURS, ZRSZ, ZPIZ, ocene UMAR.

Opombe: * ocene UMAR, ** 1999 in 2000: ocene UMAR.

Tabela 15a: Rezultati poslovanja gospodarskih družb

- v mio SIT

		1995	1996	1997	1998	1999	2000
1.	PRIHODKI SKUPAJ	5,000,198	5,675,134	6,515,716	7,087,515	7,842,728	9,093,265
1.1.	Prihodki iz poslovanja	4,656,188	5,313,406	6,069,739	6,641,894	7,374,225	8,535,744
	v tem:						
	- prihodki na domačem trgu	3,462,672	3,960,935	4,433,408	4,824,976	5,475,444	6,137,458
	- prihodki na tujem trgu	1,121,167	1,269,740	1,549,827	1,716,478	1,789,116	2,281,702
1.2.	Prihodki od financiranja	192,396	197,669	235,546	219,307	254,966	317,585
1.3.	Izredni prihodki	151,614	164,059	210,431	226,314	213,537	239,936
2.	ODHODKI SKUPAJ	5,010,131	5,717,271	6,497,855	7,026,553	7,691,869	8,936,870
2.1.	Poslovni odhodki	4,671,862	5,321,870	6,019,222	6,575,573	7,276,498	8,402,439
	v tem:						
	- stroški blaga, materiala in storitev	3,526,450	4,026,663	4,560,282	4,986,685	5,512,068	6,463,224
	- stroški dela:	835,872	906,553	1,002,793	1,093,716	1,206,412	1,355,366
	plače	582,871	642,920	712,350	776,846	856,076	960,749
	str. za socialno varnost	131,251	118,816	125,876	139,608	155,406	175,364
	drugi stroški dela	121,750	144,817	164,567	177,262	194,930	219,253
	- amortizacija	229,653	293,875	330,089	378,718	411,554	460,265
	- odpisi obratnih sredstev	45,070	52,814	61,742	59,713	59,256	57,995
	- rezervacije	23,463	22,918	30,137	24,912	40,020	38,730
	- razlika v vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizv.	-21,136	-21,842	-10,732	-19,314	-11,058	-39,468
2.2.	Odhodki financiranja	246,547	279,345	337,645	298,763	295,081	421,541
2.3.	Izredni odhodki	91,722	116,056	140,988	152,217	120,290	112,890
3.	CELOTNI DOBIČEK	127,918	139,976	198,855	233,607	290,018	341,998
4.	CELOTNA IZGUBA	137,850	182,112	180,995	172,644	139,159	185,603
5.	Davek iz dobička	15,006	18,281	21,729	24,426	31,339	38,875
6.	ČISTI DOBIČEK POSL. LETA	112,956	121,764	177,258	209,269	258,786	303,288
7.	ČISTA IZGUBA POSL. LETA	137,893	182,181	181,126	172,733	139,266	185,768
8.	NETO ČISTI DOBIČEK (NETO ČISTA IZGUBA) POSLOVNEGA LETA	-24,937	-60,417	-3,868	36,536	119,520	117,520
9.	ŠTEVILO ZAPOSLENIH	484,602	467,238	460,376	459,094	463,481	468,677
10.	ŠTEVILO GOSPODARSKIH DRUŽB	33,609	35,786	36,717	37,585	37,553	37,695

Vir podatkov: Agencija RS za plačilni promet - Statistični podatki iz bilance uspeha za leto 1995, 1996, 1997, 1998, 1999 in 2000.

STATISTIČNA PRILOGA

Tabela 15b: Rezultati poslovanja gospodarskih družb

- Indeks v %

		95/94	96/95	97/96	98/97	99/98	00/99
1.	PRIHODKI SKUPAJ	116.6	113.5	114.8	108.8	110.7	115.9
1.1.	Prihodki iz poslovanja	117.2	114.1	114.2	109.4	111.0	115.8
	v tem:						
	- prihodki na domačem trgu	119.3	114.4	111.9	108.8	113.5	112.1
	- prihodki na tujem trgu	112.0	113.3	122.1	110.8	104.2	127.5
1.2.	Prihodki od financiranja	103.7	102.7	119.2	93.1	116.3	124.6
1.3.	Izredni prihodki	117.1	108.2	128.3	107.5	94.4	112.4
2.	ODHODKI SKUPAJ	116.1	114.1	113.7	108.1	109.5	116.2
2.1.	Poslovni odhodki	117.2	113.9	113.1	109.2	110.7	115.5
	v tem:						
	- stroški blaga, materiala in storitev	117.6	114.2	113.3	109.4	110.5	117.3
	- stroški dela:	115.6	108.5	110.6	109.1	110.3	112.3
	plače	114.5	110.3	110.8	109.1	110.2	112.2
	str. za socialno varnost	114.1	90.5	105.9	110.9	111.3	112.8
	drugi stroški dela	122.7	118.9	113.6	107.7	110.0	112.5
	- amortizacija	118.4	128.0	112.3	114.7	108.7	111.8
	- odpisi obratnih sredstev	121.5	117.2	116.9	96.7	99.2	97.9
	- rezervacije	96.1	97.7	131.5	82.7	160.6	96.8
	- razlika v vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizv.	97.2	103.3	49.1	180.0	57.3	356.9
2.2.	Odhodki financiranja	102.7	113.3	120.9	88.5	98.8	142.9
2.3.	Izredni odhodki	105.9	126.5	121.5	108.0	79.0	93.8
3.	CELOTNI DOBIČEK	134.8	109.4	142.1	117.5	124.1	117.9
4.	CELOTNA IZGUBA	115.0	132.1	99.4	95.4	80.6	133.4
5.	Davek iz dobička	130.0	121.8	118.9	112.4	128.3	124.0
6.	ČISTI DOBIČEK POSL. LETA	135.4	107.8	145.6	118.1	123.7	117.2
7.	ČISTA IZGUBA POSL. LETA	115.0	132.1	99.4	95.4	80.6	133.4
8.	NETO ČISTI DOBIČEK (NETO ČISTA IZGUBA) POSLOVNEGA LETA	68.4	242.3	6.4	-944.6	327.1	98.3
9.	ŠTEVILO ZAPOSLENIH	102.0	96.4	98.5	99.7	101.0	101.1
10.	ŠTEVILO GOSPODARSKIH DRUŽB	108.6	106.5	102.6	102.4	99.9	100.4

Vir podatkov: Agencija RS za plačilni promet - Statistični podatki iz bilance uspeha za leto 1995, 1996, 1997, 1998, 1999 in 2000.

Tabela 15c: Rezultati poslovanja gospodarskih družb

- Struktura v %

		1995	1996	1997	1998	1999	2000
1.	PRIHODKI SKUPAJ	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1.1.	Prihodki iz poslovanja	93.1	93.6	93.2	93.7	94.0	93.9
	v tem:						
	- prihodki na domačem trgu	69.3	69.8	68.0	68.1	69.8	67.5
	- prihodki na tujem trgu	22.4	22.4	23.8	24.2	22.8	25.1
1.2.	Prihodki od financiranja	3.8	3.5	3.6	3.1	3.3	3.5
1.3.	Izredni prihodki	3.0	2.9	3.2	3.2	2.7	2.6
2.	ODHODKI SKUPAJ	100.2	100.7	99.7	99.1	98.1	98.3
2.1.	Poslovni odhodki	93.4	93.8	92.4	92.8	92.8	92.4
	v tem:						
	- stroški blaga, materiala in storitev	70.5	71.0	70.0	70.4	70.3	71.1
	- stroški dela:	16.7	16.0	15.4	15.4	15.4	14.9
	plače	11.7	11.3	10.9	11.0	10.9	10.6
	str. za socialno varnost	2.6	2.1	1.9	2.0	2.0	1.9
	drugi stroški dela	2.4	2.6	2.5	2.5	2.5	2.4
	- amortizacija	4.6	5.2	5.1	5.3	5.2	5.1
	- odpisi obratnih sredstev	0.9	0.9	0.9	0.8	0.8	0.6
	- rezervacije	0.5	0.4	0.5	0.4	0.5	0.4
	- razlika v vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizv.	-0.4	-0.4	-0.2	-0.3	-0.1	-0.4
2.2.	Odhodki financiranja	4.9	4.9	5.2	4.2	3.8	4.6
2.3.	Izredni odhodki	1.8	2.0	2.2	2.1	1.5	1.2
3.	CELOTNI DOBIČEK	2.6	2.5	3.1	3.3	3.7	3.8
4.	CELOTNA IZGUBA	2.8	3.2	2.8	2.4	1.8	2.0
5.	Davek iz dobička	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4
6.	ČISTI DOBIČEK POSL. LETA	2.3	2.1	2.7	3.0	3.3	3.3
7.	ČISTA IZGUBA POSL. LETA	2.8	3.2	2.8	2.4	1.8	2.0
8.	NETO ČISTI DOBIČEK (NETO ČISTA IZGUBA) POSLOVNEGA LETA	-0.5	-1.1	-0.1	0.5	1.5	1.3

Vir podatkov: Agencija RS za plačilni promet - Statistični podatki iz bilance uspeha za leto 1995, 1996, 1997, 1998, 1999 in 2000.

Tabela 16: Indikatorji mednarodne konkurenčnosti

- Letne stopnje rasti v %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
							Ocena
Efektivni tečaj tolarja ¹							
Nominalno	-0.5	-9.7	-5.4	-2.6	-5.5	-8.1	-5.8
Realno ²	10.3	-2.8	0.7	3.9	-0.7	-2.1	-0.1
Stroški dela na enoto proizvoda - celotno gospodarstvo							
V SIT nominalno	13.7	6.4	6.4	5.1	5.6	7.4	7.3
V košari valut - relativno ⁵	10.9	-5.1	0.3	2.1	-1.4	-1.4	0.0
Stroški dela na enoto proizvoda v predelovalnih dejavnostih ³							
V SIT nominalno	9.8	6.9	7.3	5.9	7.3	4.0	7.9
V košari valut ⁴	9.3	-3.5	1.5	3.1	1.4	-4.4	1.6
V košari valut - relativno ⁵	9.0	-4.9	4.0	5.5	1.2	-3.2	1.1
Komponente ⁴							
Stroški dela na zaposlenega - realno ⁶	4.9	3.9	3.4	3.4	2.9	2.4	2.4
Čiste plače in drugi prejemki	6.8	7.7	4.3	3.1	2.5	1.9	1.9
Davčna obremenitev plač ⁷	-0.6	-2.6	-0.5	0.6	0.4	0.3	0.3
Produktivnost dela	8.4	6.7	4.5	5.4	1.8	7.2	3.0
Cene / devizni efektivni tečaj	12.9	-0.8	2.5	5.1	0.3	0.1	2.2

Vir podatkov: APP, BS, SURS, OECD, EC, preračuni UMAR.

Opombe: ¹ Rast vrednosti pomeni rasti vrednosti tolarja in obratno. ² Merjen z relativnimi cenami življenjskih potrebščin. ³ Za podjetja in organizacije s 3 in več zaposlenimi. ⁴ Samo domači faktorji. ⁵ Glede na rast stroškov dela na enoto proizvoda ⁷ najpomembnejših OECD trgovinskih partneric. ⁶ Deflacionirano s cenami življenjskih potrebščin. ⁷ Razmerje bruto plače in prispevki delodajalcev / čiste plače.

Tabela 17: Primerjava cen nekaterih naftnih derivatov brez davka, maloprodajnih cen in zneska davkov pri nekaterih naftnih derivatih med Slovenijo in povprečjem EU

- v SIT / liter

	5. I. 1998	4. I. 1999	3. I. 2000	15. I. 2001
Cene nekaterih naftnih derivatov brez davka				
Neosvinčeni 95-okt. motorni bencin				
Slovenija	43.0	31.1	45.0	58.0
EU	44.2	34.9	59.8	67.5 ¹
SLO / EU, v %	-3	-11	-25	-14
Plinsko olje				
Slovenija	39.0	30.5	51.4	67.9
EU	42.8	34.1	60.9	71.0 ¹
SLO / EU, v %	-9	-11	-16	-4
Kurilno olje				
Slovenija	37.4 ²	28.0 ²	44.6	57.1 ²
EU	35.4	26.4	50.2	62.1 ¹
SLO / EU, v %	6	6	-11	-8
Maloprodajne cene nekaterih naftnih derivatov				
Neosvinčeni 95-okt. motorni bencin				
Slovenija	94.4	103.5	119.7	152.8
EU	158.1	148.1	185.6	206.1
SLO / EU, v %	-40	-30	-36	-26
Plinsko olje				
Slovenija	86.2	100.5	128.7	152.2
EU	124.2	114.1	152.7	172.0
SLO / EU, v %	-31	-12	-16	-11
Kurilno olje				
Slovenija	47.6 ²	48.4 ²	68.3	86.1 ²
EU	65.1	54.8	84.5	98.7
SLO / EU, v %	-27	-12	-19	-13
Znesek davkov pri nekaterih naftnih derivatih				
Neosvinčeni 95-okt. motorni bencin				
Slovenija	51.4	72.4	74.7	94.8
EU	113.9	113.2	125.8	136.2
SLO / EU, v %	-55	-36	-41	-30
Plinsko olje				
Slovenija	47.2	70.0	77.3	84.3
EU	81.4	80.0	91.8	101.4
SLO / EU, v %	-42	-13	-16	-17
Kurilno olje				
Slovenija	10.3 ²	20.4 ²	23.7	29.0 ²
EU	29.8	28.4	34.3	37.3
SLO / EU, v %	-66	-28	-31	-22

Vir podatkov: EC, Oil Bulletin št. 899, 948, 997, 1040; Ur. List RS 75/97, 82/98, podatki in cena Petrola.

Opombe: ¹ Povprečje EU izračunano brez Portugalske, ki subvencionira naftna podjetja, ² Domača cena brez količinskih popustov, ker Petrol posebej zaračuna stroške prevoza (50%).

UPORABLJENI VIRI IN LITERATURA

APP (2001): Statistični podatki iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 2000. Ljubljana

BS (2001a): Bilten, Banka Slovenije, različne številke

BS (2001b): Denarni pregled - mesečna informacija, Analitsko raziskovalni center - Banka Slovenije, različne številke

Bovha Padilla, S., Padilla Mayer, H.: The US Economy Performance According to Main Government Accounts, Ljubljana, maj, tipkopolis

DZS (2001) . Priopćenja Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, različne številke

EC (2001a): European Economy, Supplement A, Economic Trends. DG for Economic and Financial Affairs, april

EC (2001b): Economic Reform Monitor, Issue 2001/2, april

EC (2000): European Economy, Supplement A, Economic Trends. DG for Economic and Financial Affairs, november

EIZ (2001). Country Report: Croatia. Project LINK Meeting, New York, april.

EUROSTAT (2001): News releases, različne številke

Gligorov, V (2000): WIIW Research Reports - Economic Strategy for South Eastern Europe. The Vienna Monthly Report. The Vienna Institute for Comparative Economic Studies, Dunaj, september.

IMF (2001): IMF World Economic Outlook. Fiscal Policy and Macroeconomic Stability. International Monetary Fund, Washington, april

IMF (2000): IMF World Economic Outlook. International Monetary Fund, Washington, september

Kleindienst, R (2001): Trg vrednostnih papirjev. Ljubljana, maj, tipkopolis

LINK (2001): World Economic Outlook: Cross-Country Tables. Project LINK

Meeting, New York, april

Mišković, S. (2001). Projekcija dolga ožje opredeljene države. Ljubljana, maj, tipkopis

Miljenović, Ž. (2001). Croatian Economic Forecast. Zagreb: Zagrebačka banka, januar.

OECD (2001). OECD Economic Outlook No. 69, Introduction. Preliminary edition, maj
<http://www.oecd.org/eco/out/eo.htm/>

Poeschl, J. (2001). Bosnia and Herzegovina after Five Years of Reconstruction. The Vienna Institute for Comparative Economic Studies, Dunaj, april

The Federal Reserve Board (2001). Monetary Policy Report: Monetary policy and The Economic Outlook, Washington, februar.
<http://www.bog.frb.fed.us/boarddocs/hh/2000/July/ReportSection1.htm>

UMAR (2001): Poročilo o makroekonomskih gibanjih in uresničevanju ekonomske in strukturne politike. Marčno poročilo, Urad za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana, marec

UMAR (2000): Analiza gospodarskih gibanj in ocene za leto 2000, napovedi za leti 2001 in 2002 ter projekcije do leta 2005. Jesensko poročilo 2000, Urad za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana, december

WIIW (2001a): Research Reports – The Transition Economies: Externally Conditioned Improvements in 2000, Slowdowns and Adjustments Likely in 2001 and 2002. The Vienna Institute for Comparative Economic Studies, Dunaj, februar.

WIIW (2001b): The Vienna Monthly Report. The Vienna Institute for Comparative Economic Studies, Dunaj, različne številke.

WIIW (2000): The Vienna Monthly Report. The Vienna Institute for Comparative Economic Studies, Dunaj, različne številke.

World Bank (1999). World Development Indicators 1999, marec

Zakon o deviznem poslovanju (1999). Uradni list R Slovenije, št. 23/99, april

UPORABLJENI VIRI IN LITERATURA

Zakon o javnih financah (1999). Uradni list R Slovenije, št. 79/99, september

Zakon o javnih naročilih (2000). Uradni list R Slovenije, št. 39/2000, maj

Zakon o javnih skladih (2000). Uradni list R Slovenije, št. 22/2000, marec

Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic. Uradni list R Slovenije št. 13/2000, februar.

Zakon o nadzoru državnih pomoči (2000). Uradni list R Slovenije, št. 1/2000, januar

Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih (1999). Uradni list R Slovenije, št. 23/99, april

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (1999). Uradni list R Slovenije, št. 106/99, december

Zakon o ratifikaciji Evropskega sporazuma o pridružitvi med Republiko Slovenijo na eni strani in Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami, ki delujejo v okviru Evropske unije na drugi strani s sklepno listino ter Protokola, s katerim se spreminja Evropski sporazum o pridružitvi med Republiko Slovenijo na eni strani in Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami, ki delujejo v okviru Evropske unije na drugi strani (1997). Uradni list R Slovenije, št. 44/97, julij

Zakon o zavarovalništvu (2000). Uradni list R Slovenije št. 13/2000, februar